

Promemoria

Tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff
utomlands

Innehållsförteckning

1	Författningsförslag.....	8
1.1	Förslag till lag om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.....	8
1.2	Förslag till lag om arbetsmiljölagens tillämplighet för arbetstagare inom Kriminalvården vid tjänstgöring i en kriminalvårdsanstalt utomlands	14
1.3	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	15
1.4	Förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)	16
1.5	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	17
1.6	Förslag till lag om ändring i vallagen (2005:837)	18
1.7	Förslag till lag om ändring i fängelselagen (2010:610)	20
1.8	Förslag till lag om ändring i brottsskadelagen (2014:322)	22
1.9	Förslag till lag om ändring i strafftidslagen (2018:1251)	23
1.10	Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400)	24
1.11	Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning.....	25
1.12	Förslag till förordning om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands	26
1.13	Förslag till förordning om ändring i förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd.....	29
1.14	Förslag till förordning om ändring i förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet	31
1.15	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2023:797) med instruktion för Kriminalvården	32
2	Ärendet.....	33
3	Konventioner och lagstiftning som berör villkoren för intagna	33
3.1	Förenta nationernas konventioner	33
3.1.1	Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna	33
3.1.2	Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.....	33
3.1.3	Internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering.....	34
3.1.4	Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter	34
3.1.5	Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.....	35

3.1.6	Konventionen om barnets rättigheter.....	35
3.1.7	FN:s minimiregler för behandling av fångar och de europeiska fängelsereglerna	36
3.1.8	Övriga rättsakter	36
3.2	Europakonventionen	36
3.2.1	Allmänt	36
3.2.2	Europadomstolen	37
3.2.3	Förbud mot tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning	37
3.2.4	Skydd för privat- och familjeliv	38
3.2.5	Rätt till en rättvis rättegång	39
3.2.6	Rätt till ett effektivt rättsmedel	39
3.2.7	Förbud mot diskriminering	40
3.3	Europarådets konvention mot tortyr och CPT:s arbete	40
3.4	Europeiska unionens rättighetsstadga	41
3.5	Regeringsformen	41
3.5.1	Grundläggande fri- och rättigheter	41
3.5.2	Förbud mot landsförvisning av svenska medborgare	42
3.5.3	Skydd mot diskriminering	42
3.5.4	Ingående av avtal och överlåtelse av rättskipnings- och förvaltningsuppgifter.....	42
3.6	Brottsbalken.....	43
3.7	Verkställighetslagstiftningen	44
3.7.1	Normaliseringsprincipen	44
3.7.2	Strafftidslagen.....	44
3.7.3	Fängelselagen	44
3.7.4	Fängelseförordningen	45
3.7.5	Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd	45
3.8	Överförande av straffverkställighet	45
3.8.1	Överförande inom Norden.....	45
3.8.2	Överförande inom EU	46
3.8.3	Överförande till länder utanför Norden och EU	46
3.9	Offentlighet och sekretess	47
3.9.1	Sekretess inom kriminalvårdsverksamheten.....	47
3.9.2	Undantag från sekretess.....	47
4	Behovet av att kunna verkställa svenska fängelsestraff utomlands.....	48
5	Allmänna utgångspunkter	49
5.1	Kriminalvård som ges i och av en annan stat	49
5.2	Överlåtelse av rättskipnings- och förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning	51
5.3	Förbuden mot landsförvisning och utvisning	52
5.4	Förenlighet med det EU-rättsliga regelverket om överförande av straffverkställighet	53

5.5	Avgränsning av i vilka stater som det kan vara aktuellt att tillfälligt verkställa svenska fängelsestraff	54
6	Godkännande av avtalet mellan Sverige och Estland	56
7	Tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands	61
7.1	En ny lag om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands ska införas	61
7.2	Svenska fängelsestraff ska kunna verkställas tillfälligt i en kriminalvårdsanstalt utomlands	62
7.3	Förfarandet vid tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.....	63
7.3.1	Beslut om framställning	63
7.3.2	Omständigheter som ska beaktas inför ett beslut om framställning	65
7.3.3	När en framställning inte får göras	70
7.3.4	Påbörjande av tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands	77
7.3.5	Upphörande av tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands.....	77
7.4	Verkställighet av ett fängelsestraff ska inte inledas eller avslutas i en anstalt utomlands	79
7.5	Särskilda villkor för långtidsdömda	80
7.6	Permission och annan tillfällig vistelse utanför anstalt	81
7.7	Försändelser	83
7.7.1	Ansvar för försändelser	83
7.7.2	Granskning av försändelser	84
7.8	Personliga tillhörigheter	85
7.9	Intagnas medel.....	87
7.9.1	Kriminalvårdens ansvar för intagnas medel	87
7.9.2	Innehållande av ersättning.....	88
7.9.3	Ersättning ska inte få utmätas.....	89
7.10	Kontakter med advokater, andra rättsliga ombud eller icke-statliga organisationer som tillhandahåller juridiska tjänster	89
7.11	Misskötsamhet och uppskjuten villkorlig frigivning.....	91
7.12	Överklagande	93
7.13	Transporter	96
7.13.1	Allmänt om transporter.....	96
7.13.2	Rättsliga förutsättningar	96
7.13.3	Transporter till och från den mottagande staten.....	98
7.13.4	Transporter i den mottagande staten.....	99
7.14	Bemannning	100
7.15	Språk	101
7.16	Hälso- och sjukvård.....	102
7.17	Deltagande i allmänna val	104
7.18	Jurisdiktion i straffrättsliga förfaranden	105
8	Migrationsrättsliga frågor	106

9	Arbetsrättsliga frågor	110
9.1	Arbetsgivaransvar och regelverket för statligt anställda	110
9.2	Utsändning av personal till en kriminalvårdsanstalt utomlands	112
9.3	Arbetsmiljö	113
9.4	Arbetsvister	115
10	Personuppgiftsbehandling	116
11	Offentlighet och sekretess	122
11.1	Utlämnande av uppgifter till utländsk myndighet	122
11.2	Utlämnande av uppgifter inom Kriminalvårdens hälso- och sjukvårdsverksamhet	123
12	Skadeståndsrättsliga frågor	124
12.1	Skadeståndsanspråk mot staten	124
12.2	Brottsskadeersättning	125
13	Övriga frågor	126
13.1	Folkbokföring	126
13.2	Socialförsäkringsförmåner	128
13.3	Insatser från socialtjänsten	130
13.4	Konsulärt stöd	132
13.5	Skattskyldighet	133
13.5.1	Skattskyldighet för intagna	133
13.5.2	Skattskyldighet för utsänd personal	135
13.6	Tillsyn och granskning	136
13.6.1	Internationell tillsyn	136
13.6.2	Nationell tillsyn	136
14	Förordningsändringar	137
14.1	En ny förordning om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands	137
14.1.1	Framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands	138
14.1.2	Information och underrättelser	138
14.1.3	Begäran om hjälp vid hantering av försändelser	141
14.1.4	Begäran om att tilldela personal nya arbetsuppgifter	142
14.1.5	Kriminalvårdens ansvar för översättning	142
14.2	Statligt personskadeskydd	143
14.3	Hävande av immunitet	145
14.4	Kriminalvårdens hantering av internationella överenskommelser på myndighetsnivå	146
15	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	147
16	Konsekvenser av förslagen	147
16.1	Ekonomiska konsekvenser	147
16.2	Övriga konsekvenser	151
17	Författningskommentar	152

17.1	Förslaget till lag om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands	152
17.2	Förslaget till lag om arbetsmiljölagens tillämplighet för arbetstagare inom Kriminalvården vid tjänstgöring i en kriminalvårdsanstalt utomlands	168
17.3	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	169
17.4	Förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)	169
17.5	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	170
17.6	Förslaget till lag om ändring i vallagen (2005:837)	170
17.7	Förslaget till lag om ändring i fängelselagen (2010:610)	171
17.8	Förslaget till lag om ändring i brottsskadelagen (2014:322)	172
17.9	Förslaget till lag om ändring i strafftidslagen (2018:1251)	173
17.10	Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400)	173
17.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (2026:000) om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning.....	174
Bilaga 1	AVTAL MELLAN KONUNGARIKET SVERIGE OCH REPUBLIKEN ESTLAND OM VERKSTÄLLIGHET AV SVENSKA FÄNGELSESTRAFF I ESTLAND	175
Bilaga 2	AGREEMENT BETWEEN THE KINGDOM OF SWEDEN AND THE REPUBLIC OF ESTONIA ON THE ENFORCEMENT OF SWEDISH SENTENCES OF IMPRISONMENT IN ESTONIA.....	245

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian lämnas förslag till en ny lag om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. Den nya lagen möjliggör att svenska fängelsestraff under viss tid kan verkställas i en kriminalvårdsanstalt utomlands. Syftet med förslagen är att bidra till att avhjälpa den allvarliga platsbristen inom Kriminalvården. Förslagen har tagits fram med anledning av det avtal som Sverige och Estland undertecknade den 18 juni 2025 om verkställighet av svenska fängelsestraff i Estland. Lagen föreslås dock vara generellt utformad för att kunna tillämpas i förhållande till samtliga stater som Sverige har eller kan komma att ingå denna typ av överenskommelse med.

Den nya lagen innehåller bestämmelser om bl.a. Kriminalvårdens handläggning, urvalet av intagna som kan komma i fråga för verkställighet utomlands, permissioner, försändelser, upphörande av verkställigheten och möjligheten att överklaga beslut.

Promemorian innehåller även förslag och bedömningar i frågor som rör bl.a. migrationsrätt, skadeståndsrätt, arbetsrätt, socialrätt och skatterätt.

Vidare lämnas förslag till en ny förordning som kompletterar den nya lagen samt förslag till ändringar i andra förordningar.

I promemorian föreslås också att riksdagen ska godkänna avtalet mellan Sverige och Estland om verkställighet av svenska fängelsestraff i Estland.

Författningsförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

2 § Lagen ska tillämpas om en internationell överenskommelse har träffats mellan Sverige och en annan stat om verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands och riksdagen har beslutat att överlåta rättskipnings- eller förvaltningsuppgift till den andra staten i enlighet med överenskommelsen.

Framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands

Beslut om framställning

3 § Kriminalvården får besluta att göra en framställning till en annan stat (den mottagande staten) om att ett svenskt fängelsestraff tillfälligt ska verkställas i en kriminalvårdsanstalt i den staten enligt denna lag, om inte annat följer av 6 och 7 §§. Beslutet gäller omedelbart.

Av beslutet ska det framgå vid vilken tidpunkt den tillfälliga verkställigheten enligt denna lag ska upphöra. Tidpunkten får inte bestämmas till senare än en månad före den tidigaste dagen för villkorlig frigivning enligt den intagnes strafftidsbeslut enligt strafftidslagen (2018:1251).

Ett beslut om framställning får inte fattas innan domen där fängelsestraffet dömts ut fått laga kraft i alla delar som gäller ansvar.

Framställningen ska sändas till den behöriga myndigheten i den mottagande staten.

4 § Kriminalvården får besluta att göra en förnyad framställning enligt 3 § om det finns skäl att senarelägga tidpunkten för när den tillfälliga verkställigheten enligt denna lag ska upphöra.

5 § Vid bedömningen av om en framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska göras, ska Kriminalvården ta hänsyn till den intagnes anknytning till Sverige, den intagnes vårdbehov och övriga omständigheter som kan påverka lämpligheten av en tillfällig verkställighet i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

I den utsträckning det är möjligt ska hänsyn även tas till den intagnes behov av sysselsättning och en lämplig frigivningsplanering.

När en framställning inte får göras

6 § En framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands får inte göras om den intagne

1. är under 18 år,
2. är efterlyst för utlämning eller överlämnande eller har begärts utlämnad eller överlämnad enligt
 - lagen (1957:668) om utlämning för brott,
 - lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,
 - lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,
 - lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,
 - lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone,
 - lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder, eller
 - avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan,
3. har dömts till rättspsykiatrisk vård enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård eller i övrigt ges vård med stöd av den lagen,
4. har dömts för brott enligt terroristbrottslagen (2022:666),
5. har dömts för brott enligt 18 eller 19 kap. brottsbalken,
6. är eller har varit part i ett mål eller ärende enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar,
7. är eller har varit föremål för prövning i ett säkerhetsärende enligt utlänningslagen (2005:716), eller
8. i övrigt bedöms utgöra en allvarlig säkerhetsrisk.

En framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands får inte heller göras om det strider mot en internationell överenskommelse om verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

7 § En framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands får inte göras om en sådan verkställighet skulle innebära att en intagen underkastas mer ingripande övervakning eller kontroll än vad som är nödvändigt för att ordningen eller säkerheten ska kunna upprätthållas.

Vid bedömningen enligt första stycket ska följande särskilt beaktas

1. risken för rymning, fritagning, fortsatt brottslighet, missbruk och annan misskötsamhet, och
2. behovet av att undvika en olämplig sammansättning av intagna och att i övrigt kunna bedriva en ändamålsenlig verksamhet i anstalt.

Påbörjande av tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands

8 § Efter att en framställning enligt 3 § har beviljats av den mottagande staten ska Kriminalvården överföra den intagne till den staten.

Tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag påbörjas när den intagne anländer till den mottagande staten.

Särskilda villkor för långtidsdömda

9 § Bestämmelserna i 1 kap. 7 § fängelselagen (2010:610) ska gälla vid tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag.

Kriminalvårdens prövning av vilka särskilda villkor som ska gälla för verkställigheten ska göras när behov av det uppstår. Villkoren ska omprövas när det finns anledning till det.

Permission och särskild permission

10 § En ansökan om permission eller särskild permission enligt denna lag ska göras hos den behöriga myndigheten i den mottagande staten.

11 § Om den behöriga myndigheten i den mottagande staten bedömer att en ansökan om permission eller särskild permission kan beviljas, ska Kriminalvården pröva om det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission enligt denna lag.

Kriminalvårdens beslut enligt första stycket gäller omedelbart, om inte något annat beslutas.

12 § Bestämmelserna i 10 kap. 1 och 2 §§ fängelselagen (2010:610) ska gälla vid Kriminalvårdens prövning enligt 11 §.

13 § Om Kriminalvården har fattat ett beslut om särskilda villkor för långtidsdömda enligt 9 § eller 1 kap. 7 § fängelselagen (2010:610), får ett beslut enligt 11 § första stycket inte meddelas i strid med de villkoren.

Försändelser

14 § Kriminalvården ansvarar för att intagna vars svenska fängelsestraff tillfälligt verkställs i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag kan skicka och ta emot försändelser.

15 § Bestämmelserna i 7 kap. 6–9 §§ fängelselagen (2010:610) ska gälla vid tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag.

Personliga tillhörigheter

16 § En intagen vars svenska fängelsestraff tillfälligt verkställs i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag får ta emot och inneha de personliga tillhörigheter som Kriminalvården beslutar.

17 § Bestämmelserna i 5 kap. 2–4 §§ fängelselagen (2010:610) ska gälla vid tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag.

När den intagne ska svara för kostnader enligt 5 kap. 3 § fängelselagen får beloppet inte överstiga kostnaden för att sända tillhörigheterna från en kriminalvårdsanstalt i Sverige.

Intagnas medel

18 § Kriminalvården ansvarar för administrationen av den intagnes medel under verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag.

19 § Kriminalvården ska, för permissions- och frigivningsändamål, hålla inne en tiondel av den ersättning som betalas ut till en intagen för sysselsättning under verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag. Kriminalvården får i särskilda fall medge att den ersättning som hålls inne används för annat ändamål. Ersättning som hålls inne ska betalas ut till den intagne senast i samband med att han eller hon inte längre ska vara berövad friheten.

20 § Om en intagen uppsåtligt har skadat egendom som tillhör eller har upplåtits till Kriminalvården, får Kriminalvården av den ersättning som betalas ut till den intagne för sysselsättning under verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag ta ut ett belopp som motsvarar kostnaderna för att ersätta eller på annat sätt återställa egendomen.

21 § Ersättning som betalas ut till en intagen för sysselsättning under verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag får inte utmätas.

Kontakter med advokater, andra rättsliga ombud eller icke-statliga organisationer som tillhandahåller juridiska tjänster

22 § Om en intagen har rätt att träffa sin försvarare enligt 21 kap. 9 § rättegångsbalken ska Kriminalvården bevilja försvararen tillstånd till besök i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

Kriminalvården får även i andra fall bevilja en advokat, ett annat rättsligt ombud eller en icke-statlig organisation som tillhandahåller juridiska tjänster tillstånd till besök i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

Om den intagne, en advokat, ett annat rättsligt ombud eller en icke-statlig organisation som tillhandahåller juridiska tjänster begär det, får

Kriminalvården bevilja tillstånd till kontakt med den intagne genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring.

Upphörande av tillfällig verkställighet utomlands

23 § En tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag ska upphöra senast vid den tidpunkt som anges i beslutet om framställning enligt 3 §. Sådan verkställighet upphör när den intagne anländer till Sverige.

24 § Kriminalvården ska omedelbart besluta att en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska upphöra tidigare än vad som anges i beslutet om framställning enligt 3 §, om

1. något av kriterierna för när en framställning inte får göras enligt 6 § är uppfyllt,

2. myndigheten bedömer att det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission enligt 11 §,

3. den behöriga myndigheten i den mottagande staten har lämnat tillstånd till tillfällig vistelse utanför anstalt på begäran av en svensk domstol eller annan myndighet, eller

4. den mottagande staten bedömer att den intagne utgör en allvarlig säkerhetsrisk.

Ett sådant beslut ska även omedelbart fattas om en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands skulle

1. vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen i Sverige, eller

2. strida mot Sveriges internationella förpliktelser.

25 § Kriminalvården får även i andra fall än de som avses i 24 § besluta att en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska upphöra tidigare än vad som anges i beslutet om framställning enligt 3 §.

En intagen får begära att Kriminalvården fattar beslut enligt första stycket.

Överklagande

26 § Kriminalvårdens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

27 § Ett överklagande enligt 26 § ska göras till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det häkte är beläget där den klagande var inskriven när det första beslutet i ett ärende enligt denna lag fattades.

Om den klagande var inskriven i en kriminalvårdsanstalt utomlands när det första beslutet i ärendet fattades, ska ett överklagande göras till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det häkte är beläget där den klagande senast var inskriven i Sverige.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

28 § Ett beslut får inte överklagas enligt 26 § innan beslutet har omprövats av Kriminalvården. En sådan omprövning får begäras av den beslutet angår om det har gått honom eller henne emot. Ett överklagande av ett beslut som inte har omprövats ska anses vara en begäran om omprövning.

Vid omprövning enligt första stycket får beslutet inte ändras till den klagandes nackdel.

29 § En begäran om omprövning ska vara skriftlig och ha kommit in till Kriminalvården inom tre veckor från den dag då den klagande fick del av beslutet. I begäran om omprövning ska den klagande ange vilket beslut som avses och vilken ändring i beslutet som han eller hon begär.

Kriminalvården prövar om skrivelsen med begäran om omprövning har kommit in i rätt tid. Om skrivelsen har kommit in för sent ska den avvisas, om inte förseningen beror på att myndigheten lämnat den klagande felaktig underrättelse om hur man begär omprövning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

1.2 Förslag till lag om arbetsmiljölagens tillämplighet för arbetstagare inom Kriminalvården vid tjänstgöring i en kriminalvårdsanstalt utomlands

Härigenom föreskrivs följande.

1 § I fråga om Kriminalvårdens arbetsmiljöansvar ska följande bestämmelser i arbetsmiljölagen (1977:1160) tillämpas för arbetstagare inom Kriminalvården som tjänstgör i en kriminalvårdsanstalt utomlands där fängelsestraff verkställs enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands:

- 2 kap. 1–8 §§,
- 3 kap. 1–3 §§, 4 §, 7 g § första och andra styckena och 12 §, och
- 6 kap. 1–6 §§, 6 a § första stycket första och andra meningarna och andra stycket samt 8 och 9 §§.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

1.3 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att det i socialförsäkringsbalken ska införas en ny paragraf, 5 kap. 7 a §, och närmast före 5 kap. 7 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

Intagna i kriminalvårdsanstalt

7 a §

En i Sverige bosatt person som lämnar landet för att avtjäna ett fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utanför Sverige enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands ska fortfarande anses vara bosatt här.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

1.4 Förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § arbetsmiljölagen (1977:1160)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §²

För deltagare i arbetsmarknadspolitiska program är denna lag tillämplig i den utsträckning som framgår av 7 § lagen (2000:625) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

För deltagare i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som har anvisats av socialnämnd är denna lag tillämplig i den utsträckning som framgår av 12 kap. 6 § socialtjänstlagen (2025:400).

För dem som Migrationsverket ger sysselsättning enligt 4 § lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. är denna lag tillämplig i den utsträckning som framgår av 5 § lagen om mottagande av asylsökande m.fl.

Att denna lag i vissa fall, utöver vad som framgår av 2 § första stycket andra meningen, gäller även utomlands framgår av 5 § lagen (2010:449) om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser.

Att denna lag i vissa fall, utöver vad som framgår av 2 § första stycket andra meningen, gäller även utomlands framgår av 5 § lagen (2010:449) om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser och 1 § lagen (2026:000) om arbetsmiljölagens tillämplighet för arbetstagare inom Kriminalvården vid tjänstgöring i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Lagen omtryckt 1991:677.

² Senaste lydelse 2025:406.

1.5 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att det i inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska införas en ny paragraf, 3 kap. 6 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

6 a §

Den som är obegränsat skattskyldig och avtjänar ett fängelsestraff utomlands enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands ska fortsätta att vara obegränsat skattskyldig under verkställigheten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

1.6 Förslag till lag om ändring i vallagen (2005:837)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 4 och 5 §§ vallagen (2005:837) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

4 §¹

Väljare som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller ålder inte själva kan ta sig till ett röstmottagningsställe får lämna sina valsedlar där genom bud.

Dessutom får följande väljare budrösta:

1. väljare som betjänas av Postnord Group AB:s lantbrevbärare, i den utsträckning som följer av 3 kap. 7 §,

2. väljare som är intagna i häkte,

3. väljare som är intagna i kriminalvårdsanstalt och av säkerhetsskäl inte kan rösta i samma röstningslokal som andra intagna på anstalten.

3. väljare som är intagna i kriminalvårdsanstalt och av säkerhetsskäl inte kan rösta i samma röstningslokal som andra intagna på anstalten,

4. väljare som är intagna i kriminalvårdsanstalt utomlands enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Budröster ska lämnas i ytterkuvert för budröst.

5 §²

Följande personer får vara bud:

1. väljarens make eller sambo och väljarens, makens eller sambons barn, barnbarn, föräldrar eller syskon,

2. de som yrkesmässigt eller på liknande sätt ger väljaren vård eller som annars brukar hjälpa väljaren i personliga angelägenheter,

3. lantbrevbärare anställda av Postnord Group AB,

4. anställda vid ett häkte eller en kriminalvårdsanstalt.

4. anställda vid ett häkte eller en kriminalvårdsanstalt,

5. anställda vid Kriminalvården som tjänstgör vid en kriminalvårdsanstalt utomlands där fängelsestraff verkställs enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Ett bud ska ha fyllt 18 år.

¹ Senaste lydelse 2018:28.

² Senaste lydelse 2018:28.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

1.7 Förslag till lag om ändring i fängelselagen (2010:610)

Härigenom föreskrivs i fråga om fängelselagen (2010:610)

dels att 1 kap. 1 § och 5 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 1 kap. 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om verkställighet av fängelse i kriminalvårdsanstalt. Bestämmelserna avser

Denna lag innehåller bestämmelser om verkställighet av fängelse i kriminalvårdsanstalt i Sverige. Bestämmelserna avser

- placering (2 kap.),
- sysselsättning och ersättning (3 kap.),
- fritid (4 kap.),
- personliga tillhörigheter (5 kap.),
- vistelse i gemensamhet och avskildhet (6 kap.),
- besök och andra kontakter (7 kap.),
- särskilda kontroll- och tvångsåtgärder (8 kap.),
- hälso- och sjukvård (9 kap.),
- permission och annan tillfällig vistelse utanför anstalt (10 kap.),
- särskilda utslussningsåtgärder (11 kap.),
- varning och uppskjuten villkorlig frigivning (12 kap.), samt
- beslut och överklagande m.m. (13–15 kap.).

1 a §

Verkställighet av fängelse får även ske i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Verkställighet av fängelse i en kriminalvårdsanstalt får dock inte inledas i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

5 kap.

4 §

Lämnar en intagen kvar tillhörigheter i en anstalt ska tillhörigheterna förvaras där i tre månader från det att frihetsberövandet upphört. Om tillhörigheterna inte har hämtas ut inom denna tid, får de genom Kriminalvårdens försorg säljas

Lämnar en intagen kvar tillhörigheter i en anstalt ska tillhörigheterna förvaras av Kriminalvården i tre månader från det att frihetsberövandet upphört. Om tillhörigheterna inte har hämtats ut inom denna tid, får de genom Kriminalvårdens försorg

eller, om det inte är möjligt, förstöras.

Om Kriminalvården har sålt en intagens tillhörigheter, har han eller hon rätt till skälig ersättning. Sådan ersättning får inte betalas ut med ett högre belopp än som har *influtit* vid försäljningen.

säljas eller, om det inte är möjligt, förstöras.

Om Kriminalvården har sålt en intagens tillhörigheter, har han eller hon rätt till skälig ersättning. Sådan ersättning får inte betalas ut med ett högre belopp än som har *kommit in* vid försäljningen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

1.8 Förslag till lag om ändring i brottsskadelagen (2014:322)

Härigenom föreskrivs att 2 § brottsskadelagen (2014:322) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Brottsskadeersättning betalas om brottet har begåtts i Sverige.

Brottsskadeersättning enligt 4–5 a §§ betalas även om brottet har begåtts utomlands, om den skadelidande vid tidpunkten för brottet hade sin hemvist i Sverige.

Brottsskadeersättning enligt 4–5 a §§ betalas även om brottet har begåtts utomlands, om den skadelidande vid tidpunkten för brottet hade sin hemvist i Sverige. *Brottsskadeersättning enligt 6 och 7 §§ betalas även om brottet har begåtts utomlands vid verkställighet av ett fängelsestraff enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands, om den skadelidande vid tidpunkten för brottet hade sin hemvist i Sverige.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

1.9 Förslag till lag om ändring i strafftidslagen (2018:1251)

Härigenom föreskrivs att 25 § strafftidslagen (2018:1251) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §

Kriminalvårdens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol om beslutet gäller

1. inställelse vid kriminalvårdsanstalt enligt 6 § första stycket,
 2. uppskov enligt 14 § eller återkallelse av ett beviljat uppskov enligt 15 §, eller
 3. strafftidsbeslut enligt 21 § eller ändring av strafftidsbeslut enligt 22 §.
- Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Ett beslut överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte eller det frivårdskontor är beläget där den klagande var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades. *Prövningstillstånd* krävs vid överklagande till kammarrätten.

Ett beslut överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte eller det frivårdskontor är beläget där den klagande var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades.

Om den klagande var inskriven i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands när det första beslutet i ärendet fattades, överklagas beslutet till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det häkte är beläget där den klagande senast var inskriven i Sverige.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

1.10 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om socialtjänstlagen (2025:400)

dels att 29 kap. 9 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 29 kap. 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 kap.

3 a §

Den kommun där den enskilde senast vistades ansvarar för insatser vid kriminalvård i anstalt enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands, om inte annat följer av 1 eller 3 §.

9 §

En kommun som har inlett en utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd är skyldig att slutföra utredningen och fatta beslut i ärendet även om ansvaret för barnet enligt 1, 2, 3 eller 4 § övergår till en annan kommun. Detsamma gäller om en utredning har inletts och ärendet avser vård på grund av skadligt bruk eller beroende. Den andra kommunen är skyldig att på begäran bistå med den utredning som kan behövas för att fatta beslut i ärendet.

En kommun som har inlett en utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd är skyldig att slutföra utredningen och fatta beslut i ärendet även om ansvaret för barnet enligt 1, 2, 3, 3 a eller 4 § övergår till en annan kommun. Detsamma gäller om en utredning har inletts och ärendet avser vård på grund av skadligt bruk eller beroende. Den andra kommunen är skyldig att på begäran bistå med den utredning som kan behövas för att fatta beslut i ärendet.

Första stycket gäller inte om den andra kommunen samtycker till att ta över utredningen av ärendet eller om ärendet annars flyttas över.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

1.11 Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 8 § lagen (2026:000) om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2024/25:202 Föreslagen lydelse

7 kap.

8 §

Ett överklagande enligt 4 § ska ges in till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte, det kontrollerade boende eller det frivårdskontor är beläget där den dömda var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades.

Om den dömda var inskriven i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands när det första beslutet i ärendet fattades, ska ett överklagande ges in till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det häkte är beläget där den dömda senast var inskriven i Sverige.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

1.12 Förslag till förordning om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser som kompletterar lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 11 § regeringsformen i fråga om 14 § och 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.

Framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands

2 § En framställning enligt 3 § lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands ska innehålla

- uppgift om vid vilken tidpunkt den tillfälliga verkställigheten enligt lagen ska upphöra, och
- information om fängelsestraffet och hur det ska verkställas.

3 § Kriminalvården ska hantera framställningar på ett sätt som är förenligt med en sådan internationell överenskommelse om verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands som avses i 2 § lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Information och underrättelser

4 § I samband med att verkställigheten i en annan stat (den mottagande staten) inleds ska Kriminalvården ge den behöriga myndigheten i den staten all information som krävs för verkställighetens genomförande.

Kriminalvården ska lämna den intagnes patientjournal och andra handlingar som kan vara av betydelse för bedömningen av den intagnes hälsa till den behöriga myndigheten i den mottagande staten, om den intagne samtycker till det.

Om behov av det finns ska Kriminalvården även under verkställigheten lämna uppgifter som rör den intagnes hälsa till den behöriga myndigheten i den mottagande staten, om den intagne samtycker till det. Sådana uppgifter får även lämnas utan den intagnes samtycke om den intagne på grund av sitt hälsotillstånd eller av andra skäl inte kan samtycka till att uppgifterna lämnas ut, uppgifterna behövs för att han eller hon ska få nödvändig vård och det står klart att det är förenligt med svenska intressen att uppgifterna lämnas till den myndigheten.

5 § Kriminalvården ska informera den behöriga myndigheten i den mottagande staten om saldot på den intagnes konto hos Kriminalvården

1. i samband med att verkställigheten i den mottagande staten inleds,
2. om en intagen tar emot medel på sitt konto hos Kriminalvården, eller
3. om den behöriga myndigheten i den mottagande staten begär det.

Saldot ska anges i den mottagande statens valuta. Vid omräkning till den valutan ska den växelkurs tillämpas som gäller dagen

1. för överflyttningen till anstalten, när information lämnas enligt första stycket 1,
2. för insättningen, när information lämnas enligt första stycket 2,
3. då begäran görs, när information lämnas enligt första stycket 3.

6 § Kriminalvården får begära information av den mottagande staten om pågående utredningar av misstänkta brott och resultat av straffrättsliga förfaranden.

7 § Om Kriminalvården beslutar om att det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission enligt 11 § lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands, ska myndigheten underrätta den behöriga myndigheten i den mottagande staten om beslutet.

8 § Om Kriminalvården får information om att en framställning om rättsligt samarbete som avser en intagen har lämnats till den mottagande staten, ska Kriminalvården underrätta berörda svenska myndigheter om framställningen.

9 § Åklagaren ska underrätta Kriminalvården och begära att verkställigheten omedelbart avbryts, om åklagaren får information om att en intagen är efterlyst för utlämning eller överlämnande eller har begärts utlämnad eller överlämnad enligt

- lagen (1957:668) om utlämning för brott,
- lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,
- lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,
- lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,
- lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone,
- lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder, eller
- avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan.

Begäran om hjälp vid hantering av försändelser

10 § Kriminalvården får begära hjälp av den behöriga myndigheten i den mottagande staten för att fullgöra ansvaret enligt 14 § lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Begäran om att tilldela personal nya arbetsuppgifter

11 § Kriminalvården får begära att den behöriga myndigheten i den mottagande staten tilldelar lokalt anställd personal som tjänstgör i kriminalvårdsanstalten i den staten nya arbetsuppgifter.

Översättning

12 § Kriminalvården ska översätta handlingar och uppgifter av betydelse för den mottagande staten till engelska.

13 § Kriminalvården ska översätta handlingar och uppgifter som myndigheten tar emot från den mottagande staten till svenska om de

1. är av betydelse för den tillfälliga verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands,

2. är av betydelse för verkställigheten av ett fängelsestraff enligt fängelselagen (2010:610), eller

3. avser en intagens hälso- och sjukvård.

Kriminalvården ska även i andra fall översätta handlingar och uppgifter till svenska, om det är nödvändigt för att en intagen ska kunna ta tillvara sin rätt till kontakter med svenska myndigheter.

Rätt att meddela föreskrifter

14 § Kriminalvården får meddela föreskrifter om verkställigheten av lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands och denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2026.

1.13 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd

Härigenom föreskrivs att 16 § förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §¹

Underrättelse om skada som omfattas av statligt personskadeskydd och som visar sig under skyddstiden ska lämnas

1. *beträffande tjänstgöring i Försvarsmakten enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt:* till kompanichefen eller motsvarande chef eller befäl,

2. *beträffande mönstring eller annan utredning enligt lagen om totalförsvarsplikt eller under antagningsprövning enligt lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning:*

till den som ansvarar för utredningen,

3. *beträffande tjänstgöring enligt lagen om totalförsvarsplikt i annat fall än under 1:*

till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap eller myndighet som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bestämmer,

4. *beträffande räddningstjänst eller övning med kommunal organisation för räddningstjänst:*

till räddningschefen, räddningsledaren eller länsstyrelsen,

5. *beträffande hemvärnstjänstgöring:*

till hemvärnskompanichefen,

6. *beträffande verksamhet som någon som avses i 6 § 2–6 deltar i:*

1. till kompanichefen eller motsvarande chef eller befäl, om ärendet gäller tjänstgöring i Försvarsmakten enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,

2. till den som ansvarar för utredningen, om ärendet gäller mönstring eller annan utredning enligt lagen om totalförsvarsplikt,

3. till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap eller en myndighet som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bestämmer, om ärendet gäller tjänstgöring enligt lagen om totalförsvarsplikt i annat fall än vid tjänstgöring i Försvarsmakten,

4. till räddningschefen, räddningsledaren eller länsstyrelsen, om ärendet gäller räddningstjänst eller övning med en kommunal organisation för räddningstjänst,

5. till hemvärnskompanichefen, om ärendet gäller hemvärnstjänstgöring,

6. när det gäller verksamhet som någon som avses i 6 § 2–6 deltar i:

¹ Senaste lydelse 2008:1209.

till kompanichefen eller motsvarande befäl *i fråga om verksamhet i Försvarsmakten, och i fråga om övrig verksamhet* till Arbetsförmedlingen såvitt avser frivillig försvarsverksamhet och till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap såvitt avser medinflytandeverksamhet,

7. *beträffande intagning i anstalt, hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, hem som avses i 22 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, häkte eller polisarrest: till föreståndaren.*

Kompanichef eller motsvarande befäl inom Försvarsmakten ska omedelbart underrätta regementschefen eller motsvarande chef om skada som han blivit underrättad om eller på annat sätt har fått kännedom om.

a) till kompanichefen eller motsvarande befäl *om ärendet gäller verksamhet i Försvarsmakten,*

b) till Arbetsförmedlingen *om ärendet gäller frivillig försvarsverksamhet som inte ingår i Försvarsmakten, och*

c) till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap *om ärendet gäller medinflytande- verksamhet som inte ingår i Försvarsmakten,*

7. *till föreståndaren, om ärendet gäller intagning i anstalt, hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, hem som avses i 22 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, häkte eller polisarrest, eller*

8. *till Kriminalvården eller den befattningshavare som myndigheten bestämmer, om ärendet gäller intagning i anstalt utomlands enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.*

Kompanichefen eller motsvarande befäl inom Försvarsmakten ska omedelbart underrätta regementschefen eller motsvarande chef om *en* skada som han *eller hon* blivit underrättad om eller på annat sätt har fått kännedom om.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2026.

1.14 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet

Härigenom föreskrivs att 21 a § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 a §²

Regeringskansliet får besluta i frågor om hävande av immunitet för svensk diplomatisk och konsulär personal.

Regeringskansliet får besluta i frågor om hävande av immunitet för svensk diplomatisk och konsulär personal *samt för utsänd personal som tjänstgör vid en kriminalvårdsanstalt utomlands.*

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Förordningen omtryckt 2014:1460.

² Senaste lydelse 2010:1750.

1.15 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2023:797) med instruktion för Kriminalvården

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (2023:797) med instruktion för Kriminalvården

dels att 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 5 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Myndigheten får

1. bedriva forskning av betydelse för verksamheten,
2. bidra till internationell civil krishantering inom sin profession, och
3. utföra administrativa uppgifter åt övervakningsnämnderna enligt överenskommelse mellan myndigheten och respektive övervakningsnämnd.

2. bidra till internationell civil krishantering inom sin profession,
3. utföra administrativa uppgifter åt övervakningsnämnderna enligt överenskommelse mellan myndigheten och respektive övervakningsnämnd, och

4. övervaka genomförandet av en överenskommelse som Sverige har ingått med en annan stat om verkställighet av svenska fängelsestraff i den staten.

5 a §

Myndigheten får ingå en internationell överenskommelse som kompletterar en överenskommelse som Sverige har ingått med en annan stat om verkställighet av svenska fängelsestraff i den staten. Detta gäller dock inte om överenskommelsen kräver riksdagens eller Utrikesnämndens medverkan.

En internationell överenskommelse ska ingås av generaldirektören. Innan en internationell överenskommelse ingås ska Regeringskansliet (Justitiedepartementet) underrättas.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2026.

2 Ärendet

I december 2023 gavs en utredare i uppdrag att utreda möjligheten att hyra anstaltsplatser utomlands. Syftet med uppdraget var att få avtal på plats som möjliggör förhyrning av anstaltsplatser för att avhjälpa platsbristen inom Kriminalvården (Ju 2023:E).

I promemorian Hyra anstaltsplatser utomlands (Ds 2025:1) föreslog utredaren att det ska vara möjligt för Kriminalvården att placera en intagen på en kriminalvårdsanstalt utomlands. Förslaget innebär bl.a. att svensk verkställighetslagstiftning ska gälla vid en sådan placering och att anstalten utomlands i huvudsak ska bemannas med svensk personal.

Den 18 juni 2025 undertecknades ett avtal mellan Sverige och Estland om verkställighet av svenska fängelsestraff i Estland (se bilaga 1 och 2 samt avsnitt 6). Avtalet innebär bl.a. att den estländska kriminalvårdsmyndigheten ska ansvara för verkställigheten och att estländsk lagstiftning som utgångspunkt ska gälla. I promemorian ges förslag på den lagstiftning som behövs för att möjliggöra ett genomförande av avtalet med Estland och andra liknande avtalskonstruktioner.

3 Konventioner och lagstiftning som berör villkoren för intagna

3.1 Förenta nationernas konventioner

3.1.1 Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna

Förenta nationernas (FN) allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna antogs av FN:s generalförsamling den 10 december 1948 och ger uttryck för grundläggande och universella fri- och rättigheter. Förklaringen är inte tänkt att vara juridiskt bindande, men innehåller till stor del sedvanerätt och utgör en grundsten för arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna.

3.1.2 Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning trädde i kraft i Sverige 1987 och har genomförts i svensk rätt genom anpassningar av flera olika lagar, såsom brottsbalken och utlänningslagen (2005:716), UtIL. Konventionen innehåller bl.a. ett absolut förbud för konventionsstaterna att använda sig av tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. FN:s kommitté mot tortyr (CAT), bestående av oberoende experter, har inrättats för att övervaka att konventionsstaterna skyddar och

respekterar rättigheterna i konventionen. Regeringen rapporterar återkommande till kommittén om Sveriges efterlevnad av konventionen. Kommittén genomför också återkommande granskningar av konventionsstaterna genom t.ex. inspektioner av hur frihetsberövade personer behandlas.

Opcat

Opcat är det fakultativa protokollet till FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Protokollet kräver att staterna har ett nationellt system, National Preventive Mechanism (NPM), på svenska kallat Nationellt besöksorgan, för att övervaka efterlevnaden av konventionen. Syftet är att förebygga grym, omänsklig eller annan förnedrande behandling eller bestraffning av människor som hålls frihetsberövade.

Riksdagens ombudsmän (JO) har uppdraget som Nationellt besöksorgan i Sverige och har en särskild enhet, Opcat-enheten, som regelbundet inspekterar platser där människor hålls frihetsberövade, rapporterar från besök och deltar i det internationella samarbetet inom området. Opcat-inspektionerna genomförs på uppdrag av justitieombudsmännen inom deras respektive ansvarsområde.

3.1.3 Internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering

FN:s konvention om avskaffande av alla former av rasdiskriminering, som trädde i kraft i Sverige 1972, syftar till att garantera alla människor, oavsett ursprung, ett absolut och fullständigt åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Konventionen listar en rad rättigheter där konventionsstaterna ska säkerställa frihet från rasdiskriminering. Bland dessa rättigheter återfinns bl.a. rätten till likabehandling inför domstolar och andra rättsvårdande organ, rätten till åsiktsfrihet och yttrandefrihet samt rätten till församlingsfrihet och föreningsfrihet.

Av artikel 1.2 i konventionen framgår att den inte är tillämplig på åtskillnader, undantag, inskränkningar eller företräden som en konventionsstat gör mellan medborgare och icke-medborgare. Vidare framgår av artikel 1.3 att ingen bestämmelse i konventionen får tolkas så att den på något sätt inverkar på konventionsstaternas lagar och bestämmelser om nationalitet, medborgarskap eller naturalisering, så länge dessa regler inte diskriminerar någon särskild nationalitet.

Regeringen rapporterar återkommande om Sveriges efterlevnad av konventionen till FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering (CERD).

3.1.4 Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter

FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter trädde i kraft i Sverige 1976. Konventionsstaterna åtar sig att respektera individens medborgerliga och politiska rättigheter, inklusive rätten till liv, rätten till

privatliv, religionsfrihet, yttrandefrihet, mötesfrihet, rösträtt och rätten till en rättvis rättegång. Vidare ska konventionsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att genom lagstiftning och på annat sätt förverkliga rättigheterna i konventionen, t.ex. så att var och en på ett likvärdigt och effektivt sätt får skydd mot all slags diskriminering. Konventionsstaterna ska också se till att kriminalvårdssystemet innefattar behandling av intagna och att dess huvudsakliga syfte ska vara deras bättring och återanpassning i samhället. FN:s kommitté för de mänskliga rättigheterna (CCPR) övervakar implementeringen av konventionen.

3.1.5 Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning trädde i kraft i Sverige 2009. Konventionens syfte är att främja, skydda och säkerställa det fulla och lika åtnjutandet av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning samt att främja respekten för deras inneboende värde. Personer med funktionsnedsättning innefattar bl.a. personer med varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar, vilka i samspel med olika hinder kan motverka deras fulla och verkliga deltagande i samhället på lika villkor som andra (artikel 1).

Konventionsstaterna ska säkerställa att om personer med funktionsnedsättning berövas sin frihet genom något förfarande är de på lika villkor som andra berättigade till garantier i enlighet med de mänskliga rättigheterna och ska behandlas i enlighet med syftena och principerna i konventionen, däribland genom erbjudande om skälig anpassning (artikel 14.2).

FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD) granskar vilka åtgärder som konventionsstaterna har vidtagit för att verkställa sina skyldigheter enligt konventionen (artikel 35.1). Kommittén lämnar även förslag och allmänna rekommendationer till konventionsstaterna (artikel 36.1).

3.1.6 Konventionen om barnets rättigheter

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), antogs av FN:s generalförsamling 1989 och 196 länder har ratificerat konventionen. Konventionen utgör en juridiskt bindande överenskommelse som ger alla barn upp till 18 år egna rättigheter. Den 1 januari 2020 trädde lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter i kraft och barnkonventionen gäller sedan dess som svensk lag. En grundprincip i barnkonventionen är att barnets bästa ska beaktas i första hand vid alla åtgärder som rör ett barn (artikel 3.1). Det finns inte något krav på att barnets bästa ska vara utslagsgivande, men det ska vara ett tungt vägande intresse vid alla åtgärder som rör ett barn (se t.ex. Barnkonventionsutredningens betänkande Barnkonventionen och svensk rätt [SOU 2020:63], s. 190, 191, 242 och 243).

Konventionsstaterna ska bl.a. respektera rätten för det barn som är skilt från den ena av eller båda föräldrarna att regelbundet upprätthålla ett

personligt förhållande till och direkta kontakter med båda föräldrarna, utom då detta strider mot barnets bästa (artikel 9.3).

FN:s kommitté för barnets rättigheter (CRC) granskar de framsteg som gjorts av konventionsstaterna i fråga om förverkligandet av skyldigheterna enligt konventionen (artikel 43.1).

3.1.7 FN:s minimiregler för behandling av fångar och de europeiska fängelsereglerna

Både FN och Europarådet har antagit särskilda regler för behandlingen av frihetsberövade personer i t.ex. anstalt och häkte. FN har antagit FN:s minimiregler för behandling av fångar (Nelson Mandela-reglerna) och Europarådet har antagit Europarådets ministerkommittés rekommendation (Rec[2006]2-rev) till medlemsstaterna avseende de europeiska fängelsereglerna (de europeiska fängelsereglerna).

Som medlem av FN och Europarådet har Sverige medverkat vid antagandet av dessa dokument. I båda regelverken finns bestämmelser som kräver att varje frihetsberövad behandlas med respekt för sina mänskliga rättigheter och att de restriktioner som åläggs frihetsberövade ska vara så lite ingripande som möjligt och stå i proportion till det legitima syftet med åtgärderna. Därutöver finns bl.a. regler som ger intagna rätt till kontakt med anhöriga och som förbjuder diskriminering på grund av t.ex. kön, religion eller nationalitet.

3.1.8 Övriga rättsakter

FN har antagit särskilda regler om behandlingen av kvinnliga intagna och icke-frihetsberövade kvinnliga lagöverträdare, de s.k. Bangkokreglerna (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-custodial Measures for Women Offenders, resolution 65/229, antagen av FN:s generalförsamling 2010).

3.2 Europakonventionen

3.2.1 Allmänt

Europeiska konventionen av den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, Europakonventionen, är inkorporerad i svensk rätt genom lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

De fri- och rättigheter som främst aktualiseras vid verkställighet av fängelsestraff är förbudet mot tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (artikel 3), rätten till respekt för privat- och familjeliv, hem och korrespondens (artikel 8.1), rätten till en rättvis rättegång (artikel 6), rätten till ett effektivt rättsmedel (artikel 13) och förbudet mot diskriminering (artikel 14).

3.2.2 Europadomstolen

Den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, Europadomstolen, avgör om en konventionsstat har kränkt någons rättigheter enligt Europakonventionen.

Det finns ett stort antal avgöranden från Europadomstolen om tillämpning av konventionens artiklar i fall där någon är intagen i anstalt. Domstolen har bl.a. konstaterat att konventionen gäller även när någon avtjänar ett fängelsestraff och att t.ex. rätten till respekt för privat- och familjeliv gäller när någon är frihetsberövad (se t.ex. *Khodorkovskiy och Lebedev mot Ryssland*, nr 11082/06 och 13772/05, 25 juli 2013).

Vad särskilt gäller frihetsberövade har Europadomstolen understrukit att en konventionsstat måste säkerställa att en person är frihetsberövad under förhållanden som är förenliga med respekten för mänsklig värdighet och att sättet och metoden för utförandet av en åtgärd inte utsätter den intagne för nöd eller svårigheter av en intensitet som överstiger den oundvikliga nivån av lidande som är inneboende i ett frihetsberövande. Givet de praktiska kraven som omgärdar ett frihetsberövande behöver även den intagnes hälsa och välbefinnande säkras på ett adekvat sätt (se t.ex. *Kudla mot Polen*, nr 30210/96, 26 oktober 2000, *Idalov mot Ryssland*, nr 5826/03, 22 maj 2012, och *Muršić mot Kroatien*, nr 7334/13, 20 oktober 2016).

3.2.3 Förbud mot tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

Enligt artikel 3 i Europakonventionen får ingen utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Begreppen omänsklig eller förnedrande behandling har inte definierats i konventionen men Europadomstolen har funnit att exempelvis användning av handfängsel, kedjor och bältesläggning i vissa fall strider mot förbudet (se t.ex. *Hénaf mot Frankrike*, nr 65436/01, 27 november 2003, *Tarariyeva mot Ryssland*, nr 4353/03, 14 december 2006, och *Wiktorko mot Polen*, nr 14612/02, 31 mars 2009).

Europadomstolens praxis

Europadomstolen har i ett stort antal avgöranden prövat frågor om fängelseförhållanden och eventuella överträdelser av artikel 3 i Europakonventionen.

Exempelvis finns flera avgöranden som avser utformningen av bostadsrum och sovytor. Vid denna prövning har i huvudsak tre omständigheter beaktats; varje intagen måste ha en personlig sovplats i rummet, varje intagen ska kunna disponera minst 3 kvadratmeter golvyta och den totala rumsytan måste vara tillräckligt stor för att möjliggöra att de intagna kan flytta sig obehindrat mellan möbler (se t.ex. *Muršić mot Kroatien*, nr 7334/13, 20 oktober 2016). Europadomstolen har även konstaterat att en prövning av om en kränkning har skett inte enbart kan ta fasta på bostadsytan per intagen, utan måste göras utifrån samtliga relevanta omständigheter och att hänsyn också behöver tas till de kumulativa effekter som förhållandena i fängelset kan medföra. Det kan

bl.a. röra sig om möjligheten till utevistelser, tillgången till dagsljus och frisk luft, förhållandena gällande ventilation och temperatur samt möjligheterna att använda toalett avskilt och i enlighet med grundläggande hygienkrav (se t.ex. *Ananyev m.fl. mot Ryssland*, nr 42525/07, 10 januari 2012).

Europadomstolen har också uttalat att varje konventionsstat måste se till att frihetsberövade erbjuds adekvat hälso- och sjukvård, såväl somatisk som psykiatrisk, och att hänsyn tas till olika typer av hälsoproblematik som den frihetsberövade kan tänkas lida av (se bl.a. *Kudla mot Polen*, nr 30210/96, 26 oktober 2000, *Slawomir Musiał mot Polen*, nr 28300/06, 20 januari 2009, och *Grimailovs mot Litauen*, nr 6087/03, 25 juni 2013).

3.2.4 Skydd för privat- och familjeliv

Enligt artikel 8.1 i Europakonventionen har var och en rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Med korrespondens avses i Europakonventionen olika former för att överföra meddelanden mellan individer med hjälp av t.ex. telefon, radio och dator. Såväl telefonavlyssning som brevkontroll är ingrepp i rätten till respekt för korrespondens, men även i den allmänna rätten till respekt för privatlivet (se bl.a. *Danelius m.fl., Mänskliga rättigheter i europeisk praxis*, sjätte upplagan, 2023, s. 441 och 442).

Skyddet för privatlivet är inte absolut utan får inskränkas under förutsättning att det sker med stöd av lag och det är nödvändigt i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till vissa legitima intressen, däribland nationell eller allmän säkerhet, förebyggande av oordning eller brott eller skydd för andra personers fri- och rättigheter (artikel 8.2). Inskränkningen måste vara proportionerlig i förhållande till det syfte som ska tillgodoses genom inskränkningen.

Europadomstolens praxis

Europadomstolen har slagit fast att möjligheterna för intagna att upprätthålla kontakt med närstående enligt artikel 8 är grundläggande när det gäller intagnas rättigheter och att konventionsstaterna är skyldiga att så långt det är möjligt underlätta sådana kontakter (se t.ex. *Khoroshenko mot Ryssland*, nr 41418/04, 30 juni 2015). Detta innebär en skyldighet att säkerställa att det finns lämpliga förutsättningar för att ta emot besök av barn, på ett sådant sätt att besökarna utsätts för så lite stress som möjligt (se *Horych mot Polen*, nr 13621/08, 17 april 2012).

Europakonventionen ger inte intagna rätt att välja placering och det ligger i sakens natur att ett fängelsestraff innebär inskränkningar i den personliga friheten utan att det i sig kan anses som en begränsning av rätten till privat- och familjeliv enligt artikel 8. Att placera en intagen i en anstalt långt ifrån dennes familj strider inte nödvändigtvis mot artikeln (se t.ex. *Selmani mot Schweiz*, nr 70258/01, 28 juni 2001). En placering som ligger på så långt avstånd från den intagnes familj att besök allvarligt försvåras eller till och med omöjliggörs, har dock i vissa fall ansetts utgöra en kränkning av artikel 8. I *Polyakova m.fl. mot Ryssland* (nr 35090/09, 7 mars 2017) hade tre intagna placerats i fängelser mellan 2 000 och 8 000

kilometer från sina anhöriga, vilket i hög grad försvårade besöksmöjligheterna. Besluten om anstaltsplacering hade överklagats men avslagits av rysk domstol. Europadomstolen fann att rysk lagstiftning inte uppställde något krav på att i bedömningen av lämplig anstalt ta hänsyn till dess geografiska läge och eventuell påverkan för den intagnes möjligheter att få besök av sin familj. Det fanns inte heller något utrymme för att i överprövningen av besluten ta hänsyn till sådana omständigheter. Europadomstolen gjorde därför bedömningen att rysk lagstiftning var bristfällig i detta avseende och att anstaltsplaceringarna utgjorde en överträdelse av artikel 8. I *Khodorkovsky och Lebedev mot Ryssland* (nr 11082/06 och 13772/05, 25 juli 2013) fann domstolen att en placering i en avlägsen del av landet flera tusen kilometer från den stad där den intagnes familj bodde utgjorde en begränsning av den intagnes rätt till privat- och familjeliv enligt artikel 8. Domstolen lade härvid särskild vikt vid det långa avståndet och bristerna i den ryska infrastrukturen för resor och transporter, vilket gjorde resor tidsödande och ansträngande, särskilt då den intagne hade små barn. Det konstaterades därefter att platsbrist inom anstaltssystemet kan vara ett godtagbart skäl att placera en intagen i en anstalt som är belägen långt ifrån dennes närstående. Processen för anstaltsplacering av intagna ansågs emellertid så otydlig och oförutsebar att den lämnade ett icke acceptabelt utrymme för godtycklighet från myndigheternas sida. En överträdelse av artikel 8 hade därför skett.

Artikel 8 utgör också ett skydd för intagnas korrespondens med omvärlden, särskilt beträffande ett juridiskt ombud. Åtgärder för att övervaka sådan korrespondens måste vara proportionerliga (se t.ex. *Enea mot Italien*, nr 74912/01, 17 september 2009).

3.2.5 Rätt till en rättvis rättegång

Artikel 6 i Europakonventionen innehåller bestämmelser om rätten till en rättvis och offentlig rättegång inom skälig tid och inför en opartisk domstol. Denna rättighet gäller såväl vid prövningen av civila rättigheter och skyldigheter som vid anklagelser om brott. När det gäller intagna i anstalt aktualiseras denna rättighet främst när det gäller möjligheterna att angripa beslut som meddelas under verkställigheten av ett fängelsestraff.

Europadomstolens praxis

Europadomstolen har i flera avgöranden uttalat sig om frihetsberövade personers rättigheter enligt artikel 6, bl.a. gällande tillgång till juridiskt biträde och möjligheten att delta i en rättegång på ett effektivt och rättssäkert sätt (se t.ex. *Ibrahim m.fl. mot Förenade Kungariket*, nr 50541/08, 50571/08, 50573/08 och 40351/09, 13 september 2016, samt *Moiseyev mot Ryssland*, nr 62936/00, 9 oktober 2008).

3.2.6 Rätt till ett effektivt rättsmedel

Enligt artikel 13 i Europakonventionen ska var och en, vars i konventionen angivna fri- och rättigheter har kränkts, ha tillgång till ett effektivt rättsmedel inför en nationell myndighet, och detta även om kränkningen

utförts av någon i offentlig ställning. Artikeln ställer alltså krav på att den enskilde ska ha tillgång till en nationell instans för att få ett eventuellt konventionsbrott prövat.

Europadomstolens praxis

Enligt Europadomstolens praxis gäller rätten till ett effektivt rättsmedel inte endast den vars rättigheter kränkts utan också den som på rimliga grunder kan påstå att han eller hon har utsatts för en kränkning (se t.ex. *Klass m.fl. mot Tyskland*, nr 5029/71, 6 september 1978). Vidare har domstolen slagit fast att det krävs att rättsmedlet har suspensiv effekt i fråga om verkställighet av beslut om placering i isoleringscell som sanktion på brott begånget under avtjänande av frihetsstraff (se *Payet mot Frankrike*, nr 19606/08, 20 januari 2011, och *Cocaign mot Frankrike*, nr 32010/07, 3 november 2011).

3.2.7 Förbud mot diskriminering

En central bestämmelse i Europakonventionen är förbudet mot diskriminering i artikel 14. Enligt artikeln ska åtnjutandet av de fri- och rättigheter som anges i konventionen säkerställas utan diskriminering på någon grund såsom kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åsikt, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt.

Europadomstolens praxis

Det finns flera avgöranden från Europadomstolen som rör påstådd diskriminering av vissa kategorier av intagna, t.ex. rörande skillnader i regelverk för män och kvinnor (*Ecis mot Lettland*, nr 12879/09, 10 januari 2019) och i behandling av häktade respektive fängelsedömda (*Varnas mot Litauen*, nr 42615/06, 9 juli 2013).

3.3 Europarådets konvention mot tortyr och CPT:s arbete

Europeiska kommittén till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (CPT) inrättades genom Europarådets europeiska konvention till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (europeiska tortyrkonventionen), som trädde i kraft i Sverige 1989. CPT grundar sig på artikel 3 i Europakonventionen och granskar varje medlemsstat i Europarådet vartannat år gällande efterlevnaden av konventionen. CPT anordnar besök på platser där frihetsberövade personer befinner sig, t.ex. fängelser, för att bedöma hur dessa behandlas. Efter varje besök sänder CPT en ingående rapport till aktuell stat som bl.a. omfattar CPT:s observationer och rekommendationer.

En vanlig observation vid CPT:s granskningar är problematik kring överbeläggning i häkten och fängelser. CPT har tagit fram en

minimistandard vad gäller storleken på bostadsrum för intagna i fängelse (Living space per prisoner in prison establishments: CPT standards, CPT/Inf (2015) 44). Härav framgår bl.a. att intagna i enkelrum bör ha 6 kvadratmeter bostadsyta och i rum där det vistas flera intagna bör varje intagen tillförsäkras 4 kvadratmeter bostadsyta, exklusive toalettutrymme. Kriminalvården har i interna anvisningar slagit fast att dessa rekommendationer i normalfallet ska följas (Kriminalvårdens anvisningar [2024:4] för beläggning av fler än en intagen i samma utrymme).

3.4 Europeiska unionens rättighetsstadga

Bestämmelser om skydd för privat- och familjeliv samt den personliga integriteten finns även i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (rättighetsstadgan). I ingressen till rättighetsstadgan anges att stadgan bekräftar de rättigheter som har sin grund i bl.a. Europakonventionen. I artikel 52.1 anges i vilken utsträckning inskränkningar får göras i de fri- och rättigheter som erkänns i stadgan. Inskränkningar får endast göras genom lag och ska vara förenliga med det väsentliga innehållet i fri- och rättigheterna. De får, med beaktande av proportionalitetsprincipen, endast göras om de är nödvändiga och svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter.

3.5 Regeringsformen

3.5.1 Grundläggande fri- och rättigheter

I 2 kap. regeringsformen, RF, finns bestämmelser till skydd för enskildas grundläggande fri- och rättigheter. I detta sammanhang kan nämnas förbuden mot dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annat påtvingat kroppsligt ingrepp (2 kap. 4–6 §§ RF), rätten till domstolsprövning av frihetsberövanden (2 kap. 9 § RF) och skyddet mot diskriminering (2 kap. 12 och 13 §§ RF). Lag eller annan föreskrift får inte meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av Europakonventionen (2 kap. 19 § RF). Vissa grundläggande fri- och rättigheter får begränsas genom lag, men endast för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle (2 kap. 20 och 21 §§ RF). Begränsningarna får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt eller utgöra ett hot mot den fria åsiktsbildningen. Vidare får en begränsning inte göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning. Rättighetsskyddet är som huvudregel detsamma för svenska medborgare och andra som vistas här i landet. För andra än svenska medborgare får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om vissa uppräknade fri- och rättigheter, t.ex. skyddet mot frihetsberövande (2 kap. 25 § RF).

3.5.2 Förbud mot landsförvisning av svenska medborgare

Enligt 2 kap. 7 § första stycket RF får en svensk medborgare inte landsförvisas eller hindras att resa in i riket. Huvudsyftet med förbudet, som inte kan inskränkas utan att regeringsformen ändras, är att förhindra möjligheten att tysta obekväma företrädare för politiska minoriteter genom att förpassa dem ur landet (se prop. 1973:90 s. 300). En liknande bestämmelse finns i artikel 3 i det fjärde tilläggsprotokollet till Europa-konventionen.

3.5.3 Skydd mot diskriminering

Enligt 2 kap. 12 § RF får lag eller annan föreskrift inte innebära att någon missgynnas därför att han eller hon tillhör en minoritet med hänsyn till etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande eller med hänsyn till sexuell läggning. Förbudet avser inte särbehandling på grund av att någon har ett visst medborgarskap (se prop. 1975/76:209 s. 159 och 160).

Av 2 kap. 13 § RF framgår att lag eller annan föreskrift inte får innebära att någon missgynnas på grund av sitt kön, om inte föreskriften utgör ett led i strävanden att åstadkomma jämställdhet mellan män och kvinnor eller avser värnplikt eller motsvarande tjänsteplikt. Särbehandling som inte kan sägas gynna eller missgynna något av könen omfattas inte av bestämmelsens tillämpningsområde, vilket t.ex. är fallet med bestämmelser om att kvinnor och män som är intagna i anstalt ska hållas åtskilda (se prop. 1975/76:209 s. 102).

3.5.4 Ingående av avtal och överlåtelse av rättskipnings- och förvaltningsuppgifter

Av 10 kap. 1 § RF framgår att överenskommelser med andra stater eller med mellanfolkliga organisationer ingås av regeringen. Vidare framgår av 10 kap. 2 § RF att regeringen får ge en förvaltningsmyndighet i uppdrag att ingå en internationell överenskommelse i en fråga där överenskommelsen inte kräver riksdagens eller Utrikesnämndens medverkan.

Enligt 10 kap. 3 § RF krävs riksdagens godkännande innan regeringen ingår en för riket bindande internationell överenskommelse som förutsätter att en lag ändras eller upphävs eller att en ny lag stiftas, eller i övrigt gäller ett ämne som riksdagen ska besluta om. Det sistnämnda förhållandet kan t.ex. avse att en överenskommelse påverkar statens budget eller rör överlåtelse av rättskipnings- eller förvaltningsuppgifter. Detsamma gäller när överenskommelsen är av större vikt, vilket avgörs av regeringen under konstitutionellt ansvar. Om riksdagens beslut ska fattas enligt en särskild ordning, t.ex. med kvalificerad majoritet, ska denna följas även vid riksdagens godkännande av överenskommelsen.

Av 10 kap. 8 § första stycket RF framgår att rättskipnings- eller förvaltningsuppgifter, som inte direkt grundar sig på regeringsformen, genom beslut av riksdagen kan överlåtas till en annan stat. Riksdagen har

även möjlighet att i lag bemyndiga regeringen eller någon annan myndighet att i särskilda fall besluta om en sådan överlåtelse. Av andra stycket i samma bestämmelse framgår att om den uppgift som ska överlämnas innefattar myndighetsutövning fattar riksdagen beslut i den ordning som anges i 10 kap. 6 § andra stycket RF. Det innebär att det krävs att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter röstar för förslaget, alternativt att beslutet fattas i den ordning som gäller för stiftande av grundlag enligt 8 kap. 14 § RF.

3.6 Brottsbalken

I 26 kap. brottsbalken finns bestämmelser om fängelse. Enligt 26 kap. 4 § brottsbalken ska den som har dömts till fängelse tas in i kriminalvårdsanstalt för verkställighet av straffet, om inte annat är särskilt föreskrivet. Särskilda föreskrifter om andra former av verkställighet finns bl.a. i lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll och i 11 kap. fängelselagen (2010:610), FäL. I propositionen Utökade möjligheter att verkställa fängelsestraff med elektronisk övervakning (prop. 2024/25:202) föreslås att lagen om intensivövervakning med elektronisk kontroll ska ersättas av lagen om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Enligt 26 kap. 6 § första stycket brottsbalken ska den dömda friges villkorligt när två tredjedelar av ett tidsbestämt fängelsestraff, dock minst trettio dagar, har avtjänats. Av 26 kap. 10 § brottsbalken framgår att efter den villkorliga frigivningen gäller en prøvotid som motsvarar den strafftid som återstår vid frigivningen, dock minst 365 dagar. Straffet är helt verkställt vid prøvotidens utgång förutsatt att villkorligt medgiven frihet inte längre kan förklaras förverkad.

Utgångspunkten är alltså att ett fängelsestraff ska verkställas genom att den dömda tas in i en kriminalvårdsanstalt, för att därefter villkorligt friges. Regeringen beslutade den 28 augusti 2025 om lagrådsremissen Skärpta regler för villkorlig frigivning. I lagrådsremissen föreslås bl.a. att den andel av strafftiden som måste avtjänas innan villkorlig frigivning kan ske höjs från två tredjedelar till tre fjärdedelar. Ändringen föreslås genomföras stegvis med de längsta fängelsestraffen först. Det föreslås även att tröskeln för att skjuta upp den villkorliga frigivningen om den dömda missköter sig under anstaltsvistelsen sänks, att det ska vara möjligt att skjuta upp den villkorliga frigivningen om det finns en risk för att den dömda återfaller i allvarlig brottslighet och att prøvotiden efter villkorlig frigivning ska vara minst två år, i stället för dagens ett år.

Rymmer den som är intagen i kriminalvårdsanstalt eller som är häktad, anhållen eller annars berövad friheten, får kriminalvårdspersonal enligt 24 kap. 2 § brottsbalken bruka det våld som kan anses försvarligt för att hindra rymningen. Detsamma gäller om den som berövats friheten sätter sig med våld eller hot om våld till motvärn eller på annat sätt gör motstånd mot den som ska hålla honom till ordningen. Personalen får bruka det våld som är försvarligt för att upprätthålla ordningen.

3.7 Verkställighetslagstiftningen

3.7.1 Normaliseringsprincipen

I samband med att kriminalvården reformerades i början av 1970-talet gjordes följande uttalanden om utgångspunkten för ansvaret för kriminalvårdens klienter (se prop. 1973:1, bilaga 4, s. 90).

” [...] kriminalvårdens klienter har samma rätt till samhällets stöd och hjälp som andra medborgare. Endast i de fall då den dömde omhändertagits på sådant sätt att det förhindrar andra myndigheters medverkan eller när stödinsatserna uteslutande har sin grund i kriminalvårdens rehabiliterande uppgifter får ansvarsfrågan en annan grund och kriminalvården måste ta det primära ansvaret även för uppgifter som normalt åvilar andra huvudmän. En annan ordning skulle ofrånkomligen [...] leda till att samhällets totala resurser onödigtvis splittras och användes på ett orationellt sätt samtidigt som kriminalvårdsklienteletets sociala isolering ytterligare markerades. [...] I den mån kriminalvårdens klienter behöver hjälp och stöd grundar sig behovet i regel inte i på deras speciella situation som lagöverträdare utan på deras allmänna sociala förhållanden som arbetslösa, sjukvårdsbehövande eller dyl.”

Dessa utgångspunkter brukar sammanfattas i den s.k. normaliseringsprincipen. Principen har bekräftats i anslutning till att såväl den numera upphävda lagen om kriminalvård i anstalt som den nu gällande fängelselagen beslutades (se prop. 1974:20 s. 85, 117 och 150 och prop. 2009/10:135 s. 64).

3.7.2 Strafftidslagen

Strafftidslagen (2018:1251), StrL, innehåller bestämmelser om när fängelsestraff får verkställas och hur strafftid ska beräknas. De bestämmelser som reglerar tillgodoräknande av tid för frihetsberövande återfinns i lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande.

3.7.3 Fängelselagen

Fängelselagen innehåller bestämmelser om verkställighet av fängelse i kriminalvårdsanstalt.

Fängelselagen vilar i stort sett på samma grundtanke som kom till uttryck genom ovan nämnda kriminalvårdsreform. Fängelselagen innehåller ramarna för verkställighetens innehåll och utformning samt de materiella bestämmelser som rör de intagnas rättigheter och i vilken utsträckning dessa kan inskränkas. Därutöver finns bestämmelser om de kontroll- och tvångsåtgärder som kan riktas mot intagna och, i förekommande fall, mot andra personer samt grundläggande bestämmelser om beslut och överklagande.

3.7.4 Fängelseförordningen

Fängelseförordningen (2010:2010) innehåller kompletterande bestämmelser till fängelselagen. Här kan bl.a. nämnas bestämmelser om hur intagna ska informeras om verkställigheten samt att journal ska föras och en individuell verkställighetsplan upprättas för varje intagen. Förordningen innehåller vidare vissa kompletterande bestämmelser rörande sysselsättning, personliga tillhörigheter, tvångsåtgärder, hälso- och sjukvård samt målsägandeinformation. I förordningen finns också ett bemyndigande till Kriminalvården att meddela ytterligare föreskrifter.

3.7.5 Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd

Det finns ett tiotal gällande föreskrifter och allmänna råd i Kriminalvårdens författningssamling (KVFS). Anstaltsverk-samheten regleras främst i Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd (KVFS 2011:1) om fängelse, FARK Fängelse. FARK Fängelse innehåller kompletterande bestämmelser till fängelselagen och fängelseförordningen samt allmänna råd. Föreskrifterna följer i princip samma kapitelindelning som lagen och utgör en relativt omfattande komplettering till denna.

3.8 Överförande av straffverkställighet

Överförande av straffverkställighet är ett samarbete mellan stater som förenklats innebär att en dom eller ett slutligt beslut i brottmål som har meddelats i en stat verkställs i en annan stat. Det samarbete som rör överförande av frihetsberövande påföljder bygger på grundtanken att den dömda bör avtjäna sitt straff i den stat där han eller hon har de bästa förutsättningarna att återanpassa sig till ett normalt liv när verkställigheten avslutas. Den svenska lagstiftningen som reglerar frågor om överförande av frihetsberövande påföljder grundar sig huvudsakligen på internationella överenskommelser som har antagits i Europarådet eller på EU-rätt. Därutöver finns ett väl fungerande samarbete mellan de nordiska länderna.

Vid överförande av en frihetsberövande påföljd övertar den mottagande (verkställande) staten verkställigheten av fängelsestraffet. Verksamheten sker då enligt den statens nationella regler, t.ex. regler om villkorlig frigivning.

3.8.1 Överförande inom Norden

Inom Norden är det möjligt att verkställa domar och beslut i brottmål i ett annat nordiskt land än i domlandet. Detta sker med stöd av en enhetlig lagstiftning i de nordiska länderna. De svenska reglerna finns i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., nordiska verkställighetslagen.

Verksamheten av ett frihetsstraff kan på begäran av domlandet ske i det nordiska land där den dömda är medborgare eller där denne har sin hemvist (5 och 8 §§ nordiska verkställighetslagen). Domen kan också verkställas i det land där den dömda uppehåller sig, om det med hänsyn till

omständigheterna är lämpligast. Den dömdes samtycke till ett överförande är inget krav. Att den person som är i fråga för ett överförande från Sverige också har svenskt medborgarskap utgör inte hinder mot att överföra honom eller henne.

I nordiska verkställighetslagen finns vissa bestämmelser om transporter men i allt väsentligt är det vid överförande av frihetsstraff lagen i det mottagande landet som ska tillämpas. Fängselagen och andra författningar som reglerar verkställighet i Sverige är med andra ord inte tillämpliga vid verkställighet i ett annat nordiskt land.

3.8.2 Överförande inom EU

Samarbetet mellan EU:s medlemsstater om överförande av frihetsberövande påföljder regleras i rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande av brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen (rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder). Rambeslutet bygger på principen om ömsesidigt erkännande, vilket innebär att den stat som ska verkställa en annan stats dom eller beslut inte ska ifrågasätta domen eller beslutet eller under vilka förutsättningar de har meddelats.

Rambeslutet har genomförts i Sverige genom lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, europeiska verkställighetslagen, med tillhörande förordning. Personer som har dömts till en frihetsberövande påföljd i Sverige men har en stark anknytning till ett annat EU-land, ska i största möjliga utsträckning avtjäna straffet i det landet. Grundprincipen är att den dömdes sociala återanpassning bäst sker i det land där han eller hon kommer att vistas efter avtjänat straff. Kriminalvården prövar om en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige eller om en svensk dom ska skickas till en annan medlemsstat för att verkställas i den staten. Det avgörande kriteriet för om en svensk dom ska verkställas i en annan medlemsstat är alltså den dömdes anknytning dit. Regelverket innehåller inte något förbud mot att besluta att en svensk medborgare ska avtjäna ett straff i en annan medlemsstat.

3.8.3 Överförande till länder utanför Norden och EU

Sveriges samarbete med länder utanför Norden och EU om överförande av frihetsberövande påföljder regleras i lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål. Lagen bygger främst på Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer (överförandekonventionen) samt Europarådets konvention från 1970 om brottmålsdoms internationella rättsverkningar (brottmålsdomskonventionen). Lagen är dock tillämplig även utan en bindande internationell överenskommelse mellan Sverige och ett annat land.

I likhet med samarbetet inom Norden och EU är grundprincipen att en svensk dom ska avtjänas i det land till vilken den dömden har starkast

anknytning, och att den dömdes sociala återanpassning bäst sker i det land där han eller hon kommer att vistas efter avtjänat straff.

Kriminalvården prövar om en utländsk dom ska verkställas i Sverige eller om en svensk dom ska skickas till ett annat land för att verkställas där. Regeringen beslutar dock i vissa särskilda fall, t.ex. om en svensk dom ska överföras till ett annat land och regeringens prövning behövs med hänsyn till Sveriges säkerhet, brottslighetens karaktär eller andra väsentliga intressen.

Regelverket innehåller inte något förbud mot att besluta om att en svensk medborgare ska avtjäna ett straff i ett annat land.

3.9 Offentlighet och sekretess

3.9.1 Sekretess inom kriminalvårdsverksamheten

Inom kriminalvården gäller sekretess för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men eller att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs (35 kap. 15 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400], OSL). Uppgifter som, om de lämnas ut, kan antas leda till att den enskilde eller närstående till denne lider men kan vara t.ex. namn på eller adress till en person som är dömd till fängelse, uppgifter om vad denne har dömts för och vad påföljden blev samt uppgifter om personalia. Sekretessen gäller som huvudregel inte beslut av Kriminalvården eller en övervakningsnämnd.

I övrigt kan nämnas att sekretess gäller inom Kriminalvårdens hälso- och sjukvårdsverksamhet för uppgifter om intagnas hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men (25 kap. 1 § OSL). Hälso- och sjukvården är att betrakta som en särskild verksamhetsgren inom Kriminalvården enligt 8 kap. 2 § OSL (jfr prop. 2004/05:176 s. 57 och 58). Det betyder att uppgifterna inom denna verksamhet inte får föras vidare till andra enheter inom Kriminalvården utan sekretessprövning. Inom hälso- och sjukvården gäller inte heller den så kallade generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL.

Sekretess gäller också för alla uppgifter om säkerhets- och bevakningsåtgärder och alla slags rymningsförebyggande åtgärder, om det kan antas att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften lämnas ut (18 kap. 8 och 11 §§ OSL).

3.9.2 Undantag från sekretess

Sekretess gäller som huvudregel inte bara i förhållande till enskilda utan också mellan myndigheter och inom en myndighet, om det där finns olika verksamhetsgrenar som är att betrakta som självständiga i förhållande till varandra (8 kap. 1 och 2 §§ OSL). För att myndigheter ska kunna utbyta sekretessbelagda uppgifter krävs i princip att en sekretessbrytande bestämmelse är tillämplig. Exempelvis finns den s.k. generalklausulen som innebär att sekretess i vissa fall inte hindrar att uppgifter lämnas till

en myndighet om det är uppenbart att intresset av att uppgifterna lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda (10 kap. 27 § OSL). Sekretess hindrar inte heller utlämnande av uppgift till en myndighet om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet (10 kap. 2 § OSL). Sekretess hindrar inte heller att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning (10 kap. 28 § OSL).

Av 12 kap. 2 § OSL följer att den enskilde som utgångspunkt kan samtycka till att uppgifter rörande honom eller henne som omfattas av sekretess får lämnas till någon annan. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att ett sådant samtycke kan ges i förväg med tanke på en kommande situation. Ett samtycke får dock inte ges ett så generellt innehåll att den enskilde allmänt förklarar sig avstå från sekretessen hos en viss myndighet eller tjänsteman. Avtvingas en enskild mer eller mindre ett generellt samtycke kan omständigheterna vara sådana att samtycket inte bör tillerkännas rättslig giltighet. Därutöver bör samtycket inte medföra att den enskilde lämnar ett medgivande som går betydligt längre än vad som behövs för myndighetens verksamhet. Den person som tar emot samtycket bör försäkra sig om att detta inte får större räckvidd än vad den enskilde har insett eller velat (se prop. 1979/80:2 Del A s. 331 samt t.ex. JO 2017/18 s. 99 och JO 2017/18 s. 286).

Sekretessbelagda uppgifter får enligt huvudregeln inte lämnas ut till utländska myndigheter eller en mellanfolklig organisation. En uppgift som omfattas av sekretess får dock lämnas ut om utlämnandet sker i enlighet med en särskild föreskrift i lag eller förordning (8 kap. 3 § 1 OSL), eller om uppgiften i motsvarande fall skulle få lämnas till en svensk myndighet och det enligt den utlämnande myndighetens prövning står klart att det är förenligt med svenska intressen att uppgiften lämnas till den utländska myndigheten eller den mellanfolkliga organisationen (8 kap. 3 § 2 OSL). Vid bedömningen av vad som är svenska intressen får bl.a. Sveriges intresse av internationellt samarbete med organet i fråga beaktas. Ett annat förhållande som måste tas med i bedömningen är det intresse som sekretessen ska skydda. Vid behov bör samråd ske med chefen för det departement som har hand om utrikesärendet. Som anges ovan får en uppgift som omfattas av sekretess också lämnas till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation om utlämnandet sker i enlighet med en särskild föreskrift i lag eller förordning. Det behöver i sådant fall inte vara fråga om en uppgiftsskyldighet utan det är tillräckligt att uppgiften får lämnas till utländska myndigheter (se prop. 1981/82:186 s. 61).

4 Behovet av att kunna verkställa svenska fängelsestraff utomlands

Den organiserade brottsligheten är ett av vår tids största samhällsproblem. För att vända utvecklingen pågår ett intensivt reformarbete inom kriminalpolitikens område som förväntas leda till att fler frihetsberövas och att frihetsberövande påföljder pågår under längre tid. Behovet av

platser i häkte och anstalt antas därmed komma att öka kraftigt. Till detta kommer att beläggningen inom Kriminalvården sedan flera år ligger på mycket höga nivåer. Under 2024 var den genomsnittliga belägningsgraden i anstalt 98 procent. Exklusive beredskapsplatser och tillfälliga platser var belägningsgraden 131 procent.

Sedan mars 2020 har Kriminalvården årligen redovisat en långsiktig utbyggnadsplan samt redogjort för hur antalet platser ska öka på kort sikt. Enligt den senaste kapacitetsrapporten från 2024 planerar myndigheten att 2034 ha 29 000 platser, vilket motsvarar nära en tredubbling av antalet platser 2024. De största platstillskotten tillkommer under den senare delen av tioårsperioden.

Även om det pågår ett intensivt arbete för att möta det kraftigt ökade platsbehovet genom bl.a. utbyggnad och förtätning av befintliga anläggningar samt etablering av helt nya anläggningar behöver även andra åtgärder övervägas. Sådana åtgärder skulle kunna utgöra ett komplement för att på kortare sikt öka antalet platser. En sådan åtgärd är att hyra anstaltsplatser i en annan stat, vilket har utretts i departementspromemorian Hyra anstaltsplatser utomlands (Ds 2025:1). Detta har exempelvis prövats av Norge, som mellan åren 2015 och 2018 hyrde anstaltsplatser i Nederländerna. Vidare har Danmark i april 2022 slutit ett avtal om att hyra fängelseplatser i Kosovo. En annan sådan åtgärd är tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands, vilket är den ordning som avtalet mellan Sverige och Estland från den 18 juni 2025 bygger på (se avsnitt 6).

5 Allmänna utgångspunkter

5.1 Kriminalvård som ges i och av en annan stat

Bedömning

Vid tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands enligt den modell som överenskommits med Estland bör den mottagande statens kriminalvårdsmyndighet ansvara för verkställigheten, och verkställigheten bör som utgångspunkt ske i enlighet med den statens lagstiftning.

De grundläggande formerna för en verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en anstalt utomlands bör så långt det är möjligt likna en verkställighet i en anstalt i Sverige.

Skälen för bedömningen

Den mottagande staten ansvarar för verkställigheten

I departementspromemorian Hyra anstaltsplatser utomlands (Ds 2025:1) föreslås att Kriminalvården ska ges möjlighet att placera intagna i en kriminalvårdsanstalt utomlands. Förslaget innebär bl.a. att svensk kriminalvård ska bedrivas på den utländska anstalten och därmed att

svensk verkställighetslagstiftning ska gälla. Tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands, som avtalet mellan Sverige och Estland från den 18 juni 2025 bygger på, innebär i stället att den mottagande statens kriminalvårdsmyndighet ansvarar för verkställigheten och att verkställigheten som utgångspunkt ska ske i enlighet med den statens lagstiftning.

Att ansvaret för verkställigheten åvilar den mottagande statens kriminalvårdsmyndighet innebär bl.a. att den myndigheten ska se till att svenska fängelsestraff kan verkställas på ett motsvarande sätt som i Sverige, att ordning och säkerhet upprätthålls i och utanför anstalten, att den utländska personalen arbetsleds och att det förs journal över varje intagen.

Eftersom den mottagande statens kriminalvård ska ansvara för den tillfälliga verkställigheten av svenska fängelsestraff, är en rimlig utgångspunkt att även den statens lagstiftning ska gälla under verkställigheten. När det gäller verkställighetslagstiftning handlar det om bestämmelser som i Sverige regleras i framför allt fängelselagen och fängelseförordningen, t.ex. bestämmelser om sysselsättning, fritid, besök, kontroll- och tvångsåtgärder, beslut och överklagande. I fråga om annan lagstiftning handlar det t.ex. om processrättsliga regler, såsom rätten till domstolsprövning. Klagomål och rättsliga frågor som rör verkställigheten bör således handläggas av myndigheterna, däribland domstolarna, i den mottagande staten. Vissa beslut bör dock vara förbehållna svensk domstolsprövning (se avsnitt 7.12). Exempel på annan lagstiftning i den mottagande staten som blir tillämplig under verkställigheten är regler om tillsyn och om arbetsvillkor och arbetsmiljö för intagna vid sysselsättning i anstalten.

Även om utgångspunkten är att den mottagande statens lagstiftning ska gälla finns det i avtalet mellan Sverige och Estland bestämmelser som kompletterar eller ersätter estländsk verkställighetslagstiftning eller som undantar vissa delar av den (se vidare nedan).

Likvärdighet

Det kan konstateras att de närmare förutsättningarna för och innehållet i verkställigheten av ett fängelsestraff kan skilja sig åt mellan olika anstalter i Sverige, t.ex. i fråga om vilka möjligheter till besök eller sysselsättning som erbjuds. Sådana skillnader kan också komma att uppstå mellan anstalter i Sverige respektive i utlandet. Om ett svenskt fängelsestraff ska verkställas i en anstalt utomlands bör utgångspunkten dock vara att de grundläggande formerna för verkställigheten – så som de fastställs i internationella förpliktelser och svensk lagstiftning – så långt det är möjligt ska likna en verkställighet i en anstalt i Sverige. En ordning som innebär att en person som har dömts till fängelse i Sverige ska avtjäna fängelsestraffet i en anstalt utomlands bör därför utformas på så sätt att skillnaderna inte blir så stora att det i praktiken är fråga om en annan påföljd.

Ovan görs bedömningen att den mottagande statens kriminalvårdsmyndighet ska ansvara för verkställigheten av svenska fängelsestraff i den staten, och att verkställigheten som utgångspunkt ska ske i enlighet med

den statens lagstiftning. För att en sådan ordning ska kunna uppfylla kravet på likvärdighet behöver flera omständigheter beaktas.

För det första behöver en avgränsning göras av vilka stater som är aktuella att verkställa svenska fängelsestraff i. En grundläggande förutsättning för att verkställighet ska kunna ske i utlandet är att den mottagande staten i åtminstone samma utsträckning som Sverige lever upp till internationella förpliktelser om anstaltsförhållanden och behandling av intagna samt övriga grundläggande fri- och rättigheter. Endast länder i Sveriges närområde som tillträtt såväl Europakonventionen som FN:s konventioner om mänskliga rättigheter och europeiska tortyrkonventionen bör kunna komma i fråga (se vidare avsnitt 5.5).

För det andra behöver en tilltänkt mottagarstats verkställighetslagstiftning beaktas. Det handlar om regler rörande alltifrån bostadsrummens standard, mat och kommunikation till religionsutövande, sysselsättning och fritidsaktiviteter. För att en verkställighet i en anstalt utomlands ska anses vara likvärdig en verkställighet i en anstalt i Sverige måste sådana regler så långt som möjligt överensstämma med motsvarande svenska regler. Om så inte är fallet bör det ofta krävas att det i överenskommelsen mellan Sverige och den andra staten tas in bestämmelser som kompletterar eller ersätter den mottagande statens verkställighetslagstiftning eller som undantar vissa delar av den. Så har exempelvis skett i avtalet mellan Sverige och Estland (artikel 6).

Även andra omständigheter påverkar frågan om likvärdighet, t.ex. hur bemanningen i en anstalt utomlands ser ut, vilket språk som är arbetsspråk i anstalten och vilken hälso- och sjukvård som erbjuds. Dessa frågor behandlas i avsnitt 7.14, 7.15 och 7.16.

Det är regeringen som ingår internationella överenskommelser om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands och riksdagen som godkänner dem (se avsnitt 3.5.4). Bedömningen av om kravet på likvärdighet är uppfyllt görs alltså av regeringen inför undertecknandet av en sådan överenskommelse och av riksdagen inför godkännandet av densamma.

5.2 Överlåtelse av rättskipnings- och förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning

Bedömning

Att låta en annan stat tillfälligt ansvara för verkställigheten av svenska fängelsestraff, inklusive domstolsprövningar av frågor som rör verkställigheten, utgör överlåtelse av rättskipnings- och förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning. Regeringsformen tillåter att sådana uppgifter överläts.

Skälen för bedömningen

Regeringsformen bygger på förutsättningen att rättskipning och förvaltning i Sverige ska fullgöras av svenska myndigheter, men

regeringsformen hindrar inte att kompetens överförs till andra stater eller utländska organ. Enligt 10 kap. 8 § första stycket RF kan rättskipnings- eller förvaltningsuppgifter som inte direkt grundar sig på regeringsformen, genom beslut av riksdagen, överlåtas till en annan stat, en mellanfolklig organisation eller en utländsk eller internationell inrättning eller samfällighet. Riksdagen får också i lag bemyndiga regeringen eller någon annan myndighet att i särskilda fall besluta om en sådan överlåtelse. Om uppgiften innefattar myndighetsutövning fattar riksdagen beslut om överlåtelse eller bemyndigande i den ordning som anges i 10 kap. 6 § andra stycket RF (se 10 kap. 8 § andra stycket RF).

Om utländska myndigheter och domstolar ska ombesörja verkställighet av svenska brottmålsdomar respektive pröva vissa frågor som rör verkställigheten kommer de att fullgöra såväl förvaltningsuppgifter som rättskipningsuppgifter i den mening som avses i 10 kap. 8 § första stycket RF (jfr prop. 1978/79:3 s. 97–99 och JuU 1978/79:12 s. 16). Eftersom uppgifterna inte direkt grundar sig på regeringsformen kan de överlåtas till en annan stat enligt 10 kap. 8 § första stycket RF. Det finns alltså inga hinder i detta avseende mot att låta en annan stat ansvara för sådana uppgifter.

5.3 Förbuden mot landsförvisning och utvisning

Bedömning

Det är förenligt med förbuden mot landsförvisning och utvisning att fängelsestraff som svenska medborgare har dömts till tillfälligt verkställs i en annan stat.

Skälen för bedömningen

I 2 kap. 7 § första stycket RF och i artikel 3 i det fjärde tilläggsprotokollet till Europakonventionen finns bestämmelser som förbjuder landsförvisning respektive utvisning av svenska medborgare. Att verkställa ett svenskt fängelsestraff utomlands innebär dock inga konsekvenser för den dömdes rätt att vistas i Sverige efter avtjänat straff. På samma sätt hindrar inte förbuden mot landsförvisning och utvisning att en svensk medborgare överlämnas till en annan stat inom Norden eller EU för lagföring eller straffverkställighet med stöd av en nordisk eller europeisk arresteringsorder. Förbuden hindrar inte heller att verkställigheten av ett straff som en svensk medborgare dömts till överförs till en annan stat enligt det nordiska eller EU-rättsliga regelverket om överförande av straffverkställighet. Sammantaget kan tillfällig verkställighet utomlands av ett fängelsestraff som en svensk medborgare dömts till inte jämföras med landsförvisning eller utvisning i regeringsformens respektive Europakonventionens mening.

5.4 Förenlighet med det EU-rättsliga regelverket om överförande av straffverkställighet

Bedömning

Tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands strider inte mot det EU-rättsliga regelverket om överförande av straffverkställighet.

Skälen för bedömningen

Ett fängelsestraff kan under vissa förutsättningar verkställas i en annan stat genom regelverket om överförande av straffverkställighet (se avsnitt 3.8). Det grundläggande syftet med överförande av straffverkställighet, såvitt avser överförande av frihetsberövande påföljder, är att underlätta den dömdes sociala återanpassning genom att möjliggöra att påföljden verkställs i den stat till vilken den dömda har starkast anknytning. Detta kommer till uttryck i såväl internationella överenskommelser som i nationell lagstiftning (se t.ex. 2 kap. 1 § europeiska verkställighetslagen). Att överföra verkställighet av ett fängelsestraff till en annan stat med anledning av att det t.ex. råder platsbrist i svenska fängelser är alltså inte möjligt enligt gällande lagstiftning.

Samarbetet mellan EU:s medlemsstater om överförande av verkställigheten av frihetsberövande påföljder regleras av rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder. Rambeslutet har genomförts i Sverige genom europeiska verkställighetslagen och tillhörande förordning. Rambeslutet bygger på principen om ömsesidigt erkännande som är en grundläggande princip för det straffrättsliga samarbetet inom EU. Principen innebär att den stat som ska verkställa en annan stats dom eller beslut inte ska ifrågasätta domen eller beslutet eller under vilka förutsättningar dessa har meddelats. Rambeslutet ersätter annan internationell reglering mellan medlemsstaterna om överförande av frihetsberövande påföljder, t.ex. överförandekonventionen.

I artikel 1 i rambeslutet anges att syftet med detsamma är att fastställa regler enligt vilka medlemsstaterna, för att underlätta social återanpassning av den dömda personen, ska erkänna en dom och verkställa påföljden. Av artikel 26 framgår att medlemsstaterna får fortsätta tillämpa gällande bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser, samt ingå nya sådana, i den mån dessa avtal eller överenskommelser fördjupar eller vidgar rambeslutets målsättningar och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för verkställighet av påföljder. Eftersom EU har utnyttjat sin befogenhet på det materiella område som täcks av rambeslutet finns inget utrymme för en medlemsstat att, utöver vad som tillåts enligt rambeslutet, reglera samma fråga på annat sätt.

En ordning som innebär tillfällig verkställighet av fängelsestraff i en annan medlemsstat är dock något helt franskört rambeslutets regelverk om överförande av straffverkställighet. En sådan ordning bygger inte på ömsesidigt erkännande, och syftar inte heller till ett förbättrat straffrättsligt samarbete i frågor som rör social återanpassning. I stället utgör samarbete om tillfällig verkställighet av fängelsestraff utomlands en ekonomisk uppgörelse mellan två stater som vilar på en helt annan grund, nämligen

att åstadkomma ett effektivt utnyttjande av anstaltskapacitet. Inom ramen för en sådan uppgörelse bör de närmare utgångspunkterna för samarbetet kunna preciseras. En sådan utgångspunkt är att den intagne endast tillfälligt ska avtjäna straffet i den andra staten. Tanken är inte att den intagne ska frigges och stanna kvar i den andra staten efter verkställighetens slut (se vidare avsnitt 7.4). En annan utgångspunkt är möjligheten att reglera vilka intagna som är aktuella för verkställighet i den andra staten (se vidare avsnitt 7.3.2 och 7.3.3).

Mot denna bakgrund görs bedömningen att tillfällig verkställighet av fängelsestraff i en annan stat inte omfattas av det materiella område som täcks av rambeslutet. En ordning som tillåter sådan verkställighet påverkar inte heller tillämpningen av rambeslutet eller sätter det ur spel på något annat sätt. Sammanfattningsvis bör det alltså vara möjligt för medlemsstaterna att träffa överenskommelser om och i övrigt reglera denna fråga.

5.5 Avgränsning av i vilka stater som det kan vara aktuellt att tillfälligt verkställa svenska fängelsestraff

Bedömning

Tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands bör ske endast i stater som har tillträtt Europakonventionen, FN:s konventioner om mänskliga rättigheter och europeiska tortyrkonventionen.

Tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands bör ske inom EU eller EES.

Det bör göras en bedömning av en tilltänkt stats lämplighet inför varje ingående av avtal om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Skälen för bedömningen

Jämförbara stater

En grundläggande förutsättning för att verkställighet ska kunna ske i utlandet är att den mottagande staten i åtminstone samma utsträckning som Sverige lever upp till internationella förpliktelser om anstaltsförhållanden och behandling av intagna samt övriga grundläggande fri- och rättigheter. Genom att grundläggande fri- och rättigheter garanteras på motsvarande sätt som i Sverige bedöms det finnas förutsättningar för att verkställigheten av ett fängelsestraff blir likvärdig oavsett om den sker i Sverige eller i utlandet (se vidare avsnitt 5.1).

I syfte att garantera att verkställighet sker i en stat som i åtminstone samma utsträckning som Sverige lever upp till internationella åtaganden i fråga om fri- och rättigheter kan två övergripande kriterier uppställas.

För det första bör den mottagande staten ha anslutit sig till Europakonventionen. Att staten har anslutit sig till Europakonventionen och att det finns en möjlighet till prövning i Europadomstolen bidrar till

att grundläggande fri- och rättigheter garanteras på ett sätt som är jämförbart med svenska förhållanden (se vidare avsnitt 3.2).

För det andra bör den mottagande staten ha anslutit sig till FN:s så kallade kärnkonventioner och europeiska tortyrkonventionen som också Sverige har anslutit sig till. Genom dessa konventioner garanteras att den mottagande staten, utöver Europakonventionen, har ett grundläggande ramverk för fri- och rättigheter som är jämförbart med Sveriges. Konventionerna garanterar vidare att t.ex. CAT och CPT har ett mandat att granska anstaltsförhållandena i staten (se vidare avsnitt 3.1).

För att garantera att Sveriges internationella åtaganden följs när en intagen avtjänar sitt fängelsestraff utanför landet anges i avtalet mellan Sverige och Estland att ländernas internationella åtaganden ska respekteras inom ramen för överenskommelsen (artikel 3).

Stater i Sveriges närområde

Samtliga medlemsstater i EU har anslutit sig till Europakonventionen. När och i den mån medlemsstaterna tillämpar EU-rätten är de därutöver bundna av unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (rättighetsstadgan). Av artikel 52.3 i rättighetsstadgan framgår att i den mån som stadgan omfattar rättigheter som motsvarar sådana som garanteras av Europakonventionen ska de ha samma innebörd och räckvidd som i konventionen.

Förutom samarbetet med EU:s medlemsstater har Sverige ett omfattande samarbete med de nordiska staterna, bl.a. inom ramen för Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet. Inom det straffrättsliga området finns t.ex. nordiska verkställighetslagen (se vidare avsnitt 3.8.1). Island och Norge är inte medlemmar i EU men är – tillsammans med Liechtenstein – medlemmar i EES. Dessa tre stater har också anslutit sig till Europakonventionen.

Mot denna bakgrund bör utgångspunkten vara att verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands endast ska ske i stater som är medlemmar i EU eller EES. Med en sådan avgränsning befinner sig samtliga tänkbara stater i Sveriges närområde och är jämförbara med Sverige i fråga om efterlevnaden av grundläggande mänskliga fri- och rättigheter.

Andra omständigheter att beakta i valet av stat

Även om utgångspunkten är att samtliga medlemsstater i EU och EES i grunden utgör jämförbara stater i fråga om verkställighet av fängelsestraff, bör det betonas att avgränsningen inte innebär att alla dessa stater är lämpliga mottagarstater. Även i denna grupp av stater bör alltså, inför ett ingående av avtal, en bedömning göras av en tilltänkt stats lämplighet.

Det som framför allt bör bedömas är om den mottagande staten har förmåga att garantera fri- och rättigheter enligt Europakonventionen, FN:s så kallade kärnkonventioner och europeiska tortyrkonventionen. I bedömningen bör beaktas aktuell information om anstaltsförhållandena i den mottagande staten och statens efterlevnad av avgöranden från t.ex. Europadomstolen och CAT. Vidare bör, i fråga om en medlemsstat i EU, beaktas om EU genom ett särskilt beslut i förhållande till medlemsstaten

har avbrutit tillämpningen av rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder (jfr 1 kap. 3 § europeiska verkställighetslagen).

I sammanhanget bör noteras att medlemsstater vid t.ex. framställningar om överförande av straffverkställighet inom EU kan göra olika bedömningar i fråga om lämpligheten av att bifalla en sådan framställning, bl.a. med hänvisning till anstaltsförhållandena i det andra landet. Även avseende en stat inom EU eller EES kan alltså anstaltsförhållandena vara sådana att det bedöms olämpligt att med den staten ingå ett avtal om verkställighet av svenska fängelsestraff där.

6 Godkännande av avtalet mellan Sverige och Estland

Förslag

Riksdagen ska godkänna avtalet mellan Sverige och Estland om verkställighet av svenska fängelsestraff i Estland. Riksdagen ska också besluta att rättskipnings- och förvaltningsuppgifter ska överlätas till Estland i enlighet med avtalet.

Skälen för förslaget

Utgångspunkter för godkännande av avtal om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands

Som redogörs för i avsnitt 5.1 är likvärdighet en allmän utgångspunkt när svenska fängelsestraff tillfälligt ska verkställas i en anstalt utomlands. En ytterligare utgångspunkt är, som också redogörs för i avsnitt 5.1, att avtalet som sådant och verkställighet som sker i enlighet med avtalet är förenlig med Sveriges internationella förpliktelser, däribland skyldigheten att respektera grundläggande fri- och rättigheter. Sådan verkställighet får inte leda till att det uppstår ett vakuum när det gäller skyddet för de intagnas grundläggande fri- och rättigheter. I vilken utsträckning Sveriges internationella förpliktelser kan aktualiseras vid tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff i enlighet med avtalet behandlas särskilt i avsnittet nedan om Sveriges folkrättsliga ansvar.

En konsekvens av det ovan sagda är att avtal om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands förutsätter att den mottagande staten, i minst samma utsträckning som Sverige, är bundet av och lever upp till internationella förpliktelser om anstaltsförhållanden och behandling av intagna samt även i övrigt garanterar grundläggande fri- och rättigheter. Som framgår av avsnitt 5.5 innebär detta att den mottagande staten i likhet med Sverige ska ha anslutit sig till både Europakonventionen, europeiska tortyrkonventionen och FN:s så kallade kärnkonventioner. Utöver det krävs en bedömning i det enskilda fallet av om den mottagande staten är lämplig mot bakgrund av bl.a. de fysiska anstaltsförhållandena och efterlevnaden av intagnas fri- och rättigheter. Vid bedömningen kan ledning hämtas från bl.a. avgöranden från Europadomstolen, rapporter

från CPT, beslut och rapporter från CAT samt rekommendationer och rapporter från landets NPM.

Övergripande om innehållet i avtalet med Estland

Den 18 juni 2025 undertecknades ett avtal mellan Sverige och Estland om verkställighet av svenska fängelsestraff i Estland, se bilaga 1 och 2. I korthet innebär avtalet att Estland ska göra 400 celler med kapacitet för upp till 600 intagna tillgängliga i anstalten Tartu för verkställighet av svenska fängelsestraff (artiklarna 1 och 13). Den estländska kriminalvårdsmyndigheten ska ansvara för verkställigheten, och estländsk lagstiftning ska som utgångspunkt gälla (artiklarna 6 och 8). I avtalet finns bestämmelser som såväl ersätter som undantar vissa delar av den estländska lagstiftningen (artikel 6). Arbetsspråket i anstalten ska vara engelska och alla officiella handlingar och annan dokumentation ska upprättas på eller översättas till engelska. En intagen ska ha rätt till tolk och till att få handlingar översatta om det krävs för att han ska kunna tillvarata sina rättigheter (artikel 14). Anstalten ska bemannas med estländsk personal men viss svensk personal ska finnas på plats (artiklarna 7, 8 och 15). En intagen ska även ges möjlighet till sysselsättning i form av arbete, utbildning, brotts- och missbruksrelaterad programverksamhet eller annan strukturerad verksamhet (artikel 26). Vidare innehåller avtalet bestämmelser om bl.a. förfaranden (del IV), villkor för verkställighet (del V), permission och annan tillfällig vistelse utanför anstalten (del VII) samt hälso- och sjukvård (del VIII).

Särskilt om Sveriges folkrättsliga ansvar

Som framgår av avsnitt 3 finns ett antal folkrättsliga instrument som berör villkoren för intagna. Sverige är förpliktat att följa det som fastslås i de konventioner som redogörs för i det avsnittet. Sveriges folkrättsliga ansvar enligt t.ex. Europakonventionen avser att garantera var och en som befinner sig under landets jurisdiktion de fri- och rättigheter som anges i konventionen. Huvudregeln är att en konventionsstat utövar jurisdiktion på sitt eget territorium. I exceptionella fall kan dock staters agerande som utförs eller får effekter utanför det egna territoriet utgöra utövande av jurisdiktion enligt konventionen. Av Europadomstolens praxis följer att en stat anses utöva extraterritoriell jurisdiktion bl.a. när den har faktisk kontroll över individer utanför det egna territoriet (se t.ex. *Al-Skeini m.fl. mot Förenade kungariket*, nr 55721/07, 7 juli 2011). I varje enskilt fall måste frågan om det föreligger exceptionella omständigheter som innebär att staten har extraterritoriell jurisdiktion avgöras med hänvisning till de specifika omständigheterna i fallet (se t.ex. *Mamasakhlisi m.fl. mot Georgien and Ryssland*, nr 29999/04 och 41424/04, 7 mars 2023).

Kriminalvården föreslås ges möjlighet att besluta om en framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands (se avsnitt 7.3.1). Enligt förslaget kommer Kriminalvården att ha viss personal på plats i anstalten som bl.a. kommer att övervaka genomförandet av avtalet (se avsnitt 7.14). Kriminalvården kommer också ha möjlighet att besluta att en tillfällig verkställighet ska upphöra i förtid (se avsnitt 7.3.5). Samtidigt innebär avtalet mellan Sverige och konventionsstaten Estland att det är estländska myndigheter som

ansvarar för den tillfälliga verkställigheten, att estländsk lagstiftning i huvudsak ska gälla och att anstalten i Estland ska bemannas med framför allt estländsk personal. Den svenska personalen på plats kommer kunna anmärka på Estlands genomförande av avtalet, men kommer inte ha befogenhet att instruera den lokala personalen. Det är Estland som kommer ha högst grad av kontroll över de intagna när de befinner sig i anstalten, och därigenom ha bäst förutsättningar att se till att intagnas rättigheter enligt bl.a. Europakonventionen tillgodoses. Detta kan tala för att det i första hand är Estland som har det folkrättsliga ansvaret för att konventionen följs när det gäller anstaltsförhållandena och behandlingen av de intagna när de befinner sig där. Ytterst är det dock Europadomstolen som avgör frågan om vilken stat som är ansvarig för att garantera intagna de fri- och rättigheter som anges i Europakonventionen.

En annan sak är att Sverige, genom den föreslagna ansvarsfördelningen för transporter (se avsnitt 7.13.3), kommer att ha faktisk kontroll över de intagna under de delar av transporterna som Kriminalvården ansvarar för. Detsamma gäller hanteringen av de intagnas försändelser (se avsnitt 7.7.1) och medel (se avsnitt 7.9.1) och deras möjligheter att träffa juridiska ombud (se avsnitt 7.10). I de situationerna kommer Sverige i högre utsträckning än Estland att utöva kontroll över de intagna.

Sverige har ett ansvar enligt Europakonventionen att inte lämna ut en person till en annan stat om det finns starka skäl att tro att han eller hon löper en verklig risk att i det landet utsättas för behandling i strid med konventionen, t.ex. förbudet mot tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Ett motsvarande förbud finns i FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. I bedömningen av om det finns sådana skäl ska behöriga myndigheter beakta alla omständigheter av betydelse, vilket inbegriper förekomsten av ett konsekvent handlingsmönster av grova, uppenbara eller talrika kränkningar av de mänskliga rättigheterna från den berörda statens sida (se artikel 3 i FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning). Detta bedöms gälla även om det inte är fråga om att utlämna en person till en annan stat, utan endast är fråga om en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands. Om den allmänna situationen i den aktuella anstalten eller den intagnas personliga förhållanden medför att detta förbud är tillämpligt, har Sverige alltså en skyldighet att i det enskilda fallet inte verkställa ett beslut om tillfällig verkställighet i enlighet med avtalet.

Av avsnitt 7.3.2 framgår att det inte kan anses lämpligt att Kriminalvården beslutar om en framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands om det skulle strida mot Sveriges internationella förpliktelser eller vara oförenligt med grundläggande principer för rättsordningen här i landet. Detta möjliggör för Kriminalvården och överprövande domstolar att säkerställa att Sverige i det enskilda fallet inte beslutar om tillfällig verkställighet i ett annat land, om det finns starka skäl att tro att den intagne löper en verklig risk att i det landet utsättas för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Avtalet mellan Sverige och Estland om verkställighet av svenska fängelsestraff i Estland ska godkännas

Det kan inledningsvis konstateras att Estland är medlem i EU och har anslutit sig till både Europakonventionen, europeiska tortyrkonventionen och FN:s så kallade kärnkonventioner. Detta innebär bl.a. att staten är skyldig att respektera de däri ingående grundläggande fri- och rättigheterna och att exempelvis CPT, CAT och NPM har mandat att granska anstaltsförhållandena i landet. Vidare har EU aldrig genom ett särskilt beslut i förhållande till Estland avbrutit tillämpningen av rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder (se avsnitt 5.5). Däremot har Estland, till skillnad från Sverige, inte lämnat en förklaring om att tillåta förfaranden för individuella klagomål enligt artikel 22 FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

CPT har vid ett flertal tillfällen genomfört inspektioner av anstalter i Estland. Under 2017 besöktes exempelvis anstalten i Tartu. I rapporten från detta besök framhöll CPT att de fysiska förhållandena i anstalterna var goda, att det i princip inte förekommit några anklagelser om fysisk misshandel från personalen och att den hälso- och sjukvård som erbjöds överlag framstod som fullgod. Samtidigt uttrycktes oro över bl.a. förhållandena i häktena och användningen av disciplinära åtgärder såsom långvarig placering i isoleringscell.¹ CPT genomförde därefter uppföljande besök på samma anstalter under våren 2023. Av rapporten från besöken framgår att fängelserna moderniserats och att de fysiska förhållandena fortfarande bedöms som goda. Viss kritik kvarstod dock, särskilt vad gäller förhållandena för häktade och långvarig användning av isoleringsceller. Det noterades samtidigt att lagstiftningsarbete inom dessa områden pågår.²

Estländska Justitiekanslern (Öiguskantsler), som även innehar rollen som NPM i Estland, genomförde ett besök i anstalten i Tartu i maj 2023. Rapporten från besöket visar att flera förbättringar skett sedan det föregående besöket under 2020. Trots detta framfördes kritik gällande bl.a. det alltför frekventa användandet av isoleringscell, begränsade möjligheter till familjebesök samt bristfälliga rastgårdar för häktade och dömda inom den slutna avdelningen.

I avtalet med Estland anges bl.a. att behandlingen av de intagna ska vara förenlig med CPT:s standarder gällande fängelser. CPT har uttalat att långvarig isolering som en disciplinär åtgärd maximalt får pågå under fjorton dagar.³ Utöver det anges i avtalet att de delar av den estländska verkställighetslagstiftningen som medger andra disciplinära åtgärder än motsvarande varning enligt den svenska lagstiftningen, t.ex. användande

¹ Report to the Estonian Government on the visit to Estonia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment [CPT] from 27 September to 5 October 2017, 2019-11-19, CPT/Inf [2019] 31.

² Report to the Estonian Government on the visit to Estonia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment [CPT] from 29 May to 8 June 2023, 2024-11-26, CPT/Inf [2024] 26.

³ Solitary confinement of prisoners, extract from the 21st General Report of the CPT, published in 2011, CPT/Inf(2011)28-part2.

av isoleringscell, inte ska tillämpas. Tillämpningen av avtalet kommer också att övervakas av Kriminalvården.

Efter motsvarande inspektioner av CPT på anstalter i Sverige under 2021 riktade kommittén kritik mot användningen av restriktioner för häktade. Vidare uppmärksammades problem med överbeläggning i flera anstalter, vilket påverkar både de fysiska miljöerna och möjligheten till meningsfulla aktiviteter. Därtill noterades brister i tillgången till läkarbesök inom rimlig tid i vissa fall.⁴

Det finns också ett antal avgöranden från Europadomstolen som rör intagnas fri- och rättigheter i Estland. I ett avgörande bedömde domstolen att en överträdelse av artikel 8 i Europakonventionen hade skett med anledning av de praktiska omständigheterna kring kroppsbesiktning, särskilt lokalens utformning (se *Jaeger mot Estland*, nr 1574/13, 31 juli 2014). I ett annat avgörande, som rörde användning av tvångsmedel under transport från anstalten, fann domstolen att ingen överträdelse av artikel 3 i konventionen hade skett (se *Jatsõõn mot Estland*, nr 27603/15, 30 oktober 2018). Vad gäller personalens agerande vid anstalten har domstolen i två avgöranden konstaterat att överträdelser av artikel 3 förekommit i samband med användning av tvångsmedel under 2009 (se *Tali mot Estland*, nr 66393/10, 13 februari 2014, och *Julin mot Estland*, nr 16563/08, 40841/08, 8192/10 och 18656/10, 29 maj 2012). I ytterligare ett fall bedömde domstolen att långa perioder av isolering som tillämpats som disciplinära åtgärder mot intagna stred mot artikel 3 (se *Schmidt och Šmigol mot Estland*, nr 3501/20 m.fl., 28 november 2023). Domstolen har även prövat frågan om tillgång till juridisk information via internet, och funnit att en begränsning av denna rätt innebar en överträdelse av artikel 10 (se *Kalda mot Estland*, nr 17429/10, 19 januari 2016).

Mot bakgrund av den kritik som lämnats av CPT och de bedömningar Europadomstolen gjort i fråga om anstaltsförhållanden, har det avtal som slutits med Estland utformats för att minimera risken för kränkningar i dessa delar. Sammantaget bedöms Estland ha förmåga att säkerställa efterlevnaden av de fri- och rättigheter som garanteras enligt Europakonventionen samt relevanta FN-konventioner. Mot denna bakgrund framstår Estland som en lämplig mottagarstat vid tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Mot bakgrund av bedömningen beträffande Estland ovan föreslås att riksdagen ska godkänna det avtal som har undertecknats av Sverige och Estland om verkställighet av svenska fängelsestraff. I avsnitt 3.5.4 redogörs för bestämmelserna om ingående av avtal och överlåtelse av rättsskipnings- och förvaltningsuppgifter i regeringsformen. Ett beslut om att godkänna ett avtal med en annan stat om att överlåta verkställigheten av svenska fängelsestraff fattas av riksdagen med kvalificerad majoritet eller i den ordning som gäller för stiftande av grundlag (10 kap. 3 § RF).

Avtalet innebär att estländska myndigheter och domstolar ska ombesörja verkställighet av svenska brottmålsdomar respektive pröva vissa frågor som rör verkställigheten. Som framgår av bedömningen i avsnitt 5.2

⁴ Report to the Estonian Government on the visit to Estonia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment CPT] from 18 to 29 January 2021, 2021-09-21, CPT/Inf [2021] 20.

kommer Estland därmed att fullgöra såväl förvaltningsuppgifter som rättskipningsuppgifter i den mening som avses i 10 kap. 8 § första stycket RF. Riksdagen behöver därför även besluta om överlåtelse av rättskipnings- och förvaltningsuppgifter till Estland i enlighet med avtalet. Med hänsyn bl.a. till att uppgifterna innefattar maktutövning mot enskilda är det fråga om myndighetsutövning. Riksdagens beslut om överlåtelse behöver därmed fattas med kvalificerad majoritet eller i den ordning som gäller för stiftande av grundlag (10 kap. 8 § andra stycket och 6 § andra stycket RF).

De författningsförslag som bedöms nödvändiga med anledning av avtalet föreslås i promemorian.

7 Tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands

7.1 En ny lag om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands ska införas

Förslag

En ny lag som reglerar tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands ska införas. Den nya lagen ska benämnas lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. Lagen ska tillämpas om en internationell överenskommelse har träffats mellan Sverige och en annan stat om verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands och riksdagen har beslutat att överlåta rättskipnings- eller förvaltningsuppgift till den andra staten i enlighet med överenskommelsen.

Skälen för förslaget

Tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands är en för Sverige ny ordning som inte är reglerad. Som redogörs för i avsnitt 6 har Sverige och Estland undertecknat en överenskommelse om att svenska fängelsestraff ska kunna verkställas i Estland. För att denna överenskommelse, och likande överenskommelser som kan komma att träffas med andra länder framöver, ska kunna tillämpas krävs ny lagstiftning. Det handlar om regler om bl.a. förfarandet hos Kriminalvården, urval av intagna som kan vara aktuella för verkställighet i en annan stat, upphörande av verkställigheten i den andra staten och överklagande av beslut. Det framstår inte som lämpligt att föra in sådana bestämmelser i redan befintlig lagstiftning, såsom fängelselagen. I stället bör en ny lag som reglerar dessa frågor införas. Lagen bör benämnas lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Lagen bör vara generellt utformad så att den kan tillämpas i förhållande till alla länder som Sverige har träffat eller kommer att träffa denna typ av överenskommelse med. I och med att en sådan överenskommelse innebär överlåtelse av rättskipnings- och förvaltningsuppgifter till en annan stat

bör det för att lagen ska vara tillämplig krävas att riksdagen har fattat beslut om sådan överlåtelse och om godkännande av avtalet (10 kap. 3 och 8 §§ RF, se avsnitt 3.5.4 och 5.2).

I avsnitt 14.1 behandlas behovet av en ny förordning som kompletterar den nya lagen.

7.2 Svenska fängelsestraff ska kunna verkställas tillfälligt i en kriminalvårdsanstalt utomlands

Förslag

Fängelselagen ska förtydligas så att det framgår att lagen innehåller bestämmelser om verkställighet av fängelsestraff i Sverige och att verkställighet av fängelsestraff också får ske i en kriminalvårdsanstalt utomlands med stöd av den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Bedömning

Med begreppet *kriminalvårdsanstalt* avses även en kriminalvårdsanstalt utomlands som används för tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff med stöd av den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. Med begreppen *kriminalvård i anstalt* och *kriminalvård* avses även kriminalvård i en anstalt utomlands enligt den föreslagna lagen.

Skälen för förslaget och bedömningen

Verkställighet av ett fängelsestraff

Av 1 kap. 1 § FäL framgår att lagen innehåller bestämmelser om verkställighet av fängelse i kriminalvårdsanstalt. Det innebär att lagen omfattar verkställighet av en dom på fängelse, fängelse som förvandlingsstraff för böter (se 15–23 §§ bötesverkställighetslagen [1979:189]) och fängelsestraff som slutligt bestäms i samband med undanröjande av skyddstillsyn eller villkorlig dom (se 27 kap. 6 § och 28 kap. 8 § brottsbalken). I lagen om intensivövervakning med elektronisk kontroll finns bestämmelser om verkställighet av fängelsestraff utanför anstalt. Denna lag föreslås ersättas av lagen om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning (se prop. 2024/25:202 och avsnitt 3.6).

Verkställighet av fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt har alltså hittills reglerats uteslutande i fängelselagen. Som framgår av avsnitt 7.1 föreslås att det ska införas en ny lag som reglerar tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands, vilket innebär att verkställighet av ett fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt kan komma att ske med stöd av såväl fängelselagen som den nya lagen.

För att tydliggöra att fängelselagen inte är den enda lag som reglerar verkställighet av fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt föreslås att det i den lagen tas in en bestämmelse om att verkställighet även får ske i en

kriminalvårdsanstalt utomlands med stöd av den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. Dessutom bör det i fängelselagen förtydligas att lagen innehåller bestämmelser om verkställighet av fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt i Sverige.

Begreppen kriminalvårdsanstalt, kriminalvård i anstalt och kriminalvård

Begreppet *kriminalvårdsanstalt* förekommer i flera andra författningar, t.ex. 7 kap. 2 § socialförsäkringsbalken, 1 § lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, 24 kap. 10 § skollagen (2010:800) och 6 § brottsskadelagen (2014:322). Även om begreppet enligt ordalydelsen inte är begränsat till att avse endast kriminalvårdsanstalter i Sverige har det hittills haft den betydelsen eftersom det tidigare inte varit aktuellt att, på det sätt som följer av avtalet mellan Sverige och Estland, verkställa svenska fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

Genom den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands kommer svenska fängelsestraff att kunna verkställas i en kriminalvårdsanstalt utomlands. Det innebär att en kriminalvårdsanstalt utomlands som används för tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utgör en kriminalvårdsanstalt på samma sätt som en kriminalvårdsanstalt i Sverige. Begreppet *kriminalvårdsanstalt* kommer alltså att få en vidare betydelse även när det används i andra författningar i och med de förslag som lämnas i promemorian. Detsamma gäller för begreppen *kriminalvård i anstalt* och *kriminalvård* vars betydelser även de vidgas när kriminalvård föreslås kunna bedrivas i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

7.3 Förfarandet vid tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands

7.3.1 Beslut om framställning

Förslag

Kriminalvården ska få besluta att göra en framställning till en annan stat om att ett fängelsestraff tillfälligt ska verkställas i en kriminalvårdsanstalt i den staten. Av beslutet ska det framgå vid vilken tidpunkt den tillfälliga verkställigheten ska upphöra. Beslutet ska gälla omedelbart.

Ett beslut om framställning ska inte få fattas innan domen där fängelsestraffet dömts ut fått laga kraft i alla delar som gäller ansvar.

Framställningen ska sändas till den behöriga myndigheten i den mottagande staten.

Kriminalvården ska få besluta att göra en förnyad framställning, om det finns skäl att senarelägga tidpunkten för när den tillfälliga verkställigheten ska upphöra.

Skälen för förslaget

Ärendet ska inledas genom ett beslut om framställning

Sverige kan inte ensidigt besluta om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en anstalt utomlands eftersom en sådan ordning förutsätter att den mottagande staten inte enbart på ett allmänt plan utan även i det enskilda fallet accepterar att ett svenskt fängelsestraff verkställs på den statens territorium. Det finns således ett behov av reciprocitet i förfarandet. Av den anledningen föreslås att det i den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands tas in en bestämmelse om att Kriminalvården får besluta om att göra en framställning till en annan stat (den mottagande staten) om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff där. Framställningen bör sedan skickas till den behöriga myndigheten i den mottagande staten.

Förfarandet för prövningen av en framställning i den mottagande staten kan regleras i den internationella överenskommelsen med den staten och i den statens lagstiftning.

Frågan om under vilka förutsättningar en framställning ska få göras behandlas i avsnitt 7.3.2 och 7.3.3.

Det ska anges en tidpunkt för upphörande av den tillfälliga verkställigheten

I avsnitt 7.4 föreslås att en intagens fängelsestraff ska kunna verkställas i en anstalt utomlands som längst fram till en månad före den tidigaste dagen för villkorlig frigivning enligt den intagnes strafftidsbeslut.

Det finns ett behov av förutsebarhet i fråga om vilken tidsperiod som är aktuell för en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i anstalt utomlands. Längden för den tillfälliga verkställigheten kan, som framgår av avsnitt 7.3.2, t.ex. få betydelse för bedömningen av om en sådan verkställighet proportionerligt inskränker en intagens rätt till privat- och familjeliv enligt Europakonventionen och därmed om den är lämplig. Det är därför angeläget att Kriminalvården redan vid beslutstillfället har en uppfattning om vilken tidsperiod som är aktuell. Även för den mottagande staten är uppgiften om den tillfälliga verkställighetens längd av betydelse för att kunna planera tillhandahållandet av kapacitet i enlighet med vad som bestämts i den internationella överenskommelsen. Slutligen är det även för den intagne angeläget att redan vid beslutstillfället få kännedom om längden på den tillfälliga verkställigheten, bl.a. för att bilda sig en uppfattning om vilka konsekvenser en sådan verkställighet kan medföra och för att kunna göra dessa gällande i Kriminalvårdens beslutsprocess eller i en efterföljande prövning i domstol.

Mot den bakgrunden föreslås att det av ett beslut om framställning ska framgå vid vilken tidpunkt den tillfälliga verkställigheten i en anstalt utomlands senast ska upphöra. I avsnitt 7.3.5 finns överväganden om när Kriminalvården ska respektive får fatta beslut om att den tillfälliga verkställigheten ska upphöra tidigare än vad som anges i beslutet om framställning.

Beslutet om framställning ska gälla omedelbart

Det är av stor vikt att förfarandet vid tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff i en anstalt utomlands medger en snabb och effektiv handläggning, samtidigt som ett beslut om framställning föreslås kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol, se avsnitt 7.12. För att inte behöva invänta att tiden för överklagande löper ut innan en framställning kan sändas till den mottagande staten, bör Kriminalvårdens beslut om framställning gälla omedelbart.

Domen ska ha fått laga kraft före beslutet om framställning

Av 2 § 1 StrL följer att en dömd person får avtjäna ett fängelsestraff om han eller hon inte överklagar domen i skuldfrågan eller förklarar sig nöjd med domen. Enligt 8 § StrL ska en dömd person som, när fängelsestraffet är verkställbart, är häktad eller intagen i en kriminalvårdsanstalt i ett annat mål omedelbart påbörja verkställighet av straffet. Verktälligheten kan alltså påbörjas trots att domen där fängelsestraffet dömts ut har överklagats av en annan part. För att undvika att överklagandeprocessen försvåras på grund av att den intagne befinner sig i en anstalt utomlands, bör verkställigheten utomlands inte påbörjas innan domen där fängelsestraffet dömts ut har fått laga kraft i alla delar som gäller ansvar. Kriminalvården bör därför inte fatta beslut om en framställning innan domen har fått laga kraft i dessa delar.

Beslut om förnyad framställning

Som framgår ovan ska tidpunkten för när den tillfälliga verkställigheten ska upphöra framgå redan av Kriminalvårdens beslut om framställning. Det kan dock uppstå situationer som motiverar att tidpunkten för när den tillfälliga verkställigheten ska upphöra senareläggs. Det bör alltså vara möjligt för Kriminalvården att besluta om att göra en förnyad framställning till den mottagande staten om det finns skäl att senarelägga tidpunkten för den tillfälliga verkställighetens upphörande.

7.3.2 Omständigheter som ska beaktas inför ett beslut om framställning

Förslag

Vid bedömningen av om en framställning om tillfällig verkställighet av ett fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska göras ska Kriminalvården ta hänsyn till den intagnes anknytning till Sverige, den intagnes vårdbehov och övriga omständigheter som kan påverka lämpligheten av en tillfällig verkställighet i en anstalt utomlands.

I den utsträckning det är möjligt ska hänsyn även tas till den intagnes behov av sysselsättning och en lämplig frigivningsplanering.

Bedömning

Det bör inte göras någon åtskillnad mellan svenska medborgare och utlänningar när det gäller vilka intagna som ska avtjäna ett svenskt fängelsestraff utomlands.

Skälen för förslaget och bedömningen

I avsnitt 7.3.3 finns överväganden om vilka grupper av intagna som inte bör komma i fråga för verkställighet utomlands. Därutöver behöver det finnas en möjlighet för Kriminalvården att, när en framställning övervägs, beakta ytterligare omständigheter som kan påverka lämpligheten av en sådan verkställighet.

Det övergripande syftet med att beakta ytterligare omständigheter är att säkerställa att det inför varje beslut om framställning görs en individuell prövning av beslutets förenlighet med Sveriges internationella åtaganden och med den internationella överenskommelsen med den mottagande staten.

Anknytning till Sverige

En omständighet som särskilt bör beaktas är den intagnes anknytning till Sverige. Vid bedömningen bör särskild hänsyn tas till skyddet för privat- och familjelivet enligt artikel 8 i Europakonventionen (se avsnitt 3.2.4). Kort sammanfattat handlar det om att ta hänsyn till alla de sociala och kulturella band som en intagen kan ha i ett samhälle, t.ex. i form av familj, vänner, utbildning, arbete och medlemskap i föreningar m.m.

Endast det förhållandet att en intagen bedöms ha viss eller till och med stark anknytning till Sverige innebär inte i sig att det finns hinder mot ett beslut om framställning. En prövning måste även göras av om beslutet är proportionerligt med hänsyn till i vilken utsträckning den intagnes fri- och rättigheter kan antas påverkas av en tillfällig verkställighet av ett fängelsestraff i anstalt utomlands.

Det ligger i sakens natur att ett fängelsestraff inskränker en intagens fri- och rättigheter oavsett var fängelsestraffet verkställs. Prövningen av om ett beslut om framställning är proportionerligt bör därför i första hand ta sikte på i vilken utsträckning en tillfällig verkställighet av ett fängelsestraff i en anstalt utomlands *ytterligare*, på ett inte godtagbart sätt, inskränker fri- och rättigheter i förhållande till en verkställighet av ett fängelsestraff i en anstalt i Sverige.

Om en intagen har minderåriga barn i Sverige kan det vara en omständighet som talar emot ett beslut om framställning. Barnets bästa och rätten för barnet att ha kontakt med sina föräldrar måste också beaktas (se avsnitt 3.1.6). Om den intagne och barnet inte har någon kontakt innebär emellertid verkställighet i en anstalt utomlands inte nödvändigtvis att den intagnes rätte till privat- eller familjeliv eller barnets rätt till kontakt med sina föräldrar inskränks på ett oproportionerligt sätt.

Ledning för prövningen kan hämtas från Europadomstolens praxis i fråga om rätten till privatliv under ett frihetsberövande. Som framgår av avsnitt 3.2.4 har Europadomstolen bl.a. fäst vikt vid vilka möjligheter den intagne har att ta emot besök eller själv besöka anhöriga, t.ex. till följd av långa avstånd eller till närståendes personliga förhållanden såsom ålder

och hälsotillstånd (se t.ex. *Vintman mot Ukraina*, nr 28403/05, 23 oktober 2014, *Khoroshenko mot Ryssland*, nr 41418/04, 30 juni 2015, och *Polyakova m.fl. mot Ryssland*, nr 35090/09, 35845/11, 45694/13 och 59747/14, 7 mars 2017).

En annan faktor att beakta vid prövningen av i vilken utsträckning en inskränkning är proportionerlig är längden för den tillfälliga verkställigheten i en anstalt utomlands. Den omständigheten att en tillfällig verkställighet endast avser en kortare tidsperiod bör många gånger väga tungt i proportionalitetsbedömningen.

När en intagen omfattas av en dom eller ett beslut om utvisning kan frågan om den intagnes anknytning till Sverige och dennes rätt till privat- och familjeliv ha ingått som en del av prövningen av frågan om utvisning, och den därmed i många fall sammanhängande frågan om uppehållstillstånd. Om t.ex. Migrationsverket eller en domstol, i ett avgörande som har fått laga kraft, har ansett att det inte finns synnerligen ömmande omständigheter för att bevilja uppehållstillstånd (jfr 5 kap. 6 § UtlL) har uppenbarligen bedömningen gjorts att den intagnes förhållanden i Sverige inte är sådana att det skulle strida mot Sveriges åtaganden enligt Europakonventionen att utvisa den intagne. I dessa fall bör utgångspunkten vara att den intagnes anknytning till Sverige inte utgör hinder för att besluta om en framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en anstalt utomlands.

Om nya omständigheter har tillkommit sedan frågan om utvisning prövats bör dessa självfallet kunna tillmätas betydelse i prövningen av lämpligheten av att ett svenskt fängelsestraff tillfälligt verkställs i en anstalt utomlands. Det ska alltid göras en individuell prövning med utgångspunkt i de förhållanden som råder vid tidpunkten för prövningen av frågan om det finns förutsättningar att besluta om en framställning.

Behov av hälso- och sjukvård

Det kan normalt inte anses lämpligt att en intagen som har en dödlig sjukdom, omfattande behov av hälso- och sjukvård, behov av kontinuerlig läkemedelsbehandling som inte kan garanteras i den mottagande staten eller behov av specialistvård, tillfälligt avtjänar sitt fängelsestraff i en anstalt utomlands. Särskild försiktighet bör iakttas avseende intagna som har en komplex psykiatrisk sjukdomsbild och där det – med hänsyn till sjukdomsbilden – framstår som sannolikt att de kommer att behöva psykiatrisk specialistvård under verkställigheten. Vidare bör hänsyn tas till eventuella ytterligare omständigheter som omfattas av begreppet omvårdnad i 2 kap. 1 § andra stycket FäL.

Vid bedömningen av lämpligheten av att ett svenskt fängelsestraff tillfälligt verkställs i en anstalt utomlands med hänsyn till den intagnes behov av hälso- och sjukvård bör vidare särskilt beaktas i vilken utsträckning transporten till och från anstalten utomlands kan förväntas påverka den intagnes hälsotillstånd på ett negativt sätt.

Det bör i sammanhanget framhållas att den mottagande staten ska ansvara för hälso- och sjukvård vid verkställighet av svenska fängelsestraff där (se avsnitt 7.16) och att detta vårdutbud många gånger kommer att tillgodose en intagens behov av vård. Endast det förhållandet att ett visst vårdbehov föreligger innebär alltså inte att det är olämpligt att

ett svenskt fängelsestraff tillfälligt verkställs i en anstalt utomlands, utan en individuell prövning måste göras inför varje beslut om framställning.

Övriga omständigheter

Utöver den intagnes anknytning till Sverige och dennes behov av hälso- och sjukvård kan det finnas ytterligare omständigheter som bör beaktas inför ett beslut om framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en anstalt utomlands. Det kan t.ex. handla om att det efter att överenskommelsen om tillfällig verkställighet har ingåtts tillkommer omständigheter som gör att det skulle strida mot Sveriges internationella förpliktelser eller vara oförenligt med grundläggande principer för rättsordningen här i landet att besluta om en framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en anstalt utomlands. Som exempel kan nämnas att den intagne riskerar att utsättas för behandling i strid med artikel 3 i Europakonventionen.

Högsta domstolen har i avgörandet NJA 2020 s. 430 – som handlar om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder – slagit fast att vad som ska bedömas är den individuella risk som föreligger för den intagne att utsättas för behandling i strid med artikel 3 i Europakonventionen. Den allmänna situationen eller exempelvis svåra fängelseförhållanden i ett land är element i bedömningen av den individuella risken i det enskilda fallet. Högsta domstolen uttalar att det, enligt Europadomstolens praxis, krävs risk för övergrepp av viss svårhetsgrad för att det ska vara fråga om en kränkning av artikel 3 i Europakonventionen. Den svårhetsgrad som krävs anses vara relativ och bero på en samlad bedömning av samtliga omständigheter, bl.a. illabehandlingens längd, dess fysiska och psykologiska effekter och ibland offrets hälsa. Motsvarande bedömning kan alltså behöva göras inför ett beslut om framställning om tillfällig verkställighet utomlands (se också avsnitt 6). Om det bedöms finnas en risk för att den intagne kommer att utsättas för behandling i strid med artikel 3 i Europakonventionen är det alltså inte lämpligt att besluta om en framställning.

Ett annat exempel på när ett beslut om framställning inte är lämpligt är om det finns en risk för att en intagen med funktionsnedsättning inte kommer att garanteras sina rättigheter i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning vid en verkställighet utomlands (se avsnitt 3.1.5).

Vidare kan omständigheter som att den intagne är häktad i ett annat mål, eller att den intagne har ett pågående utlänningsärende eller att ett sådant ärende kan förväntas initieras inom kort (se avsnitt 8) behöva beaktas inför ett beslut om framställning.

Även om det inte krävs att den intagne samtycker till tillfällig verkställighet av ett fängelsestraff i en anstalt utomlands bör ett uttryckligt önskemål om sådan verkställighet kunna beaktas i lämplighetsbedömningen. En annan omständighet som bör kunna beaktas är den intagnes inställning till behandlingsprogram eller aktiviteter som denna har erbjudits av Kriminalvården. Så länge den intagne inte deltar i eller uttrycker önskemål om insatser som endast ges i Sverige, bör en eventuell avsaknad av sådana insatser i en anstalt utomlands inte utgöra ett hinder mot tillfällig verkställighet där.

Behov av sysselsättning och en lämplig frigivningsplanering

Utöver de omständigheter som ska beaktas enligt avsnittet ovan, bör hänsyn även tas till de ytterligare omständigheter som är av betydelse vid ett beslut om placering enligt 2 kap. 1 § andra stycket FäL. Det innebär att även den intagnes behov av sysselsättning och en lämplig frigivningsplanering ska beaktas i den utsträckning det är möjligt. När det gäller sysselsättning kan det t.ex. handla om intagna vars anvisade sysselsättning består av utbildning. För att den ska kunna slutföras kan det vara olämpligt att besluta om tillfällig verkställighet utomlands. Vidare kan det konstateras att det föreslås att permissioner och andra tillfälliga vistelser utanför anstalt endast ska kunna ske i Sverige (se avsnitt 7.6). Intagna vars verkställighetsplanering innefattar upprepade permissioner eller särskilda utslussningsåtgärder och intagna som ska genomgå en utredning om risk för återfall i brottslighet under tiden för den tänkta verkställigheten utomlands bör alltså av praktiska skäl inte komma i fråga för sådan verkställighet.

I sammanhanget bör uttalandena i förarbetena till fängelselagen om att den s.k. närhetsprincipen inte längre har samma betydelse som tidigare nämnas. Samhällsskyddet och behovet av att upprätthålla ordningen och säkerheten i anstalten väger tyngre än behovet av närhet till hemorten (se prop. 2009/10:135 s. 71).

Den intagnes medborgarskap

I avsnitt 5.3 görs bedömningen att det är förenligt med förbuden mot landsförvisning och utvisning av svenska medborgare att fängelsestraff som svenska medborgare har dömts till tillfälligt verkställs i en annan stat. Frågan är om det finns skäl att överhuvudtaget beakta medborgarskap eller nationalitet när det gäller tillfällig verkställighet i anstalt utomlands.

Det skulle kunna argumenteras för att intagna med annat än svenskt medborgarskap utgör en lämplig grupp för verkställighet i en anstalt utomlands, särskilt om de ska utvisas från Sverige efter frigivning. Denna grupp intagna kan typiskt sett antas ha en svagare anknytning till Sverige och har inte heller samma behov av återanpassning till det svenska samhället efter frigivning. Det kan också antas att de i mindre utsträckning än andra intagna har anhöriga i Sverige som är aktuella för besök. Intagna som ska utvisas efter avtjänat straff beviljas som huvudregel inte heller regelbunden permission på grund av risken för avvikande (se Kriminalvårdens handbok [2012:4] om permission och annan tillfällig vistelse utanför anstalt s. 39). Även andra än svenska medborgare kan dock ha en stark anknytning till Sverige och kan vilja ta emot besök från familjemedlemmar eller vänner som är bosatta i Sverige.

Av 2 kap. 12 § RF följer att lag eller annan föreskrift inte får innebära att någon missgynnas därför att han eller hon tillhör en minoritet med hänsyn till etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande eller med hänsyn till sexuell läggning. Diskrimineringsförbudet gäller inte särbehandling på grund av att någon har ett visst medborgarskap (se prop. 1975/76:209 s. 159 f.). Att peka ut andra än svenska medborgare för tillfällig verkställighet i en anstalt utomlands är därmed förenligt med bestämmelsen. Här kan också nämnas att medborgarskap i sig inte

omfattas av diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet i diskrimineringslagen (2008:567), se prop. 2007/08:95 s. 497.

Sverige är emellertid bundet av bestämmelser i såväl Europakonventionen som andra internationella konventioner som förbjuder diskriminering på grund av bl.a. nationalitet (se avsnitt 3.2.7). Rättigheterna i Europakonventionen och dess tilläggsprotokoll tillkommer i princip alla människor oavsett nationalitet. Själva idén bakom nationalitetsbegreppet är dock att ett lands medborgare ska åtnjuta vissa rättigheter som inte tillkommer utlänningar, men också ha skyldigheter som inte gäller för utlänningar. Ett lands egna medborgare och utlänningar är därför i fråga om rättsställning inte jämförbara i alla hänseenden. Huruvida det kan vara berättigat att vid tillämpning av konventionsrättigheter göra skillnad mellan egna medborgare och andra än egna medborgare blir beroende av om det finns objektiva och rimliga skäl för sådana distinktioner (se Danelius m.fl., Mänskliga rättigheter i europeisk praxis, sjätte upplagan, 2023, s. 683).

Som framgår av avsnitt 4 har Danmark under 2022 slutit ett avtal om att hyra fängelseplatser i Kosovo. Avtalet syftar i första hand till att frigöra platser i danska anstalter genom verkställighet utomlands för intagna med annat än danskt medborgarskap som ska utvisas efter avtjänat straff. CAT har kommit att avråda Danmark från att gå vidare med avtalet, bl.a. på grund av att den utpekade målgruppen anses vara bekymmersam ur ett diskrimineringsperspektiv.

Att peka ut endast dömda med annat medborgarskap än svenskt som målgrupp för verkställighet i anstalt utomlands innebär betänkligheter ur ett diskrimineringsperspektiv. Som framgår ovan kan en olik behandling dock vara befogad om det finns objektiva och rimliga skäl för den.

Huvudsyftet med att låta svenska fängelsestraff tillfälligt verkställas utomlands är att avhjälpa platsbristen inom Kriminalvården. Ur det perspektivet bedöms det inte finnas några objektiva eller rimliga skäl för att i lag eller förordning uttryckligen begränsa målgruppen för sådan verkställighet till intagna med annat än svenskt medborgarskap. Det finns dock en rad omständigheter som bör beaktas vid bedömningen av vilka intagna som ska komma i fråga för tillfällig verkställighet utomlands, se övervägandena ovan. En sådan omständighet är den dömdes anknytning till Sverige. Frågan om anknytning till Sverige kan även ha prövats i en dom eller ett beslut om avvisning eller utvisning. Inom ramen för Kriminalvårdens bedömning av om det är lämpligt att besluta om en framställning kan t.ex. förbudet mot diskriminering enligt Europakonventionen beaktas.

7.3.3 När en framställning inte får göras

Förslag

En framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska inte få göras om den intagne

- är under 18 år,

- är efterlyst för utlämning eller överlämnande eller har begärts utlämnad eller överlämnad enligt vissa regelverk om internationellt rättsligt samarbete,
- har dömts till rättspsykiatrisk vård eller i övrigt ges vård enligt lagen om rättspsykiatrisk vård,
- har dömts för brott enligt terroristbrottslagen,
- har dömts för brott enligt 18 eller 19 kap. brottsbalken,
- är eller har varit part i ett mål eller ärende enligt lagen om särskild kontroll av vissa utlännningar,
- är eller har varit föremål för prövning i ett säkerhetsärende enligt utlänningslagen, eller
- i övrigt bedöms utgöra en allvarlig säkerhetsrisk.

En framställning ska inte heller få göras om det strider mot en internationell överenskommelse om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Vidare ska en framställning inte få göras om verkställigheten utomlands bedöms innebära att en intagen underkastas mer ingripande övervakning eller kontroll än vad som är nödvändigt för att ordningen eller säkerheten ska kunna upprätthållas. Vid bedömningen ska beaktas risken för rymning, fritagning, fortsatt brottslighet, missbruk och annan misskötsamhet, samt behovet av att undvika en olämplig sammanställning av intagna och att i övrigt kunna bedriva en ändamålsenlig verksamhet i anstalt.

Skälen för förslaget

Intagna som är under 18 år

För dömda som är under 18 år finns särskilda krav vid verkställighet av fängelsestraff. Exempelvis uppställer barnkonventionen krav när det gäller frihetsberövande av barn, bl.a. beträffande utbildning, information, hälso- och sjukvård och rätten att under frihetsberövandet hållas åtskild från vuxna (se artikel 37 barnkonventionen). Vidare framgår av 2 kap. 3 § FäL att en intagen som är under 18 år inte får placeras så att han eller hon vistas tillsammans med intagna över 18 år, om det inte kan anses vara till hans eller hennes bästa.

Det är i dagsläget mycket ovanligt att personer under 18 år avtjänar fängelsestraff i anstalt. Av de 1 920 unga klienterna (under 21 år) i inflödet till Kriminalvården under 2024 var 151 klienter under 18 år, vilket motsvarar åtta procent av inflödet av unga. Av dessa påbörjade 137 klienter ungdomsövervakning, 13 klienter skyddstillsyn och 1 klient intensivövervakning med elektronisk kontroll. Ingen av klienterna under 18 år påbörjade en fängelseverkställighet (se Kriminalvårdens publikation Kriminalvård och statistik [KOS 2024], s. 122 och 128).

I betänkandet En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44) föreslås att i de fall en frihetsberövande påföljd inte kan undvikas för barn ska påföljden bestämmas till fängelse i stället för slutna ungdomsvård. Regeringen har gett Kriminalvården i uppdrag att förbereda inrättandet av särskilda enheter för barn och unga i åldern 15–17 år, med förbehåll för riksdagens ställningstagande, vilka ska vara

redo att tas i drift senast den 1 juli 2026 (Ju2023/02157). Enligt uppdraget ska Kriminalvården säkerställa att verksamheten är anpassad för barn och unga, vilket innebär att verkställigheten ska ske under trygga former med rätt till bl.a. vård, behandling, skola och annan lämplig sysselsättning. Av slutredovisningen ska framgå hur Kriminalvården har organiserat sig kring den nya uppgiften så att barnets rättigheter under verkställigheten tillgodoses i enlighet med barnkonventionen.

Mot bakgrund av den anpassning av Kriminalvårdens verksamhet som bedöms nödvändig för barn får det anses olämpligt att fängelsestraff för barn tillfälligt verkställs i anstalt utomlands. Det föreslås därför att Kriminalvården inte ska få göra en framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en anstalt utomlands avseende en intagen under 18 år.

Intagna som är efterlysta för utlämning eller överlämnande eller har begärts utlämnade eller överlämnade

Sverige är bundet av EU-instrument och ett flertal internationella överenskommelser som innebär att en person som är misstänkt, tilltalad eller dömd för brott under vissa förutsättningar får eller ska utlämnas eller överlämnas till en annan stat eller till en internationell tribunal eller domstol.

Ett ärende om utlämning eller överlämnande kan inledas genom att en person blir internationellt efterlyst, t.ex. genom registrering i Schengens informationssystem (SIS) eller i ett annat system för eftersökning av personer, såsom genom Internationella kriminalpolisorganisationen (Interpol). Det är även möjligt att en begäran om utlämning eller överlämnande skickas direkt till Sverige eller, i fråga om överlämnande, direkt till ansvarig åklagare, när den utfärdande myndigheten eller internationella domstolen har uppgifter som visar att svenska myndigheter skulle ha möjlighet att handlägga en sådan begäran.

Ärenden om överförande och överlämnande enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott, utlämningslagen, lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt, tribunallagen, lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen, ICC-lagen, lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, europeiska arresteringsorderlagen, lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone, Sierra Leone-lagen, lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder, nordiska arresteringsorderlagen, eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan, brexitavtalet, kan bara handläggas när den som har efterlysts för utlämning eller för överlämnande eller har begärts utlämnad eller överlämnad befinner sig i Sverige (se 1 kap. 1 § första stycket utlämningslagen, 3 § tribunallagen, 3 § ICC-lagen, 2 kap. 1 § europeiska arresteringsorderlagen, 3 § Sierra Leone-lagen och 2 kap. 1 § nordiska arresteringsorderlagen, jfr även artikel 607 i brexitavtalet). För att Sverige ska leva upp till sina internationella åtaganden och handlägga ett ärende om

utlämning eller överlämnande avseende en intagen krävs således att den intagne befinner sig i Sverige.

Vidare innehåller regelverken om utlämning och överlämnande i flera fall skyddsmekanismer som hindrar att en sådan begäran bifalls, t.ex. får svenska medborgare eller personer som är att jämställa med svenska medborgare inte utlämnas eller överlämnas enligt brexitavtalet. Motsvarande skyddsmekanismer skulle inte gälla i den stat där den intagne tillfälligt avtjänar ett svenskt fängelsestraff, om ett sådant ärende skulle komma att prövas i den staten. I avsnitt 5.1 redogörs för utgångspunkten att en verkställighet i en anstalt utomlands ska vara likvärdig en verkställighet i en anstalt i Sverige. Detta innebär att en intagen, vid prövningen av en begäran om utlämning eller överlämnande, inte ska försättas i ett rättighetsmässigt sämre läge på grund av att han eller hon avtjänar en del av fängelsestraffet i en anstalt utomlands. Därutöver skulle myndigheterna i den mottagande staten sakna möjlighet att verkställa ett beslut om utlämning eller överlämnande avseende en intagen som avtjänar ett fängelsestraff i staten, eftersom verkställigheten alltid ska avslutas i Sverige (se avsnitt 7.4). Även av dessa skäl är det nödvändigt att en intagen som har efterlysts för utlämning eller för överlämnande eller som har begärts utlämnad eller överlämnad blir kvar i Sverige.

Mot denna bakgrund föreslås att Kriminalvården inte ska få göra en framställning om tillfällig verkställighet i en anstalt utomlands avseende en intagen som har efterlysts för utlämning eller för överlämnande eller som har begärts utlämnad eller överlämnad, i egenskap av misstänkt, tilltalad eller dömd.

Intagna som har dömts till rättspsykiatrisk vård eller i övrigt ges vård enligt lagen om rättspsykiatrisk vård

Rättspsykiatrisk vård kan endast ges i Sverige. En patient som ges rättspsykiatrisk vård kan dock ha dömts till fängelse för brott som har begåtts under vårdtiden. På motsvarande sätt kan en intagen som avtjänar ett fängelsestraff ha dömts till rättspsykiatrisk vård för brott som har begåtts under verkställigheten av fängelsestraffet. Det kan alltså finnas intagna som på samma gång omfattas av såväl en dom på fängelse som en dom på rättspsykiatrisk vård. Förutom att det inte bedöms lämpligt att fängelsestraff tillfälligt verkställs i en anstalt utomlands i fråga om intagna som kan antas ha behov av psykiatrisk specialistvård (se avsnitt 7.3.2), kan det även finnas praktiska svårigheter med att denna grupps fängelsestraff tillfälligt verkställs i en anstalt utomlands.

Det kan vidare konstateras att det kan finnas intagna som ges vård med stöd av lagen om rättspsykiatrisk vård utan att en domstol beslutat om rättspsykiatrisk vård, då lagen gäller för den som är intagen i eller ska förpassas till en kriminalvårdsanstalt (se 1 § andra stycket 3 lagen om rättspsykiatrisk vård). Intagna som är i behov av psykiatrisk vård förenad med frihetsberövande och annat tvång vårdas alltså med stöd av lagen om rättspsykiatrisk vård.

Mot denna bakgrund föreslås att Kriminalvården inte ska få göra en framställning om tillfällig verkställighet i en anstalt utomlands avseende en intagen som har dömts till rättspsykiatrisk vård eller i övrigt ges vård enligt lagen om rättspsykiatrisk vård.

Intagna som har dömts för brott enligt terroristbrottslagen

I Sverige finns sedan den 1 juli 2022 en samlad specialstraffrättslig lag avseende bl.a. terroristbrott – terroristbrottslagen (2022:666). Lagen innehåller förutom bestämmelser om terroristbrott även straffbestämmelser som inte alltid relaterar – men som har anknytning – till terrorism. Den enskilda gärningen behöver dock inte ha koppling till terroristbrott utan kan i stället vara inriktad på sådan särskilt allvarlig brottslighet som avses i internationella överenskommelser på området (se prop. 2021/22:133 s. 66 och 67).

Det bedöms inte lämpligt att intagna som har dömts för brott enligt terroristbrottslagen avtjänar sina fängelsestraff i en anstalt utomlands. För denna grupp intagna har Sverige ett särskilt starkt intresse av att fängelsestraffen verkställs här i landet, i syfte att möjliggöra en hög grad av kontroll av formerna för verkställigheten i samverkan med berörda svenska myndigheter. Det föreslås därför att Kriminalvården inte ska få göra en framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en anstalt utomlands i fråga om en intagen som har dömts för brott enligt terroristbrottslagen. Förslaget medför således att inte endast intagna som har dömts för brottet terroristbrott undantas, utan att samtliga intagna som har dömts för något brott enligt terroristbrottslagen omfattas av bestämmelsen.

Intagna som har dömts för brott enligt 18 eller 19 kap. brottsbalken

I 18 kap. brottsbalken regleras högmålsbrott och i 19 kap. brottsbalken regleras brott mot Sveriges säkerhet. Även i fråga om intagna som har dömts för sådana brott finns – på motsvarande sätt som för intagna som har dömts för brott enligt terroristbrottslagen – ett särskilt starkt intresse för Sverige att verkställigheten av fängelsestraffen sker i Sverige. Det föreslås därför att Kriminalvården inte ska få göra en framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en anstalt utomlands i fråga om en intagen som har dömts för brott enligt 18 eller 19 kap. brottsbalken.

Intagna som är eller har varit part i ett mål eller ärende enligt lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar

I lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar, LSU, finns bestämmelser om utlänningsärenden gällande personer som utgör kvalificerade säkerhetshot. Enligt 1 kap. 2 § LSU ska, om Säkerhetspolisen har ansökt om att en utlänning ska utvisas enligt 2 kap. 1 § LSU och utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ansökningarna handläggas tillsammans. Detsamma gäller om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige under handläggningen av ärendet om utvisning.

Vidare framgår av 1 kap. 3 § LSU att en ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige som görs av en utlänning som har utvisats enligt 2 kap. 1 § LSU ska handläggas enligt lagen.

Bestämmelserna i lagen om särskild kontroll av vissa utlännningar utgör specialbestämmelser i förhållande till utlänningslagen och förfarandet enligt den förstnämnda lagen skiljer sig i många avseenden från det ordinära förfarandet enligt utlänningslagen, t.ex. överklagas beslut fattade med stöd av lagen om särskild kontroll av vissa utlännningar till regeringen, Migrationsöverdomstolen eller Högsta förvaltningsdomstolen (se 7 kap. LSU).

Tillämpningsområdet för lagen om särskild kontroll av vissa utlännningar hänger samman med vilka utlännningar som får utvisas ur Sverige med stöd av lagen (se prop. 2021/22:131 s. 72). Enligt 2 kap. 1 § LSU får en utlännning utvisas ur Sverige enligt lagen om utlännningen med hänsyn till vad som är känt om hans eller hennes tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan antas komma att begå eller på annat sätt medverka till ett brott enligt terroristbrottslagen, eller kan utgöra ett allvarligt hot mot Sveriges säkerhet.

Även i fråga om intagna som är eller har varit part i ett mål eller ärende enligt lagen om särskild kontroll av vissa utlännningar finns – på motsvarande sätt som för intagna som har dömts för brott enligt terroristbrottslagen eller enligt 18 eller 19 kap. brottsbalken – ett särskilt starkt intresse för Sverige att verkställigheten av fängelsestraffen sker i Sverige. Det föreslås därför att Kriminalvården inte ska få göra en framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en anstalt utomlands i fråga om en intagen som är eller har varit part i ett mål eller ärende enligt lagen om särskild kontroll av vissa utlännningar.

Intagna som är eller har varit föremål för prövning i ett säkerhetsärende enligt utlänningslagen

Enligt 1 kap. 7 § första stycket UtL är säkerhetsärenden enligt lagen ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör Sveriges säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar att en utlännning ska avvisas eller utvisas, att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska avslås eller att en utlännings uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska återkallas, att en utlännning inte ska beviljas statusförklaring eller att en utlännings statusförklaring ska återkallas, att en utlännning inte ska beviljas resedokument eller främlingspass eller att en utlännings främlingspass ska återkallas, att en utlännings ansökan om ställning som varaktigt bosatt ska avslås eller att en utlännings ställning som varaktigt bosatt ska återkallas.

Säkerhetspolisen är verkställande myndighet i fråga om beslut om avvisning eller utvisning i ett säkerhetsärende (12 kap. 14 § andra stycket UtL). Migrationsverkets beslut i ett säkerhetsärende i fråga om avvisning, utvisning, uppehållstillstånd, arbetstillstånd, statusförklaring, resedokument, främlingspass, ställning som varaktigt bosatt, förvar, uppsikt och upphävande av ett beslut om avvisning eller utvisning med stöd av 12 kap. 16 § andra stycket UtL får överklagas av Säkerhetspolisen (14 kap. 11 § UtL).

Det kan således konstateras att det finns en rad särskilda bestämmelser om handläggningen av säkerhetsärenden enligt utlänningslagen. På motsvarande sätt som i fråga om intagna som är eller har varit part i ett ärende eller mål enligt lagen om särskild kontroll av vissa utlännningar, är

det inte lämpligt att intagna som är eller har varit föremål för prövning i ett säkerhetsärende enligt utlänningslagen avtjänar sina fängelsestraff utomlands. Det föreslås därför att Kriminalvården inte ska få göra en framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en anstalt utomlands i fråga om en intagen som är eller har varit föremål för prövning i ett säkerhetsärende enligt utlänningslagen.

Intagna som i övrigt bedöms utgöra en allvarlig säkerhetsrisk

Det kan finnas intagna som inte tillhör någon av ovan nämnda grupper, men som ändå utgör en allvarlig säkerhetsrisk. Det kan t.ex. handla om intagna som har kopplingar till organiserad brottslighet eller våldsbejakande extremism.

Det är inte lämpligt att intagna som utgör en allvarlig säkerhetsrisk avtjänar sina fängelsestraff i en anstalt utomlands. Det föreslås därför att Kriminalvården inte ska få göra en framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en anstalt utomlands avseende en intagen som av myndigheten bedöms utgöra en allvarlig säkerhetsrisk.

Om en framställning strider mot en internationell överenskommelse om verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands

När Sverige ingår en överenskommelse med en annan stat om verkställighet av svenska fängelsestraff är det möjligt att den mottagande staten ställer krav på att ytterligare grupper av intagna ska undantas från sådan verkställighet. Det kan handla om att den mottagande staten inte vill att ett svenskt fängelsestraff verkställs där om straffet avser en medborgare i den staten, eller om att den intagne har förbjudits inresa dit. Vilka grupper av intagna som kan bli aktuella att utesluta från tillfällig verkställighet är dock ytterst en fråga som får hanteras i överenskommelsen mellan Sverige och den mottagande staten. Bestämmelser om detta finns i avtalet mellan Sverige och Estland (artikel 20).

För att klargöra att Kriminalvården inte ska få göra en framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en anstalt utomlands i dessa fall föreslås en bestämmelse om att en framställning inte får göras om det skulle strida mot överenskommelsen mellan Sverige och den mottagande staten.

Om en verkställighet utomlands innebär mer ingripande övervakning eller kontroll än vad som är nödvändigt

Av 2 kap. 1 § första stycket FäL framgår att en intagen inte får placeras så att han eller hon underkastas mer ingripande övervakning och kontroll än vad som är nödvändigt för att ordningen eller säkerheten ska kunna upprätthållas. Motsvarande bör gälla vid tillfällig verkställighet utomlands. Det föreslås därför att Kriminalvården inte ska få göra en framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands om en sådan verkställighet skulle innebära mer ingripande övervakning eller kontroll än vad som är nödvändigt för att ordningen eller säkerheten i anstalten utomlands ska kunna upprätthållas. Vid denna bedömning bör särskilt beaktas risken för rymning, fritagning, fortsatt brottslighet, missbruk och annan misskötsamhet. Även behovet av att undvika en olämplig sammansättning

av intagna och möjligheten att kunna bedriva en ändamålsenlig verksamhet i anstalten bör beaktas (jfr 10 § fängelseförordningen).

7.3.4 Påbörjande av tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands

Förslag

När en framställning har beviljats av den mottagande staten ska Kriminalvården överföra den intagne dit. Den tillfälliga verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska anses påbörjad när den intagne anländer till den mottagande staten.

Skälen för förslaget

Kriminalvården kan överföra den intagne till den mottagande staten först när en framställning har beviljats av den staten (jfr avsnitt 7.3.1).

Verkställighet enligt fängelselagen bör pågå till dess att den intagne anländer till den mottagande staten. Det är alltså först då som den tillfälliga verkställigheten av fängelsestraffet enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands påbörjas och ansvaret för verkställigheten övergår till den mottagande staten.

7.3.5 Upphörande av tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands

Förslag

Tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska upphöra senast vid den tidpunkt som anges i beslutet om framställning. Verkställigheten av fängelsestraffet utomlands ska anses ha upphört när den intagne anländer till Sverige.

Kriminalvården ska omedelbart besluta att en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska upphöra tidigare än vad som anges i beslutet om framställning om förhållandena ändrats på så sätt att någon av kriterierna för när en framställning inte får göras är uppfyllt, om myndigheten bedömer att det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission, om den behöriga myndigheten i den mottagande staten har lämnat tillstånd till tillfällig vistelse utanför anstalt på begäran av en svensk domstol eller annan myndighet, eller om den mottagande staten bedömer att den intagne utgör en allvarlig säkerhetsrisk.

Även om en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen i Sverige eller strida mot Sveriges internationella förpliktelser ska Kriminalvården omedelbart besluta att verkställigheten ska upphöra.

Kriminalvården ska även i andra fall få besluta om upphörande av den tillfälliga verkställigheten. En intagen ska få begära att Kriminalvården beslutar om sådant upphörande.

Skälen för förslaget

Utgångspunkten bör vara att en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en anstalt utomlands ska upphöra senast vid den tidpunkt som anges i beslutet om framställning (se avsnitt 7.3.1). Verkställigheten upphör när den intagne anländer till Sverige.

Under verkställighetstiden kan dock förhållandena ändras på så sätt att en verkställighet utomlands inte längre bör ske. I avsnitt 7.3.3 lämnas förslag på när en framställning om tillfällig verkställighet i en anstalt utomlands inte ska få göras. Så är t.ex. fallet om den intagne är efterlyst för utlämning eller överlämnande eller har begärts utlämnad eller överlämnad, har dömts för brott enligt terroristbrottslagen eller enligt 18 eller 19 kap. brottsbalken, är eller har varit part i ett mål eller ärende enligt lagen om särskild kontroll av vissa utlännningar, är eller har varit föremål för prövning i ett säkerhetsärende enligt utlänningslagen, eller i övrigt bedöms utgöra en allvarlig säkerhetsrisk. Om förhållandena ändras på så sätt att någon av kriterierna för när en framställning inte får göras är uppfyllt, bör verkställigheten i den mottagande staten avbrytas. Det föreslås därför att Kriminalvården i en sådan situation omedelbart ska besluta om att den tillfälliga verkställigheten ska upphöra tidigare än planerat. Detsamma bör gälla om den mottagande staten bedömer att den intagne utgör en allvarlig säkerhetsrisk.

I avsnitt 7.6 görs bedömningen att en tillfällig vistelse utanför anstalt ska ske i Sverige. Om Kriminalvården bedömer att det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission, eller om den behöriga myndigheten i den mottagande staten har lämnat tillstånd till tillfällig vistelse utanför anstalt på begäran av en svensk domstol eller annan myndighet (se avsnitt 7.6), bör också det leda till att Kriminalvården omedelbart beslutar om upphörande av den tillfälliga verkställigheten utomlands. Kriminalvården har alltid möjlighet att besluta om en ny framställning om tillfällig verkställighet efter ett upphörande på sådan grund, om det bedöms lämpligt.

Vidare bör Kriminalvården fatta beslut om upphörande av en tillfällig verkställighet utomlands om en sådan verkställighet skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen i Sverige eller strida mot Sveriges internationella förpliktelser. Det kan t.ex. handla om att fängelseförhållandena ändrats sedan överenskommelsen mellan Sverige och den mottagande staten ingicks och att dessa inte längre lever upp till de krav som följer av Europakonventionen eller andra internationella åtaganden.

Kriminalvården bör även i andra fall ha möjlighet att besluta om att den tillfälliga verkställigheten ska upphöra tidigare än planerat. Ett upphörande kan t.ex. bli aktuellt om verkställigheten utomlands visar sig medföra svårigheter för den intagne att upprätthålla kontakt med familjemedlemmar, eller om den intagnes vårdbehov ökar och bedömningen görs att svensk hälso- och sjukvård bättre kan tillgodose detta behov. Även om en verkställighet utomlands innebär praktiska

svårigheter för Kriminalvården eller andra svenska myndigheter kan det finnas skäl att avbryta verkställigheten. Som framgår av avsnitt 7.3.2 bör intagna vars verkställighetsplanering innefattar särskilda utslussningsåtgärder under tiden för den tänkta verkställigheten utomlands inte komma i fråga för sådan verkställighet. Det kan dock uppstå situationer när det finns anledning för Kriminalvården att anpassa verkställighetsplaneringen efter nya omständigheter. Det kan t.ex. handla om att förhållandena ändrats på ett sådant sätt att den intagne kan komma i fråga för särskilda utslussningsåtgärder. Också i ett sådant fall kan det finnas skäl att besluta om upphörande av den tillfälliga verkställigheten.

Det kan även finnas andra omständigheter som talar för att verkställigheten ska upphöra. För att Kriminalvården ska ges möjlighet att beakta alla relevanta omständigheter bör en intagen ha rätt att begära att Kriminalvården beslutar om upphörande av verkställigheten.

7.4 Verkställighet av ett fängelsestraff ska inte inledas eller avslutas i en anstalt utomlands

Förslag

Verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt ska inte få inledas i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

Tidpunkten för när den tillfälliga verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska upphöra ska inte få bestämmas till senare än en månad före den tidigaste dagen för villkorlig frigivning enligt den intagnes strafftidsbeslut enligt strafftidslagen.

Skälen för förslaget

Verkställighet av ett fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt får inte inledas i en kriminalvårdsanstalt utomlands

I avsnitt 7.3.2 föreslås att Kriminalvården, inför ett beslut om framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands, ska ta hänsyn till olika omständigheter, t.ex. den intagnes vårdbehov och anknytning till Sverige. Vidare föreslås att vissa intagna inte ska komma i fråga för sådan verkställighet (se avsnitt 7.3.3). Ytterligare överväganden kommer alltså att vara nödvändiga inför att Kriminalvården fattar beslut om en framställning om tillfällig verkställighet i en anstalt utomlands jämfört med när myndigheten fattar beslut om placering i en anstalt i Sverige. Det finns därför anledning att alltid låta verkställigheten av ett fängelsestraff inledas i en kriminalvårdsanstalt eller ett häkte i Sverige. Genom att den intagnes fängelsestraff inledningsvis verkställs av Kriminalvården, får myndigheten möjlighet att bilda sig en uppfattning om huruvida en intagen kan vara aktuell för tillfällig verkställighet utomlands.

Mot den bakgrunden föreslås att det i fängelselagen införs en bestämmelse om att verkställighet av ett fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt inte ska få inledas i en kriminalvårdsanstalt utomlands med stöd av

den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Verkställighet av ett fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt får inte avslutas i en kriminalvårdsanstalt utomlands

Enligt 26 kap. 6 § första stycket brottsbalken ska den dömda frigges villkorligt när två tredjedelar av ett tidsbestämt fängelsestraff, dock minst trettio dagar, har avtjänats. Av 21 § andra stycket 1 StrL framgår att om fängelsestraffet uppgår till mer än trettio dagar ska den dömda meddelas ett strafftidsbeslut som fastställer tidigaste dag för villkorlig frigivning. Vidare ska Kriminalvården enligt 2 § andra stycket 4 förordningen (2023:797) med instruktion för Kriminalvården särskilt vidta åtgärder som syftar till att frigivningen förbereds.

För att ge Kriminalvården möjlighet att vidta frigivningsförberedande åtgärder i anslutning till frigivningen föreslås att en intagens fängelsestraff ska kunna verkställas i en anstalt utomlands som längst fram till en månad före den tidigaste dagen för villkorlig frigivning enligt den intagnes strafftidsbeslut. Verkställigheten av ett fängelsestraff kommer alltså inte att få avslutas i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

7.5 Särskilda villkor för långtidsdömda

Förslag

För en intagen som avtjänar ett fängelsestraff i lägst fyra år ska det beslutas om de särskilda villkor som av säkerhetsskäl är nödvändiga när det gäller placering i anstalt, vistelse utanför anstalt och särskilda utslussningsåtgärder, om det inte är uppenbart obehövligt.

Kriminalvårdens prövning av vilka särskilda villkor som ska gälla för verkställigheten ska göras när behov av det uppstår och villkoren ska omprövas när det finns anledning till det.

Skälen för förslaget

Enligt 1 kap. 7 § FäL ska det, för en intagen som avtjänar fängelse i lägst fyra år och om det inte är uppenbart obehövligt, beslutas om de särskilda villkor som av säkerhetsskäl är nödvändiga när det gäller placering i anstalt, vistelse utanför anstalt enligt 10 kap. 1 och 2 §§ och särskilda utslussningsåtgärder enligt 11 kap. 1 §. Om det finns särskilda skäl ska sådana villkor också beslutas för en intagen som har dömts till fängelse i lägst två år.

Av 1 kap. 8 § första stycket FäL framgår att prövningen av vilka särskilda villkor som ska gälla för verkställigheten ska ske så snart verkställigheten påbörjas eller annars när det finns behov av det. Villkoren ska omprövas när det finns anledning till det.

Utgångspunkten enligt fängelselagens bestämmelser är alltså att prövningen av vilka särskilda villkor som ska gälla för verkställigheten görs i samband med att verkställigheten påbörjas. Eftersom det föreslås att verkställighet av ett fängelsestraff inte ska få inledas i en

kriminalvårdsanstalt utomlands (se avsnitt 7.4) kommer beslut om särskilda villkor normalt sett fattas under den inledande verkställigheten i Sverige med stöd av fängelselagens bestämmelser. Det kan dock inte uteslutas att beslut om särskilda villkor kan komma att behöva fattas i ett senare skede av verkställigheten när den intagne redan befinner sig i en kriminalvårdsanstalt utomlands. Det kan också uppstå behov av att ompröva beslut om särskilda villkor under tiden för den tillfälliga verkställigheten utomlands.

Mot den bakgrunden bör det i den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands föras in bestämmelser om att det som sägs i 1 kap. 7 § FäL ska gälla även vid verkställighet enligt den lagen, att Kriminalvårdens prövning av vilka särskilda villkor som ska gälla för verkställigheten ska göras när behov av det uppstår och att villkoren ska omprövas när anledning till det finns.

7.6 Permission och annan tillfällig vistelse utanför anstalt

Förslag

En ansökan om permission eller särskild permission ska göras hos den behöriga myndigheten i den mottagande staten. Om den myndigheten bedömer att en ansökan om permission eller särskild permission kan beviljas, ska Kriminalvården pröva om det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission. Vid denna prövning ska Kriminalvården beakta bestämmelserna om permission och särskild permission i fängelselagen. Om Kriminalvården har fattat ett beslut om särskilda villkor för långtidsdömda, ska ett beslut om förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission inte få meddelas i strid med de villkoren. Kriminalvårdens beslut ska gälla omedelbart.

Bedömning

Permission och annan tillfällig vistelse utanför anstalt bör som utgångspunkt ske i Sverige.

Skälen för förslaget och bedömningen

Tillfällig vistelse utanför anstalt ska som utgångspunkt ske i Sverige

Utgångspunkten bör vara att intagna som avtjänar svenska fängelsestraff i en annan stat och som getts tillåtelse att tillfälligt vistas utanför anstalten inte ska kunna röra sig inom den statens territorium. Det föreslås därför att Kriminalvården omedelbart ska besluta om upphörande av verkställigheten av ett fängelsestraff i en anstalt utomlands om den intagne tillfällig ska vistas utanför anstalt (se avsnitt 7.3.5). Huvudregeln är alltså att permissioner och andra tillfälliga vistelser utanför anstalt ska genomföras i Sverige. Det kan dock uppkomma situationer när den mottagande staten ger tillstånd till tillfällig vistelse utanför anstalt på grund av en begäran från en myndighet i den staten om att den intagne ska inställa sig vid

myndigheten (jfr vad som gäller enligt 10 kap. 3 § FäL vid verkställighet av fängelsestraff i Sverige). I dessa situationer föreslås ingen skyldighet för Kriminalvården att besluta om upphörande av den tillfälliga verkställigheten. Tillfällig vistelse utanför anstalt kan därmed i vissa fall komma att ske i den mottagande staten.

Hantering av ansökningar om permission och särskild permission

En intagen vars fängelsestraff tillfälligt verkställs i en anstalt utomlands bör ha samma möjligheter till tillfällig vistelse utanför anstalt som i Sverige.

I 10 kap. FäL finns bestämmelser om permission och annan tillfällig vistelse utanför anstalt. Enligt 10 kap. 1 § första stycket FäL får en intagen, för att underlätta hans eller hennes anpassning i samhället, beviljas tillstånd att vistas utanför anstalt för viss kort tid (permission) om minst en fjärdedel av strafftiden, dock minst två månader, har avtjänats. En förutsättning för att beviljas permission är att det inte finns en påtaglig risk för att den intagne kommer att begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt missköta sig. Enligt bestämmelsens andra stycke ska, för en intagen som avtjänar ett livstidsstraff, tiden i första stycket bestämmas som om strafftiden är arton år. Enligt tredje stycket får permission beviljas trots att den tid som avses i första stycket inte förflutit, om det finns särskilda skäl.

Enligt 10 kap. 2 § FäL får en intagen, om det finns särskilt ömmande skäl, beviljas tillstånd att vistas utanför anstalt för viss kort tid (särskild permission) om hans eller hennes behov av vistelse utanför anstalt inte kan tillgodoses genom permission enligt 10 kap. 1 §, och vistelsen utanför anstalt kan beviljas med hänsyn till den risk som finns för att den intagne kommer att begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt missköta sig.

Av 10 kap. 3 § FäL följer att en intagen tillfälligt får vistas utanför anstalt om en myndighet begär att han eller hon ska inställa sig vid myndigheten. Sådan inställelse ska alltid ske om det är en domstol eller en övervakningsnämnd som begär att en intagen ska inställas. Vidare framgår av 10 kap. 4 § FäL att en intagen som ska genomgå en utredning om risk för återfall i brottslighet enligt 10 § lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid får vistas utanför anstalt i den utsträckning som den myndighet som ansvarar för utredningen bedömer är nödvändig för att utredningen ska kunna genomföras.

I avsnitt 5.1 görs bedömningen att den mottagande staten ska ansvara för verkställigheten av svenska fängelsestraff. Mot den bakgrunden får det anses rimligt att tillstånd till vistelse utanför anstalt beviljas av den behöriga myndigheten i den staten, och att en ansökan om permission eller särskild permission ställs dit. Vid sin prövning har myndigheten att utgå från bestämmelserna om permission i överenskommelsen mellan Sverige och den mottagande staten. Även om den behöriga myndigheten i den mottagande staten ska hantera ansökningar om permission och särskild permission finns det skäl att låta Kriminalvården vara involverad i processen, särskilt eftersom permissioner ska verkställas på svenskt territorium, se ovan. Det föreslås därför att Kriminalvården, för det fall myndigheten i den mottagande staten kommer fram till att permission eller

särskild permission kan beviljas, ska pröva om det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission. Vid denna prövning bör Kriminalvården beakta regleringen om permission och särskild permission i 10 kap. 1 och 2 §§ FäL. Om Kriminalvården har fattat beslut om särskilda villkor för långtidsdömda enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands (se avsnitt 7.5) eller enligt 1 kap. 7 § FäL bör ett beslut om förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission inte meddelas i strid med de villkoren. Kriminalvårdens beslut bör gälla omedelbart, i enlighet med motsvarande reglering i 13 kap. 2 § FäL.

Om Kriminalvården kommer fram till att det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission bör den tillfälliga verkställigheten i den mottagande staten upphöra (se avsnitt 7.3.5). När den intagne har återvänt till Sverige kommer Kriminalvården på nytt pröva frågan och fatta ett beslut enligt fängelselagens bestämmelser om permission och särskild permission.

Om Kriminalvården gör bedömningen att det inte finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission bör den mottagande staten i stället avslå ansökan, något som inte behöver regleras i svensk lagstiftning.

Den svenska lagstiftningen behöver inte heller innehålla bestämmelser om hantering av ärenden som rör tillfällig vistelse utanför anstalt på grund av inställelse vid domstol eller annan myndighet i Sverige eller en utredning om återfallsrisk. Sådana ansökningar bör beviljas av den mottagande staten utan en ansökan från den intagne, och sedan leda till beslut om upphörande av verkställigheten (se avsnitt 7.3.5).

I avtalet mellan Sverige och Estland har det tagits in bestämmelser om när tillfällig vistelse utanför anstalt kan beviljas och om hanteringen av sådana ärenden (del VII).

7.7 Försändelser

7.7.1 Ansvar för försändelser

Förslag

Kriminalvården ska ansvara för att intagna vars fängelsestraff tillfälligt verkställs i en kriminalvårdsanstalt utomlands kan skicka och ta emot försändelser.

Skälen för förslaget

Det är av avgörande betydelse för intagna att de under verkställighetstiden har möjlighet till kontakter med omvärlden, bl.a. genom att ta emot och sända försändelser. Samtidigt är det i många fall nödvändigt av ordnings- och säkerhetsskäl att granska försändelser till och från intagna. Då det kan antas att försändelser inte sällan kommer att vara författade på svenska, är det Kriminalvården som har bäst förutsättningar att utföra en sådan granskning. Till det kommer att det kan antas uppstå merkostnader för den

som skickar försändelser till eller från en anstalt utomlands om den mottagande statens system för postbefordran används. Som framgår av avsnitt 5.1 bör utgångspunkten också vara att en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en anstalt utomlands ska vara likvärdig en verkställighet i en anstalt i Sverige. JO har i flera beslut konstaterat att Kriminalvården ska ses som den sista länken i den befordran av försändelser som postbefordringsföretagen står för såvitt avser personer som inte är berövade friheten (se t.ex. JO 2014/15 s. 182).

Mot denna bakgrund föreslås att Kriminalvården ska ansvara för att intagna vars fängelsestraff tillfälligt verkställs i en anstalt utomlands kan skicka och ta emot försändelser. Med en sådan ordning bedöms Kriminalvården ges förutsättningar att på ett likvärdigt sätt som vid verkställighet av ett fängelsestraff i en anstalt i Sverige ansvara för postbefordran till och från intagna. Därigenom kan intagna ges möjlighet att skicka försändelser till samma kostnad som från en anstalt i Sverige samtidigt som avsändare ges möjlighet att skicka försändelser till intagna till samma kostnad som till en anstalt i Sverige. Det har i avtalet mellan Sverige och Estland tagits in bestämmelser om att Kriminalvården ska ansvara för detta (artikel 29).

I avsnitt 7.7.2 finns överväganden om Kriminalvårdens möjligheter att granska försändelser till eller från intagna vars fängelsestraff tillfälligt verkställs i en anstalt utomlands.

7.7.2 Granskning av försändelser

Förslag

En försändelse mellan en intagen och en advokat, en svensk myndighet eller ett internationellt organ som har av Sverige erkänd behörighet att ta emot klagomål från enskilda ska vidarebefordras utan granskning. En sådan försändelse ska få granskas i syfte att utreda vem avsändaren är om det finns anledning att anta att uppgiften om avsändaren är oriktig.

I andra fall ska en försändelse till eller från en intagen få granskas om det är nödvändigt med hänsyn till ordningen eller säkerheten. Syftet med granskningen ska vara att undersöka om försändelsen innehåller något otillåtet föremål eller är ett led i en pågående eller planerad brottslig verksamhet, ett planerat avvikande eller något annat liknande förfarande. En försändelse ska, om inte särskilda skäl talar emot det, lämnas ut till den intagne så snart som möjligt och senast när han eller hon inte längre ska vara berövad friheten.

Vad som sägs ovan ska gälla även för en försändelse till eller från en sammanslutning av intagna.

Skälen för förslaget

I 7 kap. 6–9 §§ FäL finns bestämmelser om försändelser vid verkställighet av ett fängelsestraff i en anstalt i Sverige. Enligt 7 kap. 6 § FäL ska en försändelse mellan en intagen och en advokat, en svensk myndighet eller ett internationellt organ som har av Sverige erkänd behörighet att ta emot klagomål från enskilda vidarebefordras utan granskning. Om det finns

anledning att anta att uppgiften om avsändare av en sådan försändelse är oriktig får försändelsen granskas i syfte att utreda vem avsändaren är. I andra fall får enligt 7 kap. 7 § FäL en försändelse till eller från en intagen i anstalt granskas om det är nödvändigt med hänsyn till ordningen eller säkerheten. Syftet med granskningen ska vara att undersöka om försändelsen innehåller något otillåtet föremål, eller är ett led i en pågående eller planerad brottslig verksamhet, ett planerat avvikande eller något annat liknande förfarande. Av 7 kap. 8 § FäL följer att en försändelse som har granskats ska lämnas ut till den intagne så snart som möjligt och senast när han eller hon inte längre ska vara berövad friheten, om inte särskilda skäl talar mot det. Enligt 7 kap. 9 § FäL gäller bestämmelserna i 6–8 §§ även en försändelse till eller från en sammanslutning av intagna.

Kriminalvården föreslås ansvara för att en intagen kan ta emot och skicka försändelser vid tillfällig verkställighet av ett fängelsestraff i en anstalt utomlands (se avsnitt 7.7.1). Samma regler för granskning av försändelser bör gälla oavsett om verkställigheten sker i en anstalt i Sverige eller i en anstalt utomlands. Fängelselagens bestämmelser om försändelser bör därför tillämpas även vid verkställighet enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

7.8 Personliga tillhörigheter

Förslag

En intagen vars fängelsestraff tillfälligt verkställs i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska få ta emot och inneha de personliga tillhörigheter som Kriminalvården beslutar.

Tillhörigheter som en intagen inte får ta emot och inneha ska få omhändertas och förvaras för den intagnes räkning. Tillhörigheter som omhändertagits ska lämnas ut till den intagne senast i samband med att han eller hon inte längre ska vara berövad friheten. En intagen ska inte utan särskilt medgivande få disponera pass och pengar som omhändertagits.

Tillhörigheter som omhändertagits ska på den intagnes bekostnad få sändas till den adress där han eller hon är folkbokförd eller till annan adress som han eller hon anger. Kostnaden som den intagne ska svara för ska inte få överstiga kostnaden för att sända tillhörigheterna från en anstalt i Sverige.

Om en intagen lämnar kvar tillhörigheter i en anstalt ska tillhörigheterna förvaras av Kriminalvården i tre månader från det att frihetsberövandet upphört. Om tillhörigheterna inte har hämtats ut inom denna tid ska de genom Kriminalvårdens försorg få säljas eller, om det inte är möjligt, förstöras. Den intagne ska ha rätt till skälig ersättning om Kriminalvården har sålt tillhörigheterna.

Skälen för förslaget

Möjligheten att inneha personlig egendom är en viktig fråga för många intagna. Innehav av viss egendom kan dock motverka en pågående behandling, utgöra en säkerhetsrisk, försvåra visitation och användas som betalningsmedel eller för att fortsätta begå brott under verkställigheten (se prop. 2006/07:127 s. 15). Av praktiska skäl är det heller inte möjligt att låta intagna i anstalt ha med sig personlig egendom annat än i begränsad omfattning.

Som redogörs för i avsnitt 5.1 är utgångspunkten att en verkställighet i en anstalt utomlands ska vara likvärdig en verkställighet i en anstalt i Sverige. För att detta ska kunna uppnås i fråga om en intagens personliga tillhörigheter bör det, i likhet med vad som gäller enligt fängelselagen, vara Kriminalvården som fattar beslut om vilka tillhörigheter som en intagen ska få ta emot och inneha. Detta är också en rimlig ordning med hänsyn till att den intagne kommer att vara placerad i ett häkte eller i en anstalt i Sverige, och alltså redan inneha personliga tillhörigheter där, när verkställigheten utomlands inleds. Då frågan om personliga tillhörigheter också är av intresse för kriminalvårdsmyndigheten i den mottagande staten, som kommer att ansvara för verkställigheten (se avsnitt 5.1), har frågan tagits upp i överenskommelsen mellan Sverige och Estland (artikel 30). Kriminalvården kommer således ha att beakta vad som överenskommit mellan länderna vid prövningen av vilka tillhörigheter som en intagen ska få ta emot och inneha.

Bestämmelser om personliga tillhörigheter finns i 5 kap. FäL. Enligt 5 kap. 2 § första stycket FäL får tillhörigheter som en intagen inte får ta emot och inneha omhändertas och förvaras för den intagnes räkning. Tillhörigheter som omhändertagits ska lämnas ut till den intagne senast i samband med att han eller hon inte längre ska vara berövad friheten. Av bestämmelsens andra stycke framgår att en intagen inte utan särskilt medgivande får disponera pass och pengar som omhändertagits enligt första stycket.

Enligt 5 kap. 3 § FäL får tillhörigheter som omhändertagits på den intagnes bekostnad sändas till den adress där den intagne är folkbokförd eller till annan adress som han eller hon anger.

Lämnar en intagen kvar tillhörigheter i en anstalt ska enligt 5 kap. 4 § första stycket FäL tillhörigheterna förvaras där i tre månader från det att frihetsberövandet upphört. Om tillhörigheterna inte har hämtats ut inom denna tid, får de genom Kriminalvårdens försorg säljas eller, om det inte är möjligt, förstöras. Av bestämmelsens andra stycke framgår att om Kriminalvården har sålt en intagens tillhörigheter, har han eller hon rätt till skälig ersättning. Sådan ersättning får inte betalas ut med ett högre belopp än som har influtit vid försäljningen.

För att uppnå likvärdighet bör samma regler för hantering av personliga tillhörigheter gälla oavsett om verkställigheten sker i en anstalt i Sverige eller i en anstalt utomlands. Fängelselagens bestämmelser bör därför tillämpas även vid verkställighet enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. För att en intagen som avtjänar ett fängelsestraff utomlands inte ska hamna i ett sämre läge än om verkställigheten skett i Sverige, föreslås att kostnaden för den intagne

enligt 5 kap. 3 § FäL inte ska få överstiga kostnaden för att sända tillhörigheterna från en anstalt i Sverige.

Bestämmelsen i 5 kap. 4 § första stycket FäL innebär att Kriminalvården har en skyldighet att förvara kvarlämnade tillhörigheter i den anstalt där tillhörigheterna har lämnats kvar. Vid tillfällig verkställighet i en anstalt utomlands skulle denna skyldighet medföra att Kriminalvården måste förvara tillhörigheter i en stat där den intagne inte befinner sig, vilket inte framstår som en lämplig ordning. Därutöver har det inte kommit fram något skäl för att tillhörigheter i allmänhet bör förvaras i den anstalt där de lämnats kvar. Mot den bakgrunden föreslås att Kriminalvårdens skyldighet att förvara kvarlämnade tillhörigheter ska vara mer allmänt hållen, och inte längre innebära en skyldighet att förvara tillhörigheterna på den anstalt där tillhörigheterna lämnats kvar. Förslaget innebär att Kriminalvården ges en större flexibilitet i hanteringen av kvarlämnade tillhörigheter även i den svenska anstaltsorganisationen.

7.9 Intagnas medel

7.9.1 Kriminalvårdens ansvar för intagnas medel

Förslag

Kriminalvården ska administrera intagnas medel under verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

Skälen för förslaget

Som framgår av avsnitt 5.1 bör utgångspunkten vara att en verkställighet i en anstalt utomlands ska vara likvärdig en verkställighet i en anstalt i Sverige. När ett fängelsestraff verkställs i en anstalt i Sverige enligt fängelselagen administrerar Kriminalvården intagnas medel. Medlen kan bestå av ersättning för sysselsättning eller andra ersättningar från t.ex. Försäkringskassan.

Verkställigheten av ett fängelsestraff kommer inte att kunna inledas eller avslutas i en anstalt utomlands (se avsnitt 7.4). Kriminalvården kommer alltså att ansvara för intagnas medel åtminstone i det inledande och avslutande skedet av verkställigheten. För att möjliggöra en sammanhållen hantering av intagnas medel samt för att uppnå en likvärdig verkställighet bör Kriminalvården ansvara för administrationen även under verkställigheten utomlands.

På motsvarande sätt som vid verkställighet av ett fängelsestraff i en anstalt i Sverige kommer intagna att ges ersättning för sysselsättning under verkställigheten av ett fängelsestraff i en anstalt utomlands. Avsikten är att den mottagande staten ska ansvara för att sådan ersättning görs tillgänglig för den intagne så att han eller hon kan använda den vid t.ex. inköp i anstaltens kiosk. De närmare formerna för hur ersättningen och även andra medel ska tillgängliggöras ligger på den mottagande staten och bör inte regleras i svensk lagstiftning. Det har i avtalet mellan Sverige och Estland tagits in bestämmelser om detta (artikel 31).

7.9.2 Innehållande av ersättning

Förslag

Kriminalvården ska hålla inne en tiondel av den intagnes ersättning för permissions- och frigivningsändamål. Kriminalvården ska i särskilda fall få medge att den ersättning som hålls inne används för annat ändamål. Ersättning som hålls inne ska betalas ut till den intagne senast i samband med att han eller hon inte längre ska vara berövad friheten.

Kriminalvården ska från den intagnes ersättning få ta ut ett belopp som motsvarar kostnaderna för att ersätta eller på annat sätt återställa egendom som den intagne uppsåtligen har skadat.

Skälen för förslaget

Permissions- och frigivningsändamål

I artikel 26.12 i de europeiska fängelsereglerna anges att intagna bör uppmuntras att spara en del av sina inkomster och att dessa medel ska överlämnas till dem vid frigivningen eller användas för andra godkända ändamål. I svensk rätt kommer detta till uttryck i 3 kap. 4 § FäL (se prop. 2009/10:135 s. 78). Av bestämmelsen framgår att Kriminalvården, för permissions- och frigivningsändamål, ska hålla inne en tiondel av den ersättning som en intagen har erhållit för sysselsättning. Kriminalvården får i särskilda fall medge att den ersättning som hålls inne används för annat ändamål. Ersättning som hålls inne ska betalas ut till den intagne senast i samband med att han eller hon inte längre ska vara berövad friheten. Även vid tillfällig verkställighet av ett fängelsestraff i en anstalt utomlands finns behov av en sådan reglering. Det föreslås därför att en bestämmelse motsvarande den i 3 kap. 4 § FäL ska tas in i den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Kostnad för att ersätta eller återställa skadad egendom

Enligt 3 kap. 5 § FäL får Kriminalvården, om en intagen uppsåtligen har skadat egendom som tillhör eller har upplåtits till Kriminalvården, av den ersättning som betalas ut till den intagne för sysselsättning ta ut ett belopp som motsvarar kostnaderna för att ersätta eller på annat sätt återställa egendomen.

Intagna kan komma att skada egendom som tillhör eller har upplåtits till Kriminalvården under den del av verkställigheten som sker i Sverige, dvs. före och efter verkställigheten utomlands, utan att kostnaderna för skadorna kan täckas med ersättning som betalas ut av Kriminalvården enligt fängelselagens bestämmelser. Mot den bakgrunden, och för att det inte ska råda någon tvekan om att ersättning för sysselsättning som intjänats under en verkställighet utomlands ska kunna användas för detta ändamål, bör det i den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands tas in en bestämmelse motsvarande den i 3 kap. 5 § FäL.

7.9.3 Ersättning ska inte få utmätas

Förslag

Ersättning som betalas ut till en intagen för sysselsättning under verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska inte få utmätas.

Skälen för förslaget

Enligt 3 kap. 6 § FäL får ersättning för sysselsättning som betalas ut av Kriminalvården inte utmätas. Det saknas skäl att behandla ersättning som betalas ut under en verkställighet utomlands annorlunda än ersättning som betalas ut under en verkställighet i Sverige. Av den anledningen föreslås att ersättning som betalas ut för sysselsättning vid tillfällig verkställighet i en anstalt utomlands inte ska få utmätas.

7.10 Kontakter med advokater, andra rättsliga ombud eller icke-statliga organisationer som tillhandahåller juridiska tjänster

Förslag

Om en intagen har rätt att träffa sin försvarare enligt bestämmelserna i rättegångsbalken ska Kriminalvården bevilja tillstånd till besök i en kriminalvårdsanstalt utomlands. Kriminalvården ska även i andra fall få bevilja en advokat, ett annat rättsligt ombud eller en icke-statlig organisation som tillhandahåller juridiska tjänster tillstånd till besök.

Om den intagne eller en advokat, ett annat rättsligt ombud eller en icke-statlig organisation som tillhandahåller juridiska tjänster begär det, ska Kriminalvården få bevilja tillstånd till kontakt med den intagne genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring.

Skälen för förslaget

Rätten att träffa sin försvarare

Enligt 21 kap. 9 § första stycket RB har den som är gripen, anhållen eller häktad rätt att träffa sin försvarare. Om en försvarare som är utsedd av den misstänkte inte uppfyller de krav som ställs i 21 kap. 5 § första stycket, får undersökningsledaren eller åklagaren besluta att den misstänkte inte får träffa sin försvarare om det är nödvändigt för att sakens utredning inte väsentligen ska försvåras eller för att avvärja fara för någons liv, fysiska hälsa eller frihet. Av 21 kap. 9 § andra stycket RB framgår vidare att om den misstänkte har rätt att träffa sin försvarare ska det få ske i enrum.

En intagen vars fängelsestraff tillfälligt verkställs i en kriminalvårdsanstalt utomlands kan vara föremål för brottsmisstanke och därigenom ha rätt att träffa sin försvarare enligt 21 kap. 9 § RB. Det är därför av stor betydelse att en intagen som avtjänar sitt fängelsestraff i en anstalt

utomlands ges samma möjlighet att träffa sin försvarare som i en anstalt i Sverige. Det föreslås därför att en försvarare ska ges tillstånd till besök i en anstalt utomlands om en intagen har rätt att träffa försvararen enligt 21 kap. 9 § RB.

Eftersom en misstänkts rätt att träffa sin försvarare är reglerad i svensk rätt och prövningen kan kräva kännedom om ett eventuellt beslut från undersökningsledaren eller åklagaren om att den misstänkte inte får träffa sin försvarare, bedöms Kriminalvården vara bäst lämpad att pröva om tillstånd till besök i anstalt kan beviljas en försvarare. Det bör därför vara Kriminalvården som fattar beslut om tillstånd till besök i dessa fall.

Andra besök av advokater, andra rättsliga ombud och icke-statliga organisationer som tillhandahåller juridiska tjänster

Intagna kan under verkställigheten av ett fängelsestraff vara parter i mål eller ärenden av olika karaktär hos domstolar eller andra myndigheter. Det kan t.ex. handla om mål eller ärenden om uppehållstillstånd, insatser enligt socialtjänstlagen (2025:400), SoL, vård av unga eller socialförsäkringsförmåner. I vissa mål eller ärenden kan den intagne ha förordnats ett offentligt biträde av en domstol eller annan myndighet och i andra kan den intagne själv ha valt att anlita ett rättsligt ombud.

För att en intagen ska kunna ta tillvara sin rätt även i dessa fall finns det skäl att också tillåta besök som inte omfattas av 21 kap. 9 § RB. Det kan handla om en advokat som biträder den intagne i en rättslig angelägenhet, ett annat rättsligt ombud än en advokat (t.ex. ett offentligt biträde som inte är advokat) eller en icke-statlig organisation som tillhandahåller juridiska tjänster.

På motsvarande sätt som i fråga om tillstånd till besök för försvarare bedöms Kriminalvården ha bäst förutsättningar att pröva om det finns skäl att tillåta besök i nyss nämnda fall. Det föreslås därför att Kriminalvården ska ansvara för att pröva om tillstånd till besök kan lämnas för advokater, andra rättsliga ombud och icke-statliga organisationer som tillhandahåller juridiska tjänster, när dessa inte omfattas av 21 kap. 9 § RB. Det har i avtalet mellan Sverige och Estland tagits in bestämmelser om detta (artikel 47).

Kontakt med intagna genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring

En intagen kan föredra att ha kontakt med en advokat, ett annat rättsligt ombud eller en icke-statlig organisation som tillhandahåller juridiska tjänster genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring. Om den intagne t.ex. själv bekostar en advokats arbete kan det möjliggöra för den intagne att begränsa sina kostnader. Det kan också vara så att den intagnes kontakter med ett offentligt biträde bedöms kunna ske genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring. Mot den bakgrunden föreslås att Kriminalvården ska få bevilja tillstånd till kontakt med den intagne genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring, om den intagne, en advokat, ett annat rättsligt ombud eller en icke-statlig organisation som tillhandahåller juridiska tjänster begär det. Det har i avtalet mellan Sverige och Estland tagits in bestämmelser om detta (artikel 47).

Advokater och andra rättsliga ombud i den mottagande staten

Det kan inte uteslutas att en intagen vars fängelsestraff tillfälligt verkställs i en anstalt utomlands blir part i ett mål eller ärende hos domstol eller annan myndighet i den mottagande staten. I dessa fall har den mottagande staten bäst förutsättningar att, med utgångspunkt i den statens reglering om rättsliga ombud, avgöra om tillstånd att tillhandahålla juridiska tjänster i en anstalt ska beviljas. Prövningen av rätten att tillhandahålla juridiska tjänster i en anstalt för en advokat eller ett annat rättsligt ombud från den mottagande staten bör därför göras av kriminalvårdsmyndigheten i den staten, något som inte bör regleras i svensk lagstiftning. Bestämmelser om detta har tagits in i avtalet mellan Sverige och Estland (artikel 47).

7.11 Misskötsamhet och uppskjuten villkorlig frigivning

Bedömning

Det finns inget hinder mot att beakta en intagens misskötsamhet under verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands vid prövningen av om det finns särskilda skäl mot villkorlig frigivning. Det finns inte heller något hinder mot att beakta sådan misskötsamhet i ärenden om permission och särskilda utslussningsåtgärder.

Skälen för bedömningen

Enligt 26 kap. 6 a § brottsbalken ska, om det finns särskilda skäl mot villkorlig frigivning, den villkorliga frigivningen skjutas upp enligt vad som framgår av 26 kap. 7 § brottsbalken. Av 26 kap. 9 § brottsbalken framgår att det är Kriminalvården som fattar beslut om uppskjuten villkorlig frigivning enligt 26 kap. 6 a och 7 §§ brottsbalken. Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl mot villkorlig frigivning ska det särskilt beaktas om den dömden under verkställigheten i en kriminalvårdsanstalt inte har deltagit i eller har misskött anvisade åtgärder som syftar till att förebygga återfall i brott eller på annat sätt främja hans eller hennes anpassning i samhället, eller annars på ett allvarligt sätt har brutit mot de föreskrifter och villkor som gäller för verkställigheten.

Enligt förarbetena till bestämmelsen i 26 kap. 6 a § brottsbalken kan det t.ex. finnas särskilda skäl för ett beslut om uppskjuten villkorlig frigivning om den intagne har betett sig aggressivt (se prop. 2005/06:123 s. 56 och prop. 2020/21:18 s. 30 och 31). En intagen ska bl.a. visa hänsyn mot personal och medintagna. Det innebär att den intagne inte får utsätta någon för trakasserier eller hänsynslöst beteende, åstadkomma buller som kan störa andra eller sätta upp pornografiska bilder (se prop. 2020/21:18 s. 29). Särskilda skäl kan även finnas om den dömden vägrar att delta i behandling eller programverksamhet som bedöms vara av stor vikt för att minska risken för återfall i brottslighet, särskilt om risken avser återfall i allvarligare brottslighet, såsom sexualbrott eller våldsbrott (se prop. 2020/21:18 s. 30 och 31). I förarbetena anges även att det vid

prövningen ska göras en helhetsbedömning av allt som har inträffat under verkställigheten. Av betydelse för bedömningen kan t.ex. vara beslut om särskilda villkor för långtidsdömda enligt 1 kap. 7 och 8 §§ FäL (se prop. 2020/21:18 s. 30 och prop. 2005/06:123 s. 56).

Som nämns i avsnitt 3.6 beslutade regeringen den 28 augusti 2025 om lagrådsremissen Skärpta regler för villkorlig frigivning. I lagrådsremissen föreslås bl.a. att det inte längre ska krävas särskilda skäl mot villkorlig frigivning för att ett uppskjutande ska ske, utan att det ska vara tillräckligt att det finns skäl. Det föreslås även att den villkorliga frigivningen i vissa fall ska skjutas upp om det finns en risk för att den dömda begår nya brott av allvarligt slag.

I 12 kap. 3–5 §§ FäL finns bestämmelser om handläggningen av ärenden om varning och uppskjuten villkorlig frigivning. Där anges att sådana ärenden ska handläggas skyndsamt (12 kap. 3 § FäL), att förhör ska hållas med den intagne inför beslut (12 kap. 4 § FäL), att ett offentligt biträde som huvudregel ska förordnas för den intagne och att den intagne ska ges tillfälle att yttra sig innan ett beslut om uppskjuten villkorlig frigivning (12 kap. 5 § FäL).

Tillämpningen av bestämmelsen i 26 kap. 6 a § brottsbalken om uppskjuten villkorlig frigivning påverkas alltså av omständigheter under verkställigheten och samverkar med bestämmelserna i 12 kap. FäL.

Tillfällig verkställighet utomlands föreslås regleras av bestämmelser i lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands (se avsnitt 7.1). Bestämmelserna i 12 kap. FäL kommer alltså inte vara tillämpliga vid sådan verkställighet. Som framgår av avsnitt 7.4 kommer en tillfällig verkställighet i en anstalt utomlands alltid att avslutas minst en månad före den tidigaste dagen för villkorlig frigivning enligt den intagnes strafftidsbeslut. Det innebär att verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff alltid kommer att avslutas i Sverige. Även om bestämmelserna i 12 kap. FäL inte kan tillämpas under verkställigheten i en anstalt utomlands kommer de att bli tillämpliga så snart den intagne återförs till en anstalt i Sverige. Det innebär att Kriminalvården har möjlighet att fatta beslut om uppskjuten villkorlig frigivning även för en intagen som tidigare avtjänat sitt fängelsestraff utomlands.

Eftersom bestämmelserna i 12 kap. FäL inte är tillämpliga vid en verkställighet utomlands kan Kriminalvården inte fatta beslut om varning under den delen av verkställigheten. I stället förutsätts att kriminalvårdsmyndigheten i den mottagande staten, som ansvarar för verkställigheten där, har möjlighet att på ett likvärdigt sätt meddela en varning eller annan motsvarande åtgärd.

I avsnitt 7.2 görs bedömningen att med begreppet kriminalvårdsanstalt avses även en kriminalvårdsanstalt utanför Sverige som används för verkställighet av svenska fängelsestraff enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. Ordalydelsen i 26 kap. 6 a § brottsbalken medger därmed att varningar eller motsvarande åtgärder som har meddelats av kriminalvårdsmyndigheten i den mottagande staten kan ligga till grund för beslut om uppskjuten villkorlig frigivning enligt 26 kap. 6 a § brottsbalken. Under verkställigheten av ett fängelsestraff kan det förekomma styrkt misskötsamhet som i och för sig inte ligger till grund för ett beslut om varning, men som har dokumenterats (se t.ex. Kriminalvårdens handbok

om varning, avbrott genom avvikelse och uppskjuten villkorlig frigivning [2015:1] s. 78). Även sådan styrkt misskötsamhet under en tillfällig verkställighet utomlands bör kunna ligga till grund för ett beslut om uppskjuten villkorlig frigivning.

Vad särskilt gäller förseelser som kan medföra att den villkorliga frigivningen skjuts upp anges i förarbetena till 26 kap. 6 a § brottsbalken att det förhållandet att sådana förseelser utgör brott inte i sig är något hinder för att beakta dem i bedömningen av om det finns synnerliga skäl mot villkorlig frigivning (numera särskilda skäl). För att den intagne inte ska drabbas av dubbelbestraffning bör dock inte gärningar som den intagne blivit lagförd för beaktas (se prop. 2005/06:123 s. 57). Motsvarande bör gälla i fråga om brott som begås under en verkställighet i utlandet. Om den intagne har blivit lagförd för en gärning i utlandet bör den alltså inte beaktas vid bedömningen av om det finns särskilda skäl mot villkorlig frigivning. Har den intagne inte blivit lagförd för gärningen finns det dock, på samma sätt som för gärningar under en verkställighet i Sverige, inget hinder mot att beakta den vid bedömningen av om det finns särskilda skäl mot villkorlig frigivning.

Slutligen bör i sammanhanget beaktas att en intagens misskötsamhet kan få konsekvenser och behöva beaktas även inom ramen för ärenden om permission och särskilda utslusningsåtgärder. Bestämmelser om sådana åtgärder finns i 10 och 11 kap. FäL. I dessa ärenden finns, på samma sätt som i fråga om ärenden om uppskjuten villkorlig frigivning, inget hinder mot att beakta en intagens misskötsamhet under en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en anstalt utomlands.

7.12 Överklagande

Förslag

Kriminalvårdens beslut enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Ett överklagande ska göras till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det häkte är beläget där den klagande var inskriven när det första beslutet i ett ärende enligt den föreslagna lagen fattades. Om den klagande var inskriven i en kriminalvårdsanstalt utomlands när det första beslutet i ärendet fattades, ska ett överklagande göras till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det häkte är beläget där den klagande senast var inskriven i Sverige.

Ett beslut ska inte få överklagas innan beslutet har omprövats av Kriminalvården. En sådan omprövning ska få begäras av den beslutet angår om det har gått honom eller henne emot. Ett överklagande av ett beslut som inte har omprövats ska anses vara en begäran om omprövning. Vid en omprövning ska beslutet inte få ändras till den klagandes nackdel. En begäran om omprövning ska vara skriftlig och ha kommit in till Kriminalvården inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. I begäran om omprövning ska klaganden ange vilket beslut som avses och vilken ändring i beslutet som han eller

hon begär. Kriminalvården ska pröva om begäran har kommit in i rätt tid och avvisa begäran om den kommit in för sent, om det inte beror på att myndigheten lämnat klaganden felaktig underrättelse om hur man begär omprövning.

Ett överklagande enligt strafftidslagen och den föreslagna lagen om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning ska, om den klagande var inskriven i en kriminalvårdsanstalt utomlands när det första beslutet i ärendet fattades, göras till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det häkte är beläget där den klagande senast var inskriven i Sverige.

Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Skälen för förslaget

Beslut enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands

Förvaltningslagen (2017:900), FL, kommer att vara tillämplig på Kriminalvårdens handläggning av ärenden om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. Om inte annat är särskilt föreskrivet kommer således den lagens överklagandebestämmelser vara tillämpliga. Av dessa framgår bl.a. att en myndighets beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol, om beslutet kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt och det har gått honom eller henne emot (40–42 §§ FL). I förvaltningslagen finns vidare bestämmelser om hur beslut överklagas och om beslutsmyndighetens handläggning av ett överklagande (43–46 §§ FL). Ett överklagande ska ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet (44 § FL). Om överklagandet har kommit in för sent ska myndigheten besluta att det ska avvisas (45 § FL). Om överklagandet inte avvisas ska beslutsmyndigheten skyndsamt överlämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till överinstansen (46 § FL).

Enligt 14 kap. 1 § första stycket FäL får Kriminalvårdens beslut enligt lagen överklagas till allmän förvaltningsdomstol. På motsvarande sätt bör Kriminalvårdens beslut enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. En bestämmelse om detta bör föras in i den föreslagna lagen.

Enligt forumregeln i 14 kap. 1 § andra stycket FäL ska Kriminalvårdens beslut överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt, det häkte eller det frivårdskontor är beläget där den klagande var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades. Motsvarande bör gälla vid ett överklagande enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. En intagen, som ännu inte överförs till en kriminalvårdsanstalt i en annan stat för verkställighet, kommer att vara inskriven i en anstalt eller i ett häkte i Sverige när det första beslutet i ett ärende fattas. Ett överklagande bör därför göras till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det häkte är beläget där den klagande var inskriven när det första beslutet i ett ärende fattades. Om den intagne

överförs till en annan stat och var inskriven i en anstalt i den staten när det första beslutet i ärendet fattades, bör ett överklagande i stället göras till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det häkte är beläget där den klagande senast var inskriven i Sverige.

Enligt 14 kap. 1 § tredje stycket FäL krävs prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten. Detsamma bör gälla enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Vidare finns i 14 kap. 2 och 3 §§ FäL bestämmelser om omprövning av beslut. Av 2 § framgår att ett beslut inte får överklagas innan Kriminalvården har omprövat beslutet. En sådan omprövning får begäras av den beslutet angår om det har gått honom eller henne emot. Ett överklagande av ett beslut som inte har omprövats ska anses som en begäran om omprövning. Vid en omprövning får beslutet inte ändras till den klagandes nackdel. Enligt 3 § ska en begäran om omprövning vara skriftlig och ha kommit in till Kriminalvården inom tre veckor från den dag då den klagande fick del av beslutet. I begäran om omprövning ska den klagande ange vilket beslut som avses och vilken ändring i beslutet som han eller hon begär. Kriminalvården prövar om skrivelsen med begäran om omprövning har kommit in i rätt tid. Om skrivelsen har kommit in för sent ska den avvisas, om inte förseningen beror på att myndigheten lämnat den klagande felaktig underrättelse om hur man begär omprövning. För att bestämmelserna i den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands även i denna del ska överensstämma med fängelselagens bestämmelser, bör motsvarande regler om omprövning föras in i den föreslagna lagen.

Beslut enligt strafftidslagen och den föreslagna lagen om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning

I 25 § StrL anges att Kriminalvårdens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol om beslutet gäller inställelse vid kriminalvårdsanstalt enligt 6 § första stycket, uppskov enligt 14 § eller återkallelse av ett beviljat uppskov enligt 15 §, eller strafftidsbeslut enligt 21 § eller ändring av strafftidsbeslut enligt 22 §. Andra beslut enligt strafftidslagen får inte överklagas. Ett beslut överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte eller det frivårdskontor är beläget där den klagande var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Enligt 5 kap. 1 § i den föreslagna lagen om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning prövar Kriminalvården, efter skriftlig ansökan av den dömda eller på eget initiativ, om ett fängelsestraff ska verkställas enligt lagen. Av 7 kap. 4 § framgår att Kriminalvårdens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol och att det krävs prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten. Enligt 7 kap. 8 § ska ett överklagande ges in till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte, det kontrollerade boende eller det frivårdskontor är beläget där den dömda var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades.

Beslut enligt strafftidslagen kan komma att fattas för intagna vars fängelsestraff tillfälligt verkställs i en kriminalvårdsanstalt utomlands. I dessa fall kan det uppstå situationer när den intagne inte var inskriven i

en kriminalvårdsanstalt, ett häkte eller ett frivårdskontor i Sverige när det första beslutet i ärendet fattades. Utan en ändring av strafftidslagens bestämmelse om överklagande finns i sådana fall ingen behörig förvaltningsrätt som kan pröva ett överklagande.

Även beslut enligt den föreslagna lagen om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning kan komma att fattas avseende intagna vars fängelsestraff tillfälligt verkställs i en kriminalvårdsanstalt utomlands. Även i dessa fall kan det uppstå situationer när den intagne inte var inskriven i en kriminalvårdsanstalt, ett häkte, ett kontrollerat boende eller ett frivårdskontor i Sverige när det första beslutet i ärendet fattades. Utan en ändring av överklagandebestämmelsen i lagen om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning finns i sådana fall, på samma sätt som i fråga om strafftidslagen, ingen behörig förvaltningsrätt som kan pröva ett överklagande.

Mot den bakgrunden bör en forumbestämmelse motsvarande den som föreslås i lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands införas i strafftidslagen och den föreslagna lagen om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning.

7.13 Transporter

7.13.1 Allmänt om transporter

Inom ramen för Kriminalvårdens uppdrag att verkställa utdömda påföljder utför myndigheten nödvändiga transporter under verkställigheten. Därutöver ska myndigheten enligt 3 § första stycket 3 förordningen med instruktion för Kriminalvården verkställa de transporter som Polismyndigheten och Säkerhetspolisen överlämnar enligt 29 a § polislagen (1984:387) samt lämna andra myndigheter den hjälp med transport som är särskilt föreskriven. Det är Kriminalvårdens transportavdelning (tidigare Nationella transportenheten, NTE) som ansvarar för huvuddelen av myndighetens transporter.

Under 2024 utförde NTE cirka 121 000 klienttransporter varav knappt 3 400 var utrikestransporter. Av utrikestransporterna avsåg 78 procent transporter av klienter som belastar anslaget för utresor för avvisade och utvisade i statsbudgeten och 22 procent transporter av klienter som belastar anslaget för Kriminalvården i statsbudgeten. De sistnämnda transporterna avsåg främst klienter med utvisningsbeslut i domen eller vars påföljd överförts till annat land. Av klienttransporterna utrikes var det 17 klienter som inte kunde överlämnas vid slutdestinationen.

7.13.2 Rättsliga förutsättningar

De övergripande rättsliga förutsättningarna för transporter av frihetsberövade personer redovisas i betänkandet Transporter av frihetsberövade personer (SOU 2011:7). En del av utredningens förslag ledde till lagstiftning, t.ex. infördes en ny paragraf, 29 a §, i polislagen som bl.a. ger Polismyndigheten och Säkerhetspolisen möjlighet att överlämna

till Kriminalvården att transportera någon som är berövad friheten (se prop. 2016/17:57).

Som framgår av avsnitt 7.13.3 förväntas transporter till och från den mottagande staten komma att utföras med flyg. I förarbetena till luftfartslagen (2010:500) redogörs för delar av det lufträttsliga regelverket och de många internationella konventioner som reglerar området (se avsnitt 6 i prop. 2009/10:95).

I avsnitten nedan redovisas de rättsakter som bedöms centrala för transporter i anslutning till att intagna ska avtjäna fängelsestraff utomlands.

EU-rättsakter

Inom EU finns flera rättsakter av betydelse för såväl luftfarten i allmänhet som för Kriminalvårdens transportverksamhet i synnerhet. För Kriminalvården kan t.ex. återvändandedirektivet⁵ (i Sverige genomfört genom ändringar i bl.a. utlänningslagen, se prop. 2011/12:60), transiteringsdirektivet⁶ (i Sverige genomfört genom lagen [2005:754] om transitering av tredjelandsmedborgare, se prop. 2004/05:168) och rådets beslut av den 29 april 2004 om organisation av gemensamma flygningar för återsändande från två eller flera medlemsstaters territorium av tredjelandsmedborgare vilka omfattas av enskilda beslut om återsändande (2004/573/EG) aktualiseras inom ramen för myndighetens transportverksamhet.

Därutöver bör noteras att det inom ramen för EU:s migrations- och asylpakt tillkommit rättsakter som kommer att få betydelse för det fortsatta arbetet med transporter.⁷

Luftfartslagen

Enligt 5 kap. 1 § första stycket luftfartslagen ska ett luftfartyg ha en befälhavare när det används vid luftfart. Av 5 kap. 3 § första stycket framgår att befälhavaren har den högsta myndigheten ombord. Om det behövs får han eller hon bestämma att medlemmar av besättningen tillfälligt ska arbeta med annat än det som deras anställning avser. Passagerarna ska rätta sig efter vad befälhavaren bestämmer om ordningen ombord.

Enligt 5 kap. 5 § luftfartslagen får befälhavaren, om någon genom sitt uppträdande ombord utgör en omedelbar fara för flygsäkerheten eller luftfartsskyddet, vidta de åtgärder som behövs för att avvärja faran. För att genomföra dessa åtgärder får befälhavaren inte använda strängare medel än förhållandena kräver. Befälhavaren bör i första hand försöka tala den

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna.

⁶ Rådets direktiv 2003/110/EG av den 25 november 2003 om bistånd vid transitering i samband med återsändande med flyg.

⁷ Se t.ex. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1349 av den 14 maj 2024 om inrättande av ett gränsförfarande för återvändande och om ändring av förordning (EU) 2021/1148 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013.

som skapat faran till rätta genom upplysningar och uppmaningar. Våld får tillgripas endast när andra medel inte hjälper. Om våld tillgrips ska den lindrigaste form brukas som kan förväntas leda till det avsedda resultatet. Våld får inte brukas längre än som är absolut nödvändigt. Medlemmar av besättningen ska lämna befälhavaren den hjälp han eller hon behöver. Passagerare får efter uppmaning av befälhavaren lämna sådan hjälp. Om en åtgärd med hänsyn till faran måste vidtas omedelbart, får besättningsmedlemmar och passagerare själva genomföra den utan uppmaning av befälhavaren. Besättningsmedlemmar och passagerare som lämnar hjälp eller annars vidtar åtgärd har samma rätt som befälhavaren att bruka våld.

IATA-regelverket

Intresseorganisationen International Air Transport Association (IATA) har en stor roll när det gäller utformning och standardisering av kommersiella villkor, normer och procedurer för den internationella luftfarten (se prop. 2009/10:95 s. 174). Organisationen ger bl.a. ut riktlinjer med standarder för avlägsnande av utvisade personer (IATA CAWG Guidelines for the Removal of Deportees, February 2020, IATA). Förfarandena i dessa riktlinjer tillämpas för transporter av samtliga frihetsberövade som utförs med flyg.

7.13.3 Transporter till och från den mottagande staten

Bedömning

Kriminalvården bör, inom ramen för myndighetens befintliga uppdrag att utföra nödvändiga transporter under verkställigheten, ansvara för transporterna till och från den mottagande staten.

Skälen för bedömningen

Som framgår av avsnitt 7.13.1 ansvarar Kriminalvården redan för att utföra nödvändiga transporter under verkställigheten av ett fängelsestraff. Sådana transporter har hittills endast skett i Sverige eftersom det inte varit möjligt att verkställa ett fängelsestraff utanför landet.

Eftersom det föreslås att det ska vara möjligt att tillfälligt verkställa ett svenskt fängelsestraff utomlands kommer även utrikestransporter att behöva ske under verkställigheten. Om den mottagande staten inte har en landgräns till Sverige förväntas dessa transporter – baserat på erfarenheter av utrikestransporter som Kriminalvården redan utför inom ramen för andra delar av myndighetens verksamhet – i princip uteslutande ske med flyg.

Vid transporter med flyg gäller särskilda bestämmelser om jurisdiktion och säkerhet ombord (se avsnitt 7.13.2). Sammanfattningsvis innebär dessa att det är befälhavaren på ett luftfartyg – det vill säga t.ex. kaptenen på ett flygplan – som ansvarar för säkerheten ombord och som kan besluta om att vidta åtgärder för att säkerställa denna. Ytterst kan det handla om att tillgripa våld.

Eftersom det är befälhavaren som ansvarar för säkerheten under en flygning kan Kriminalvården alltså endast ansvara för de säkerhetsmässiga aspekterna av en transport till dess att flygningen påbörjas respektive avslutas. En annan sak är att Kriminalvårdens medarbetare kan följa med under transporten och även bistå befälhavaren med att upprätthålla säkerheten ombord. Detta gäller redan i dag vid transporter under verkställigheten med inrikesflyg. Det är alltså även fortsatt så att Kriminalvårdens ansvar för de säkerhetsmässiga aspekterna av transporten kommer att vara begränsat till den del av transporten som utförs på svensk mark.

Utöver ansvaret för säkerheten finns andra aspekter att beakta vid en transport under verkställigheten. Det behöver t.ex. stå klart om det är Sverige eller den mottagande staten som ska ansvara för att ordna med transportmedel, flygbiljetter och den övergripande planeringen av transporten. Eftersom det rör transport vid verkställighet av ett svenskt fängelsestraff är det naturligt att Kriminalvården har det övergripande ansvaret för dessa delar.

Sammanfattningsvis bör det vara Kriminalvården som ansvarar för transporterna till och från den mottagande staten, dvs. i praktiken transporterna i Sverige till och från den tidpunkt då flygningen påbörjas respektive avslutas. Detta rymms inom myndighetens befintliga uppdrag att utföra nödvändiga transporter under verkställigheten. I avtalet mellan Sverige och Estland har det tagits in bestämmelser om att Kriminalvården ansvarar för transporterna till och från Estland (artikel 24).

7.13.4 Transporter i den mottagande staten

Bedömning

Den mottagande staten bör ansvara för transporterna inom den statens territorium. Utsänd personal bör ges möjlighet att närvara vid transporter i den mottagande staten.

Skälen för bedömningen

Med en ordning som innebär att den mottagande staten tillfälligt ska ansvara för verkställigheten av svenska fängelsestraff framstår det som mest lämpligt att den staten också ansvarar för transporterna på det egna territoriet. Detta innefattar samtliga transporter, dvs. såväl transporter till och från flygplan som transporter till och från exempelvis vårdinrättningar eller utlandsmyndigheter för att få ut resehandlingar. Som framgår av avsnitt 7.13.2 är det befälhavaren på ett luftfartyg som ansvarar för säkerheten ombord från det att en flygning påbörjas till dess att den avslutas.

Även om den mottagande staten bör ansvara för transporterna av intagna i den staten bör det finnas möjlighet för utsänd personal att närvara vid dessa. Närvaron syftar främst till att säkerställa att intagna under transporterna behandlas på ett sätt som överensstämmer med Sveriges och den mottagande statens internationella åtaganden.

I avtalet mellan Sverige och Estland har det tagits in bestämmelser om att Estland ansvarar för transporter i Estland och att utsänd personal ska ges möjlighet att närvara vid de transporter (artikel 24).

7.14 Bemanning

Bedömning

Den mottagande staten bör tillhandahålla den personal som behövs för att svenska fängelsestraff ska kunna verkställas i en kriminalvårdsanstalt där. Kriminalvården bör ansvara för att personalen får den utbildning som krävs.

Sverige bör tillhandahålla viss utsänd personal.

Skälen för bedömningen

Den föreslagna ordningen med tillfällig verkställighet utomlands bygger på att den mottagande statens kriminalvårdsmyndighet ska ansvara för verkställigheten av svenska fängelsestraff i den staten, och att verkställigheten ska ske i enlighet med den statens lagstiftning (se avsnitt 5.1). Under sådana förhållanden är det naturligt att den mottagande staten tillhandahåller den personal som behövs för att svenska fängelsestraff ska kunna verkställas i en anstalt där. En given fördel med en sådan ordning är att lokalt anställd personal, dvs. anställda vid kriminalvårdsmyndigheten i den mottagande staten, har kunskap om och erfarenhet av estländsk kriminalvård och estländsk verkställighetslagstiftning. En annan fördel är att handläggningen och praktiska frågor under verkställigheten hanteras av personal som talar samma språk. Genom att bemanna en anstalt med lokalt anställd personal undviker man också gränsdragningsproblem mellan olika grupper anställda.

Om en anstalt utomlands bemannas med lokalt anställd personal är det av stor vikt att personalen utbildas i den svenska kriminalvårdsmodellen. Det bör vara Kriminalvården som ansvarar för att närmare identifiera och tillgodose den lokalt anställda personalens utbildningsbehov.

Även om lokalt anställd personal ska bemanna en anstalt utomlands, bör Kriminalvården ha viss utsänd personal på plats. Den utsända personalen bör i första hand övervaka verkställigheten och genomförandet av den överenskommelse som träffats mellan länderna. För att möjliggöra detta bör den utsända personalen ha tillgång till anstalten och till all information som rör verkställigheten. Den bör också ha rätt att närvara vid de personalmöten som äger rum på anstalten.

Som redogörs för i avsnitt 5.1 är likvärdighet en allmän utgångspunkt när svenska fängelsestraff ska verkställas i en anstalt utomlands. Det är oundvikligen så att en verkställighet i en anstalt utomlands som bemannas av lokalt anställd personal skiljer sig från en verkställighet i en anstalt i Sverige som bemannas av personal från Kriminalvården. Med hänsyn till att även utsänd personal ska finnas på plats samt att Kriminalvården ska ha möjlighet att utbilda lokalt anställd personal bör dock ett sådant avsteg från principen om likvärdighet kunna accepteras.

Det har i avtalet mellan Sverige och Estland tagits in bestämmelser om bemanning och utbildning samt om vilka uppgifter lokalt anställd personal respektive utsänd personal ska ha (artiklarna 7, 8 och 15).

I avsnitt 9 redogörs för relevanta arbetsrättsliga regler.

7.15 Språk

Bedömning

Arbetspråket i en kriminalvårdsanstalt utomlands vid tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff bör vara engelska. All dokumentation under verkställigheten bör göras på engelska eller översättas till engelska. En intagen bör ha rätt till tolk och till att få handlingar översatta om det krävs för att han eller hon ska kunna tillvarata sina rättigheter.

Skälen för bedömningen

I språklagen (2009:600) finns bl.a. bestämmelser om språkanvändning i offentlig verksamhet. Enligt 10 § språklagen är svenska språket i domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet.

I avsnitt 5.1 görs bedömningen att den mottagande statens kriminalvårdsmyndighet ska ansvara för verkställigheten av svenska fängelsestraff i den staten, och att verkställigheten ska ske i enlighet med den statens lagstiftning. Verkställigheten kommer alltså inte att ske i svensk offentlig verksamhet och språklagens bestämmelser om svenska språket bör därför inte vara tillämpliga. Vidare görs i avsnitt 7.14 bedömningen att den mottagande staten ska tillhandahålla den personal som behövs för att verkställa svenska fängelsestraff, men att även viss utsänd personal ska tjänstgöra på anstalten. Mot denna bakgrund framstår det som mest lämpligt att arbetspråket på en anstalt utomlands är engelska och att all dokumentation görs på engelska eller översätts till engelska.

Som redogörs för i avsnitt 5.1 är likvärdighet en allmän utgångspunkt när svenska fängelsestraff ska verkställas i en anstalt utomlands. I anstalter i Sverige är arbetspråket svenska. En verkställighet i en anstalt utomlands där arbetspråket är engelska kommer således inte vara helt likvärdig en verkställighet i en anstalt i Sverige. Det ska dock påpekas att det i svenska anstalter finns många intagna som inte behärskar det svenska språket. Enligt 13 § första stycket FL ska Kriminalvården i kontakten med en intagen som inte behärskar svenska använda tolk och se till att översätta handlingar, om det behövs för att den intagne ska kunna ta till vara sina rättigheter. Att låta engelska vara arbetspråket i en anstalt utomlands bör alltså kunna accepteras under förutsättning att de intagna har rätt till tolk och till att få dokumentation översatt, om det krävs för att de ska kunna ta tillvarata sina rättigheter, t.ex. rätten att inge klagomål och göra dem gällande i den andra staten och rätten till hälso- och sjukvård i den staten. Ansvar för att tillhandahålla tolk och för översättning av handlingar bör ligga på den mottagande staten.

Enligt 13 § andra stycket FL ska en myndighet under samma förutsättningar som enligt första stycket använda tolk och göra innehållet i handlingar tillgängligt när den har kontakt med någon som har en funktionsnedsättning som allvarligt begränsar förmågan att se, höra eller tala. Med hänsyn till att det föreslås att Kriminalvården, inför ett beslut om framställning om tillfällig verkställighet av ett fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands, ska ta hänsyn till omfattande behov av hälso- och sjukvård eller behov av specialistvård, framstår det dock inte som sannolikt att intagna som har en funktionsnedsättning som allvarligt begränsar förmågan att se, höra eller tala kommer att vara aktuella för tillfällig verkställighet utomlands.

Att arbetsspråket i anstalten är engelska ska inte hindra att andra språk talas av personal och intagna, t.ex. mellan intagna, mellan den svenska personalen eller mellan intagna och den svenska personalen.

I avtalet mellan Sverige och Estland har det tagits in bestämmelser om att arbetsspråket i anstalten ska vara engelska, att all dokumentation ska göras på engelska eller översättas till engelska samt att en intagen ska ha rätt till tolk och till att få handlingar översatta (artikel 14). Det anges också att Estlands kriminalvårdsmyndighet ansvarar för detta.

I avsnitt 14.1.5 redogörs för vad som bör gälla i fråga om översättning av handlingar som lämnas till och från den mottagande staten.

7.16 Hälso- och sjukvård

Bedömning

Den mottagande staten bör ansvara för hälso- och sjukvård vid verkställighet av svenska fängelsestraff i den staten.

Bedömningen av om den hälso- och sjukvård som erbjuds i den mottagande staten kan anses likvärdig bör göras med utgångspunkt i de krav som ställs på svensk hälso- och sjukvård.

Skälen för bedömningen

Kriminalvårdens ansvar för att tillgodose intagnas behov av hälso- och sjukvård är begränsat av den s.k. normaliseringsprincipen (se avsnitt 3.7.1). Denna princip innebär att det är de ordinarie myndigheterna som primärt ansvarar för de intagnas behov av hälso- och sjukvård, dvs. intagna i anstalt ska i princip ha samma rätt till hälso- och sjukvård som andra medborgare. Kriminalvården har dock, av effektivitets- och säkerhetsskäl, en egen hälso- och sjukvårdsorganisation och svarar för en del av de intagnas hälso- och sjukvård, huvudsakligen motsvarande primärvård och viss öppenvårdspsykiatri. Kriminalvården är anmäld till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) såsom vårdgivare som bedriver viss allmän hälso- och sjukvård.

I avsnitt 5.1 görs bedömningen att den mottagande statens kriminalvårdsmyndighet ska ansvara för verkställigheten av svenska fängelsestraff i den staten, och att verkställigheten ska ske i enlighet med den statens lagstiftning. Vidare anges i avsnitt 7.14 att en anstalt utomlands

i huvudsak bör bemannas med personal från den mottagande staten. Det kommer alltså inte finnas svensk hälso- och sjukvårdspersonal på plats. Mot denna bakgrund framstår det som rimligt att låta den mottagande staten ansvara för hälso- och sjukvård, inklusive tandvård och optikerbesök, samt försäkringar kopplade till intagna, såsom patient- och läkemedelsförsäkringar, under verkställigheten. Denna fråga samt upplägget i övrigt, t.ex. möjligheten för intagna att löpande kunna ta del av journalanteckningar, recept och andra medicinska utlåtanden eller intyg som rör dem på svenska, har reglerats i avtalet mellan Sverige och Estland (artikel 41).

Om en intagen under verkställigheten i den mottagande staten uppvisar ett hälsotillstånd som skulle ha undantagit honom eller henne från verkställighet utomlands (se avsnitt 7.3.2), har Kriminalvården möjlighet att besluta att verkställigheten ska upphöra (se avsnitt 7.3.5).

Som redogörs för i avsnitt 5.1 är likvärdighet en allmän utgångspunkt när svenska fängelsestraff ska verkställas i en anstalt utomlands. Detta gäller även i fråga om den hälso- och sjukvård som erbjuds de intagna. I vilken mån denna princip kan upprätthållas beror på ett flertal faktorer, inte minst hur hälso- och sjukvården är organiserad i den mottagande staten. Bedömningen av om den hälso- och sjukvård som erbjuds i den mottagande staten kan anses likvärdig bör göras med utgångspunkt i de krav som ställs på svensk hälso- och sjukvård.

Svensk hälso- och sjukvårdsverksamhet omfattas av ett flertal regelverk. I hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) finns bestämmelser om hur hälso- och sjukvårdsverksamhet ska organiseras och bedrivs. Patientlagen (2014:821) innehåller bestämmelser som rör patientens möjlighet till inflytande i hälso- och sjukvården eller som har direkt betydelse för vårdens utformning. I patientsäkerhetslagen (2010:659) finns bl.a. bestämmelser som riktar sig både till vårdgivare och hälso- och sjukvårdspersonal i syfte att främja en hög patientsäkerhet och i patientskadelagen (1996:799) regleras frågor om patientskadeersättning och patientförsäkring.

Av 5 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen framgår att hälso- och sjukvårdsverksamhet ska bedrivs så att kraven på en god vård uppfylls. Det innebär bl.a. att vården ska vara av god kvalitet. Begreppet ”god kvalitet” är mångfacetterat och svårdefinierat. Som exempel definieras kvalitet i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete som att en verksamhet uppfyller de krav och mål som gäller för verksamheten enligt lagar och andra föreskrifter om bl.a. hälso- och sjukvård. Ett annat uttryck för kvalitet är patientsäkerhetslagens krav på att hälso- och sjukvårdspersonalen ska utföra sitt arbete i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet och att en patient ska ges sakkunnig och omsorgsfull hälso- och sjukvård som uppfyller dessa krav (6 kap. 1 § patientsäkerhetslagen).

Det kan konstateras att det svenska regelverket uppställer krav gällande kvalitet på såväl organisatorisk nivå i form av bl.a. regelefterlevnad och uppföljning som på individuell nivå i form av t.ex. adekvat utbildning för hälso- och sjukvårdspersonal. Därutöver finns krav på bl.a. lokaler, utrustning och dokumentation samt en skyldighet att bedriva ett aktivt patientsäkerhetsarbete, vilket bl.a. inbegriper en utrednings- och

anmälningsskyldighet rörande vårdskador och en effektiv klagomålsprocess för patienter. Vidare fastställer det svenska regelverket patienters rätt till patientskadeersättning och vårdgivares skyldighet att ha en försäkring som täcker sådan ersättning.

Vid en bedömning av om den hälso- och sjukvård som kan erbjudas i den mottagande staten kan anses acceptabel ur ett likvärdighetsperspektiv behöver en analys göras av både lagstiftningen och hälso- och sjukvårdssystemet i den aktuella staten.

Vid hälso- och sjukvård i den mottagande staten kommer det finnas behov av behandling av personuppgifter genom informationsöverföring. Denna fråga behandlas i avsnitt 10, 11.2 och 14.1.2.

7.17 Deltagande i allmänna val

Förslag

Den som är intagen i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands ska ha en generell rätt att rösta genom bud. Anställda vid Kriminalvården som tjänstgör vid en kriminalvårdsanstalt utomlands ska få agera bud.

Bedömning

Det bör vara utlandsmyndigheten i den mottagande staten som ansvarar för att en intagen ges möjlighet att utöva sin rösträtt i allmänna val.

Skälen för förslaget och bedömningen

Inför ett val samverkar Kriminalvården med berörda kommuner och Valmyndigheten. I kriminalvårdsanstalter i Sverige är utgångspunkten att kommunens valnämnd anordnar röstmottagning vid allmänna val. Intagna som av säkerhetsskäl inte kan rösta i samma röstningslokal som andra intagna får budrösta (7 kap. 4 § andra stycket 3 vallagen [2005:837]).

Enligt nuvarande ordning har svenska medborgare som befinner sig utomlands möjlighet att rösta genom brevröstning (7 kap. 11 § vallagen) eller förtidsröstning i en röstningslokal som har inrättats av en svensk utlandsmyndighet. Vid brevröstning skickar väljaren sin röst per post till Sverige. Väljare som vill brevrösta ska i närvaro av två vittnen lägga de valkuvert som gjorts i ordning i ett ytterkuvert för brevröst (7 kap. 13 § första stycket vallagen). På ytterkuvertet ska vittnena intyga att väljaren själv har gjort i ordning sin röst i enlighet med de krav som uppställs i vallagen och att de inte känner till något som gör att de uppgifter som väljaren har lämnat inte är riktiga (7 kap. 13 § andra stycket vallagen).

Som redogörs för i avsnitt 5.1 är likvärdighet en allmän utgångspunkt när svenska fängelsestraff tillfälligt ska verkställas i en anstalt utomlands. Intagna bör därför ges reella möjligheter att delta i allmänna val på ett sätt som så långt möjligt motsvarar vad som gäller i Sverige. Vid verkställighet av ett fängelsestraff utomlands kan en väljare brevrösta. Även budröstning bör kunna genomföras, förutsatt att det finns en svensk utlandsmyndighet

i landet som kan ta emot rösten och att det föreligger motsvarande förutsättningar för samordning med Kriminalvården som i andra fall när svenska medborgare är intagna i anstalter utomlands. När möjligheten till budröstning för vissa intagna i kriminalvårdsanstalt infördes anförde regeringen att om det inte finns någon möjlighet för personen att rösta på annat sätt, t.ex. genom brevröstning, är den intagne utesluten från möjligheten att rösta (se prop. 2001/02:53).

För att det ska stå klart att en intagen som tillfälligt avtjänar ett fängelsestraff i en anstalt utomlands enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands ska ha en generell rätt att rösta genom bud bör ett tillägg om detta göras i vallagens regler om budröstning. Det bör också göras ett tillägg om att anställda vid Kriminalvården som tjänstgör vid en kriminalvårdsanstalt utomlands där fängelsestraff verkställs enligt den föreslagna lagen (se avsnitt 7.14) ska få agera bud.

Väljare som är intagna för tillfällig verkställighet av ett fängelsestraff i en anstalt utomlands behöver i god tid inför ett val få information om sin rösträtt och vilka möjligheter det finns att rösta i anstalten. Väljarna behöver även få tillgång till röstningsmaterial. Eftersom utlandsmyndigheten redan ansvarar för röstmottagning för svenska medborgare som är intagna i en anstalt utomlands, har den också bäst förutsättningar att samordna information, tillhandahålla röstningsmaterial och ta emot röster från intagna som tillfälligt avtjänar ett fängelsestraff utomlands enligt den föreslagna lagen.

7.18 Jurisdiktion i straffrättsliga förfaranden

Bedömning

Om domstol i både Sverige och den mottagande staten är behörig att döma över brott som en intagen eller utsänd personal begått i den mottagande staten bör länderna samarbeta för att avgöra vilken stat som ska ansvara för det straffrättsliga förfarandet. Om det är lämpligt bör frågan hänskjutas till Eurojust.

Skälen för bedömningen

Enligt 2 kap. 1 § första stycket brottsbalken är svensk domstol behörig att döma över brott som har begåtts i Sverige. I fråga om brott som har begåtts utanför Sverige finns bestämmelser i 2 kap. 3–8 §§. Av 2 kap. 12 § framgår att de begränsningar av svensk domstols behörighet och tillämpligheten av svensk lag som följer av allmän folkrätt eller av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige ska iakttas. Om ett brott begåtts i den mottagande staten av antingen en intagen eller utsänd personal kan såväl Sverige som den mottagande staten ha behörighet att döma över brottet. Fråga uppstår då vilken stat som ska ansvara för det straffrättsliga förfarandet.

I rådets rambeslut 2009/948/RIF av den 30 november 2009 om förebyggande och lösning av tvister om utövande av jurisdiktion i

straffrättsliga förfaranden finns bestämmelser om lösning av jurisdiktionstvister. Rambeslutet reglerar situationen när parallella straffrättsliga förfaranden pågår i två eller flera medlemsstater. När en behörig myndighet i en medlemsstat har rimliga skäl att anta att ett parallellt förfarande pågår i en annan medlemsstat, ska den kontakta den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten, som har en skyldighet att svara (artikel 5.1 och 6.1). Förfarandet att ta kontakt ska inte tillämpas när de behöriga myndigheterna redan på annat sätt blivit informerade om att det pågår parallella förfaranden (artikel 5.3). Om det fastställs att parallella straffrättsliga förfaranden pågår ska de behöriga myndigheterna inleda ett direkt samråd för att nå samförstånd om en effektiv lösning i syfte att undvika de negativa följder som uppkommer av sådana parallella förfaranden. Dessa samråd kan, om det är lämpligt, leda till att de straffrättsliga förfarandena koncentreras till en medlemsstat (artikel 10.1). När det inte är möjligt att nå samförstånd ska ärendet, om det är lämpligt, hänskjutas till Eurojust, om Eurojust är behörig att agera enligt artikel 4.1 i Eurojustbeslutet (artikel 12.2).

Rambeslutets reglering innebär att medlemsstaterna genom samråd ska komma fram till vilken stat som ska ansvara för det straffrättsliga förfarandet. En jurisdiktionstvist som uppstår vid verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands bör hanteras på motsvarande sätt. Det har därför i avtalet mellan Sverige och Estland tagits in bestämmelser om att länderna, för det fall domstol i både Sverige och Estland är behörig att döma över brott som en intagen eller utsänd personal begått i Estland, ska samarbeta för att avgöra vilken stat som ska ansvara för det straffrättsliga förfarandet (artikel 9). Det anges också att frågan, om det är lämpligt, ska hänskjutas till Eurojust i enlighet med artikel 12.2 i rådets rambeslut 2009/948/RIF av den 30 november 2009 om förebyggande och lösning av tvister om utövande av jurisdiktion i straffrättsliga förfaranden.

8 Migrationsrättsliga frågor

Bedömning

Det är inte nödvändigt att på lagnivå göra ändringar i det migrationsrättsliga regelverket för att åstadkomma en likvärdig behandling av utlänningar som avtjänar fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt i Sverige och utlänningar som avtjänar fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands med stöd av den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Skälen för bedömningen

Utländska medborgare utesluts från lagens tillämpningsområde endast i undantagsfall

I avsnitt 7.3.2 redogörs för de omständigheter som föreslås beaktas inför ett beslut om framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands. Vidare finns i avsnitt 7.3.3 förslag på när en

sådan framställning inte ska få göras. I det förstnämnda avsnittet görs bedömningen att såväl svenska som utländska medborgare ska kunna komma i fråga för tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands. Intagna som inte är svenska medborgare utesluts endast om de är eller har varit föremål för prövning i ett säkerhetsärende enligt utlänningslagen, är eller har varit part i ett mål eller ärende enligt lagen om särskild kontroll av vissa utlännningar, eller om de i övrigt bedöms utgöra en allvarlig säkerhetsrisk. Det kan därför förväntas att utländska medborgare kommer att kunna avtjäna fängelsestraff utomlands med stöd av den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. Det kan därmed också uppkomma ett behov för Migrationsverket eller domstol att fatta olika beslut i utlänningsärenden under den tid som utlännningen avtjänar straffet utomlands, antingen för att den intagne redan har ett pågående ärende om t.ex. uppehållstillstånd som skyddsbehövande eller för att ett sådant ärende initieras under verkställigheten utomlands. Det kan också förväntas att vissa av dem som ska avtjäna fängelsestraff utomlands har meddelats ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft.

Verkställigheten utomlands ska vara likvärdig den svenska

En grundläggande utgångspunkt är att en verkställighet av ett fängelsestraff i en anstalt utomlands ska vara likvärdig en verkställighet i en anstalt i Sverige (se avsnitt 5.1). Ett förfarande där ett annat land än Sverige prövar ansökningar om t.ex. uppehållstillstånd med anledning av skyddsbehov eller frågor om hinder mot verkställighet för utlännningar som avtjänar ett fängelsestraff i en anstalt utomlands skulle innebära att likvärdigheten i verkställigheten kan ifrågasättas. Mot den bakgrunden görs bedömningen att det bör vara svenska myndigheter som så långt det är möjligt ansvarar för att pröva utlänningsärenden för dem som tillfälligt avtjänar svenska straff i en anstalt utomlands, och att prövningen bör göras enligt svensk lagstiftning.

Det nationella migrationsrättsliga regelverket är till stor del sprunget ur och anpassat till olika internationella åtaganden, t.ex. 1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning (FN:s flyktingkonvention) och 1967 års protokoll om flyktingars rättsliga ställning samt EU:s rättsakter på det migrationsrättsliga området. Att eftersträva likvärdighet i fråga om tillämpningen av det migrationsrättsliga regelverket säkerställer därför att prövningen av migrationsärenden även fortsatt är förenlig med Sveriges internationella åtaganden.

Det kan dock inte uteslutas att myndigheterna i den mottagande staten någon gång, till följd av internationella åtaganden eller nationell lagstiftning, åtminstone i ett inledande skede kommer att behöva pröva exempelvis en asylansökan som initieras under den tillfälliga verkställigheten. Att så kan bli fallet bedöms dock inte hindra att verkställigheten anses vara likvärdig.

Med intresset av likvärdighet som utgångspunkt behöver det analyseras om det krävs särskilda bestämmelser för vad som ska gälla när ett utlänningsärende pågår vid tidpunkten för överflyttningen, eller aktualiseras efter överflyttningen.

Likvärdighet kan uppnås genom valet av intagna som överflyttas

Ett sätt att säkerställa att det migrationsrättsliga regelverket inte påverkar likvärdigheten är att i så stor utsträckning som möjligt avstå från att göra en framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands avseende en utlänning som har ett pågående utlänningsärende eller där det kan förväntas att ett sådant ärende kommer att initieras inom kort. En sådan ordning möjliggör en smidigare hantering och underlättar kontakterna mellan den intagne och hans ombud eller biträde samt inställelse till förhandlingstillfällen. Samtidigt bör det inte vara ett absolut hinder för att göra en framställning att ett utlänningsärende pågår eller kan förväntas. Det är också angeläget att Kriminalvården, inte minst för att lindra platsbristen i de svenska anstalterna, i så stor utsträckning som möjligt nyttjar de platser som ställs till förfogande i den mottagande staten.

Tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands innebär inte att ett beslut om avvisning eller utvisning anses verkställt

I utlänningslagen finns flera bestämmelser enligt vilka det är avgörande för tillämpningen om utlänningen befinner sig i Sverige eller inte. Det har t.ex. betydelse för prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov, prövningen av när en ansökan om uppehållstillstånd ska vara gjord och prövningen av när ett avvisnings- eller utvisningsbeslut ska anses vara verkställt.

I utlänningslagen finns definitioner av vad som i lagens mening utgör inresa i Sverige respektive utresa från Sverige (1 kap. 5 och 6 §§ UtL). Med inresa i Sverige avses att en utlänning passerar in över gränsen för svenskt territorium. Utresa definieras som att en utlänning passerar ut över gränsen för svenskt territorium. Regeringen får enligt bestämmelserna meddela föreskrifter om undantag.

Bestämmelserna om utresa får ibland betydelse när det gäller när ett avvisnings- eller utvisningsbeslut ska anses verkställt. Enligt 12 kap. 21 § UtL ska ett beslut om avvisning eller utvisning anses verkställt om utlänningen har lämnat landet. Detta gäller dock inte om utlänningen utlämnas, överlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal inom ett straffrättsligt förfarande med villkor om att utlänningen ska återföras.

Undantaget innebär bl.a. att ett avlägsnandebeslut inte ska anses verkställt när en utlänning tillfälligt överförs från Sverige till en annan stat enligt 4 kap. 29 och 31 §§ lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål eller när en person utlämnas med villkor om återförande till Sverige enligt 11 § andra stycket lagen (1957:668) om utlämning för brott (se prop. 2009/10:31 s. 283). Den föreslagna ordningen i lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands är inte ett sådant straffrättsligt förfarande som avses i undantagsbestämmelsen. Det är dock rimligt, såsom är fallet i undantagsbestämmelsen, att ett tillfälligt överförande till utlandet av den som avtjänar ett fängelsestraff i Sverige inte ska medföra att ett avvisnings- eller utvisningsbeslut anses verkställt. Avsikten är ju att den intagne ska återföras till Sverige innan straffet till fullo har verkställts (se avsnitt 7.4).

Ett tänkbart sätt att tydliggöra att ett avvisnings- eller utvisningsbeslut inte verkställs när den föreslagna lagen tillämpas är att göra ett tillägg med

den innebörden i 12 kap. 21 § UtlL. Det bedöms dock inte vara nödvändigt. Enligt 12 kap. 9 § UtlL gäller nämligen att ett beslut om att avvisa eller utvisa en utlänning inte får verkställas förrän utlänningen har avtjänat ett fängelsestraff som han eller hon har dömts till eller verkställigheten av fängelsestraffet helt har överflyttats till ett annat land. Detta innebär att den överflyttning som sker av den intagne för att han eller hon ska avtjäna en del av straffet i en annan stat enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands inte får eller kan utgöra en verkställighet av avvisningen eller utvisningen enligt 12 kap. 21 § UtlL. I sammanhanget bör också tilläggas att Kriminalvården, som tar initiativ till överföringen, inte är en myndighet som är utpekad i utlänningslagen att verkställa ett avvisnings- eller utvisningsbeslut. Sammanfattningsvis görs därför bedömningen att en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands enligt den nu föreslagna lagen inte innebär att ett avvisnings- eller utvisningsbeslut ska anses verkställt. Det krävs därför inga ändringar i utlänningslagen för att undvika ett sådant resultat.

Den intagne bör kunna anses befinna sig i Sverige även under en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands

Utlänningslagen förutsätter ofta att en ansökan görs före inresan i landet. Enligt 5 kap. 18 § första stycket UtlL ska t.ex. en utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

I bestämmelsens andra, tredje och fjärde stycke finns flera undantag från första stycket. Första stycket gäller t.ex. inte om utlänningen har rätt till uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § UtlL. Det finns också alltid en möjlighet att göra undantag om det finns synnerliga skäl.

Andra beslut kräver att den intagne befinner sig i Sverige. Enligt 5 kap. 1 § första stycket UtlL har bara flyktingar och alternativt skyddsbehövande som befinner sig i Sverige rätt till uppehållstillstånd. Rätten till uppehållstillstånd enligt bestämmelsen förutsätter alltså att utlänningen befinner sig i Sverige och uppehållstillstånd kan inte beviljas när sökanden har lämnat landet (se Migrationsöverdomstolens avgörande MIG 2019:7). Inte heller flyktingstatusförklaring kan beviljas en utlänning som befinner sig utanför Sverige (se Migrationsöverdomstolens avgörande MIG 2020:3).

Den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands bygger på att en intagen som avtjänar ett fängelsestraff i Sverige ska avtjäna en del av straffet utomlands. Som redogörs för i avsnitt 7.4 ska verkställigheten både påbörjas och avslutas i Sverige. Under verkställighetstiden i den mottagande staten tillämpas visserligen den statens lagstiftning, med de undantag som kan följa av den internationella överenskommelsen (se avsnitt 5.1), men den intagne anses fortfarande avtjäna ett svenskt fängelsestraff och Kriminalvården kan närsomhelst avbryta verkställigheten utomlands och åter placera den intagne i en svensk kriminalvårdsanstalt (se avsnitt 7.3.5). Det handlar alltså om ett kontinuerligt frihetsberövande under svensk myndighets

direkta eller indirekta kontroll som den intagne inte råder över. Det är t.ex. inte en förutsättning att den intagne samtycker till verkställighet utomlands. Under sådana förutsättningar är det naturligt att tillämpa reglerna i utlänningslagen som om den intagne utlänningsbefinner sig i Sverige, oavsett var han eller hon tillfälligtvis avtjänar sitt straff. Skulle en sådan tillämpning någon gång inte vara möjlig kvarstår alltid möjligheten att återföra den intagne till Sverige för att pröva frågan.

Sammanfattande bedömning

Mot bakgrund av vad som redogörs för ovan görs bedömningen att en tillfällig verkställighet av ett fängelsestraff utomlands med stöd av den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands inte hindrar en likvärdig tillämpning av utlänningslagens bestämmelser. Vidare görs bedömningen att de förfaranderegler som finns beträffande handläggningen av utlänningsärenden är tillräckligt flexibla för att möjliggöra en rättssäker process även när utlänningsbefinner sig i Sverige, oavsett var han eller hon tillfälligtvis avtjänar sitt straff. Skulle en sådan tillämpning någon gång inte vara möjlig kvarstår alltid möjligheten att återföra den intagne till Sverige för att pröva frågan.

9 Arbetsrättsliga frågor

9.1 Arbetsgivaransvar och regelverket för statligt anställda

Bedömning

Kriminalvårdens personal som sänds ut för att arbeta vid en kriminalvårdsanstalt utomlands i samband med att svenska fängelsestraff tillfälligt verkställs där bör anses omfattas av det svenska arbetsrättsliga regelverket för statligt anställda.

Den utsända personalen bör ledas av en chef vid Kriminalvården i enlighet med Kriminalvårdens arbetsordning och ordinarie ledningsstruktur.

Kriminalvården bör behålla arbetsgivaransvaret för den utsända personalen.

Skälen för bedömningen

I regeringsformen finns flera bestämmelser som reglerar statliga anställningar. Exempelvis ska arbetstagare vid förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen anställas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer, och vid beslut om statliga anställningar ska

avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet (12 kap. 5 § RF). Bestämmelserna i regeringsformen kompletteras bl.a. av lagen (1994:260) om offentlig anställning. I den lagen finns bestämmelser som gäller för arbetstagare hos riksdagen och dess myndigheter samt myndigheterna under regeringen, t.ex. bestämmelser om bedömningsgrunder vid anställning, bisysslor och disciplinpåföljder.

Statliga anställningar omfattas också av allmänna avtalsrättsliga och arbetsrättsliga bestämmelser. Arbetsrättsliga bestämmelser om exempelvis anställningsformer, uppsägning och avskedande finns i lagen (1982:80) om anställningsskydd och bestämmelser om exempelvis arbetsgivarens förhandlingsskyldighet i förhållande till arbetstagarorganisationer finns i lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet. Bestämmelser som rör statligt anställda kan även framgå av kollektivavtal (se avsnitt 9.2 om utlandsstationering). Alla som är statligt anställda omfattas av den statliga värdegrunden som består av sex principer hämtade från grundlagar, lagar och förordningar – demokrati, legalitet, objektivitet, fri åsiktsbildning, respekt samt effektivitet och service.

Tillämpligheten av privaträttsliga bestämmelser, exempelvis i lagen om anställningsskydd, på anställningsförhållanden med internationell anknytning fastställs utifrån Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I-förordningen). Utgångspunkten i Rom I-förordningen är att den lag som parterna har avtalat om ska gälla (artikel 3 och artikel 8.1). Ett sådant lagval får dock inte medföra att den anställda berövas det skydd som finns i tvingande bestämmelser i den lag som skulle ha tillämpats om något lagval inte hade gjorts (artikel 8.1). Om något lagval inte har gjorts ska lagen i det land där arbetstagaren vanligtvis utför sitt arbete tillämpas. Det land där arbetet vanligen utförs ska inte anses ha ändrats när arbetstagaren tillfälligtvis utför sitt arbete i ett annat land (artikel 8.2). Av skäl 36 till Rom I-förordningen framgår dessutom att utförandet av arbete i ett annat land bör anses som tillfälligt om arbetstagaren förväntas återuppta sitt arbete i ursprungslandet efter att ha utfört sin uppgift i utlandet. Om det framgår av de samlade omständigheterna att anställningsavtalet har närmare anknytning till ett annat land än exempelvis det land arbetstagaren vanligtvis utför sitt arbete ska lagen i detta andra land tillämpas (artikel 8.4). Under vissa särskilda förhållanden kan även s.k. internationellt tvingande regler bli tillämpliga (artikel 9).

I avsnitt 7.14 görs bedömningen att viss utsänd personal ska tjänstgöra i kriminalvårdsanstalten i den mottagande staten vid tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff. Det är lämpligt att utlandskontraktet mellan Kriminalvården och dess anställda anger att svensk lag gäller under utsändningen. Även utan ett sådant avtal bör svensk rätt bli tillämplig eftersom Kriminalvårdens personal vanligtvis utför arbete i Sverige och endast tillfälligtvis kommer utföra arbete i utlandet (jfr artikel 8.2). De samlade omständigheterna talar också för att anknytningen till Sverige är starkare (jfr artikel 8.4). Det kan dock inte uteslutas att internationellt tvingande regler i den mottagande staten kan bli tillämpliga under vissa förutsättningar.

Enligt svensk rätt har arbetsgivaren ett ansvar för att systematiskt planera, leda och kontrollera verksamheten bl.a. för att upprätthålla en god arbetsmiljö (se även avsnitt 9.3). Personalen som sänds ut från Sverige bör

ledas av en chef vid Kriminalvården som i sin tur rapporterar till en överordnad chef i enlighet med Kriminalvårdens ordinarie ledningsstruktur och arbetsordning. Det bör dock överlåtas till Kriminalvården att närmare bestämma formerna för detta. Kriminalvården bör behålla sitt arbetsgivaransvar för den utsända personalen.

9.2 Utsändning av personal till en kriminalvårdsanstalt utomlands

Bedömning

Avtal om utlandskontrakt och riktlinjer för anställningsvillkor vid tjänstgöring utomlands bör tillämpas avseende utsänd personal vid tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Skälen för bedömningen

Statens utsända personal återfinns i en rad olika myndigheter av skilda slag. En utredare gavs i juli 2023 i uppdrag att utreda frågan om bättre förutsättningar för utsänd statlig personal (UD 2023:A). Uppdraget redovisades i juni 2024 i departementspromemorian Bättre förutsättningar för utsänd statlig personal (Ds 2024:9). I utredningen har bl.a. analyserats frågor om den anställdes och medföljande familjemedlemmars kostnader för förmånsbeskattning och tillgång till sjukvård. Av promemorian framgår att nära femtio myndigheter har personal som är utsänd enligt de särskilda kollektivavtal som finns för statligt anställda. Antalet utsända av staten 2024 var cirka 1 700 personer med ungefär 2 000 medföljande familjemedlemmar.

En utlandstjänstgöring kan ske genom utlandsstationering eller i form av en utrikes tjänsteresa eller förrättning. Det är arbetsgivaren som beslutar i vilken form ett uppdrag utomlands ska utföras, och avgörande faktorer brukar vara utlandsuppdragets karaktär, förhållanden på tjänstgöringsorten och arbetstagarens situation. En person som genomför en utrikes tjänsteresa behåller sitt svenska tjänsteställe medan en anställd som sänds ut får sitt tjänsteställe på stationeringsorten.

Utlandsstationering innebär att arbetsgivaren antingen stationerar redan anställd personal utomlands eller anställer personal som sänds ut för ett tidsbegränsat verksamhetsuppdrag utomlands. Utlandsstationering inom statliga myndigheter görs bl.a. med stöd av Avtal om utlandskontrakt och riktlinjer för anställningsvillkor vid tjänstgöring utomlands (URA). URA är ett centralt ramavtal mellan de statliga arbetsmarknadsparterna Arbetsgivarverket, OFR/S,P,O, Saco-S och Seko med riktlinjer för anställningsvillkor vid tjänstgöring utomlands och gäller för anställda arbetstagare som ska vara utlandsstationerade under tjänstgöring utomlands.

Vid utlandsstationering enligt URA gäller inte de ordinarie centrala kollektivavtalen under utlandsperioden utan en skriftlig överenskommelse om anställning, ett s.k. utlandskontrakt, upprättas mellan anställningsmyndigheten och arbetstagaren. URA innehåller vissa

riktlinjer kring vilka anställningsvillkor som ska gälla, men är flexibelt och ger möjligheter till individuellt anpassade lösningar, t.ex. gällande pension, försäkringar, lön, ersättning för boendekostnader, flyttning och kostnader för hemresor. Kontraktet kan anpassas till utlandstjänstgöringens karaktär, förhållandena på tjänstgöringsorten och arbetstagarens familjesituation (se även Arbetsgivarverkets råd med kommentarer för tillämpningen av URA). Vid utlandsstationering enligt URA lever arbetstagaren i normalfallet "som hemma", dvs. i självhushåll på stationeringsorten. Vid utlandsstationering kan utlandskontraktet även omfatta villkor för medföljande familjemedlemmar.

Enligt URA är arbetsgivaren skyldig att teckna en så kallad URA-försäkring för arbetstagaren hos Kammarkollegiet. Försäkringen kan även tecknas för medföljande och hemmavarande familjemedlemmar som omfattas av förmåner enligt kontraktet. Försäkringen innehåller ett personskadeskydd på skadeståndsrättslig grund och ett försäkringsskydd som motsvarar skyddet i en reseförsäkring.

Som framgår av avsnitt 7.14 kommer viss utsänd personal att tjänstgöra i kriminalvårdsanstalten i den mottagande staten vid tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff. Arbetsmarknadens parter förfogar över URA och dess tillämpningsområde. Mot bakgrund av hur URA används i dag är bedömningen att det vore mest ändamålsenligt att denna bemanning sker inom ramen för utlandsstationering enligt URA. Vilka specifika anställningsvillkor som ska gälla för utlandsstationeringen får preciseras i det kontrakt som ska upprättas mellan arbetsgivare och arbetstagare.

9.3 Arbetsmiljö

Förslag

En ny lag om arbetsmiljölagens tillämplighet för arbetstagare inom Kriminalvården vid tjänstgöring i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska införas. En upplysning om den nya lagen ska tas in i arbetsmiljölagen.

Skälen för förslaget

Av 1 kap. 2 § arbetsmiljölagen (1977:1160) framgår att lagen gäller varje verksamhet i vilken arbetstagare utför arbete för en arbetsgivares räkning. Några bestämmelser som uttryckligen anger territoriella begränsningar finns inte. I förarbetena uttalas dock att arbetsmiljölagen som utgångspunkt i princip inte är tillämplig utanför Sveriges gränser. Där uttalas att det faktum att arbetsmiljölagen är tillämplig även när utländska medborgare utför arbete i Sverige talar för att lagen på motsvarande sätt, för att undvika kompetenskonflikt, inte är tillämplig utanför landets gränser. När det gäller svenska utlandsmyndigheter anförs däremot att arbetsmiljölagen i möjlig utsträckning bör tillämpas, med eventuella anpassningar efter de speciella förhållandena på platsen. I samband med uttalandet hänvisas det till de regler om immunitet som gäller för utländska

beskickningar. Bestämmelsen om skyddsombuds möjlighet att avbryta arbete i avvaktan på yrkesinspektionens ställningstagande bedöms dock inte kunna tillämpas vid en svensk utlandsmyndighet (se prop. 1976/77:149 s. 213–216).

I fråga om arbetsgivares arbetsmiljöansvar förekommer några särskilt reglerade situationer där arbetsgivaren har vissa uttryckliga skyldigheter enligt arbetsmiljölagen när anställda vid en svensk myndighet utför arbete utomlands. Av 5 § lagen (2010:449) om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser framgår i fråga om Försvarsmaktens arbetsmiljöansvar vid sådana insatser att vissa bestämmelser i arbetsmiljölagen ska tillämpas i ett insatsområde, om inte tjänstgöringsförhållandena förhindrar detta. Enligt den upphävda lagen (1999:568) om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten ska samma bestämmelser i arbetsmiljölagen tillämpas för den som tjänstgör utomlands i Polisens utlandsstyrka. Att den upphävda lagen fortsatt är tillämplig i denna del följer av övergångsbestämmelserna till lagen om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser.

Av förarbetena till den upphävda lagen om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten uttalas att anställningsavtal i utlandsstyrkan får anses ha sådan anknytning till Sverige att svensk lag bör tillämpas även när tjänstgöringen sker utomlands, och att de ambitioner som finns på arbetsmiljöområdet om möjligt bör beaktas även hos svenska myndigheter i utlandet. Regeringen konstaterar vidare att det av förarbetena till arbetsmiljölagen framgår att lagen bör tillämpas i möjlig utsträckning vid svenska beskickningar och missioner, vilket utgör starka skäl för att arbetsmiljölagen åtminstone delvis är tillämplig vid fredsfrämjande verksamhet utomlands. För att undanröja tveksamheter om lagens tillämplighet föreslogs emellertid att i lag särskilt ange vilka bestämmelser i arbetsmiljölagen som ska gälla (se prop. 1998/99:68 s. 12 och 13).

Som framgår av avsnitt 7.14 bör Kriminalvården, vid tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands, ha viss utsänd personal på plats i kriminalvårdsanstalten i den mottagande staten. Vidare framgår av avsnitt 9.1 att den utsända personalen bör ledas av en chef vid Kriminalvården i enlighet med Kriminalvårdens arbetsordning och ordinarie ledningsstruktur. Frågan är om det vid verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands finns skäl att för Kriminalvårdens utsända arbetstagare införa en särreglering i likhet med vad som gjorts för Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser och för Polisens utlandsstyrka.

Eftersom Kriminalvården har ett övergripande ansvar för att säkerställa att den överenskommelse om verkställighet av svenska fängelsestraff som träffats mellan länderna efterlevs, och då arbetsledningen kommer ligga hos Kriminalvården och den utsända personalen har en nära anknytning till Sverige genom sin anställning, framstår det som lämpligt att delar av arbetsmiljölagen ska tillämpas på den utsända personalen.

Det är lämpligt att samma struktur används som i befintliga särregleringar. De bestämmelser i arbetsmiljölagen som gjorts tillämpliga för Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser och Polisens utlandsstyrka bör därmed göras tillämpliga även för Kriminalvårdens utsända personal. De bestämmelser i lagen som bör tillämpas finns i 2, 3 och 6 kap. I 2 kap. regleras närmare hur arbetsmiljön

ska vara beskaffad i olika hänseenden, medan det i 3 kap. finns bestämmelser om arbetsgivarens och arbetstagarens allmänna skyldigheter. I 6 kap. finns bestämmelser om samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare och om skyddsombud och skyddskommittéer.

Mot bakgrund av intresset att motverka kompetenskonflikt med andra länders tillsynsmyndigheter och de praktiska begränsningar som får anses finnas för Arbetsmiljöverket att utöva tillsyn vid utländska kriminalvårdsanstalter bör bestämmelserna i 7 kap. arbetsmiljölagen avseende Arbetsmiljöverkets tillsynsansvar inte vara tillämpliga när Kriminalvårdens anställda tjänstgör vid en kriminalvårdsanstalt utomlands.

Den särreglering avseende arbetsmiljölagens tillämplighet som nu föreslås skulle i och för sig kunna införas i arbetsmiljölagen. Med hänsyn till det begränsade antalet arbetstagare som berörs får det dock anses lämpligare att, såsom skett rörande Försvarsmakten och Polisens utlandsstyrka, införa en sådan bestämmelse i en ny lag.

I 1 kap. 4 § fjärde stycket arbetsmiljölagen finns en upplysningsbestämmelse avseende lagen om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser. Här bör även en upplysningsbestämmelse om den nya lagen föras in.

9.4 Arbetstvister

Bedömning

Enligt den internationella privaträtten bör svensk domstol anses behörig att pröva arbetsrättsliga tvister mellan Kriminalvården och dess utsända personal.

Skälen för bedömningen

Vid en arbetsrättslig tvist med internationell anknytning kan fråga uppstå om vilken domstol som är behörig att pröva tvisten.

I avsnitt 5.5 görs bedömningen att tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands bör ske inom EU eller EES. Den internationella privaträtten i EU, som innefattar frågor om domstols behörighet vid tvister om anställningsavtal regleras genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen) För EES-länderna gäller i stället Luganokonventionen avseende domstols behörighet och erkännande och verkställande av domar på privaträttens område, som till stor del överensstämmer med Bryssel I-förordningen.

Bryssel I-förordningen är tillämplig på arbetsrättsliga tvister med internationell anknytning då arbetsgivaren har hemvist i EU. Förordningen kan i vissa fall vara tillämplig även då arbetsgivaren har hemvist utanför EU, om arbetstagaren utför arbetet inom EU. Vid en eventuell tvist kan talan mot en arbetsgivare med hemvist i en medlemsstat väckas i arbetsgivarens hemvistland. Talan mot en arbetsgivare kan också väckas

vid exempelvis domstolen i den ort där arbetstagaren vanligtvis utför eller senast utförde sitt arbete (artikel 21). Regeln om arbetsortens forum gäller även om den anställde tillfälligtvis är sysselsatt i ett annat land än det där han eller hon vanligtvis utför sitt arbete (se Pålsson & Hellner, Europeisk internationell civilprocessrätt Bryssel I-förordningen och Lugano-konventionen [24 juli 2023, version 1, Juno], s. 252). En arbetsgivare får väcka talan endast vid domstolarna i den medlemsstat där arbetstagaren har hemvist (artikel 22).

Domsrätt kan också grundas på ett s.k. prorogationsavtal som anger vid vilket lands domstol en tvist ska prövas. Om ett sådant avtal avviker från förordningens behörighetsregler är det giltigt endast om det har ingåtts efter tvistens uppkomst eller om det ger arbetstagaren rätt att väcka talan vid andra domstolar än de som är behöriga enligt Bryssel I-förordningen (artikel 23).

Mot denna bakgrund kommer svensk domstol att kunna vara behörig vid en eventuell arbetsrättslig tvist mellan Kriminalvården och dess utsända personal. Det kan dock inte uteslutas att en arbetsrättslig tvist som uppkommit under tjänstgöring i en anstalt utomlands kan komma att prövas i utländsk domstol. Enligt 9 § förordningen (1976:1021) om statliga kollektivavtal m.m. företräder Arbetsgivarverket staten såväl vid som utom domstol i tvist som rör förhållandet mellan staten som arbetsgivare och arbetstagare hos staten, om tvisten ska handläggas enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister. Arbetsgivarverket har emellertid gjort bedömningen att när tvister vid utländska domstolar inte handläggs enligt den lagen saknar myndigheten behörighet att företräda en svensk myndighet i en arbetstvist (se Arbetsgivarguiden – Distansarbete från utlandet, Arbetsgivarverket, den 4 december 2024, <https://www.arbetsgivarverket.se/arbetsgivarguiden/distansarbete-fran-utlandet/>).

När svenska myndigheter bedriver verksamhet i Sverige företräder alltså Arbetsgivarverket dem i arbetsrättsliga tvister. Det är av stor vikt att Kriminalvården som arbetsgivare fortsatt kan få detta stöd, även i myndighetens verksamhet vid tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. Som beskrivits ovan finns viss risk att situationer uppstår då Arbetsgivarverket inte kommer att kunna företräda Kriminalvården. Bedömningen är dock att arbetstvister beträffande Kriminalvårdens utsända personal som utgångspunkt kommer att drivas i svensk domstol.

10 Personuppgiftsbehandling

Bedömning

Den befintliga reglering som finns på personuppgiftsområdet är tillräcklig för den personuppgiftsbehandling som kommer att ske vid tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Personuppgifter inom Kriminalvårdens hälso- och sjukvårdsverksamhet får överföras till det mottagande landet om den intagne har

lämnat uttryckligt samtycke till detta. Utlämnande kan i ett enskilt fall ske utan samtycke, om det är nödvändigt för att skydda den registrerades eller någon annan fysisk persons grundläggande intressen när den registrerade är fysiskt eller rättsligt förhindrad att lämna samtycke.

Skälen för bedömningen

Tillämpligt regelverk

Den generella regleringen av personuppgiftsbehandling inom EU finns i EU:s dataskyddsförordning.⁸ I Sverige kompletteras dataskyddsförordningen av lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen) och förordningen (2018:219) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning. EU:s dataskyddsförordning är dock inte tillämplig på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter i syfte att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, i vilket även ingår att skydda mot samt förebygga och förhindra hot mot den allmänna säkerheten (se artikel 2.2 d). För behandling av personuppgifter inom dessa områden ska i stället dataskyddsdirektivet⁹ tillämpas (se även artikel 1.1 dataskyddsdirektivet). Dataskyddsdirektivet har genomförts i svensk rätt genom brottsdatalagen (2018:1177) och brottsdataförordningen (2018:1202).

En förutsättning för att dataskyddsregleringen ska bli tillämplig är att personuppgifter behandlas. Med *personuppgift* avses varje upplysning som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person som är i livet. Avgörande är att uppgiften, enskilt eller i kombination med andra uppgifter, kan knytas till en levande person. Exempel på personuppgifter är namn, adress, personnummer, telefonnummer och e-postadress. Med *behandling av personuppgifter* avses åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, som insamling, registrering, organisering, strukturering, lagring, bearbetning, ändring, framtagning, läsning, användning, utlämnande, spridning eller tillhandahållande på annat sätt, justering, sammanföring, begränsning, radering eller förstöring. (Se 1 kap. 6 § brottsdatalagen som har samma innebörd som artikel 4.1 och 4.2 i dataskyddsförordningen.)

För att brottsdataregelverket ska bli tillämpligt krävs vidare att personuppgiftsbehandlingen är helt eller dels automatiserad, eller att personuppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgänglig för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier (se bl.a. 1 kap. 3 § brottsdatalagen).

⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF.

Automatiserad behandling omfattar exempelvis behandling som sker med hjälp av datorer och smartphones.

När Kriminalvården handlägger ärenden om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands kommer myndigheten behöva behandla personuppgifter. Personuppgifter kan exempelvis finnas i en ansökan om verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i ett annat land och i övriga handlingar som kan bli aktuella att översända mellan Kriminalvården och kriminalvårdsmyndigheten i den mottagande staten. Det kommer handla om uppgifter i exempelvis domar och journalanteckningar.

Eftersom Kriminalvårdens hantering av personuppgifter inom ramen för ärenden om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands sker i syfte att verkställa straffrättsliga påföljder, är det brottsdatalagen och brottsdataförordningen som ska tillämpas på personuppgiftsbehandlingen. Därtill är lagen (2018:1699) om kriminalvårdens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område och förordningen (2018:1746) om kriminalvårdens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område tillämpliga. Lagen om kriminalvårdens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område kompletterar och preciserar brottsdatalagen när Kriminalvården i egenskap av behörig myndighet behandlar personuppgifter i syfte att bl.a. verkställa häktning eller straffrättsliga påföljder (se 1 kap. 1 §). När det gäller behandling av personuppgifter inom hälso- och sjukvården kommer i stället EU:s dataskyddsförordning och tillhörande lagstiftning vara tillämplig.

Befintligt regelverk tillgodoser behovet av dataskyddsreglering

En grundläggande princip för personuppgiftsbehandling är att varje behandling av personuppgifter måste vila på en rättslig grund för att vara laglig.

Verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands föreslås ske inom EU eller EES (se avsnitt 5.5). Genom EU:s dataskyddsförordning och dataskyddsdirektivet ska alla EU:s medlemsstater ha ett likvärdigt skydd för personuppgifter och personlig integritet. Eftersom EU:s dataskyddsförordning även har inkorporerats i avtalet den 2 maj 1992 om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) är den tillämplig även i Island, Lichtenstein och Norge. EES-länderna och Schweiz är också bundna av dataskyddsdirektivet genom att de anslutit sig till Schengenregelverket (se prop. 2017/18:232 s. 363). Personuppgifter kan alltså i princip föras över fritt inom detta område, under förutsättning att behandlingen vilar på en rättslig grund.

För Kriminalvårdens del finns de rättsliga grunderna för personuppgiftsbehandling i 2 kap. 1 § lagen om kriminalvårdens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område. Personuppgifter får enligt bestämmelsen behandlas om det är nödvändigt för att Kriminalvården ska kunna

- verkställa häktning eller straffrättsliga påföljder,
- förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet i samband med verkställighet av häktning eller straffrättsliga påföljder,
- biträda andra myndigheter när de fullgör uppgifter för ett syfte som anges i 1 kap. 2 § brottsdatalagen, eller

- fullgöra förpliktelser som följer av internationella åtaganden.

I 2 kap. 4 § lagen om kriminalvårdens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område regleras särskilt när personuppgifter får lämnas ut till en utländsk myndighet eller internationell organisation. Av bestämmelsen framgår att Kriminalvården till en utländsk myndighet eller internationell organisation får lämna ut de personuppgifter som behövs för

- prövning och genomförande av överflyttning av straffverkställighet,
- transitering och förvaring av en person som är frihetsberövad för utredning av eller lagföring för brott eller straffverkställighet, eller
- tillfällig överflyttning av en frihetsberövad person för utredning av eller lagföring för brott eller straffverkställighet.

Personuppgifter får vidare, enligt 2 kap. 2 § brottsdatalogen, behandlas om det är nödvändigt för diarieföring, eller om uppgifterna har lämnats till en behörig myndighet i en anmälan, ansökan eller liknande och behandlingen är nödvändig för myndighetens handläggning.

Det anförda innebär att det finns rättsligt stöd för den personuppgiftsbehandling som Kriminalvården kan komma att utföra inom ramen för ärenden om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

En annan grundläggande princip för all personuppgiftsbehandling är att personuppgifter bara får samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Detta kommer till uttryck i 2 kap. 3 § brottsdatalogen. Ett sådant ändamål kan vara verkställighet av ett visst straff. Om det ändamål som personuppgifterna behandlas för inte framgår av sammanhanget eller på annat sätt, ska det tydliggöras genom en särskild upplysning. Ändamålet med behandlingen av personuppgifter ska som huvudregel vara definierat innan behandlingen påbörjas. Det finns dock möjlighet att behandla personuppgifter för ett nytt ändamål under de förutsättningar som anges i 2 kap. 4 § brottsdatalogen. Något behov av kompletterande reglering finns alltså inte heller i denna del.

En särskild fråga som kan uppstå inom ramen för Kriminalvårdens verksamhet är vad som gäller för hantering av känsliga personuppgifter. Denna fråga regleras i 2 kap. 11 § brottsdatalogen. Av bestämmelsen följer att personuppgifter som avslöjar ras, etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening eller som rör hälsa, sexualliv eller sexuell läggning som huvudregel inte får behandlas. Om uppgifter om en person behandlas får de dock kompletteras med sådana uppgifter när det är absolut nödvändigt för ändamålet med behandlingen. Biometrisk och genetisk uppgifter, såsom fingeravtryck och DNA-profiler, får behandlas endast om det är särskilt föreskrivet och det är absolut nödvändigt för ändamålet med behandlingen (2 kap. 12 § brottsdatalogen). Av 2 kap. 3 § lagen om kriminalvårdens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område följer att Kriminalvården får behandla biometrisk uppgifter om det är absolut nödvändigt för ändamålet med behandlingen. Känsliga personuppgifter får dock alltid behandlas med stöd av 2 kap. 2 § brottsdatalogen (2 kap. 13 § brottsdatalogen).

Brottsdatalogen och lagen om kriminalvårdens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område innehåller vidare bestämmelser

om bl.a. personuppgiftsansvarigas skyldigheter, tillsyn över personuppgiftsbehandling och enskildas rätt till skadestånd och rättsmedel.

Sammantaget bedöms den svenska dataskyddsregleringen vara tillräcklig för att hantera Kriminalvårdens personuppgiftsbehandling i ärenden om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. Det finns alltså inget behov av kompletterande reglering. Personuppgiftsbehandlingen i den mottagande staten kommer att ske med stöd av den statens lagstiftning, som också måste uppfylla kraven i dataskyddsdirektivet.

Överföring av personuppgifter inom Kriminalvårdens hälso- och sjukvårdsverksamhet

Som nämns ovan är en grundläggande princip för personuppgiftsbehandling att varje behandling av personuppgifter måste vila på en rättslig grund.

Enligt EU:s dataskyddsförordning är en behandling av personuppgifter laglig om någon av de angivna rättsliga grunderna i artikel 6.1 a–f är uppfyllda. Av särskilt intresse för myndigheters verksamhet är artikel 6.1 c som stadgar att behandlingen ska vara nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige, och artikel 6.1 e som handlar om att behandlingen ska vara nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. De rättsliga grunderna i artikel 6.1 c och e ska vara fastställda i enlighet med unionsrätten eller den nationella rätten för att kunna läggas till grund för personuppgiftsbehandling (artikel 6.3 första stycket).

Enligt 2 kap. 1 § dataskyddslagen får personuppgifter behandlas med stöd av artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen om behandlingen är nödvändig för att den personuppgiftsansvarige ska kunna fullgöra en rättslig förpliktelse som följer av lag eller annan författning, av kollektivavtal eller av beslut som har meddelats med stöd av lag eller annan författning. Av 2 kap. 2 § dataskyddslagen följer att en personuppgiftsbehandling med stöd av artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen får ske om behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse som följer av lag eller annan författning, av kollektivavtal eller av beslut som har meddelats med stöd av lag eller annan författning, eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning enligt lag eller annan författning.

I Sverige har vårdgivare och omsorgsgivare under vissa förutsättningar möjlighet att dela information med varandra genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande genom ett elektroniskt system för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation (se lagen [2022:913] om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation). Detta gäller dock inte för vårdgivare utanför Sverige. Patientdatalagen (2008:355) saknar bestämmelser om överföring av personuppgifter till annat land. Inte heller i övrigt bedöms det finnas några författningsbestämmelser eller beslut som möjliggör utlämnande av uppgifter inom Kriminalvårdens hälso- och sjukvårdsverksamhet till utländsk vårdgivare med stöd av grunderna i artikel 6.1 c eller e i EU:s dataskyddsförordning. En möjlighet skulle kunna vara att införa en bestämmelse i t.ex. patientdatalagen som ger stöd

för ett sådant utlämnande. Det kan dock ifrågasättas om det är en lämplig ordning att, oavsett den enskildes inställning till detta, lämna ut den typen av uppgifter till en utländsk vårdgivare, se vidare nedan. Av 2 kap. 3 § patientdatalagen framgår dock att behandling av personuppgifter som inte är tillåten enligt lagen ändå får ske, om den enskilde lämnat ett uttryckligt samtycke till behandlingen och annat inte framgår av annan lag eller förordning.

Möjligheten för myndigheter att behandla personuppgifter med stöd av samtycke är mycket begränsad. Ett samtycke ska enligt artikel 4.11 i EU:s dataskyddsförordning lämnas frivilligt, vara specifikt, informerat och utgöra en otvetydig viljeyttring, genom vilken den registrerade, antingen genom ett uttalande eller genom en entydig bekräftande handling, godtar behandlingen av personuppgifter som rör honom eller henne. För att ett samtycke ska betraktas som frivilligt krävs att den registrerade har en genuin och fri valmöjlighet och utan problem kan vägra eller ta tillbaka sitt samtycke (jfr prop. 2017/18:171 s. 86 f.). Vidare bör samtycke inte utgöra en giltig grund för behandling av personuppgifter om betydande ojämlikhet råder mellan den registrerade och den personuppgiftsansvarige. Detta gäller särskilt om den personuppgiftsansvarige är en offentlig myndighet och det därför är osannolikt att samtycket har lämnats frivilligt när det gäller alla förhållanden som en sådan särskild situation omfattar (skäl 42 och 43 i EU:s dataskyddsförordning).

Bestämmelsen om uttryckligt samtycke i 2 kap. 3 § patientdatalagen och dess förenlighet med EU:s dataskyddsförordning har diskuterats i tidigare lagstiftningsärenden (se prop. 2017/18:171 s. 87 och 88). Regeringen bedömde då att bestämmelsen i 2 kap. 3 § patientdatalagen kan behållas och framhöll att även i de fall en myndighet behandlar personuppgifter bör det finnas utrymme för samtycke som rättslig grund, t.ex. om den registrerade har fri valmöjlighet eller utan problem kan vägra eller ta tillbaka sitt samtycke. Vidare anförde regeringen att för det fall behandlingen av personuppgifter hos en myndighet grundar sig på samtycke krävs särskilda överväganden för att bedöma om den grunden kan utgöra stöd för behandlingen.

Patientens självbestämmande och integritet är grundläggande inom all hälso- och sjukvård. Samtycke är också som huvudregel en förutsättning för sammanhållen journalföring mellan svenska vårdgivare (se 3 kap. 1 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation). Mot den bakgrunden framstår det inte som lämpligt att det i författning införs stöd för utlämnande av uppgifter inom Kriminalvårdens hälso- och sjukvårdsverksamhet till utländsk vårdgivare utan samtycke från den intagne. Överförande av sådana personuppgifter kan i stället ske med stöd av uttryckligt samtycke från den intagne, om han eller hon har haft fri valmöjlighet eller utan problem kan vägra eller ta tillbaka sitt samtycke. Ett sådant samtycke bör dokumenteras på ett tydligt sätt, t.ex. i den intagnes patientjournal.

Av artikel 9.2 c i EU:s dataskyddsförordning framgår att behandling av känsliga personuppgifter får ske om behandlingen är nödvändig för att skydda den registrerades eller någon annan fysisk persons grundläggande intressen när den registrerade är fysiskt eller rättsligt förhindrad att lämna sitt samtycke. Detta kan avse t.ex. behandling som är av avgörande betydelse för den registrerades eller en annan fysisk persons liv (se

artikel 6.1 d och skäl 46 i EU:s dataskyddsförordning). Ett utlämnande av personuppgifter till utländsk hälso- och sjukvård skulle alltså kunna ske även utan uttryckligt samtycke i en sådan akut situation. Kriminalvården har ett särskilt ansvar att tillgodose intagnas behov av vård med tanke på de hälsorisker som ett frihetsberövande kan medföra. JO har uttalat att det kan uppstå situationer där det bör övervägas att föra en intagen till sjukhus, även om den intagne tidigare uttryckt att han eller hon inte samtycker till att ta emot vård vid en sjukvårdsinrättning. Exempelvis kan detta vara fallet när det i en akut situation är svårt att få en tillförlitlig bedömning av den intagnes beslutsförmåga (se JO:s beslut den 21 september 2021, dnr 6300-2018).

11 Offentlighet och sekretess

11.1 Utlämnande av uppgifter till utländsk myndighet

Bedömning

Det krävs inga författningsändringar för att Kriminalvården ska kunna lämna ut relevanta personuppgifter till kriminalvårdsmyndigheten i det mottagande landet.

När det gäller andra uppgifter får de lämnas ut om uppgifterna i en motsvarande situation skulle få lämnas ut till en svensk myndighet och det står klart att utlämnandet är förenligt med svenska intressen.

Skälen för bedömningen

Kriminalvårdens verksamhet omgärdas av olika typer av sekretess (se avsnitt 3.9.1). För att intagna ska kunna avtjäna svenska fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands behöver vissa uppgifter som är sekretessbelagda enligt svensk rätt överföras till det mottagande landet. Det kan exempelvis handla om aktuell brottslighet, brottshistorik och säkerhetsrelaterade uppgifter. Enligt 8 kap. 3 § OSL får en uppgift för vilken sekretess gäller inte lämnas ut till en utländsk myndighet, om inte utlämnandet sker i enlighet med en särskild föreskrift i lag eller förordning (p. 1), eller uppgiften i motsvarande fall skulle få lämnas ut till en svensk myndighet och det enligt den utlämnande myndighetens prövning står klart att det är förenligt med svenska intressen att uppgiften lämnas till den utländska myndigheten (p. 2).

Enligt 2 kap. 4 § lagen om kriminalvårdens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område får personuppgifter lämnas ut till en utländsk myndighet om de behövs för prövning och genomförande av överflyttning av straffverkställighet. Som nämns i avsnitt 10 är denna lag tillämplig när Kriminalvården behandlar personuppgifter bl.a. i syfte att verkställa häktning eller straffrättsliga påföljder. Bestämmelsen utgör därmed en sådan särskild föreskrift som avses i 8 kap.

3 § 1 OSL och som ger Kriminalvården möjlighet att till det mottagande landet lämna ut uppgifter om intagna som omfattas av sekretess.

När det gäller andra uppgifter än personuppgifter och personuppgifter som behandlas för andra syften än de som omfattas av lagen om kriminalvårdens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område får i stället en prövning göras enligt 8 kap. 3 § 2 OSL. Det skulle exempelvis kunna handla om situationer då ett utlämnande till en svensk myndighet hade kunnat ske med stöd av bestämmelsen om nödvändigt utlämnande i 10 kap. 2 § OSL eller generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL. Som nämns ovan förutsätter ett utlämnande med stöd av 8 kap. 3 § 2 OSL att det också står klart att utlämnandet är förenligt med svenska intressen. Denna prövning ska göras av myndigheten som sådan och alltså inte av en enskild tjänsteman, om det inte av en arbetsordning eller liknande framgår att det är tjänstemannen som beslutar på myndighetens vägnar i sådana fall.

Sammanfattningsvis tillgodoser befintliga bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen och lagen om kriminalvårdens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område Kriminalvårdens behov av att kunna lämna ut sekretessbelagda uppgifter till motsvarande myndighet i det mottagande landet.

11.2 Utlämnande av uppgifter inom Kriminalvårdens hälso- och sjukvårdsverksamhet

Bedömning

Uppgifter om en enskilds hälsotillstånd inom Kriminalvårdens hälso- och sjukvårdsverksamhet får lämnas ut till en utländsk hälso- och sjukvårdsmyndighet om uppgifterna i en motsvarande situation skulle få lämnas ut till en svensk myndighet och det står klart att utlämnandet är förenligt med svenska intressen.

Skälen för bedömningen

Förslaget till ny lag om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands bygger på att en kriminalvårdsanstalt utomlands bemannas med inhemsk personal, men att viss utsänd personal finns på plats (se avsnitt 7.14). Uppgifter inom Kriminalvårdens hälso- och sjukvårdsverksamhet omfattas av sekretess enligt 25 kap. 1 § OSL och får som huvudregel inte röjas för utomstående. I vissa fall kan det dock uppstå behov av att utbyta uppgifter med en sjukvårdsinrättning i det mottagande landet. En enskild kan i en sådan situation häva sekretessen genom att ge sitt samtycke till att uppgifter överlämnas (se 12 kap. 2 § OSL).

Det kan dock vara så att den enskilde vägrar att ge sitt samtycke, eller av andra skäl är förhindrad att göra det, i en situation då det innebär en allvarlig medicinsk risk att inte vidarebefordra information om hans eller hennes hälsotillstånd. I offentlighets- och sekretesslagen finns bestämmelser som möjliggör att utan samtycke lämna uppgift om en

enskild från en myndighet inom hälso- och sjukvården till en annan sådan myndighet. Exempelvis framgår av 25 kap. 13 § OSL att en uppgift om en enskild som behövs för att han eller hon ska få nödvändig vård, omsorg, behandling eller annat stöd får lämnas från en myndighet inom hälso- och sjukvården till en annan myndighet inom hälso- eller sjukvården. En förutsättning för detta är att den enskilde på grund av sitt hälsotillstånd eller av andra skäl är förhindrad att samtycka till att uppgiften lämnas ut.

Med myndighet i offentlighets- och sekretesslagen avses emellertid endast svenska myndigheter (se prop. 1979/80:2, del A, s. 365). Bestämmelsen i 25 kap. 13 § OSL är därmed inte direkt tillämplig i förhållande till utländska myndigheter. I avsnitt 11.1 konstateras dock att uppgifter som omfattas av sekretess får lämnas ut till utländska myndigheter under vissa förutsättningar, bl.a. om uppgifterna i en motsvarande situation skulle få lämnas till en svensk myndighet och det står klart att utlämnandet är förenligt med svenska intressen (se 8 kap. 3 § 2 OSL). Ett utlämnande till utländsk hälso- och sjukvårdsmyndighet bedöms därför kunna ske i ett enskilt fall om uppgifterna hade kunnat lämnas till en motsvarande svensk myndighet, t.ex. i samband med ett livshotande tillstånd. Det är svårt att se att ett sådant utlämnande skulle stå i strid med svenska intressen.

Det finns alltså möjligheter att även utan samtycke överlämna uppgifter om en enskilds hälsotillstånd inom Kriminalvårdens hälso- och sjukvårdsverksamhet till en utländsk vårdinrättning.

12 Skadeståndsrättsliga frågor

12.1 Skadeståndsanspråk mot staten

Bedömning

Befintliga bestämmelser i skadeståndslagen om rätt till skadestånd från staten är tillräckliga när det gäller skada som orsakats intagna som avtjänar fängelsestraff enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Skälen för bedömningen

Enligt den grundläggande regeln om det allmännas skadeståndsansvar i 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207), SkL, har den som vållats skada genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning rätt till ersättning. Om en svensk kriminalvårdstjänsteman genom fel eller försummelse i myndighetsutövning orsakar en intagen personskada, sakskada eller ren förmögenhetsskada är det staten som blir skadeståndsskyldig. Vidare innebär det s.k. principalansvaret enligt 3 kap. 1 § SkL att staten i sin egenskap av arbetsgivare ersätter person- eller sakskador som en arbetstagare vållar genom fel eller försummelse i tjänsten. Statens skadeståndsansvar för ideell skada är dock som huvudregel begränsat till fall där den skadelidande har blivit allvarligt kränkt genom brott som

innefattar ett angrepp mot hans eller hennes person, frihet, frid eller ära (2 kap. 3 § SkL). Skadestånd ska också enligt 3 kap. 4 § SkL betalas ut när den skadelidandes grundläggande fri- och rättigheter enligt 2 kap. RF eller Europakonventionen har överträtts från statens sida, om det är nödvändigt för att gottgöra överträdelsen. Den som utsätts för en oriktig frihetsinskränkning kan också vara berättigad till ekonomisk kompensation av staten enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder. Den som vill väcka talan mot staten ska göra det genom att ansöka om stämning vid en allmän domstol enligt reglerna i 13 kap. 4 § rättegångsbalken eller begära skadestånd med stöd av förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten, s.k. frivillig skadereglering. Begäran ska då lämnas till Justitiekanslern (JK) eller till den förvaltningsmyndighet som har orsakat skadan.

De svenska ersättningsbestämmelserna, t.ex. i skadeståndslagen, ska inte tolkas så att de enbart är tillämpliga vid myndighetsutövning inom landets gränser (se prop. 1999/00:64 s. 115). Skador som vållats på grund av fel eller försummelse av utsänd personal i en anstalt utomlands bör därmed kunna hanteras på samma sätt som i Kriminalvårdens övriga verksamhet. Statens ansvar för skador som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning skulle sannolikt också kunna omfatta utländsk personals handlande. Statens ansvar utsträcker sig enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen till verksamhet för vars fullgörande staten eller kommunen svarar. Detsamma gäller ansvar för överträdelse av grundläggande fri- och rättigheter enligt regeringsformen eller Europakonventionen enligt 3 kap. 4 § skadeståndslagen.

12.2 Brottsskadeersättning

Förslag

Brottskadeersättning för sakskada och ren förmögenhetsskada ska kunna betalas även i de fall brottet har begåtts utomlands av någon som avtjänar ett fängelsestraff enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands, om den skadelidande hade sin hemvist i Sverige vid tidpunkten för brottet.

Bedömning

I övrigt krävs inga författningsändringar gällande rätten till brottskadeersättning.

Skälen för förslaget och bedömningen

Av brottskadlagen följer att staten kan betala ersättning för personskada och, i vissa fall, sak- och förmögenhetsskada som har uppkommit till följd av brott. Av 2 § första stycket brottskadlagen framgår att ersättning kan betalas ut om brottet har begåtts i Sverige. Enligt bestämmelsens andra stycke kan dock även brott som har begåtts utomlands grunda rätt till brottskadeersättning enligt 4–5 a §§ samma lag, om den skadelidande vid

tidpunkten för brottet hade hemvist i Sverige. Det handlar då om brottsskadeersättning för personskada, för kränkning och för anhörigersättning. Brottsskadeersättning betalas inte ut om brottet och den skadelidande har så ringa anknytning till Sverige att det inte är rimligt att skadan ersätts av staten (3 § brottsskadelagen).

Enligt 6 § brottsskadelagen betalas brottsskadeersättning ut för sakskada om brottet har begåtts av någon som var intagen i kriminalvårdsanstalt. Undantagsvis kan sådan ersättning även bli aktuell vid ren förmögenhetsskada (7 § brottsskadelagen). I avsnitt 7.2 görs bedömningen att med begreppet kriminalvårdsanstalt avses även en kriminalvårdsanstalt utanför Sverige som används för verkställighet av svenska fängelsestraff enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. Begränsningen av brottsskadelagens geografiska tillämpningsområde innebär dock att brott som har begåtts av någon som var intagen i kriminalvårdsanstalt måste ha ägt rum i Sverige för att brottsskadeersättning för sakskada och ren förmögenhetsskada ska kunna betalas ut.

Skyddet mot skador som uppkommer till följd av brott som begås av intagna som avtjänar fängelsestraff utomlands med stöd av den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands bör, för skadelidande som har hemvist i Sverige, om möjligt vara detsamma som när brottet begås i en kriminalvårdsanstalt i Sverige. Brottsskadelagens tillämpningsområde bör därför utvidgas så att brottsskadeersättning enligt 6 och 7 §§ kan betalas även om brottet har begåtts utomlands vid verkställighet av ett fängelsestraff enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Det finns inte behov av några ändringar i brottsskadelagen i övrigt med anledning av förslaget att intagna tillfälligt ska kunna avtjäna svenska fängelsestraff utomlands.

13 Övriga frågor

13.1 Folkbokföring

Bedömning

Befintliga bestämmelser i folkbokföringslagen är tillräckliga för att en vistelse utanför Sverige inte ska leda till avregistrering från folkbokföringen om den föranleds enbart av kriminalvård enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. Inte heller i övrigt behövs några ändringar i folkbokföringslagen.

Skälen för bedömningen

Avregistrering från folkbokföringen och rätt folkbokföringsort

Folkbokföring innebär fastställande av en persons bosättning samt registrering av de uppgifter om personen som får förekomma i

folkbokföringsdatabasen (1 § folkbokföringslagen [1991:481], FOL). En person anses bosatt i Sverige om han eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila i landet under minst ett år (3 § FOL). Av 6 § FOL framgår att utgångspunkten är att en person ska folkbokföras på den fastighet och i den kommun där han eller hon är att anse som bosatt.

Enligt 20 § första stycket FOL ska den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila utom landet under minst ett år avregistreras från folkbokföringen som utflyttad om inte annat följer av fjärde stycket eller 14 §. Även den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet ska avregistreras om han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist utom landet.

Enligt 20 § andra stycket FOL anses en person regelmässigt tillbringa sin dygnsvila utom landet om han eller hon under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan där minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med en annan förläggning i tiden.

I förarbetena till folkbokföringslagen uttalas att till vistelser som inte bör anses ingå i normal livsföring hör i första hand sådana vistelser som föranleds eller förlängs av akut sjukdom eller frihetsberövande (se prop. 1990/91:153 s. 133 och 134). Eftersom vistelser som föranleds eller förlängs av frihetsberövande inte anses ingå i normal livsföring innebär det att verkställighet av ett fängelsestraff utomlands inte medför att en person anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila utom landet, och det finns därför ingen grund för avregistrering från folkbokföringen enligt 20 § första stycket FOL.

Det saknas således behov av ändring eller förtydligande av 20 § FOL för att uppnå syftet att en vistelse utanför Sverige som föranleds enbart av kriminalvård enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands inte ska leda till avregistrering från folkbokföringen. En ändring av 20 § FOL i förtydligande syfte skulle också kunna innebära att otydlighet skapas för andra typer av situationer där en persons vistelse i utlandet inte anses ingå i begreppet normal livsföring.

I fråga om rätt folkbokföringsort anges i 12 § FOL att den som inte regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på någon viss fastighet anses bosatt på den fastighet till vilken han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter kan anses ha sin starkaste anknytning. Även i denna del saknas således behov av kompletteringar i folkbokföringslagen för att intagna som tillfälligt avtjänarett fängelsestraff utomlands ska kunna folkbokföras på rätt folkbokföringsort.

Särskilt om folkbokföring för utsänd personal

Av 14 § första stycket FOL framgår att den som är utsänd för anställning på utländsk ort i svenska statens tjänst under tjänstgöringen folkbokförs tillsammans med sin medföljande familj på den fastighet och i den kommun där den utsände senast var eller borde ha varit folkbokförd eller, om ändrade förhållanden föranleder det, endast i kommunen.

Personal från Kriminalvården som kan komma att utsändas för arbete i utlandet omfattas av den aktuella bestämmelsen. Personalen kommer således fortsatt att vara folkbokförd i Sverige under utlandsstationeringen.

Det finns därför inte något behov av författningsändringar i fråga om folkbokföring av utsänd personal. Det ska dock understrykas att personal som sänds ut för tjänstgöring på utländsk ort och inte är folkbokförd inte omfattas av bestämmelsen (se HFD 2014 ref. 6).

13.2 Socialförsäkringsförmåner

Förslag

En i Sverige bosatt person som lämnar landet för att avtjäna ett fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utanför Sverige enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands ska fortfarande anses vara bosatt här.

Bedömning

I övrigt krävs inga ändringar i socialförsäkringsbalken i fråga om intagna eller utsänd personal.

Skälen för förslaget och bedömningen

Socialförsäkringsförmåner för intagna

I socialförsäkringsbalken finns vissa bestämmelser rörande socialförsäkringsförmåner avseende den som är intagen i en kriminalvårdsanstalt, t.ex. i 106 kap. I avsnitt 7.2 görs bedömningen att med begreppet kriminalvårdsanstalt avses även en kriminalvårdsanstalt utanför Sverige som används för verkställighet av svenska fängelsestraff enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. Utgångspunkten är därför att det inte krävs några ändringar i socialförsäkringsbalken för att bestämmelserna ska kunna tillämpas.

Vad gäller bosättningsbaserade förmåner görs dock följande bedömning. Av 4 kap. 3 § socialförsäkringsbalken följer att endast den som är bosatt i Sverige har rätt till bosättningsbaserade förmåner. Enligt 5 kap. 2 § socialförsäkringsbalken gäller vid tillämpningen av bestämmelserna i balken, om inget annat särskilt anges, att en person anses vara bosatt i Sverige om han eller hon har sitt egentliga hemvist här i landet. En i Sverige bosatt person som lämnar landet ska enligt 5 kap. 3 § tredje stycket socialförsäkringsbalken fortfarande anses vara bosatt här om utlandsvistelsen kan antas vara högst ett år.

Den som kommer till Sverige och kan antas komma att visats här under längre tid än ett år ska enligt 5 kap. 3 § första stycket socialförsäkringsbalken anses vara bosatt här, om inte synnerliga skäl talar mot det. Av förarbetena framgår att undantaget gällande synnerliga skäl tar sikte på bl.a. den som befinner sig i landet för att avtjäna ett fängelsestraff. Det förhållandet att en person vistas i Sverige enbart för att avtjäna ett fängelsestraff bör nämligen inte medföra att denne anses bosatt här (se prop. 1998/99:119 s. 92 och 176). Motsvarande undantag som skulle kunna tillämpas på den som lämnar Sverige, eller som redan befinner sig utomlands, för att avtjäna ett fängelsestraff finns inte.

Mot denna bakgrund kan den som avtjänar ett fängelsestraff i en annan stat med stöd av den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands under längre tid än ett år inte anses vara bosatt i Sverige i socialförsäkringsbalkens mening. Då bedömningen av om en enskild ska anses vara bosatt i Sverige i socialförsäkringshänseende görs separat från bedömningen av folkbokföring, kan det som sägs om folkbokföring i avsnitt 13.1 inte garantera en intagen en rätt till bosättningsbaserade förmåner under verkställigheten utomlands. Det kan alltså finnas skäl att göra ett tillägg i socialförsäkringsbalken, se vidare nedan.

Som framgår av avsnitt 5.5 är utgångspunkten att tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands endast ska ske inom EU eller EES. Vid sådan verkställighet kan det, om den intagne omfattas av regelverkets personkrets, bli aktuellt att tillämpa Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen, de så kallade samordningsbestämmelserna om social trygghet. Om den intagne är tredjelandsmedborgare behöver i flertalet fall även Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1231/2010 av den 24 november 2010 om utvidgning av förordning (EG) nr 883/2004 och förordning (EG) nr 987/2009 till att gälla de tredjelandsmedborgare som enbart på grund av sitt medborgarskap inte omfattas av dessa förordningar tillämpas. Samordningsbestämmelserna om social trygghet avgör vilket lands sociala trygghetslagstiftning som en person ska omfattas av.

Eftersom intagna som avtjänar fängelsestraff i en annan stat enligt det föreslagna regelverket kommer sakna möjlighet att arbeta kan det antas att de enligt artikel 11.3 e i förordning 883/2004 kommer att omfattas av lagstiftningen i det land där de är bosatta. I artikel 1 j i förordning 883/2004 definieras begreppet bosättning som den ort där en person är stadigvarande bosatt. Begreppet bosättning ska skiljas från begreppet vistelse som i artikel 1 k definieras som tillfällig bosättning. En person ska enligt artikel 11.1 i förordning 987/2009 anses ha sin stadigvarande bosättning i den medlemsstat där han eller hon utifrån en sammanfattande bedömning har sina huvudsakliga intressen. Mot denna bakgrund är det rimligt att utgå från att intagna som avtjänar fängelsestraff i en annan medlemsstat med stöd av den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands kommer att anses vara fortsatt bosatta i Sverige enligt samordningsbestämmelserna om social trygghet. Det gäller även om verkställigheten utomlands kan komma att pågå under flera år (se t.ex. EU-domstolens dom i mål nr C-255/13).

Bedömningen av var en person kan anses bosatt enligt samordningsbestämmelserna om social trygghet har företräde framför socialförsäkringsbalkens bestämmelser om bosättning. Även om samordningsbestämmelserna om social trygghet kan antas komma att vara tillämpliga i flertalet fall vid tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands, kan det dock inte uteslutas att vissa intagna, som ska vara berättigade till bosättningsbaserade förmåner i Sverige, inte kommer att omfattas av dessa bestämmelser. Det finns även

bosättningsbaserade förmåner som inte omfattas av förordningen och därmed bedöms enbart enligt nationell rätt.

Eftersom nuvarande bestämmelser i socialförsäkringsbalken inte garanterar en intagen en rätt till bosättningsbaserade förmåner under en tillfällig verkställighet utomlands, finns det således anledning att i socialförsäkringsbalken föra in en bestämmelse med innebörd att en i Sverige bosatt person som avtjänar ett fängelsestraff i en annan stat enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands fortfarande ska anses vara bosatta här.

I avsnitt 14.2 finns förslag gällande statligt personskadeskydd.

Socialförsäkringsförmåner för utsänd personal

Enligt 5 kap. 4 och 8 §§ socialförsäkringsbalken anses både utsänd personal och eventuella medföljande familjemedlemmar bosatta i Sverige under hela utsändningstiden om de någon gång varit bosatta här i landet. Då utgångspunkten är att personal ska sändas ut till ett annat EU-land eller EES-land är det förordning 883/2004 som ska tillämpas. Den avgör vilket lands sociala trygghetssystem en person ska omfattas av och i vilket land sociala avgifter ska betalas.

Huvudregeln är att en person som rör sig över gränserna inom EU eller EES ska omfattas av det sociala trygghetssystemet i det land där han eller hon arbetar. Det finns dock ett antal undantag från huvudregeln, bl.a. när det gäller personer som är offentligt anställda. De ska i stället omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat till vilken den förvaltning som sysselsätter dem hör (artikel 11.3 b i förordning nr 883/2004). Det finns ingen tidsgräns för hur länge arbetet i det aktuella landet kan pågå. I Sverige räknas anställda i stat, region och kommun till offentligt anställda. Personal som är anställd av Kriminalvården och som stationeras i utlandet för att arbeta i en anstalt där svenska fängelsestraff verkställs kommer därmed att omfattas av det svenska socialförsäkringssystemet.

Medföljande till den utsända personen bedöms självständigt. Om den medföljande börjar arbeta i den andra medlemsstaten är det vanligtvis huvudregeln om att arbetslandets lagstiftning ska gälla som är tillämplig. Om den medföljande inte börjar arbeta i den andra staten ska personen som regel omfattas av bosättningslandets lagstiftning. En sammanvägd bedömning ska göras utifrån olika faktorer, exempelvis vistelsens varaktighet, personens familjesituation och bostadsförhållanden, där ingen enskild omständighet är avgörande.

Mot denna bakgrund krävs inte några ändringar i socialförsäkringsbalken vad gäller socialförsäkringsförmåner för utsänd personal eller medföljande.

13.3 Insatser från socialtjänsten

Förslag

Den kommun där den enskilde senast vistades ska ansvara för insatser enligt socialtjänstlagen vid kriminalvård i anstalt enligt den föreslagna

lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands, om den enskilde inte är folkbokförd eller bosatt i Sverige.

Skälen för förslaget

Av 4 kap. 1 § första stycket SoL framgår att en kommun ansvarar för socialtjänsten inom sitt område och har det yttersta ansvaret för att enskilda får de insatser som de behöver. Detta innebär ingen inskränkning i det ansvar som andra huvudmän har.

Enligt 29 kap. 1 § SoL ansvarar den kommun som den enskilde är stadigvarande bosatt i eller har sin starkaste anknytning till (bosättningskommunen) för insatser till den enskilde, om inte annat följer av bestämmelserna i 29 kap. 2–4 §§. Av 29 kap. 3 § SoL framgår att den kommun där den enskilde är folkbokförd ansvarar för insatser vid kriminalvård i anstalt. I 9 § första stycket FOL anges att en person som är intagen i en kriminalvårdsanstalt inte ska folkbokföras på den anstalt i vilken han eller hon är intagen (se vidare avsnitt 13.1). I avsnitt 7.2 görs bedömningen att med begreppet *kriminalvårdsanstalt* avses även en kriminalvårdsanstalt utomlands som används för tillfällig verkställighet av fängelsestraff med stöd av den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. Vidare avses med begreppet *kriminalvård i anstalt* även kriminalvård i en anstalt utomlands enligt den föreslagna lagen.

Om det uppkommer behov av insatser för en enskild under en tillfällig vistelse i en kommun ansvarar enligt 29 kap. 4 § SoL den kommunen (vistelsekommunen) för insatser som behövs i akuta situationer. Vistelsekommunen ansvarar även för andra insatser till den enskilde, om det inte står klart att en annan kommun är ansvarig.

Vid kriminalvård i anstalt är alltså utgångspunkten att folkbokföringskommunen ansvarar för insatser. Om den intagne inte är folkbokförd i Sverige är det i första hand bosättningskommunen och i andra hand vistelsekommunen som har ansvaret.

För en person som inte är folkbokförd i Sverige och inte heller har en bosättningskommun, och vars fängelsestraff verkställs i en anstalt utomlands, finns enligt gällande regler ingen ansvarig kommun för insatser enligt socialtjänstlagen. Det finns därför ett behov av att i lagen ange vilken kommun som ska ansvara för insatser i dessa situationer. Den vars fängelsestraff verkställs i en anstalt utomlands kommer att ha vistats i Sverige innan verkställigheten utomlands inleds (se avsnitt 7.4). Det framstår därför som lämpligt att den kommun där den enskilde senast vistades ska vara ansvarig för insatser enligt socialtjänstlagen under verkställigheten utomlands. En bestämmelse om detta bör således föras in i socialtjänstlagen.

13.4 Konsulärt stöd

Bedömning

Intagna som avtjänar fängelsestraff utomlands enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands bör inte omfattas av en rätt till konsulärt ekonomiskt bistånd. Det bör inte heller vara aktuellt att ge annat konsulärt stöd till dem.

Skälen för bedömningen

Den konsulära biståndsverksamheten har sin grund i folkrätten. Folkrätten tillerkänner stater rätt att på olika sätt ge konsulärt bistånd till sina medborgare i utlandet. En stats rättigheter på detta område är reglerade i internationella konventioner, såsom Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser och Wienkonventionen om konsulära förbindelser, samt fastslagna genom sedvanerätt.

Någon samlad lagstiftning om konsulärt stöd finns inte i dag. Regler om konsulärt stöd till enskilda finns i lagen (2003:491) om konsulärt ekonomiskt bistånd, lagen (2010: 813) om konsulära katastrofinsatser och förordningen (2014:115) med instruktion för utrikesrepresentationen. Därutöver finns kompletterande bestämmelser i Regeringskansliets föreskrifter.

Enligt 3 § lagen om konsulärt ekonomiskt bistånd kan konsulärt ekonomiskt bistånd lämnas till i Sverige bosatta svenska medborgare, flyktingar och statslösa personer. Om det finns särskilda skäl för det kan konsulärt ekonomiskt bistånd enligt 4 § samma lag även lämnas till svenska medborgare som inte är bosatta i Sverige och till andra i Sverige bosatta utlänningar som inte är flyktingar eller statslösa personer. Av 4 a § samma lag följer att konsulärt ekonomiskt bistånd också kan lämnas till unionsmedborgare och deras familjemedlemmar, i den utsträckning som följer av rådets direktiv (EU) 2015/637 av den 20 april 2015 om samordnings- och samarbetsåtgärder för underlättande av konsulärt skydd till icke-företrädde unionsmedborgare i tredjeländer och om upphävande av beslut 95/553/EG. I 6 § lagen om konsulärt ekonomiskt bistånd anges att den som råkat i nöd eller annan svårighet i utlandet och därför behöver ekonomisk hjälp har rätt till konsulärt ekonomiskt bistånd, om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt och det är skäligt att bistånd lämnas. I 7 § samma lag finns vidare en bestämmelse om vilka kostnader som konsulärt ekonomiskt bistånd kan avse när det ges till den som har berövats friheten genom beslut av domstol eller annan myndighet i utlandet. Lagen om konsulärt ekonomiskt bistånd reglerar endast förutsättningarna för när ekonomiskt bistånd kan ges den enskilde. Annat konsulärt stöd som kan lämnas till t.ex. frihetsberövade regleras inte i lagen utan i 3 kap. 14 § förordningen med instruktion för utrikesrepresentationen. Där anges att beskickningar och konsulat, utöver det konsulära bistånd som lämnas enligt lag eller annan författning, även i övrigt i skälig omfattning ska lämna enskilda och svenska juridiska personer hjälp och bistånd vid behov.

Den 15 mars 2025 beslutade Utrikesdepartementet att ge en utredare i uppdrag att se över det konsulära regelverket. Uppdraget ska vara slutfört senast den 16 mars 2026 (UD2025:03733).

Utgångspunkten för allt konsulärt stöd är att den enskilde har ett eget ansvar för sin person vid vistelse utomlands. Statens ansvar är subsidiärt och utlandsmyndigheterna ska i första hand erbjuda hjälp till självhjälp till de personer som hamnat i nöd utomlands (se prop. 2002/03:69 s. 52 och prop. 2009/10:98 s. 13 och 19). Konsulärt stöd lämnas endast om den enskildes behov inte kan tillgodoses på annat sätt, t.ex. genom lämnade råd från berörd utlandsmyndighet, försäkringsskydd, egna resurser, banklån eller stöd från anhöriga.

När det gäller en intagen som avtjänar ett svenskt fängelsestraff i en annan stat enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands är det inte fråga om att personen råkar i plötslig nöd eller annan svårighet i utlandet. Det handlar i stället om ett i Sverige utdömt fängelsestraff som enligt ett lagstadgat förfarande avtjänas i en annan stat, med vilken Sverige träffat en internationell överenskommelse om verkställighet av svenska fängelsestraff. I avsnitt 7.14 föreslås att utsänd personal från Kriminalvården ska finnas på plats i anstalten utomlands. Vidare föreslås i avsnitt 13.3 att det ska finnas en utpekad kommun som ska ansvara för insatser enligt socialtjänstlagen vid kriminalvård utomlands. Det kommer också finnas möjlighet för den intagna att ha kontakt med t.ex. närstående och advokater på motsvarande sätt som i en svensk anstalt. Mot denna bakgrund kan förutsättningarna för konsulärt ekonomiskt bistånd enligt 6 och 7 §§ lagen om konsulärt ekonomiskt bistånd inte anses vara uppfyllda. Sådant bistånd bör alltså inte ges till intagna som avtjänar fängelsestraff utomlands enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. Med hänsyn till att de intagna kommer att ha andra svenska myndigheter samt kommuner att vända sig till bör det inte heller vara aktuellt att ge annat konsulärt stöd till dem. De rättigheter och skyldigheter som följer av Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser och Wienkonventionen om konsulära förbindelser kvarstår emellertid även för intagna i en anstalt utomlands.

13.5 Skattskyldighet

13.5.1 Skattskyldighet för intagna

Förslag

Den som är obegränsat skattskyldig i Sverige och avtjänar ett fängelsestraff utomlands enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands ska fortsätta att vara obegränsat skattskyldig under verkställigheten.

Skälen för förslaget

Den som är obegränsat skattskyldig i Sverige ska fortsätta att vara det under verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff utomlands

I 3 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), IL, finns bestämmelser om fysiska personers skattskyldighet i Sverige. Av 3 kap. 3–7 §§ IL framgår vilka som är obegränsat skattskyldiga och av 3 kap. 8 § IL följer att den som är obegränsat skattskyldig är skattskyldig för alla sina inkomster i Sverige och från utlandet. I 3 kap. 9–16 §§ IL anges undantag från skattskyldighet i vissa fall. Av 3 kap. 17 § IL framgår vilka som är begränsat skattskyldiga. Enligt bestämmelsens första punkt är den som inte är obegränsat skattskyldig begränsat skattskyldig. Begränsad skattskyldighet innebär att endast vissa inkomster, som har anknytning till Sverige, beskattas här (källstatsprincipen). Den som är begränsat skattskyldig beskattas enligt reglerna i 3 kap. 18–20 §§ IL samt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. och kupongskattelagen (1970:624).

En person som är placerad i en kriminalvårdsanstalt kan alltså vara obegränsat eller begränsat skattskyldig i Sverige. Enligt 3 kap. 3 § IL är en person obegränsat skattskyldig om den är bosatt i Sverige (p. 1), om den stadigvarande vistas i Sverige (p. 2) eller om den har väsentlig anknytning till Sverige och tidigare har varit bosatt här (p. 3). Bosättning och vistelse i Sverige är således omständigheter som påverkar bedömningen av om en person är obegränsat eller begränsat skattskyldig.

Som framgår av avsnitt 8 bör en utlänning som avtjänar ett fängelsestraff i en anstalt utomlands anses befinna sig i Sverige vid tillämpningen av utlänningslagens bestämmelser. Det får dock endast konsekvenser vid tillämpningen av utlänningslagen och är dessutom begränsat till att endast omfatta utlännningar. Personer som avtjänar fängelsestraff utomlands enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands kommer alltså att vistas utomlands i inkomstskattelagens mening. Med nuvarande regelverk medför detta att det kan uppstå situationer när en person som är obegränsat skattskyldig i Sverige kan komma att bli begränsat skattskyldig här till följd av en verkställighet i en annan stat.

En grundläggande utgångspunkt är att en verkställighet i en anstalt utomlands ska vara likvärdig en verkställighet i en anstalt i Sverige (se avsnitt 5.1). Även om underhåll till intagna i kriminalvårdsanstalt och liknande ersättningar är skattefria enligt 8 kap. 25 § IL kan den som är placerad i anstalt ha andra inkomster som ska beskattas. En ordning som innebär att den som tillfälligt avtjänar ett fängelsestraff utomlands skattemässigt behandlas annorlunda än den som avtjänar ett straff i Sverige är alltså inte lämplig.

För att undvika att en person som är obegränsat skattskyldig i Sverige blir begränsat skattskyldig till följd av en verkställighet utomlands bör det införas en ny bestämmelse i 3 kap. IL med innebörd att en person som är obegränsat skattskyldig i Sverige ska fortsätta att vara det vid verkställighet av ett fängelsestraff i en annan stat enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Bestämmelsen medför däremot inte att den som är begränsat skattskyldig blir obegränsat skattskyldig till följd av en verkställighet utomlands.

Intagnas skattskyldighet i det mottagande landet

I vilken utsträckning som skattskyldighet för en intagen uppstår i det mottagande landet till följd av personens vistelse där avgörs av lagstiftningen i det landet. Det är inte önskvärt att skattskyldighet i det mottagande landet uppstår enbart på grund av verkställighet av ett svenskt fängelsestraff. I avtalet mellan Sverige och Estland har det därför tagits in bestämmelser om intagnas skattskyldighet i Estland (artikel 49).

13.5.2 Skattskyldighet för utsänd personal

Bedömning

Det behövs ingen särskild lagstiftning som reglerar vad som ska gälla i skattehänseende för utsänd personal som tjänstgör i en kriminalvårdsanstalt utomlands där svenska fängelsestraff verkställs.

Skälen för bedömningen

En anställd som sänds utomlands av Kriminalvården för att tjänstgöra vid en kriminalvårdsanstalt utomlands beskattas för sina inkomster enligt gällande bestämmelser om obegränsad eller begränsad skattskyldighet i 3 kap. IL. Om den anställde uppfyller villkoren i 3 kap. 3 § IL för att vara obegränsat skattskyldig i Sverige, dvs. är bosatt här, stadigvarande vistas här eller har väsentlig anknytning hit, är den anställde enligt svensk rätt skattskyldig för alla sina inkomster i Sverige och från utlandet. En anställd som är begränsat skattskyldig i Sverige är enligt 5 § lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta skattskyldig i Sverige för lön eller därmed jämförlig förmån på grund av anställning eller uppdrag hos svenska staten, en svensk kommun eller en svensk region.

Beskattningen kan dock påverkas av skatteavtal som Sverige ingått med det mottagande landet. Om det finns ett skatteavtal mellan Sverige och det mottagande landet innebär det normalt att lön och annan liknande ersättning som uppbärs inom ramen för offentlig tjänst endast beskattas i den stat för vilken arbetet utförs. Saknas det däremot ett skatteavtal mellan länderna avgör det mottagande landets lagstiftning i vilken utsträckning sådan lön och annan ersättning kan beskattas i den staten. Då det inte är önskvärt att utsänd personals lön och annan ersättning beskattas i det mottagande landet, har det i avtalet mellan Sverige och Estland tagits in bestämmelser som innebär att sådana ersättningar undantas från beskattning i Estland (artikel 48).

13.6 Tillsyn och granskning

13.6.1 Internationell tillsyn

Bedömning

Det finns inte något hinder för att genomföra internationell tillsyn vid tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Skälen för bedömningen

Som framgår av avsnitt 3 har Sverige ingått olika internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter. För att granska en stats efterlevnad av sina åtaganden enligt överenskommelserna finns olika internationella organ, t.ex. CAT och CPT som bl.a. genomför besök och inspektioner av platser där frihetsberövade personer är placerade (se avsnitt 3.1.2 och 3.3). De stater som tillträtt dessa konventioner är skyldiga att lämna tillträde till statens territorium för sådana besök. Förutsatt att tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff sker i en annan konventionsstat finns därmed inget hinder för det tillsynsorgan som är kopplat till respektive konvention att utföra granskning av den aktuella institutionen. Här kan t.ex. nämnas att CPT 2011 genomförde ett besök i Tilburganstalten i Nederländerna, som vid denna tidpunkt hyrdes av den belgiska staten. Besöksrapporten ställdes därefter till såväl den nederländska som den belgiska regeringen¹⁰. Under förutsättning att tillfällig verkställighet sker i en stat som tillträtt samma internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter som Sverige, torde det alltså inte uppstå några skillnader i hur internationell tillsyn av frihetsberövande genomförs.

För att säkerställa att internationella organ har möjlighet att genomföra sådan tillsyn vid tillfällig verkställighet utomlands har det i avtalet mellan Sverige och Estland angetts att så får ske (artikel 47).

13.6.2 Nationell tillsyn

Bedömning

Det kommer inte bli aktuellt för svenska tillsynsmyndigheter att utöva tillsyn i det mottagande landet.

Det krävs inga författningsändringar för att svenska tillsynsmyndigheter ska kunna utöva tillsyn av Kriminalvårdens och domstolarnas hantering av ärenden om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands i Sverige.

¹⁰ Report to the Governments of Belgium and the Netherlands on the visit to Tilburg Prison carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 17 to 19 October 2011, 2012-06-26, CPT/Inf (2012) 19, European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment.

Skälen för bedömningen

I Sverige finns flera tillsynsorgan som har till uppgift att granska och kontrollera hur Kriminalvården sköter sitt uppdrag och behandlar personer som är frihetsberövade. Några av dessa är JO, JK, IVO och Integritetsskyddsmyndigheten (IMY).

I avsnitt 5.1 görs bedömningen att det mottagande landets kriminalvårdsmyndighet ska ansvara för verkställigheten av svenska fängelsestraff i det landet, och att verkställigheten ska ske i enlighet med det landets lagstiftning. Eftersom det inte är Sverige som kommer bedriva kriminalvård i den mottagande staten, kommer det inte bli aktuellt för svenska tillsynsmyndigheter att utöva tillsyn på en anstalt där vid tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff. Vidare kommer det vara den mottagande staten som ansvarar för hälso- och sjukvård under verkställigheten, varför det inte heller kommer bli aktuellt för IVO att utöva tillsyn.

Tillsyn av svenska myndigheter kan däremot utövas på den verksamhet som sker i Sverige kopplat till den nya ordningen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands, dvs. Kriminalvårdens och domstolarnas hantering av dessa ärenden. Tillsyn kan även ske av Kriminalvårdens transporter till och från den mottagande statens territorium (jfr avsnitt 7.13.3) och av myndighetens hantering av intagnas försändelser enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

14 Förordningsändringar

14.1 En ny förordning om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands

Förslag

En ny förordning om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands ska införas. Den nya förordningen ska benämnas förordningen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Skälen för förslaget

Förslaget till en ny lag om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands medför behov av att ta fram en ny förordning som kompletterar lagen. Förordningen bör innehålla bestämmelser om framställningen om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands, information och underrättelser, begäranden samt översättning (se vidare avsnitt 14.1.1–14.1.5). Vidare bör det finnas en upplysning om lagstödet för förordningen och en bestämmelse som ger Kriminalvården rätt att meddela föreskrifter om verkställigheten av lagen och förordningen. Förordningen bör benämnas förordningen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

14.1.1 Framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands

Förslag

En framställning om att ett svenskt fängelsestraff tillfälligt ska verkställas i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska innehålla uppgift om vid vilken tidpunkt verkställigheten ska upphöra samt information om fängelsestraffet och hur det ska verkställas.

Kriminalvården ska hantera framställningar på ett sätt som är förenligt med en internationell överenskommelse om verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Skälen för förslaget

I avsnitt 7.3.1 föreslås att Kriminalvården ska besluta att göra en framställning till en annan stat om att ett fängelsestraff tillfälligt ska verkställas i en kriminalvårdsanstalt i den staten, och att beslutet ska innehålla en uppgift om vid vilken tidpunkt den tillfälliga verkställigheten ska upphöra. Framställningen ska därefter skickas till den behöriga myndigheten i den mottagande staten.

Som framgår av avsnitt 7.3.1 finns ett behov av förutsebarhet i fråga om vilken tidsperiod som gäller för den tillfälliga verkställigheten. För att den mottagande staten ska få information om när den tillfälliga verkställigheten ska upphöra bör även framställningen innehålla en sådan uppgift. I avsnitt 7.3.5 behandlas under vilka förutsättningar Kriminalvården ska eller får besluta att den tillfälliga verkställigheten ska upphöra tidigare än vad som anges i beslutet om framställning.

Vidare bör framställningen innehålla information om fängelsestraffet och hur det ska verkställas. Denna information kan vara avgörande för att den mottagande staten ska kunna bedöma om en verkställighet av straffet är förenlig med den internationella överenskommelse om verkställighet av svenska fängelsestraff som har träffats.

Den internationella överenskommelsen kan även innehålla specifika bestämmelser om hanteringen av framställningar, t.ex. i fråga om hur många framställningar som får göras under en viss period. Så är fallet i avtalet mellan Sverige och Estland (se artikel 19). Det bör därför införas en bestämmelse om att Kriminalvården ska hantera framställningar på ett sätt som är förenligt med den internationella överenskommelsen.

14.1.2 Information och underrättelser

Förslag

I samband med att verkställigheten i den mottagande staten inleds ska Kriminalvården ge den behöriga myndigheten i den staten all information som krävs för verkställighetens genomförande. Kriminalvården ska lämna den intagnes patientjournal och andra handlingar som kan vara av betydelse för bedömningen av den intagnes hälsa, om den intagne samtycker till det. Om behov av det finns ska

Kriminalvården även under verkställigheten lämna uppgifter som rör den intagnes hälsa, om den intagne samtycker till det. Sådana uppgifter ska även få lämnas utan den intagnes samtycke om den intagne på grund av sitt hälsotillstånd eller av andra skäl inte kan samtycka till att uppgifterna lämnas ut, uppgifterna behövs för att han eller hon ska få nödvändig vård och det står klart att det är förenligt med svenska intressen att uppgifterna lämnas.

Kriminalvården ska informera den behöriga myndigheten i den mottagande staten om saldot på den intagnes konto hos Kriminalvården. Saldot ska anges i den mottagande statens valuta.

Kriminalvården ska få begära information av den mottagande staten om pågående utredningar av misstänkta brott och resultat av straffrättsliga förfaranden.

Om Kriminalvården beslutar om att det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission, ska myndigheten underrätta den behöriga myndigheten i den mottagande staten om beslutet.

Om Kriminalvården får information om att en framställning om rättsligt samarbete som avser en intagen har lämnats till den mottagande staten, ska Kriminalvården underrätta berörda svenska myndigheter om framställningen.

Om en åklagare får information om att en intagen är efterlyst för utlämning eller överlämnande eller har begärts utlämnad eller överlämnad enligt vissa regelverk om internationellt rättsligt samarbete, ska åklagaren underrätta Kriminalvården och begära att verkställigheten omedelbart avbryts.

Skälen för förslaget

Informationsutbyte mellan Sverige och den mottagande staten

Det är av stor vikt att den mottagande staten, i samband med att verkställigheten enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands inleds, får tillgång till all information som krävs för att verkställigheten ska kunna genomföras. Detta inkluderar uppgifter om den intagnes hälsa. Vidare kan en överenskommelse mellan Sverige och en annan stat om verkställighet av svenska fängelsestraff innehålla bestämmelser som ålägger Kriminalvården att tillhandahålla vissa handlingar som rör den intagnes hälsotillstånd. Så är fallet i avtalet mellan Sverige och Estland (artikel 41). Även under pågående verkställighet kan behov uppstå av att dela information om den intagnes hälsa. Ett utlämnande av uppgifter måste dock alltid ske på ett sätt som är förenligt med reglerna om sekretess och personuppgiftsbehandling (se avsnitt 10 och 11). Mot denna bakgrund bör det i förordningen införas en bestämmelse om att Kriminalvården, i samband med att verkställigheten i den mottagande staten inleds, ska ge den behöriga myndigheten i den staten all information som krävs för verkställighetens genomförande. Av bestämmelsen bör vidare framgå att Kriminalvården ska lämna över den intagnes patientjournal och andra handlingar som kan vara av betydelse för bedömningen av den intagnes hälsa, om den intagne samtycker till det. Det bör också framgå att Kriminalvården, om behov av det finns och den

intagne samtycker, ska lämna sådana uppgifter även under verkställighetens gång. Sådana uppgifter bör även lämnas utan den intagnes samtycke om den intagne på grund av sitt hälsotillstånd eller av andra skäl inte kan samtycka till att uppgifterna lämnas ut, uppgifterna behövs för att han eller hon ska få nödvändig vård och det står klart att det är förenligt med svenska intressen att uppgifterna lämnas.

Som framgår av avsnitt 7.9.1 ska Kriminalvården administrera intagnas medel under verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands. Vidare är avsikten att den mottagande staten ska ansvara för att sådan ersättning görs tillgänglig för den intagne så att han eller hon kan använda den vid t.ex. inköp i anstaltens kiosk. Även om de närmare formerna för hur ersättningen och andra medel ska tillgängliggöras inte föreslås regleras i svensk lagstiftning, finns med den föreslagna ordningen ett behov för den behöriga myndigheten i den mottagande staten att få information om saldot på den intagnes konto hos Kriminalvården. På så sätt ges den myndigheten förutsättningar att tillgängliggöra medlen för den intagne i anstalten. Det finns därför skäl att ålägga Kriminalvården en skyldighet att informera den behöriga myndigheten i den mottagande staten om saldot på den intagnes konto hos Kriminalvården i samband med att verkställigheten i den mottagande staten inleds, om den intagne tar emot medel på kontot eller om den behöriga myndigheten i den mottagande staten begär det. Saldot ska anges i den mottagande statens valuta. Vid omräkning till den valutan ska den växelkurs tillämpas som gäller dagen för överflyttningen till anstalten eller för insättningen av medel eller då begäran görs av den behöriga myndigheten i den mottagande staten.

En överenskommelse mellan Sverige och en annan stat om verkställighet av svenska fängelsestraff kan innehålla bestämmelser som ger Kriminalvården möjlighet att begära information av den mottagande staten om pågående utredningar av misstänkta brott och resultat av straffrättsliga förfaranden. Så är fallet i avtalet mellan Sverige och Estland (artikel 11). Det finns således ett behov av att reglera denna fråga i svensk rätt. Det bör därför införas en bestämmelse i förordningen med innebörd att Kriminalvården får begära sådan information av den mottagande staten.

Underrättelseskyldighet gentemot den mottagande staten

Som framgår avsnitt 7.6 får en ansökan om permission eller särskild permission göras hos den behöriga myndigheten i den mottagande staten. Om den myndigheten bedömer att en sådan ansökan kan beviljas, ska Kriminalvården pröva om det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission. Om Kriminalvården kommer fram till att det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission, ska myndigheten omedelbart besluta att den tillfälliga verkställigheten av fängelsestraffet ska upphöra (se avsnitt 7.3.5). Ett beslut om att det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission är därmed av intresse för den mottagande staten, varför det finns det skäl att ålägga Kriminalvården en skyldighet att underrätta den behöriga myndigheten i den staten om beslutet.

Underrättelseskyldighet mellan svenska myndigheter

I avsnitt 7.3.3 föreslås att en framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands inte ska få göras om den intagne är efterlyst för utlämning eller överlämnande eller har begärts utlämnad eller överlämnad enligt utlämningslagen, tribunallagen, ICC-lagen, europeiska arresteringsorderlagen, Sierra Leone-lagen, nordiska arresteringsorderlagen eller brexitavtalet.

Om en sådan situation uppstår efter att verkställigheten i den mottagande staten har inletts bör verkställigheten avbrytas. Kriminalvården ska i en sådan situation omedelbart besluta om att den tillfälliga verkställigheten ska upphöra (se avsnitt 7.3.5). Mot denna bakgrund är det av stor vikt att relevanta svenska myndigheter informeras om att en framställning om rättsligt samarbete har kommit in till den mottagande staten. Det bör därför införas en bestämmelse som ålägger Kriminalvården en skyldighet att underrätta berörda myndigheter, såsom t.ex. Åklagarmyndigheten, om Kriminalvården får kännedom om att en sådan framställning har lämnats till den mottagande staten. Vidare bör en åklagare som får information om att en intagen är efterlyst för utlämning eller överlämnande eller har begärts utlämnad eller överlämnad enligt något av ovan nämnda regelverk underrätta Kriminalvården och begära att verkställigheten omedelbart avbryts.

14.1.3 Begäran om hjälp vid hantering av försändelser

Förslag

Kriminalvården ska få begära hjälp av den behöriga myndigheten i den mottagande staten för att fullgöra sitt ansvar för att intagna vars fängelsestraff tillfälligt verkställs i en anstalt utomlands enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands kan skicka och ta emot försändelser.

Skälen för förslaget

I avsnitt 7.7.1 föreslås att Kriminalvården ska ansvara för att intagna vars fängelsestraff tillfälligt verkställs i en anstalt utomlands kan skicka och ta emot försändelser. En avgörande skillnad mellan Kriminalvårdens möjlighet att ansvara för postbefordran till och från intagna i en anstalt i Sverige respektive en anstalt utomlands är att Kriminalvården inte har samma förutsättningar att praktiskt hantera försändelser i en anstalt utomlands. Beroende på hur överenskommelsen med den mottagande staten har utformats, kan det vara så att Kriminalvården inte kommer att ha personal på plats i anstalten som kan ombesörja att försändelser befordras. För att Kriminalvården ska kunna fullgöra sitt ansvar för befordran av försändelser föreslås därför att myndigheten ska få begära hjälp av den behöriga myndigheten i den mottagande staten.

Det har i avtalet mellan Sverige och Estland tagits in bestämmelser om att den estländska kriminalvårdsmyndigheten ska bistå Kriminalvården i hanteringen av försändelser (artikel 29).

14.1.4 Begäran om att tilldela personal nya arbetsuppgifter

Förslag

Kriminalvården ska få begära att den behöriga myndigheten i den mottagande staten tilldelar lokalt anställd personal som tjänstgör i kriminalvårdsanstalten i den staten nya arbetsuppgifter.

Skälen för förslaget

Som framgår av avsnitt 7.14 bygger den föreslagna ordningen med tillfällig verkställighet utomlands på att den mottagande staten tillhandahåller den personal som behövs för att svenska fängelsestraff ska kunna verkställas i en anstalt där. I en sådan situation är det viktigt att från svensk sida kunna påverka vilka arbetsuppgifter den lokalt anställda personalen har, exempelvis genom att begära att sådan personal tilldelas nya eller justerade arbetsuppgifter. Det bör därför införas en bestämmelse om att Kriminalvården ska få begära att den behöriga myndigheten i den mottagande staten tilldelar lokalt anställd personal som tjänstgör i anstalten nya arbetsuppgifter. En bestämmelse om detta har också tagits in i avtalet mellan Sverige och Estland (artikel 7).

14.1.5 Kriminalvårdens ansvar för översättning

Förslag

Kriminalvården ska översätta handlingar och uppgifter av betydelse för den mottagande staten till engelska.

Kriminalvården ska översätta handlingar och uppgifter som myndigheten tar emot från den mottagande staten till svenska om de är av betydelse för verkställigheten av ett fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands eller för verkställigheten av ett fängelsestraff enligt fängelselagen eller om de avser en intagens hälso- och sjukvård.

Kriminalvården ska även i andra fall översätta handlingar och uppgifter till svenska om det är nödvändigt för att den intagne ska kunna tillvarata sin rätt till kontakter med svenska myndigheter.

Skälen för förslaget

Som framgår av avsnitt 7.15 bör en intagen, vid tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands, ha rätt till tolk och till att få handlingar översatta av den mottagande staten, om det krävs för att han eller hon ska kunna tillvarata sina rättigheter. Även Kriminalvården bör åläggas ett visst ansvar för översättning vid sådan verkställighet.

När det gäller handlingar och uppgifter som ska lämnas till den mottagande staten, bör Kriminalvården ansvara för att dessa översätts till engelska, under förutsättning att de bedöms vara av betydelse för den staten. Vad som är av betydelse bör tolkas generöst i syfte att säkerställa ett effektivt informationsutbyte mellan staterna. Det kan även framgå av

en internationell överenskommelse mellan staterna vilka handlingar som ska översättas. Så är fallet i avtalet mellan Sverige och Estland (se artikel 41).

Även vad gäller handlingar och uppgifter som tas emot från den mottagande staten finns det många gånger skäl för Kriminalvården att översätta dessa till svenska. Det gäller i första hand handlingar och uppgifter som är av betydelse för verkställigheten av ett fängelsestraff utomlands eller verkställigheten av ett fängelsestraff enligt fängelselagen, eller som rör den intagnes hälso- och sjukvård. Kriminalvården bör även i andra fall vara skyldig att översätta handlingar och uppgifter till svenska, om det krävs för att den intagne ska kunna tillvarata sin rätt till kontakter med svenska myndigheter.

14.2 Statligt personskadeskydd

Förslag

Underrättelse om skada som omfattas av statligt personskadeskydd ska lämnas till Kriminalvården eller den befattningshavare som myndigheten bestämmer.

Bedömning

Intagna vars fängelsestraff verkställs i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands är försäkrade för statligt personskadeskydd i samma utsträckning som intagna vars fängelsestraff verkställs i en kriminalvårdsanstalt i Sverige.

Skälen för förslaget och bedömningen

Allmänt om statligt personskadeskydd

Inom ramen för det statliga personskadeskyddet tar staten på sig ansvaret för att ersätta personskador som äger rum i viss statlig verksamhet. Det statliga personskadeskyddet ska ge samma skydd vid ekonomisk skada (inkomstförlust) som förvärvsarbetande får genom arbetsskadeförsäkringen. Försäkrade för statligt personskadeskydd enligt 43 kap. socialförsäkringsbalken är enskilda som under en viss tid står till en myndighets förfogande eller befinner sig i en myndighets förvar. Det kan t.ex. bero på att de omfattas av tjänsteplikt eller avtjänar en dom på frihetsberövande påföljd. Den som är intagen för vård i en kriminalvårdsanstalt är enligt 7 kap. 2 § 3 socialförsäkringsbalken försäkrad för statligt personskadeskydd enligt 43 kap. socialförsäkringsbalken.

I likhet med arbetsskadeförsäkringen ger det statliga personskadeskyddet ersättning för ekonomisk skada (inkomstförlust). Det finns dock skillnader mellan arbetsskadeförsäkringen och personskadeskyddet i fråga om kompletterande ersättningar för ideella skador. Begreppet ideell skada omfattar exempelvis fysiskt och psykiskt lidande eller bestående fysiska förändringar. Ersättningsanspråk för sådana skador regleras för anställda

hos en arbetsgivare som har tecknat kollektivavtal genom det avtal om trygghetsförsäkring som har träffats mellan arbetsmarknadens parter, Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA), och hanteras av Afa Försäkring. Avtalet gäller dock inte för personer som omfattas av personskadeskyddet eftersom de inte förvärvsarbetar. Deras rätt till ersättning för ideella skador och vissa ekonomiska skador regleras i stället i lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m.m. Av 2 § lagen om statlig ersättning vid ideell skada m.m. framgår att den som avses i 7 kap. 2 § 3–6 socialförsäkringsbalken endast har rätt till ersättning för sveda och värk, lyte eller annat stadigvarande men samt olägenheter till följd av skadan. Det är Kammarkollegiet som beslutar om och betalar ut ersättning enligt lagen (4 § och förordningen [2002:242] om ersättning enligt lagen [1977:266] om statlig ersättning vid ideell skada m.m.).

Statligt personskadeskydd vid tillfällig verkställighet av fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands

Som framgår av avsnitt 7.2 avses med begreppet *kriminalvårdsanstalt* även en kriminalvårdsanstalt utomlands som används för tillfällig verkställighet av fängelsestraff med stöd av den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. Det innebär att bestämmelsen i 7 kap. 2 § 3 socialförsäkringsbalken kommer att omfatta även intagna vars fängelsestraff verkställs enligt den föreslagna lagen, och att denna grupp intagna därmed är försäkrade för statligt personskadeskydd enligt 43 kap. socialförsäkringsbalken. Det innebär vidare att denna grupp intagna kan göra anspråk på ersättning för sveda och värk, lyte eller annat stadigvarande men samt olägenheter till följd av skadan enligt lagen om statlig ersättning vid ideell skada m.m.

Anmälan och underrättelse

Enligt 43 kap. 23 § socialförsäkringsbalken gäller bestämmelserna om anmälan i 42 kap. 10 § även i ärenden enligt 43 kap. Av 42 kap. 10 § första stycket framgår att en arbetsgivare eller arbetsföreståndare som har fått kännedom om en inträffad arbetsskada är skyldig att omedelbart anmäla skadan till Försäkringskassan.

Vidare anges i 16 § 7 förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd att underrättelse om skada som omfattas av statligt personskadeskydd och som visar sig under skyddstiden ska lämnas till föreståndaren beträffande intagning i bl.a. anstalt. Enligt 17 § första stycket samma förordning är chef eller annan som avses i 16 §, vilken genom underrättelse eller på annat sätt har fått kännedom om att skada har inträffat, skyldig att omedelbart anmäla skadan till Försäkringskassan. Vid en sådan anmälan har 8 § motsvarande tillämpning.

Enligt 8 § förordningen om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd ska en anmälan hos Försäkringskassan om arbetsskada göras om skadan har medfört eller kan antas medföra rätt till sjukvårdsersättning, sjukpenning eller rehabiliteringsersättning från socialförsäkringen eller sjuklön enligt lagen (1991:1047) om sjuklön eller ersättning från arbetsskadeförsäkringen. Anmälan ska även göras om skadan har föranlett eller kan antas föranleda sveda och värk eller lyte eller annat stadigvarande men.

Av 115 kap. 3 § socialförsäkringsbalken framgår att arbetsgivare eller arbetsföreståndare som underlåter att fullgöra en anmälningsskyldighet i fråga om arbetsskada enligt 42 kap. 10 § första stycket döms till böter.

Som framgår av avsnitt 7.14 bör den mottagande staten tillhandahålla den personal som behövs för att svenska fängelsestraff ska kunna verkställas i en kriminalvårdsanstalt i den staten. Det är alltså sannolikt att den mottagande statens personal kommer att ansvara för sysselsättningen i anstalten. Det har t.ex. överenskommit i avtalet mellan Sverige och Estland (artikel 26). När den mottagande statens personal ansvarar för sysselsättning i en anstalt är det inte säkert att det, på motsvarande sätt som vid verkställighet i en anstalt i Sverige, finns en föreståndare som kan underrättas om en skada och som i sin tur kan anmäla skadan till Försäkringskassan. Det finns därför behov av att komplettera bestämmelsen i 16 § 7 förordningen om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd med en bestämmelse om vem som ska underrättas om en skada i dessa fall.

Frågan om till vem underrättelse om skada lämpligen bör ske och den därmed sammanhängande frågan om vem som bör anmäla skadan till Försäkringskassan är avhängig frågan om vilken befattningshavare som har bäst förutsättningar att ta emot sådana underrättelser respektive anmäla sådana skador. Denna fråga hänger i sin tur samman med hur Kriminalvården väljer att fördela myndighetens ansvar och uppgifter vid verkställighet enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. För att möjliggöra en flexibilitet i Kriminalvårdens fördelning av myndighetens ansvar och uppgifter vid verkställighet i en kriminalvårdsanstalt utomlands föreslås därför att underrättelse om skada ska ske till Kriminalvården eller den befattningshavare som myndigheten bestämmer.

Det föreslagna tillägget i förordningen om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd får även konsekvenser för vem som är skyldig att omedelbart anmäla skadan till Försäkringskassan enligt 17 § samma förordning och vem som kan dömas till straff enligt 115 kap. 3 § socialförsäkringsbalken.

14.3 Hävande av immunitet

Förslag

Regeringskansliet ska få besluta i frågor om hävande av immunitet för utsänd personal som tjänstgör vid en kriminalvårdsanstalt utomlands.

Skälen för förslaget

En överenskommelse mellan Sverige och en annan stat om verkställighet av svenska fängelsestraff kan innehålla bestämmelser om immunitet och hävande av immunitet avseende utsänd personal. Så är fallet i avtalet mellan Sverige och Estland (artikel 48). Mot denna bakgrund uppstår ett behov av att i svensk rätt reglera en möjlighet för Sverige att häva sådan immunitet.

I 21 a § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet finns en bestämmelse om att Regeringskansliet får besluta i frågor om hävande av immunitet för svensk diplomatisk och konsulär personal. Det framstår som lämpligt att i denna bestämmelse införa en motsvarande reglering om hävande av immunitet för utsänd personal som tjänstgör vid en kriminalvårdsanstalt utomlands. Bestämmelsen i förordningen med instruktion för Regeringskansliet bör därför ändras.

14.4 Kriminalvårdens hantering av internationella överenskommelser på myndighetsnivå

Förslag

Kriminalvården ska ges en uttrycklig rätt i sin instruktion att ingå en internationell överenskommelse som kompletterar en överenskommelse som Sverige har ingått med en annan stat om verkställighet av svenska fängelsestraff i den staten.

Kriminalvården ska få övervaka genomförandet av en överenskommelse som Sverige har ingått med en annan stat om verkställighet av svenska fängelsestraff i den staten.

Skälen för förslaget

Oavsett hur en ordning som innebär tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands utformas talar internationella erfarenheter för att det kommer finnas många gränssnitt mellan Kriminalvården och den verkställande myndigheten i det mottagande landet. Utöver ett avtal på regeringsnivå mellan Sverige och det mottagande landet finns det således behov av en överenskommelse mellan Kriminalvården och antingen den verkställande myndigheten i det mottagande landet eller det mottagande landets regering. En sådan överenskommelse kan bl.a. reglera hur avtalet ska tillämpas i praktiken.

Kriminalvården har, till skillnad från t.ex. Migrationsverket och Polismyndigheten, inget uttryckligt uppdrag i sin myndighetsinstruktion att delta i internationella samarbeten annat än genom att bidra till internationell civil krishantering inom sin profession (jfr 5 § 2 förordningen med instruktion för Kriminalvården, 10–13 §§ förordningen [2019:502] med instruktion för Migrationsverket och 5–10 §§ förordningen [2022:1718] med instruktion för Polismyndigheten).

För att Kriminalvården ska ha möjlighet att ingå en överenskommelse av verkställighetskaraktär med sin motsvarighet i det mottagande landet eller med det landets regering bör en ny bestämmelse föras in i förordningen med instruktion för Kriminalvården. Genom bestämmelsen klargörs att Kriminalvården får ingå en internationell överenskommelse som kompletterar en överenskommelse som Sverige har ingått med en annan stat om verkställighet av svenska fängelsestraff i den staten. På samma sätt som gäller Polismyndighetens rätt att ingå internationella överenskommelser (8 § förordningen med instruktion för Polis-

myndigheten) bör denna rätt vara begränsad till överenskommelser som inte kräver riksdagens eller Utrikesnämndens medverkan (10 kap. 2 § RF).

Det kan inte förväntas att Kriminalvården kommer att ingå ett stort antal internationella överenskommelser av denna karaktär. Med hänsyn till detta och till sådana överenskommelsers principiella betydelse bör det vara generaldirektören som ingår överenskommelsen. Av samma anledning föreslås, på det sätt som är brukligt, att Kriminalvården ska underrätta Justitiedepartementet innan en internationell överenskommelse ingås.

Det har i avtalet mellan Sverige och Estland tagits in bestämmelser om att Kriminalvården ska ha rätt att övervaka genomförandet av avtalet (artikel 7). För att möjliggöra detta bör en ny bestämmelse föras in i förordningen med instruktion för Kriminalvården.

15 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag

Författningsändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Bedömning

Det behövs inga övergångsbestämmelser.

Skälen för förslaget och bedömningen

Den nya lagstiftningen bör träda i kraft så snart som möjligt. Lagstiftningen innebär att Kriminalvården och i någon mån domstolarna får nya arbetsuppgifter. Någon längre omställningstid bör dock inte krävas. Det föreslås därför att den nya lagstiftningen träder i kraft den 1 juli 2026.

Det finns inte behov av några övergångsbestämmelser.

16 Konsekvenser av förslagen

16.1 Ekonomiska konsekvenser

Bedömning

Förslagen kommer att leda till ökade kostnader för Kriminalvården och utrikesförvaltningen. Regeringen har i budgetpropositionen för 2026 föreslagit att Kriminalvården och Regeringskansliet tillförs medel för dessa ökade kostnader. Kriminalvårdens kostnader för förberedelser ryms inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslagen kan leda till vissa kostnadsökningar för domstolarna Kostnadsökningarna rymms inom befintliga ekonomiska ramar. Förslagen kan också få ekonomiska konsekvenser för enskilda.
--

Skälen för bedömningen

Allmänt om ekonomiska konsekvenser

Syftet med att låta svenska fängelsestraff tillfälligt verkställas utomlands är att avhjälpa platsbristen i svensk kriminalvård. Det är alltså i första hand en fråga om att öka antalet platser inom Kriminalvården, och inte om kostnadsbesparingar. Samtidigt ska, i syfte att uppnå kostnadseffektiveringar, en lägre dygnskostnad än vad som är fallet för en fängelseplats i Sverige prioriteras, dock utan att detta utgör ett hinder för att beakta länder som annars skulle vara aktuella.

Förslagen om tillfällig verkställighet utomlands kommer till uttryck i den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands och den tillhörande förordningen. Lagen och förordningen kommer vara tillämpliga endast om ett avtal om verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands har träffats med ett annat land.

De ekonomiska konsekvenserna av förslagen är således i allt väsentligt avhängiga resultatet av förhandlingar mellan Sverige och en annan stat, särskilt i frågor som rör antalet intagna som kan komma i fråga för tillfällig verkställighet och hur länge verkställigheten ska pågå. Innan ett avtal är framförhandlat är det mycket svårt att uppskatta kostnaderna för tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff i en anstalt utomlands.

I skrivande stund är avtalet mellan Sverige och Estland från den 18 juni 2025 det enda avtal som finns på området. Bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna som redogörs för i detta avsnitt bygger därför på vad som överenskommits mellan Sverige och Estland.

Konsekvenser för Kriminalvården

Avtalet mellan Sverige och Estland och tillhörande lagförslag innebär att Kriminalvårdens platskapacitet stärks vilket medför ökade kostnader för myndigheten. Regeringen har i budgetpropositionen för 2026 föreslagit att Kriminalvårdens anslag tillförs medel för dessa ökade kostnader.

Enligt avtalet förbinder sig Estland att ställa 400 platser med kapacitet för 600 intagna till Sveriges förfogande. Platserna ska ställas till Sveriges förfogande successivt med 100 platser per kvartal under en övergångsperiod om tolv månader från det att avtalet börjar gälla.

Den avtalade kostnaden för en plats per månad uppgår till 8 500 euro. Motsvarande kostnad för verkställighet i en svensk anstalt uppgår till 11 500 euro. Enligt avtalet ska Sverige under övergångsperioden betala en fast summa om 22 950 000 euro. Därefter uppgår den fasta årsavgiften till 30 600 000 euro, vilket avser kostnaden för 300 platser. Kapacitet som utnyttjas därutöver ska betalas per utnyttjad plats enligt den avtalade kostnaden för plats per månad. Vid fullt utnyttjad kapacitet kommer det innebära en årskostnad om 61 200 000 euro, vilket motsvarar ungefär 673 200 000 kronor. I avgiften ingår samtliga kostnader för den tillfälliga verkställigheten i Estland, inklusive kostnader för hälso- och sjukvård såväl inom den estländska kriminalvården som hos externa vårdgivare i

Estland. I avgiften ingår också kostnader för de förberedelser som behöver göras i Estland, t.ex. eventuella behov av renoveringar av lokalerna och inköp av viss utrustning som är nödvändig för att svenska fängelsestraff ska kunna verkställas där. Utöver avgiften till Estland tillkommer kostnader för transporter av intagna såväl inom som till och från Sverige samt kostnader för utsänd personal.

Kriminalvårdens behov av att genomföra transporter från Sverige till Estland bedöms vara som störst inledningsvis då de platser som successivt kommer finns tillgängliga behöver beläggas. Baserat på uppgifter i avtalet avseende den reglerade övergångsperioden samt uppgifter från Kriminalvården om transportkostnader uppskattas kostnaderna för transporter uppgå till ca 25 miljoner kronor för de första 18 månaderna och därefter drygt fem miljoner kronor per år.

Enligt avtalet ska Estland bemanna och bedriva verksamheten i anstalten. Det innebär att kostnaderna för utsänd personal under avtalets löptid är begränsade. Sverige har dock rätt att bl.a. övervaka genomförandet av avtalet samt ha tillgång till såväl anstalten som information om verkställigheten av svenska fängelsestraff. Det innebär att det kommer krävas viss svensk bemanning i anstalten (se avsnitt 7.14). I promemorian Hyra anstaltsplatser utomlands (Ds 2025:1) finns uppskattade kostnader för utsänd kriminalvårdspersonal redovisat (se s. 355, tabell 23.1). Av redovisningen framgår att den genomsnittliga kostnaden för utsänd personal uppskattas uppgå till mellan ca 634 000 kronor och 945 000 kronor per år, beroende på personalkategori. Hur omfattande kostnaderna för utsänd personal blir är beroende av bl.a. hur många anställda Kriminalvården väljer att sända ut och vilken personalkategori dessa tillhör. Regeringen har uppskattat dessa kostnader till drygt 7 miljoner kronor per år. Därutöver kan det också bli fråga om att personal på plats i Sverige vid behov bistår Estlands kriminalvårdsmyndighet med utbildning och brotts- och missbruksverksamhet för intagna.

Det praktiska genomförandet av avtalet kräver förberedelser vilket innebär att personalresurser måste frigöras inom Kriminalvården. Regeringen har tidigare gett Kriminalvården i uppdrag att förbereda genomförandet av förhyrningen av anstaltsplatser i Estland samt bemyndigat myndigheten att förhandla fram ett kompletterande samarbetsavtal med Estland (Ju2025/01478). Det uppdraget finansieras inom myndighetens befintliga ekonomiska ramar.

Konsekvenser för Regeringskansliet

I promemorian görs bedömningen att intagna som avtjänar fängelsestraff utomlands enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands inte bör omfattas av en rätt till konsulärt ekonomiskt bistånd eller annat konsulärt stöd (se avsnitt 13.4). Trots detta bedöms avtalet och tillhörande lagförslag komma att innebära en ökad arbetsbörda för Regeringskansliet (utrikesförvaltningen) till följd av tillkommande korrespondens och samtal från intagna och anhöriga till intagna. Avtalet och lagförslaget kan också komma att innebära att besök av anhöriga genererar sedvanliga konsulära arbetsuppgifter. Därutöver kommer utlandsmyndigheterna få ett ökat ansvar i samband med

genomförandet av allmänna val i Sverige (se avsnitt 7.17). Bedömningen är att den nya ordningen kräver tillskott av två tjänster per helår för utrikesförvaltningen. Regeringen har därför i budgetpropositionen för 2026 föreslagit att Regeringskansliet tillförs medel för detta ändamål.

Konsekvenser för regioner

I avsnitt 7.16 görs bedömningen att den mottagande staten ska ansvara för intagnas hälso- och sjukvård under den tillfälliga verkställigheten. Som anförts ovan kommer kostnaden för hälso- och sjukvård att ingå i den avgift som Kriminalvården ska betala till Estland. Detta innebär att Kriminalvården kommer att bära en del kostnader som normalt bärs av regionerna, vilket innebär en kostnadsförflyttning från region till stat.

Konsekvenser för det allmänna

I promemorian föreslås att Kriminalvården ska fatta beslut om tillstånd till besök av advokater, andra rättsliga ombud eller icke-statliga organisationer som tillhandahåller juridiska tjänster (se avsnitt 7.10). Om ett offentligt biträde besöker en intagen i en kriminalvårdsanstalt utomlands inom ramen för sitt uppdrag kan det i och för sig inte uteslutas att anslaget för rättsliga biträden kan komma att påverkas. Bedömningen är dock att det kan bli aktuellt i ytterst få mål och ärenden, särskilt mot bakgrund av att Kriminalvården föreslås ha möjlighet att bevilja kontakter genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring. Eventuella kostnader för rättsliga biträden bedöms därför inte vara större än att de ryms inom befintliga ekonomiska ramar.

Konsekvenser för domstolarna

I avsnitt 7.12 föreslås att de beslut som Kriminalvården fattar med stöd av den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det handlar exempelvis om beslut om att göra en framställning om tillfällig verkställighet i en annan stat eller om att göra en förnyad framställning i syfte att senarelägga tiden för verkställighetens upphörande, beslut om upphörande av den tillfälliga verkställigheten, beslut om förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission, beslut om personliga tillhörigheter och beslut om besök. Enligt förslaget kommer ärendena spridas ut på samtliga förvaltningsdomstolar i landet.

Förslaget innebär delvis nya arbetsuppgifter för domstolarna. Intagna har enligt 14 kap. FäL möjlighet att överklaga Kriminalvårdens beslut enligt lagen till allmän förvaltningsdomstol, t.ex. beslut om personliga tillhörigheter och beslut om tillstånd till besök. Prövningen av motsvarande frågor enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands bör därför inte innebära någon ökad arbetsbörda för domstolarna. Prövningen kommer också att göras utifrån ett regelverk som i stor uträkning motsvarar fängelselagens bestämmelser. Däremot kommer prövningen av beslut om framställningar till den andra staten, beslut om upphörande av den tillfälliga verkställigheten och beslut om förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission utgöra nya arbetsuppgifter för domstolarna. Då antalet nya ärenden förväntas bli få, bör några nämnvärt ökade kostnader inte

uppstå. De kostnadsökningar som kan komma att uppstå kan under alla förhållanden rymmas inom domstolarnas befintliga ekonomiska ramar.

Konsekvenser för enskilda

Om intagna ska avtjäna svenska fängelsestraff i en anstalt utomlands kan det medföra att anhöriga och andra får en längre resväg för att genomföra besök, vilket i sin tur kan medföra konsekvenser i form av ökade kostnader. Det kan dock också vid verkställighet i Sverige vara kostsamt att resa för att besöka en intagen eftersom placering inte nödvändigtvis behöver ske i närheten av den intagnes hemort. Huruvida kostnaderna för besök i en anstalt utomlands blir högre eller lägre än vid besök i en anstalt i Sverige beror bl.a. på var besökaren bor, i vilket land anstalten är belägen och vilka transportmedel som kan användas för att resa dit.

Vad gäller tillfällig verkställighet i Estland är Estland ett land som ligger förhållandevis nära Sverige och man kan både flyga och åka färja mellan länderna. Beroende på var i Sverige besökaren bor behöver en resa till en anstalt i Estland inte vara längre eller dyrare än en resa till en anstalt i Sverige.

16.2 Övriga konsekvenser

Bedömning

Förslagen kan få konsekvenser för minderåriga barn som har en förälder som tillfälligt avtjänar ett fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

Förslagen kan även ha betydelse för hur Sverige uppfyller sina internationella åtaganden.

Därutöver får förslagen konsekvenser för Kriminalvården som arbetsgivare och för anställda vid Kriminalvården.

Förslagen får inga konsekvenser för jämställdheten, miljön eller den kommunala självstyrelsen.

Skälen för bedömningen

I avsnitt 3.1.6 redovisas övergripande för relevanta delar av barnkonventionen, bl.a. grundprincipen om att barnets bästa ska beaktas i första hand vid alla åtgärder som rör ett barn och rätten för det barn som är skilt från den ena av eller båda föräldrarna att regelbundet upprätthålla kontakt.

I avsnitt 7.3.3 föreslås att intagna som är under 18 år inte ska komma i fråga för tillfällig verkställighet av fängelsestraff i en anstalt utomlands. Förslagen innebär alltså inte några konsekvenser för intagna under 18 år.

Om en intagen som avtjänar ett fängelsestraff i en anstalt utomlands däremot har minderåriga barn i Sverige skulle en sådan verkställighet kunna innebära konsekvenser när det gäller barnets rätt till kontakt med sin förälder, t.ex. när det gäller möjligheter till kontakt via elektronisk kommunikation eller besök. I avsnitt 7.3.2 föreslås dock att Kriminalvården, inför ett beslut om framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en anstalt utomlands, i varje enskilt fall ska ta

hänsyn till den intagnes anknytning till Sverige. I denna bedömning ingår bl.a. att beakta ett minderårigt barns rätt till kontakt med sin förälder.

Vidare kan förslagen ha betydelse för hur Sverige uppfyller sina internationella åtaganden, vilket behandlas i avsnitt 5.1, 6 och 7.3.2.

Vad gäller konsekvenser för Kriminalvården har myndigheten redan i dag erfarenhet av att ha medarbetare stationerade i andra länder, med fullt arbetsgivaransvar och väl etablerade rutiner. Förslagen kan dock ställa nya typer av krav på Kriminalvården som arbetsgivare. Möjligheten att upprätthålla arbetsgivaransvaret för den utsända personalen kan vara förenat med vissa svårigheter när det kommer till att leda och fördela de anställdas arbete, inte minst med anledning av att chefer och andra arbetsledare inte nödvändigtvis kommer att arbeta i kriminalvårdsanstalten utomlands. Ytterligare en konsekvens för Kriminalvården som arbetsgivare är utmaningar vad gäller kompetensförsörjning till myndigheten. Förslagen innebär även konsekvenser för Kriminalvårdens anställda som kommer att sändas ut för att arbeta vid en kriminalvårdsanstalt utomlands. Arbete i ett annat land på, åtminstone delvis, ett annat språk kan vara förenat med vissa svårigheter.

Det är fler män än kvinnor som döms till fängelse. Kvinnor kommer inte vara den primära målgruppen för verkställighet utomlands, särskilt eftersom män och kvinnor ska placeras åtskilda i anstalt. Trots detta bedöms förslagen inte ha någon påverkan på jämställdheten mellan män och kvinnor.

Förslagen bedöms inte heller påverka den kommunala självstyrelsen eller ha några miljömässiga konsekvenser.

17 Författningskommentar

17.1 Förslaget till lag om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § *Denna lag innehåller bestämmelser om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands.*

Paragrafen anger lagens innehåll. Bestämmelser om verkställighet av svenska fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt i Sverige finns i fängelselagen (2010:610), FäL. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.

2 § *Lagen ska tillämpas om en internationell överenskommelse har träffats mellan Sverige och en annan stat om verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands och riksdagen har beslutat att överlåta rättskipnings- eller förvaltningsuppgift till den andra staten i enlighet med överenskommelsen.*

Paragrafen anger när lagen ska tillämpas. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.

En förutsättning för att lagen ska kunna tillämpas är att Sverige har träffat en internationell överenskommelse med en annan stat om verkställighet av svenska fängelsestraff i den staten och att riksdagen har beslutat att överlåta rättskipnings- eller förvaltningsuppgift till den staten i enlighet med överenskommelsen.

Framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands

Beslut om framställning

3 § Kriminalvården får besluta att göra en framställning till en annan stat (den mottagande staten) om att ett svenskt fängelsestraff tillfälligt ska verkställas i en kriminalvårdsanstalt i den staten enligt denna lag, om inte annat följer av 6 och 7 §§. Beslutet gäller omedelbart.

Av beslutet ska det framgå vid vilken tidpunkt den tillfälliga verkställigheten enligt denna lag ska upphöra. Tidpunkten får inte bestämmas till senare än en månad före den tidigaste dagen för villkorlig frigivning enligt den intagnes straffidsbeslut enligt strafftidslagen (2018:1251).

Ett beslut om framställning får inte fattas innan domen där fängelsestraffet dömts ut fått laga kraft i alla delar som gäller ansvar.

Framställningen ska sändas till den behöriga myndigheten i den mottagande staten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om Kriminalvårdens beslut att göra en framställning om att ett svenskt fängelsestraff tillfälligt ska verkställas i en kriminalvårdsanstalt utomlands. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.1.

Av *första stycket* framgår att Kriminalvården får besluta att göra en framställning till en annan stat (den mottagande staten) om att ett svenskt fängelsestraff tillfälligt ska verkställas i en kriminalvårdsanstalt i den staten. Av 6 och 7 §§ framgår när en framställning inte får göras. Med *ett svenskt fängelsestraff* avses inte nödvändigtvis *ett* fängelsestraff. Flera fängelsestraff på viss tid kan verkställas samtidigt och den sammanlagda fängelse tiden i dagar ligger då till grund för beräkningen av strafftiden (se 19 § strafftidslagen [2018:1251]). Ett beslut om framställning gäller omedelbart. En intagen kan i samband med ett överklagande begära att beslutet tills vidare inte ska gälla (se 28 § förvaltningsprocesslagen [1971:291]).

I *andra stycket* anges att det av beslutet ska framgå vid vilken tidpunkt den tillfälliga verkställigheten utomlands ska upphöra och hur den tidpunkten får bestämmas. Tidpunkten får inte bestämmas till senare än en månad före den tidigaste dagen för villkorlig frigivning enligt den intagnes straffidsbeslut enligt strafftidslagen. Det kan finnas situationer när det är aktuellt att fastställa tidpunkten för verkställighetens upphörande till tidigare än en månad före den tidigaste dagen för villkorlig frigivning, t.ex. för att möjliggöra beviljande av tillstånd till vistelse utanför anstalt eller särskilda utslussningsåtgärder i enlighet med ett beslut om särskilda villkor enligt 1 kap. 7 § FäL.

Av *tredje stycket* framgår att Kriminalvården inte får besluta om en framställning innan domen där fängelsestraffet dömts ut fått laga kraft i alla delar som gäller ansvar. Det innebär att det, till skillnad mot vad som gäller för att kunna påbörja verkställigheten av ett fängelsestraff i en

anstalt i Sverige, inte är tillräckligt att domen fått laga kraft i förhållande till den dömde i den del som avser fängelsestraffet.

Enligt *fjärde stycket* ska en framställning om tillfällig verkställighet sändas till den behöriga myndigheten i den mottagande staten. Vad som utgör den behöriga myndigheten i den mottagande staten kan variera beroende på hur överenskommelsen mellan Sverige och den staten har utformats. T.ex. kan vissa bestämmelser i överenskommelsen peka ut justitiedepartementet i den mottagande staten som behörig myndighet, medan andra bestämmelser kan peka ut kriminalvårdsmyndigheten i den staten.

4 § Kriminalvården får besluta att göra en förnyad framställning enligt 3 § om det finns skäl att senarelägga tidpunkten för när den tillfälliga verkställigheten enligt denna lag ska upphöra.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en förnyad framställning om att ett svenskt fängelsestraff tillfälligt ska verkställas i en kriminalvårdsanstalt utomlands får göras. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.1.

Det kan vara aktuellt att besluta om en förnyad framställning när omständigheterna har ändrats på ett sådant sätt att det finns förutsättningar att låta den tillfälliga verkställigheten pågå under längre tid än vad som inledningsvis bedömts möjligt eller lämpligt. Så kan t.ex. vara fallet om Kriminalvården med stöd av 22 § strafftidslagen genom en ändring av ett strafftidsbeslut fastställer en ny tidigaste dag för villkorlig frigivning (se avsnitt 7.4), om myndigheten omprövar ett beslut om särskilda villkor (se avsnitt 7.5) eller om myndigheten i övrigt bedömer att det finns förutsättningar att förlänga den tillfälliga verkställigheten utomlands. Vad som sägs i 3 § andra stycket om tidpunkten för verkställighetens upphörande gäller även när Kriminalvården beslutar att göra en förnyad framställning.

5 § Vid bedömningen av om en framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska göras, ska Kriminalvården ta hänsyn till den intagnes anknytning till Sverige, den intagnes vårdbehov och övriga omständigheter som kan påverka lämpligheten av en tillfällig verkställighet i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

I den utsträckning det är möjligt ska hänsyn även tas till den intagnes behov av sysselsättning och en lämplig frigivningsplanering.

I paragrafen anges vilka omständigheter Kriminalvården ska ta hänsyn till vid bedömningen av om en framställning om tillfällig verkställighet i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska göras. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.2.

I *första stycket* anges att hänsyn ska tas till den intagnes anknytning till Sverige. Det innebär att den dömdes rätt till privat- och familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen ska beaktas och att omständigheter såsom sociala och kulturella band till det svenska samhället i form av familj, vänner, utbildning och arbete får särskild betydelse för prövningen. Även ett minderårigt barns rätt till kontakt med en förälder som avtjänar ett fängelsestraff ska beaktas.

Endast det förhållandet att en intagen bedöms ha viss eller till och med stark anknytning till Sverige innebär inte att det finns hinder mot ett beslut om framställning. En prövning måste även göras av om beslutet är proportionerligt med hänsyn till i vilken utsträckning den intagnes fri- och rättigheter kan antas påverkas av en tillfällig verkställighet av ett fängelsestraff i en anstalt utomlands. Vid denna prövning har längden på den tillfälliga verkställigheten stor betydelse.

Om det i ett lagakraftvunnet beslut om utvisning har bedömts att den intagnes privatliv i Sverige inte utgör hinder mot utvisning, bör utgångspunkten vara att anknytningen till Sverige inte hindrar ett beslut om framställning. Nya omständigheter kan dock ha tillkommit som föranleder en annan bedömning.

Därutöver ska hänsyn tas till den intagnes vårdbehov. Intagna som har en dödlig sjukdom, omfattande behov av hälso- och sjukvård, behov av kontinuerlig läkemedelsbehandling som inte kan garanteras i den mottagande staten eller behov av specialistvård bör som utgångspunkt inte komma i fråga för tillfällig verkställighet utomlands. Särskild försiktighet bör iaktas avseende intagna som har en komplex psykiatrisk sjukdomsbild. Eventuella ytterligare omständigheter som omfattas av begreppet omvårdnad i 2 kap. 1 § andra stycket FäL bör också beaktas.

Slutligen ska övriga omständigheter som kan påverka lämpligheten av en tillfällig verkställighet i en kriminalvårdsanstalt utomlands beaktas. Ett exempel på när ett beslut om framställning inte ska fattas är om det, efter att överenskommelsen med den mottagande staten ingåtts, kommer fram omständigheter som gör att det skulle strida mot Sveriges internationella förpliktelser eller vara oförenligt med grundläggande rättsprinciper här i landet att fatta ett sådant beslut. Så är t.ex. fallet om den intagne riskerar att utsättas för behandling i strid med artikel 3 i Europakonventionen. Även omständigheter som att den intagne är häktad i ett annat mål, eller att den intagne har ett pågående utlänningsärende eller att ett sådant ärende kan förväntas initieras inom kort kan beaktas inför ett beslut om framställning. Vidare bör en intagens önskemål om att få avtjäna sitt fängelsestraff i en anstalt utomlands liksom hans eller hennes inställning till behandlingsprogram och aktiviteter som erbjudits av Kriminalvården kunna beaktas.

Andra stycket innebär att hänsyn ska tas till den intagnes behov av sysselsättning och en lämplig frigivningsplanering, i den utsträckning det är möjligt. Det kan t.ex. handla om att den intagnes verkställighetsplanering innefattar upprepade permissioner eller särskilda utslussningsåtgärder eller att den intagne ska genomgå en utredning om risk för återfall i brottslighet under tiden för den tänkta tillfälliga verkställigheten. Det kan också handla om att en intagens anvisade sysselsättning består av utbildning. För att den ska kunna slutföras kan det vara olämpligt att besluta om en framställning om tillfällig verkställighet utomlands. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i 2 kap. 1 § andra stycket FäL om vilka hänsyn som ska tas vid beslut om placering enligt fängelselagen. I bestämmelsen ställs dock – till skillnad mot bestämmelsen i 2 kap. 1 § andra stycket FäL – inte något krav på att hänsyn ska tas till den intagnes behov av omvårdnad. Detta regleras i stället i första stycket. Förarbetsuttalanden till 2 kap. 1 § andra stycket FäL (se prop. 2009/10:135 s. 70–72, 123 och 124) och befintlig praxis avseende tillämpningen av den

bestämmelsen kommer vara vägledande även vid prövningen enligt denna bestämmelse.

När en framställning inte får göras

6 § En framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands får inte göras om den intagne

1. är under 18 år,
2. är efterlyst för utlämning eller överlämnande eller har begärts utlämnad eller överlämnad enligt
 - lagen (1957:668) om utlämning för brott,
 - lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,
 - lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,
 - lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,
 - lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone,
 - lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder, eller
 - avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan,
3. har dömts till rättspsykiatrisk vård enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård eller i övrigt ges vård med stöd av den lagen,
4. har dömts för brott enligt terroristbrottslagen (2022:666),
5. har dömts för brott enligt 18 eller 19 kap. brottsbalken,
6. är eller har varit part i ett mål eller ärende enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar,
7. är eller har varit föremål för prövning i ett säkerhetsärende enligt utlänningslagen (2005:716), eller
8. i övrigt bedöms utgöra en allvarlig säkerhetsrisk.

En framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands får inte heller göras om det strider mot en internationell överenskommelse om verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands inte får göras. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.3.

I första stycket redovisas för när en framställning inte får göras. En framställning får inte göras om den intagne är under 18 år (*punkten 1*). En framställning får inte heller göras om den intagne är efterlyst för utlämning eller överlämnande eller har begärts utlämnad eller överlämnad enligt någon av de lagar eller det avtal som anges i bestämmelsen (*punkten 2*). Vidare får en framställning inte göras om den intagne har dömts till rättspsykiatrisk vård enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård eller i övrigt ges vård med stöd av den lagen (*punkten 3*). Det kan handla om intagna som på samma gång omfattas av en dom på fängelse och en dom på rättspsykiatrisk vård. Det kan också handla om intagna som är i behov av psykiatrisk vård förenad med frihetsberövande och annat tvång och som därför ges vård enligt lagen om rättspsykiatrisk vård. En framställning får inte heller göras om den intagne har dömts för brott enligt terroristbrottslagen (2022:666) eller enligt 18 eller 19 kap. brottsbalken (*punkterna 4 och 5*). Det spelar ingen roll om den intagne dömts för sådana

brott i den dom i vilken fängelsestraffet som ska verkställas utomlands dömts ut eller i någon tidigare dom. Inte heller om den intagne är eller har varit part i ett mål eller ärende enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar (*punkten 6*) eller är eller har varit föremål för prövning i ett säkerhetsärende enligt utlänningslagen (2005:716) (*punkten 7*) får en framställning göras. Slutligen får en framställning inte göras om den intagne i övrigt bedöms utgöra en allvarlig säkerhetsrisk (*punkten 8*). Det kan t.ex. handla om intagna som har koppling till organiserad brottslighet eller våldsbejakande extremism.

Av *andra stycket* följer att en framställning inte får göras om det strider mot en internationell överenskommelse om verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands som träffats mellan Sverige och en annan stat. Det kan t.ex. handla om att det i överenskommelsen anges att en framställning inte får göras om den intagne är medborgare i den andra staten eller om den intagne har förbjudits att resa dit.

7 § En framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands får inte göras om en sådan verkställighet skulle innebära att en intagen underkastas mer ingripande övervakning eller kontroll än vad som är nödvändigt för att ordningen eller säkerheten ska kunna upprätthållas.

Vid bedömningen enligt första stycket ska följande särskilt beaktas

1. risken för rymning, fritagning, fortsatt brottslighet, missbruk och annan misskötsamhet, och

2. behovet av att undvika en olämplig sammansättning av intagna och att i övrigt kunna bedriva en ändamålsenlig verksamhet i anstalt.

I paragrafen anges när en framställning om tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands inte får göras och vad som ska beaktas vid bedömningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.3.

Av *första stycket* följer att en framställning inte får göras om en verkställighet utomlands skulle innebära att en intagen underkastas mer ingripande övervakning eller kontroll än vad som är nödvändigt för att ordningen eller säkerheten ska kunna upprätthållas. Beroende på vilken säkerhetsklass anstalten i den mottagande staten har, kan det t.ex. vara aktuellt att undanta vissa intagna från verkställighet utomlands av det skälet att behovet av övervakning och kontroll kan tillgodoses i en anstalt med lägre säkerhetsklass. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i 2 kap. 1 § första stycket FäL som gäller vid placering i en anstalt i Sverige enligt fängelselagen. Förarbetsuttalanden till 2 kap. 1 § första stycket FäL (se prop. 2009/10:135 s. 70–72, 123 och 124) och befintlig praxis avseende tillämpningen av den bestämmelsen ska vara vägledande även vid prövningen enligt denna bestämmelse.

Av *andra stycket* följer att det vid bedömningen av om en verkställighet utomlands skulle innebära att en intagen underkastas mer ingripande övervakning eller kontroll än vad som är nödvändigt särskilt ska beaktas risken för rymning, fritagning, fortsatt brottslighet, missbruk och annan misskötsamhet samt behovet av att undvika en olämplig sammansättning av intagna och att i övrigt kunna bedriva en ändamålsenlig verksamhet i anstalt. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i 10 § fängelseförordningen (2010:2010) som gäller vid placering i en anstalt i Sverige

enligt fängelselagen. Befintlig praxis avseende tillämpningen av den bestämmelsen ska vara vägledande även vid tillämpningen av denna bestämmelse.

Påbörjande av tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff utomlands

8 § Efter att en framställning enligt 3 § har beviljats av den mottagande staten ska Kriminalvården överföra den intagne till den staten.

Tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag påbörjas när den intagne anländer till den mottagande staten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om påbörjande av tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.4.

Av *första stycket* framgår att Kriminalvården ska överföra den intagne till den mottagande staten efter att den staten har beviljat en framställning om att ett svenskt fängelsestraff tillfälligt ska verkställas i en kriminalvårdsanstalt där. Kriminalvårdens uppdrag att utföra transporter behandlas i avsnitt 7.13.

I *andra stycket* anges att en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands påbörjas när den intagne anländer till den mottagande staten. Den intagne anses anlända till den staten när ansvaret för transporten övergår från Kriminalvården till den mottagande statens behöriga myndighet (se även avsnitt 7.13.3 och 7.13.4). Exempelvis avses vid transporter med flygplan tidpunkten när flygplanets dörrar öppnas och personal från den mottagande statens behöriga myndighet övertar ansvaret för transporten av den intagne.

Särskilda villkor för långtidsdömda

9 § Bestämmelserna i 1 kap. 7 § fängelselagen (2010:610) ska gälla vid tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag.

Kriminalvårdens prövning av vilka särskilda villkor som ska gälla för verkställigheten ska göras när behov av det uppstår. Villkoren ska omprövas när det finns anledning till det.

Paragrafen innehåller bestämmelser om särskilda villkor för långtidsdömda. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Enligt *första stycket* ska det som sägs om särskilda villkor för långtidsdömda i 1 kap. 7 § FäL gälla vid tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

Enligt 1 kap. 7 § FäL ska det för en intagen som avtjänar fängelse i lägst fyra år, om det inte är uppenbart obehövligt, beslutas om de särskilda villkor som av säkerhetsskäl är nödvändiga när det gäller placering i anstalt, vistelse utanför anstalt enligt 10 kap. 1 och 2 §§ och särskilda utslussningsåtgärder enligt 11 kap. 1 §. Om det finns särskilda skäl ska villkor också beslutas för en intagen som har dömts till fängelse i lägst två år.

Av *andra stycket* framgår att Kriminalvården ska pröva vilka särskilda villkor som ska gälla för verkställigheten när behov av det uppstår. Vidare

ska villkoren omprövas när det finns anledning till det. Bestämmelsen är utformad för att i möjligaste mån motsvara 1 kap. 8 § första stycket FäL. Omprövning kan ske av särskilda villkor som beslutats enligt såväl första stycket som 1 kap. 7 § FäL. På samma sätt som i fängelselagen uppställs inte någon fast tidsgräns för omprövningen. Frågan om omprövning kan initieras såväl av Kriminalvården som av den intagne. Skäl för att ändra villkoren kan t.ex. finnas om den intagne under verkställigheten begår brott, rymmer från anstalten, avviker från en permission eller gör sig skyldig till allvarlig misskötsamhet. Om den intagnes situation förändras i positiv riktning kan detta också vara ett skäl att ändra villkoren.

Förarbetsuttalanden till fängelselagens bestämmelser om särskilda villkor för långtidsdömda (se prop. 2009/10:135 s. 73, 74, 122 och 123) samt befintlig praxis avseende tillämpningen av dessa bestämmelser kommer att vara vägledande även vid Kriminalvårdens prövning av särskilda villkor för långtidsdömda enligt denna bestämmelse.

Permission och särskild permission

10 § *En ansökan om permission eller särskild permission enligt denna lag ska göras hos den behöriga myndigheten i den mottagande staten.*

I paragrafen finns bestämmelser om till vilken myndighet en ansökan om permission eller särskild permission ska göras. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

Av paragrafen framgår att en ansökan om permission eller särskild permission ska göras hos den behöriga myndigheten i den mottagande staten. Vad som utgör den behöriga myndigheten i den mottagande staten kan variera beroende på hur överenskommelsen mellan Sverige och den staten har utformats, se författningskommentaren till 3 § fjärde stycket.

11 § *Om den behöriga myndigheten i den mottagande staten bedömer att en ansökan om permission eller särskild permission kan beviljas, ska Kriminalvården pröva om det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission enligt denna lag.*

Kriminalvårdens beslut enligt första stycket gäller omedelbart, om inte något annat beslutas.

Paragrafen reglerar Kriminalvårdens prövning av om det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

Enligt *första stycket* ska Kriminalvården, om den behöriga myndigheten i den mottagande staten har bedömt att en ansökan om permission eller särskild permission kan beviljas, pröva om det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission. Vad som utgör den behöriga myndigheten i den mottagande staten kan variera beroende på hur överenskommelsen mellan Sverige och den staten har utformats, se författningskommentaren till 3 § fjärde stycket. Om Kriminalvården beslutar att det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission ska den tillfälliga verkställigheten utomlands omedelbart upphöra, se 24 §. När den intagne åter befinner sig i en anstalt i Sverige ska Kriminalvården fatta ett beslut om permission eller särskild permission i enlighet med fängelselagens bestämmelser.

Av *andra stycket* framgår att Kriminalvårdens beslut om förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission gäller omedelbart, om inte något annat beslutas.

12 § Bestämmelserna i 10 kap. 1 och 2 §§ fängelselagen (2010:610) ska gälla vid Kriminalvårdens prövning enligt 11 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som ska gälla vid Kriminalvårdens prövning av om det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

Av paragrafen framgår att bestämmelserna om permission och särskild permission i 10 kap. 1 och 2 §§ FäL ska gälla vid Kriminalvårdens prövning av om det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission.

Enligt 10 kap. 1 § första stycket FäL får en intagen, för att underlätta hans eller hennes anpassning i samhället, beviljas tillstånd att vistas utanför anstalt för viss kort tid (permission) om minst en fjärdedel av strafftiden, dock minst två månader, har avtjänats. En förutsättning för att beviljas permission är att det inte finns en påtaglig risk för att den intagne kommer att begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt missköta sig. Enligt bestämmelsens andra stycke ska, för en intagen som avtjänar ett livstidsstraff, tiden i första stycket bestämmas som om strafftiden är arton år. Enligt tredje stycket får permission beviljas trots att den tid som avses i första stycket inte förflutit, om det finns särskilda skäl.

Enligt 10 kap. 2 § FäL får en intagen, om det finns särskilt ömmande skäl, beviljas tillstånd att vistas utanför anstalt för viss kort tid (särskild permission) om hans eller hennes behov av vistelse utanför anstalt inte kan tillgodoses genom permission enligt 10 kap. 1 §, och vistelsen utanför anstalt kan beviljas med hänsyn till den risk som finns för att den intagne kommer att begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt missköta sig.

Förarbetsuttalanden till fängelselagens bestämmelser om permission och särskild permission (se prop. 2009/10:135 s. 96–98 och 159–161) samt befintlig praxis avseende tillämpningen av dessa bestämmelser kommer att vara vägledande även vid Kriminalvårdens prövning av om det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission enligt denna bestämmelse.

13 § Om Kriminalvården har fattat ett beslut om särskilda villkor för långtidsdömda enligt 9 § eller 1 kap. 7 § fängelselagen (2010:610), får ett beslut enligt 11 § första stycket inte meddelas i strid med de villkoren.

Paragrafen anger att beslut om särskilda villkor för långtidsdömda ska beaktas vid prövningen av om det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

Enligt paragrafen får ett beslut om huruvida det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission inte meddelas i strid med de särskilda villkor för långtidsdömda som Kriminalvården kan ha beslutat om enligt denna lag eller fängelselagen. Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 8 § andra stycket FäL. Förarbetsuttalandena till fängelselagens bestämmelse (se prop. 2009/10:135 s. 73 och 123) och befintlig praxis

avseende tillämpningen av bestämmelsen kommer alltså att vara vägledande även vid tillämpningen av denna bestämmelse.

Försändelser

14 § *Kriminalvården ansvarar för att intagna vars svenska fängelsestraff tillfälligt verkställs i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag kan skicka och ta emot försändelser.*

Paragrafen anger att det är Kriminalvården som har ansvaret för att intagna som avtjänar ett fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands kan skicka och ta emot försändelser. Övervägandena finns i avsnitt 7.7.1.

15 § *Bestämmelserna i 7 kap. 6–9 §§ fängelselagen (2010:610) ska gälla vid tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som ska gälla i fråga om granskning av försändelser vid tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands. Övervägandena finns i avsnitt 7.7.2.

Av paragrafen framgår att bestämmelserna om försändelser i 7 kap. 6–9 §§ FäL ska gälla vid tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

Enligt 7 kap. 6 § FäL ska en försändelse mellan en intagen och en advokat, en svensk myndighet eller ett internationellt organ som har av Sverige erkänd behörighet att ta emot klagomål från enskilda vidarebefordras utan granskning. Om det finns anledning att anta att uppgiften om avsändare av en sådan försändelse är oriktig får försändelsen granskas i syfte att utreda vem avsändaren är. I andra fall får enligt 7 kap. 7 § FäL en försändelse till eller från en intagen i anstalt granskas om det är nödvändigt med hänsyn till ordningen eller säkerheten. Syftet med granskningen ska vara att undersöka om försändelsen innehåller något otillåtet föremål eller är ett led i en pågående eller planerad brottslig verksamhet, ett planerat avvikande eller något annat liknande förfarande. Av 7 kap. 8 § FäL följer att en försändelse som har granskats ska lämnas ut till den intagne så snart som möjligt och senast när han eller hon inte längre ska vara berövad friheten, om inte särskilda skäl talar mot det. Enligt 7 kap. 9 § FäL gäller bestämmelserna i 6–8 §§ även en försändelse till eller från en sammanslutning av intagna.

Förarbetsuttalanden till fängelselagens bestämmelser om försändelser (se prop. 2009/10:135 s. 109–111 och 146–148) och befintlig praxis avseende tillämpning av dessa bestämmelser kommer att vara vägledande även vid Kriminalvårdens hantering av försändelser enligt denna bestämmelse.

Personliga tillhörigheter

16 § *En intagen vars svenska fängelsestraff tillfälligt verkställs i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag får ta emot och inneha de personliga tillhörigheter som Kriminalvården beslutar.*

Paragrafen reglerar en intagens rätt till personliga tillhörigheter och vem som beslutar om detta. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Av paragrafen följer att det är Kriminalvården som beslutar vilka personliga tillhörigheter som en intagen som avtjänar ett fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands får ta emot och inneha. Vid prövningen måste Kriminalvården beakta vad som överenskommits mellan Sverige och den mottagande staten i fråga om personliga tillhörigheter.

17 § Bestämmelserna i 5 kap. 2–4 §§ fängelselagen (2010:610) ska gälla vid tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag.

När den intagne ska svara för kostnader enligt 5 kap. 3 § fängelselagen får beloppet inte överstiga kostnaden för att sända tillhörigheterna från en kriminalvårdsanstalt i Sverige.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som ska gälla i fråga om omhändertagande och kvarlämnande av personliga tillhörigheter vid tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Av första stycket framgår att bestämmelserna om personliga tillhörigheter i 5 kap. 2–4 §§ FäL ska gälla vid tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

Enligt 5 kap. 2 § första stycket FäL får tillhörigheter som en intagen inte får ta emot och inneha omhändertas och förvaras för den intagnes räkning. Tillhörigheter som omhändertagits ska lämnas ut till den intagne senast i samband med att han eller hon inte längre ska vara berövad friheten. Av bestämmelsens andra stycke framgår att en intagen inte utan särskilt medgivande får disponera pass och pengar som omhändertagits enligt första stycket.

Enligt 5 kap. 3 § FäL får tillhörigheter som omhändertagits på den intagnes bekostnad sändas till den adress där den intagne är folkbokförd eller till annan adress som han eller hon anger.

Lämnar en intagen kvar tillhörigheter i en anstalt ska enligt 5 kap. 4 § första stycket FäL i den föreslagna lydelsen, tillhörigheterna förvaras av Kriminalvården i tre månader från det att frihetsberövandet upphört. Om tillhörigheterna inte har hämtats ut inom denna tid, får de genom Kriminalvårdens försorg säljas eller, om det inte är möjligt, förstöras. Av bestämmelsens andra stycke framgår att om Kriminalvården har sålt en intagens tillhörigheter, har han eller hon rätt till skälig ersättning. Sådan ersättning får inte betalas ut med ett högre belopp än som har influtit vid försäljningen.

Förarbetsuttalanden till fängelselagens bestämmelser om personliga tillhörigheter (se prop. 2009/10:135 s. 80–82 och 134–136) och befintlig praxis avseende tillämpning av dessa bestämmelser kommer att vara vägledande även vid Kriminalvårdens hantering av personliga tillhörigheter enligt denna bestämmelse.

Av andra stycket följer att kostnaden för att sända omhändertagna tillhörigheter till den intagne enligt 5 kap. 3 § FäL inte får överstiga kostnaden för att sända motsvarande tillhörigheter från en kriminalvårdsanstalt i Sverige. Eventuella merkostnader för att sända

tillhörigheter från en anstalt i den mottagande staten i stället för en anstalt i Sverige ska alltså inte bekostas av den intagne.

Intagnas medel

18 § Kriminalvården ansvarar för administrationen av den intagnes medel under verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag.

Paragrafen anger att det är Kriminalvården som har ansvaret för administrationen av den intagnes medel under verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands. Övervägandena finns i avsnitt 7.9.1.

19 § Kriminalvården ska, för permissions- och frigivningsändamål, hålla inne en tiondel av den ersättning som betalas ut till en intagen för sysselsättning under verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag. Kriminalvården får i särskilda fall medge att den ersättning som hålls inne används för annat ändamål. Ersättning som hålls inne ska betalas ut till den intagne senast i samband med att han eller hon inte längre ska vara berövad friheten.

Paragrafen innehåller bestämmelser som begränsar den intagnes rätt att disponera över ersättning som betalas ut för sysselsättning under verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands. Övervägandena finns i avsnitt 7.9.2.

Av paragrafen följer att Kriminalvården för den intagnes räkning ska hålla inne en tiondel av hans eller hennes ersättning avseende sysselsättning för permissions- och frigivningsändamål. Kriminalvården får i särskilda fall medge att den ersättning som hålls inne används för andra ändamål. Det kan t.ex. handla om att en intagen medges att använda den innehållna ersättningen till att betala anhörigas resor till anstalten. Den intagne har senast i samband med att han eller hon inte längre ska vara berövad friheten rätt att få tillgång till de medel som hålls inne av Kriminalvården. Det innebär att en intagen normalt har rätt att senast i anslutning till villkorlig frigivning få tillgång till medel som hålls inne, dvs. när verkställigheten av ett fängelsestraff åter sker i en anstalt i Sverige (se avsnitt 7.4).

20 § Om en intagen uppsåtligen har skadat egendom som tillhör eller har upplåtits till Kriminalvården, får Kriminalvården av den ersättning som betalas ut till den intagne för sysselsättning under verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag ta ut ett belopp som motsvarar kostnaderna för att ersätta eller på annat sätt återställa egendomen.

I paragrafen regleras Kriminalvårdens rätt att från den ersättning som betalas ut för sysselsättning avräkna kostnader som uppstått på grund av skadegörelse. Övervägandena finns i avsnitt 7.9.2.

Av paragrafen följer att om en intagen uppsåtligen har skadat egendom som tillhör eller har upplåtits till Kriminalvården, får myndigheten av den ersättning som betalas ut till den intagne för sysselsättning under verkställigheten utomlands ta ut ett belopp som motsvarar kostnaderna för

att ersätta eller på annat sätt återställa egendomen. Kriminalvårdens rätt att avräkna kostnader vid skadegörelse avser alltså inte bara egendom som helt förstörts utan även egendom som skadats och behöver repareras. Egendom som har upplåtits till Kriminalvården tar i första hand sikte på egendom som Kriminalvården hyr. Även skador som uppstått före och efter verkställigheten utomlands omfattas av bestämmelsen, förutsatt att kostnaden för att ersätta eller återställa egendomen inte kan täckas med ersättning som betalas ut av Kriminalvården under verkställigheten i Sverige. Rätten att avräkna kostnader vid skadegörelse är inte avsedd att omfatta den del av ersättningen som ska hållas inne för den intagnes räkning enligt 19 §.

21 § Ersättning som betalas ut till en intagen för sysselsättning under verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag får inte utmätas.

Paragrafen innehåller ett förbud mot utmätning av den ersättning som betalas ut till en intagen för sysselsättning under verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands. Övervägandena finns i avsnitt 7.9.3.

Kontakter med advokater, andra rättsliga ombud eller icke-statliga organisationer som tillhandahåller juridiska tjänster

22 § Om en intagen har rätt att träffa sin försvarare enligt 21 kap. 9 § rättegångsbalken ska Kriminalvården bevilja försvararen tillstånd till besök i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

Kriminalvården får även i andra fall bevilja en advokat, ett annat rättsligt ombud eller en icke-statlig organisation som tillhandahåller juridiska tjänster tillstånd till besök i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

Om den intagne, en advokat, ett annat rättsligt ombud eller en icke-statlig organisation som tillhandahåller juridiska tjänster begär det, får Kriminalvården bevilja tillstånd till kontakt med den intagne genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när Kriminalvården ska bevilja tillstånd till besök i en kriminalvårdsanstalt utomlands i vissa fall. Övervägandena finns i avsnitt 7.10.

Av första stycket framgår att Kriminalvården ska bevilja tillstånd till besök i en kriminalvårdsanstalt utomlands om en intagen har rätt att träffa sin försvarare enligt 21 kap. 9 § rättegångsbalken.

Enligt andra stycket får Kriminalvården även i andra fall bevilja en advokat, ett annat rättsligt ombud eller en icke-statlig organisation som tillhandahåller juridiska tjänster sådant tillstånd. Det kan t.ex. handla om en advokat eller annan jurist som har förordnats som offentligt biträde i ett mål som prövas i en allmän förvaltningsdomstol eller migrationsdomstol.

I tredje stycket anges att Kriminalvården får bevilja tillstånd till kontakt med den intagne genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring, om den intagne, en advokat, ett annat rättsligt ombud eller en icke-statlig organisation som tillhandahåller juridiska tjänster begär det. Det kan t.ex. handla om att den intagne föredrar sådan kontakt framför besök i anstalten.

Det kan även handla om att kontakter med ett offentligt biträde bedöms kunna ske genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring.

Upphörande av tillfällig verkställighet utomlands

23 § *En tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt denna lag ska upphöra senast vid den tidpunkt som anges i beslutet om framställning enligt 3 §. Sådan verkställighet upphör när den intagne anländer till Sverige.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands senast ska upphöra. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.5.

Enligt paragrafen ska en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands upphöra senast vid den tidpunkt som anges i beslutet om framställning. Angående den tidpunkt som anges i beslutet om framställning, se författningskommentaren till 3 §. Verkställigheten upphör när den intagne anländer till Sverige, vilket är när ansvaret för transporten övergår från den mottagande statens behöriga myndighet till Kriminalvården (se även avsnitt 7.13.3 och 7.13.4). Exempelvis avses vid transporter med flygplan tidpunkten när flygplanets dörrar stängs och personal från Kriminalvården övertar ansvaret för transporten av den intagne.

24 § *Kriminalvården ska omedelbart besluta att en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska upphöra tidigare än vad som anges i beslutet om framställning enligt 3 §, om*

1. något av kriterierna för när en framställning inte får göras enligt 6 § är uppfyllt,

2. myndigheten bedömer att det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission enligt 11 §,

3. den behöriga myndigheten i den mottagande staten har lämnat tillstånd till tillfällig vistelse utanför anstalt på begäran av en svensk domstol eller annan myndighet, eller

4. den mottagande staten bedömer att den intagne utgör en allvarlig säkerhetsrisk.

Ett sådant beslut ska även omedelbart fattas om en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands skulle

1. vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen i Sverige, eller

2. strida mot Sveriges internationella förpliktelser.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när Kriminalvården omedelbart ska besluta att en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska upphöra. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.5.

Av *första stycket 1* framgår att ett beslut om upphörande av verkställigheten ska fattas om något av kriterierna för när en framställning om tillfällig verkställighet inte får göras är uppfyllt. Det kan t.ex. handla om att en intagen, som vid tidpunkten för beslutet om framställning inte var part i ett mål eller ärende enligt lagen om särskild kontroll av vissa utlännningar, har blivit part i ett sådant mål eller ärende, eller att en intagen bedöms utgöra en allvarlig säkerhetsrisk.

Enligt *första stycket 2* ska ett beslut om upphörande av verkställigheten fattas om Kriminalvården bedömer att det finns förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission enligt denna lag. Eftersom tillfällig vistelse utanför anstalt som utgångspunkt ska ske i Sverige (se avsnitt 7.6) är ett beslut om upphörande i dessa fall en förutsättning för att den intagne ska kunna återvända till Sverige och här i landet beviljas permission eller särskild permission.

I *första stycket 3* anges att ett beslut om upphörande av verkställigheten ska fattas om den behöriga myndigheten i den mottagande staten har lämnat tillstånd till vistelse utanför anstalt på begäran av en svensk domstol eller annan myndighet (se avsnitt 7.6). Det kan t.ex. handla om att en domstol kallat den intagne att personligen inställa sig till en muntlig förhandling. Vad som utgör den behöriga myndigheten i den mottagande staten kan variera beroende på hur överenskommelsen mellan Sverige och den staten har utformats, se författningskommentaren till 3 § fjärde stycket.

Av *första stycket 4* framgår att ett beslut om upphörande av verkställigheten ska fattas om den mottagande staten bedömer att den intagne utgör en allvarlig säkerhetsrisk. Detta kan aktualiseras om den mottagande staten får kännedom om omständigheter hänförliga till den intagne som gör att den staten anser det nödvändigt att avbryta den tillfälliga verkställigheten. Till skillnad från första punkten krävs inte att Kriminalvården gör en ny bedömning av om den intagne utgör en allvarlig säkerhetsrisk enligt 6 §. I stället är det tillräckligt att den mottagande staten gör en sådan bedömning.

Enligt *andra stycket* ska Kriminalvården omedelbart besluta om upphörande av en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands om en sådan verkställighet skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen i Sverige (*punkt 1*) eller strida mot Sveriges internationella förpliktelser (*punkt 2*). Det kan handla om att förhållandena i den mottagande staten har ändrats eller att brister ha upptäckts sedan Kriminalvården beslutade om en framställning enligt 3 §, exempelvis i fråga om bristande fängelseförhållanden i förhållande till de krav som följer av Europakonventionen eller andra internationella åtaganden. Andra situationer när bestämmelsen skulle kunna aktualiseras är om det utbryter krig i den mottagande staten, eller om den staten drabbas av en naturkatastrof eller ett försämrat säkerhetsläge som påverkar möjligheten att verkställa svenska fängelsestraff på ett sätt som är förenligt med Sveriges internationella förpliktelser.

25 § Kriminalvården får även i andra fall än de som avses i 24 § besluta att en tillfällig verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska upphöra tidigare än vad som anges i beslutet om framställning enligt 3 §.

En intagen får begära att Kriminalvården fattar beslut enligt första stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när Kriminalvården får besluta att en tillfällig verkställighet i en kriminalvårdsanstalt utomlands ska upphöra. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.5.

Möjligheten för Kriminalvården att enligt *första stycket* besluta att en tillfällig verkställighet i en anstalt utomlands ska upphöra tidigare än vad som anges i beslutet om framställning tar sikte på andra situationer än de som nämns i 24 §, där myndigheten bedömer att ett beslut om upphörande är nödvändigt. Det kan t.ex. handla om att verkställigheten i en anstalt utomlands visar sig medföra svårigheter för den intagne att upprätthålla kontakt med familjemedlemmar eller att den intagnes vårdbehov ökar och bedömningen görs att behovet bäst tillgodoses av svensk hälso- och sjukvård. Det kan även finnas skäl att besluta om upphörande om det visar sig att verkställigheten utomlands medför praktiska svårigheter för Kriminalvården eller andra svenska myndigheter. Det kan t.ex. handla om att den intagne behöver ha regelbundna möten eller andra kontakter med en viss myndighet.

Av *andra stycket* framgår att en intagen får begära att Kriminalvården fattar beslut om upphörande av en tillfällig verkställighet utomlands. Det kan t.ex. handla om att den intagne, genom en begäran om upphörande av verkställigheten, vill uppmärksamma Kriminalvården på att hans eller hennes situation har förändrats på ett sådant sätt att det inte längre är lämpligt att fängelsestraffet verkställs utomlands.

Överklagande

26 § Kriminalvårdens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Paragrafen anger att Kriminalvårdens beslut enligt lagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Övervägandena finns i avsnitt 7.12.

27 § Ett överklagande enligt 26 § ska göras till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det häkte är beläget där den klagande var inskriven när det första beslutet i ett ärende enligt denna lag fattades.

Om den klagande var inskriven i en kriminalvårdsanstalt utomlands när det första beslutet i ärendet fattades, ska ett överklagande göras till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det häkte är beläget där den klagande senast var inskriven i Sverige.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen innehåller forumregler. Övervägandena finns i avsnitt 7.12.

Av *första stycket* följer att ett överklagande ska göras till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det häkte är beläget där den klagande var inskriven när det första beslutet i ett ärende enligt lagen fattades. Det handlar om det första beslutet i ett enskilt ärende, t.ex. ett ärende om framställning, ett ärende om förutsättningar att bevilja permission eller särskild permission eller ett ärende om tillstånd till besök.

Om den klagande har överförs till den mottagande staten och var inskriven i en kriminalvårdsanstalt där när det första beslutet i ett ärende fattades, ska enligt *andra stycket* ett överklagande göras till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det häkte är beläget där den klagande senast var inskriven i Sverige.

Av *tredje stycket* följer att prövningstillstånd krävs vid ett överklagande till kammarrätten.

28 § Ett beslut får inte överklagas enligt 26 § innan beslutet har omprövats av Kriminalvården. En sådan omprövning får begäras av den beslutet angår om det har gått honom eller henne emot. Ett överklagande av ett beslut som inte har omprövats ska anses vara en begäran om omprövning.

Vid omprövning enligt första stycket får beslutet inte ändras till den klagandes nackdel.

Paragrafen innehåller bestämmelser om obligatorisk omprövning. Övervägandena finns i avsnitt 7.12.

I första stycket anges att ett beslut inte får överklagas innan det har omprövats av Kriminalvården. En omprövning av ett beslut får begäras av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. Om beslutet överklagas innan det har omprövats ska överklagandet anses vara en begäran om omprövning. Omprövningen är en förutsättning för att klaganden ska kunna föra ärendet vidare till allmän förvaltningsdomstol.

Enligt andra stycket får ett beslut som omprövas inte ändras till klagandens nackdel. Förbudet mot att ändra beslutet till nackdel för den klagande gäller vid en omprövning som grundar sig på en begäran om omprövning från klaganden. En annan sak är att Kriminalvården i vissa fall kan ändra ett gynnande beslut till den intagnes nackdel (se 37 § andra stycket förvaltningslagen [2017:900]).

29 § En begäran om omprövning ska vara skriftlig och ha kommit in till Kriminalvården inom tre veckor från den dag då den klagande fick del av beslutet. I begäran om omprövning ska den klagande ange vilket beslut som avses och vilken ändring i beslutet som han eller hon begär.

Kriminalvården prövar om skrivelsen med begäran om omprövning har kommit in i rätt tid. Om skrivelsen har kommit in för sent ska den avvisas, om inte förseningen beror på att myndigheten lämnat den klagande felaktig underrättelse om hur man begär omprövning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om de formella krav som ställs på en begäran om omprövning enligt 28 §. Övervägandena finns i avsnitt 7.12.

17.2 Förslaget till lag om arbetsmiljölagens tillämplighet för arbetstagare inom Kriminalvården vid tjänstgöring i en kriminalvårdsanstalt utomlands

1 § I fråga om Kriminalvårdens arbetsmiljöansvar ska följande bestämmelser i arbetsmiljölagen (1977:1160) tillämpas för arbetstagare inom Kriminalvården som tjänstgör i en kriminalvårdsanstalt utomlands där fängelsestraff verkställs enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands:

- 2 kap. 1–8 §§,*
- 3 kap. 1–3 §§, 4 §, 7 g § första och andra styckena och 12 §, och*
- 6 kap. 1–6 §§, 6 a § första stycket första och andra meningarna och andra stycket samt 8 och 9 §§.*

Paragrafen, som är ny, innebär att arbetsmiljölagen i angivna delar är tillämplig avseende Kriminalvårdens utsända personal som tjänstgör i en

kriminalvårdsanstalt utomlands där fängelsestraff verkställs enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. Övervägandena finns i avsnitt 9.3.

17.3 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

5 kap. Bosättningsbaserade förmåner

Intagna i kriminalvårdsanstalt

7 a § En i Sverige bosatt person som lämnar landet för att avtjäna ett fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt utanför Sverige enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands ska fortfarande anses vara bosatt här.

I paragrafen, som är ny, införs en bestämmelse om att en i Sverige bosatt person som avtjänar ett fängelsestraff i en annan stat enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands fortfarande ska anses vara bosatt här. Bestämmelsen innebär att en sådan person garanteras en rätt till bosättningsbaserade förmåner under verkställigheten utomlands. Övervägandena finns i avsnitt 13.2.

17.4 Förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)

1 kap. Lagens ändamål och tillämpningsområde

4 § För deltagare i arbetsmarknadspolitiska program är denna lag tillämplig i den utsträckning som framgår av 7 § lagen (2000:625) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

För deltagare i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som har anvisats av socialnämnd är denna lag tillämplig i den utsträckning som framgår av 12 kap. 6 § socialtjänstlagen (2025:400).

För dem som Migrationsverket ger sysselsättning enligt 4 § lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. är denna lag tillämplig i den utsträckning som framgår av 5 § lagen om mottagande av asylsökande m.fl.

Att denna lag i vissa fall, utöver vad som framgår av 2 § första stycket andra meningen, gäller även utomlands framgår av 5 § lagen (2010:449) om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser och 1 § lagen (2026:000) om arbetsmiljölagens tillämplighet för arbetstagare inom Kriminalvården vid tjänstgöring i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

Paragrafen innehåller upplysningsbestämmelser om lagens tillämplighet i vissa fall. Övervägandena finns i avsnitt 9.3.

I fjärde stycket förs det in en hänvisning till den nya lagen om arbetsmiljölagens tillämplighet för arbetstagare inom Kriminalvården vid tjänstgöring i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

17.5 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

3 kap. Fysiska personer

6 a § *Den som är obegränsat skattskyldig och avtjänar ett fängelsestraff utomlands enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands ska fortsätta att vara obegränsat skattskyldig under verkställigheten.*

Paragrafen, som är ny, innebär att en person som är obegränsat skattskyldig i Sverige ska fortsätta att vara det under den tid som personen avtjänar ett fängelsestraff utomlands enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. Övervägandena finns i avsnitt 13.5.1.

Den föreslagna bestämmelsen innebär endast att den som redan är obegränsat skattskyldig kommer att fortsätta vara det under verkställigheten utomlands. Bestämmelsen medför alltså inte att den som är begränsat skattskyldig blir obegränsat skattskyldig till följd av verkställigheten utomlands.

17.6 Förslaget till lag om ändring i vallagen (2005:837)

7 kap. Allmänna bestämmelser om röstning

Budröstning

Vem som får rösta genom bud

4 § Väljare som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller ålder inte själva kan ta sig till ett röstmottagningsställe får lämna sina valsedlar där genom bud.

Dessutom får följande väljare budrösta:

1. väljare som betjänas av Postnord Group AB:s lantbrevbärare, i den utsträckning som följer av 3 kap. 7 §,
2. väljare som är intagna i häkte,
3. väljare som är intagna i kriminalvårdsanstalt och av säkerhetsskäl inte kan rösta i samma röstningslokal som andra intagna på anstalten,
4. *väljare som är intagna i kriminalvårdsanstalt utomlands enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.*

Budröster ska lämnas i ytterkuvert för budröst.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka väljare som får rösta genom bud. Övervägandena finns i avsnitt 7.17.

I *andra stycket* läggs en ny *punkt 4* till som innebär att även väljare som är intagna i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands får budrösta.

Vem som får vara bud

5 § Följande personer får vara bud:

1. väljarens make eller sambo och väljarens, makens eller sambons barn, barnbarn, föräldrar eller syskon,

2. de som yrkesmässigt eller på liknande sätt ger väljaren vård eller som annars brukar hjälpa väljaren i personliga angelägenheter,
 3. lantbrevbärare anställda av Postnord Group AB,
 4. anställda vid ett häkte eller en kriminalvårdsanstalt,
 5. *anställda vid Kriminalvården som tjänstgör vid en kriminalvårdsanstalt utomlands där fängelsestraff verkställs enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.*
- Ett bud ska ha fyllt 18 år.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka personer som får vara bud. Övervägandena finns i avsnitt 7.17.

I *första stycket* läggs en ny *punkt 5* till som innebär att även anställda vid Kriminalvården som tjänstgör vid en kriminalvårdsanstalt utomlands där fängelsestraff verkställs enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands får vara bud.

17.7 Förslaget till lag om ändring i fängelselagen (2010:610)

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om verkställighet av fängelse i kriminalvårdsanstalt i Sverige. Bestämmelserna avser

- placering (2 kap.),
- sysselsättning och ersättning (3 kap.),
- fritid (4 kap.),
- personliga tillhörigheter (5 kap.),
- vistelse i gemensamhet och avskildhet (6 kap.),
- besök och andra kontakter (7 kap.),
- särskilda kontroll- och tvångsåtgärder (8 kap.),
- hälso- och sjukvård (9 kap.),
- permission och annan tillfällig vistelse utanför anstalt (10 kap.),
- särskilda utslusningsåtgärder (11 kap.),
- varning och uppskjuten villkorlig frigivning (12 kap.), samt
- beslut och överklagande m.m. (13–15 kap.).

Paragrafen innehåller bestämmelser om lagens innehåll. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Genom tillägget i paragrafen klargörs att lagens bestämmelser reglerar verkställighet av fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt i Sverige.

1 a § *Verkställighet av fängelse får även ske i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.*

Verkställighet av fängelse i en kriminalvårdsanstalt får dock inte inledas i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

Paragrafen, som är ny, innehåller kompletterande bestämmelser om verkställighet av ett fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt. Övervägandena finns i avsnitt 7.2 och 7.4.

I *första stycket* klargörs att verkställighet av ett fängelsestraff inte bara regleras i fängelselagen, utan även i den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands.

Av *andra stycket* framgår att en verkställighet av ett fängelsestraff i en kriminalvårdsanstalt inte får inledas i en kriminalvårdsanstalt utomlands. Det innebär att verkställigheten av ett fängelsestraff alltid kommer att inledas med stöd av fängelselagen.

5 kap. Personliga tillhörigheter

4 § Lämnar en intagen kvar tillhörigheter i en anstalt ska tillhörigheterna förvaras av *Kriminalvården* i tre månader från det att frihetsberövandet upphört. Om tillhörigheterna inte har *hämtats* ut inom denna tid, får de genom Kriminalvårdens försorg säljas eller, om det inte är möjligt, förstöras.

Om Kriminalvården har sålt en intagens tillhörigheter, har han eller hon rätt till skälig ersättning. Sådan ersättning får inte betalas ut med ett högre belopp än som har *kommit in* vid försäljningen.

I paragrafen regleras Kriminalvårdens hantering av kvarlämnande tillhörigheter. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

I *första stycket* görs en ändring som innebär att kvarlämnade tillhörigheter inte längre behöver förvaras i den anstalt där de lämnats kvar.

Övriga ändringar är språkliga.

17.8 Förslaget till lag om ändring i brottsskadelagen (2014:322)

Lagens tillämpningsområde

2 § Brottskadeersättning betalas om brottet har begåtts i Sverige.

Brottskadeersättning enligt 4–5 a §§ betalas även om brottet har begåtts utomlands, om den skadelidande vid tidpunkten för brottet hade sin hemvist i Sverige. *Brottskadeersättning enligt 6 och 7 §§ betalas även om brottet har begåtts utomlands vid verkställighet av ett fängelsestraff enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands, om den skadelidande vid tidpunkten för brottet hade sin hemvist i Sverige.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om lagens geografiska tillämpningsområde. Övervägandena finns i avsnitt 12.2.

I paragrafens *andra stycke* utvidgas lagens tillämpningsområde till att i fler fall omfatta brott som begås utomlands. Tillägget innebär att brottskadeersättning för sakskada och ren förmögenhetsskada enligt 6 och 7 §§ kan betalas även om brottet har begåtts utomlands av någon som avtjänar ett fängelsestraff enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands. Det förutsätter att den skadelidande hade sin hemvist i Sverige vid tidpunkten för brottet.

17.9 Förslaget till lag om ändring i strafftidslagen (2018:1251)

Överklagande

25 § Kriminalvårdens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol om beslutet gäller

1. inställelse vid kriminalvårdsanstalt enligt 6 § första stycket,
2. uppskov enligt 14 § eller återkallelse av ett beviljat uppskov enligt 15 §, eller
3. strafftidsbeslut enligt 21 § eller ändring av strafftidsbeslut enligt 22 §.

Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Ett beslut överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte eller det frivårdskontor är beläget där den klagande var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades.

Om den klagande var inskriven i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands när det första beslutet i ärendet fattades, överklagas beslutet till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det häkte är beläget där den klagande senast var inskriven i Sverige.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande av Kriminalvårdens beslut i vissa fall och om forum. Övervägandena finns i avsnitt 7.12

I *fjärde stycket*, som är nytt, införs en forumregel som ska tillämpas om den klagande överförs till den mottagande staten och var inskriven i en kriminalvårdsanstalt där enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands när det första beslutet i ett ärende fattades. I en sådan situation ska ett överklagande göras till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det häkte är beläget där den dömde senast var inskriven i Sverige.

Övriga ändringar är redaktionella.

17.10 Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400)

29 kap. Ansvarsfördelning mellan kommuner

Ansvar vid vistelse i kriminalvårdsanstalt och på sjukhus

3 a § *Den kommun där den enskilde senast vistades ansvarar för insatser vid kriminalvård i anstalt enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands, om inte annat följer av 1 eller 3 §.*

Paragrafen, som är ny, reglerar vilken kommun som ansvarar för den enskildes behov av insatser enligt socialtjänstlagen vid kriminalvård i anstalt enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands, när den enskilde inte är folkbokförd eller bosatt i Sverige. Enligt bestämmelsen är det då den kommun där den enskilde senast vistades som ansvarar för insatser enligt socialtjänstlagen. Övervägandena finns i avsnitt 13.3.

Skyldighet att slutföra utredning

9 § En kommun som har inlett en utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd är skyldig att slutföra utredningen och fatta beslut i ärendet även om ansvaret för barnet enligt 1, 2, 3, 3 a eller 4 § övergår till en annan kommun. Detsamma gäller om en utredning har inletts och ärendet avser vård på grund av skadligt bruk eller beroende. Den andra kommunen är skyldig att på begäran bistå med den utredning som kan behövas för att fatta beslut i ärendet.

Första stycket gäller inte om den andra kommunen samtycker till att ta över utredningen av ärendet eller om ärendet annars flyttas över.

Paragrafen reglerar kommunens skyldighet att i vissa fall slutföra en utredning när den enskilde byter kommun. Övervägandena finns i avsnitt 13.3.

Genom tillägget i *första stycket* omfattar bestämmelsens tillämpningsområde även situationen när ansvaret för den intagne övergår till en annan kommun enligt den föreslagna bestämmelsen i 29 kap. 3 a §. Då intagna som är under 18 år inte ska kunna bli föremål för verkställighet enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands, är det alltså endast när en utredning har inletts och ärendet avser vård på grund av skadligt bruk eller beroende som tillägget i bestämmelsen aktualiseras.

17.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (2026:000) om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning

7 kap. Överklagande m.m.

8 § Ett överklagande enligt 4 § ska ges in till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte, det kontrollerade boende eller det frivårdskontor är beläget där den dömde var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades.

Om den dömde var inskriven i en kriminalvårdsanstalt utomlands enligt lagen (2026:000) om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands när det första beslutet i ärendet fattades, ska ett överklagande ges in till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det häkte är beläget där den dömde senast var inskriven i Sverige.

I paragrafen regleras vilken domstol som ska pröva ett överklagande enligt 4 §. Övervägandena finns i avsnitt 7.12.

I *andra stycket*, som är nytt, införs en forumregel som ska tillämpas om den dömde överförts till den mottagande staten och var inskriven i en kriminalvårdsanstalt där enligt den föreslagna lagen om tillfällig verkställighet av svenska fängelsestraff utomlands när det första beslutet i ett ärende fattades. I en sådan situation ska ett överklagande göras till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den anstalt eller det häkte är beläget där den dömde senast var inskriven i Sverige.

AVTAL
MELLAN
KONUNGARIKET SVERIGE
OCH
REPUBLIKEN ESTLAND
OM VERKSTÄLLIGHET AV SVENSKA
FÄNGELSESTRAFF I ESTLAND

Ingress

DEL IALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1	Definitioner
Artikel 2	Syfte och tillämpningsområde
Artikel 3	Efterlevnad av andra internationella instrument
Artikel 4	Samarbetsavtal
Artikel 5	Parternas skyldigheter
Artikel 6	Tillämplig rätt
Artikel 7	Kriminalvårdens befogenheter och ansvar
Artikel 8	Estlands kriminalvårdsmyndighets befogenheter och ansvar

DEL IIJURISDIKTION

Artikel 9	Lagföring
Artikel 10	Ansvar att anmäla misstänkta brott
Artikel 11	Estlands utredningar av misstänkta brott
Artikel 12	Hörande och deltagande via ljud- och bildöverföring

DEL IIIANSTALTEN

Artikel 13	Kapacitet och förhållanden i anstalten
Artikel 14	Språk och rätten till information
Artikel 15	Personal
Artikel 16	Säkerheten i anstalten
Artikel 17	Mat i anstalten
Artikel 18	Utrymning av anstalten i en nödsituation

DEL IVFÖRFARANDE

Artikel 19	Framställning om verkställighet
Artikel 20	Dömda som är undantagna från verkställighet av ett svenskt straff i Estland
Artikel 21	Inledande av verkställighet i Estland

Artikel 22	Upphörande av verkställighet i Estland
Artikel 23	Förlängning av verkställighetsperioden i Estland
Artikel 24	Transport av intagna
Artikel 25	Rymning

<u>DEL V</u>	<u>VILLKOR FÖR VERKSTÄLLIGHET</u>
--------------	-----------------------------------

Artikel 26	Sysselsättning
Artikel 27	Intagnas fritid
Artikel 28	Intagnas elektroniska kommunikation
Artikel 29	Intagnas försändelser
Artikel 30	Intagnas personliga tillhörigheter

<u>DEL VI</u>	<u>INTAGNAS MEDEL OCH ERSÄTTNING</u>
---------------	--------------------------------------

Artikel 31	Administration av intagnas medel
Artikel 32	Ersättning för sysselsättning
Artikel 33	Innehållande av ersättning

<u>DEL VII</u>	<u>PERMISSION OCH ANNAN TILLFÄLLIG VISTELSE UTANFÖR ANSTALTEN</u>
----------------	---

Artikel 34	Allmänt villkor
Artikel 35	Ansökan om permission
Artikel 36	Standardpermission
Artikel 37	Särskild permission
Artikel 38	Hantering av tillfällig vistelse utanför anstalten
Artikel 39	Inställelse vid domstol eller annan myndighet
Artikel 40	Utredning om återfallsrisk

<u>DEL VIII</u>	<u>HÄLSO- OCH SJUKVÅRD OCH INTAGNA SOM AVLIDER</u>
-----------------	--

Artikel 41	Hälsö- och sjukvård
Artikel 42	Intagna som avlider, självmordsförsök och andra självskadande handlingar eller beteenden

<u>DEL IX</u>	<u>INFORMATIONsutbyte</u>
Artikel 43	Information i samband med att verkställigheten i Estland inleds
Artikel 44	Information under verkställigheten i Estland
Artikel 45	Information i samband med att verkställigheten i Estland upphör
Artikel 46	Konfidentialitet
 <u>DEL X</u>	 <u>IMMUNITET OCH PRIVILEGIER M.M.</u>
Artikel 47	Tillsyn över, utredningar om, klagomål från och talan som väcks av intagna
Artikel 48	Svensk personals immunitet
Artikel 49	Intagnas inkomstskatt
 <u>DEL XI</u>	 <u>KOSTNADER</u>
Artikel 50	Efter ikraftträdande
Artikel 51	Vid full beläggning
Artikel 52	Övergångsperiod
Artikel 53	Kostnader för oförutsedda vistelser i Estland
Artikel 54	Indexreglering
 <u>DEL XII</u>	 <u>SLUTBESTÄMMELSER</u>
Artikel 55	Ikraftträdande och giltighetstid
Artikel 56	Ansvar
Artikel 57	Force majeure
Artikel 58	Samråd och tvistlösning
Artikel 59	Suspension
Artikel 60	Ändring
Artikel 61	Uppsägning

Konungariket Sveriges regering och Republiken Estlands regering
(nedan tillsammans kallade *parterna* och var för sig *parten*),

Bilaga 1

som beaktar Konungariket Sveriges och Republiken Estlands nära
och mångåriga samarbete och förbindelser,

som tar fasta på de båda ländernas engagemang för gemensamma
grundläggande värderingar och önskar vidareutveckla samarbetet,

som önskar stärka de ömsesidiga banden och samarbetet inom de
nordisk-baltiska samarbetsformaten och Nordatlantiska
fördragsorganisationen samt på området kriminalvård och främjande av
rättsstatsprincipen, demokrati och mänskliga rättigheter,

som konstaterar att Kriminalvården står inför utmaningar när det
gäller tillgänglig kriminalvårdsinfrastruktur,

som noterar att principerna om frivilligt samtycke, god tro och
pacta sunt servanda är allmänt erkända,

som betonar att detta avtal ska genomföras med full respekt för de
mänskliga rättigheterna enligt de internationella
människorättskonventioner som parterna är avtalsslutande parter i, och

som önskar hjälpa varandra i så stor omfattning som möjligt,
har kommit överens om följande.

DEL I
ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1
Definitioner

I detta avtal gäller följande definitioner:

- a) *Sverige*: Konungariket Sverige.
- b) *Estland*: Republiken Estland.
- c) *anstalten*: Tartuanstalten i Tartu i Estland.
- d) *svensk personal*: personal som förordnats av Kriminalvården.
- e) *estländsk personal*: personal som förordnats av estländska myndigheter.
- f) *svenskt straff*: fängelsestraff som utdömts av en svensk domstol genom ett avgörande som har fått laga kraft och är verkställbart i Sverige.
- g) *intagen*: person som dömts till ett svenskt fängelsestraff och som överförs till Estland.
- h) *vårdmottagning i anstalten*: vårdgivare i anstalten.
- i) *samarbetsavtal*: avtal mellan Kriminalvården och Estlands justitie- och digitaliseringsministerium inom det här avtalets tillämpningsområde där det fastställs närmare villkor för hur anstalten ska användas för verkställighet av svenska straff.
- j) *de europeiska fängelsereglerna*: Europarådets ministerkommittés rekommendation Rec(2006)2-rev avseende de europeiska fängelsereglerna.
- k) *CPT-standarderna*: de standarder som utarbetats av Europeiska kommittén till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (CPT) och som är tillämpliga på fängelsestraff.

Artikel 2

Bilaga 1

Syfte och tillämpningsområde

1. I detta avtal fastställs ramen för samarbete mellan Sverige och Estland om verkställighet av svenska straff i Estland samt parternas förfaranden, rättigheter och skyldigheter.
2. Detta avtal utgör ett rättsligt bindande instrument enligt folkrätten och regleras av 1969 års Wienkonvention om traktaträtten.

Artikel 3

Efterlevnad av andra internationella instrument

1. All verksamhet enligt detta avtal ska bedrivas med full respekt för parternas rättigheter och rättsliga skyldigheter enligt internationell rätt, bland annat

a) EU-rätten,

b) den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter,

c) konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning och dess fakultativa protokoll,

d) den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och protokoll nr 1 till den konventionen, och

e) konventionen angående flyktingars rättsliga ställning och 1967 års protokoll till den konventionen.

2. Behandling av personuppgifter enligt detta avtal ska ske i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) och i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF.

Artikel 4
Samarbetsavtal

Bilaga 1

1. För genomförandet och den praktiska tillämpningen av detta avtal ska Kriminalvården och Estlands justitie- och digitaliseringsministerium utarbeta ett samarbetsavtal om exempelvis anstaltens verksamhet, personalen, faciliteterna, transport av intagna och andra uppgifter som kan komma att utföras av Kriminalvården eller Estlands kriminalvårdsmyndighet.

2. Det är Kriminalvården och Estlands justitie- och digitaliseringsministerium som ska ingå samarbetsavtalet.

3. Kriminalvården och Estlands justitie- och digitaliseringsministerium kan ingå ytterligare genomförandeöverenskommelser inom tillämpningsområdet för detta avtal och samarbetsavtalet för att ytterligare underlätta ett oavbrutet genomförande av det här avtalet.

Artikel 5

Parternas skyldigheter

1. Estland samtycker till att anstalten och estländsk personal används för att verkställa svenska straff på estländskt territorium.
2. Sverige ska stå för kostnaderna för verkställigheten av svenska straff i enlighet med del XI i detta avtal. Verkställighet av svenska straff i anstalten ska grundas på villkor som anges i detta avtal.
3. Estland ska göra de anpassningar av anstalten som krävs, i enlighet med vad som anges närmare i samarbetsavtalet, för att se till att den uppfyller de krav som anges i det här avtalet. Estland ska säkerställa att anstalten fortlöpande uppfyller de kraven.

1. När det gäller detta avtal och samarbetsavtalet ska Estlands lagar och andra författningar vara tillämpliga på verkställighet av svenska straff i anstalten, inklusive på de intagnas rättigheter och skyldigheter.

2. Delar av Estlands lagstiftning om verkställighet av fängelsestraff ska inte vara tillämpliga på verkställighet av svenska straff i anstalten. Det gäller tillämpningsområdet för följande bestämmelserna: § 11 (1) och 11 (3), § 14 (3) och 14 (4), § 16, § 18 (1), 18 (4), 18 (5) och 18 (8) vad gäller dna-prov, §§ 19–22, § 31 (3), § 46 (1) sista meningen, § 50 (3) sista meningen, § 53 (4), avsnitt 6, § 63 (1) 1¹–4) och 63 (2), § 64 (4¹), § 65¹, § 67¹ (3), avsnitt 9 och kapitel 3 i Estlands fängelselag, inklusive ändringar till och med RT I, 31.12.2024.

3. Bestämmelser i detta avtal ska gälla i stället för delar av Estlands lagstiftning om verkställighet av fängelsestraff. Det gäller tillämpningsområdet för följande bestämmelser i Estlands fängelselag, inklusive ändringar till och med RT I, 31.12.2024:

- a) Artikel 41.2 i detta avtal ska tillämpas i stället för § 14 (1) sista meningen.
- b) Artikel 28.3 i detta avtal ska tillämpas i stället för § 28 (2).
- c) Artikel 29 i detta avtal ska tillämpas i stället för § 28¹.
- d) Del VII i detta avtal ska tillämpas i stället för §§ 32–33.
- e) Artikel 26 och del VI i detta avtal ska tillämpas i stället för §§ 34–44.
- f) Artikel 17 i detta avtal ska tillämpas i stället för § 47.
- g) Artikel 27 i detta avtal ska tillämpas i stället för § 55.
- h) Artikel 42 i detta avtal ska tillämpas i stället för § 56.

4. Klagomål och rättsliga frågor som rör verkställighet av svenska straff ska handläggas av estländska myndigheter, däribland estländska domstolar. Klagomål och rättsliga frågor som rör Kriminalvårdens beslut att göra en framställning om verkställighet av ett svenskt straff i Estland i enlighet med artikel 19 i detta avtal, att göra en annan bedömning än Estlands kriminalvårdsmyndighet i enlighet med artikel 35.2 b i detta avtal eller att inte ge tillstånd i enlighet med artikel 47.6 i detta avtal ska dock handläggas av svenska myndigheter, däribland svenska domstolar.

Bilaga 1

5. Svensk arbetsrättslig och arbetsmiljörelaterad lagstiftning och annan reglering ska gälla för den svenska personalen.
6. Estländsk arbetsrättslig och arbetsmiljörelaterad lagstiftning och annan reglering ska gälla för den estländska personalen.
7. Estlands lagar och andra författningar om arbetsvillkor, inklusive arbetsmiljö, och försäkring ska gälla för intagna under sysselsättning.

Artikel 7

Bilaga 1

Kriminalvårdens befogenheter och ansvar

1. Kriminalvården ska

- a) ha rätt att övervaka genomförandet av detta avtal,
- b) fullgöra de uppgifter och skyldigheter som Kriminalvården ges i detta avtal,
- c) utbilda den estländska personalen enligt överenskommelse i samarbetsavtalet, och
- d) behålla sitt arbetsgivaransvar för den svenska personalen.

2. Kriminalvården ska ha rätt att framföra synpunkter om Estlands efterlevnad av detta avtal.

3. Kriminalvården får begära att Estlands kriminalvårdsmyndighet ska ge nya arbetsuppgifter till någon i den estländska personalen. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska utan dröjsmål verkställa en sådan begäran i enlighet med Estlands tillämpliga lagar och andra författningar.

4. Den svenska personalen ska ha tillgång till anstalten och till all information om verkställigheten av svenska straff. Den svenska personalen ska också ha rätt att närvara vid anstaltens personalmöten.

Artikel 8

Estlands kriminalvårdsmyndighets befogenheter och ansvar

1. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska ansvara för att

- a) i anstalten verkställa svenska straff, upprätthålla ordningen och säkerheten och behandla intagna,
- b) i enlighet med led a ge tillstånd till och använda direkt våld mot intagna, inklusive tvångsåtgärder i enlighet med detta avtal och Estlands tillämpliga lagar och andra författningar, i syfte att upprätthålla ordningen och säkerheten i anstalten,
- c) ombesörja de övergripande säkerhetsarrangemangen i anstalten,
- d) arbetsleda den estländska personalen vid tillämpningen av detta avtal,
- e) föra en journal för varje intagen där verkställigheten av det svenska straffet dokumenteras och där det av varje notering framgår när den gjorts och vem i den estländska personalen som ansvarar för den,
- f) underlätta kommunikationen mellan Kriminalvården, den svenska personalen och berörda estländska myndigheter, och
- g) tillämpa de lagar och förfaranden som gäller för den estländska personalen vid verkställighet av svenska straff.

2. Estland garanterar att behandlingen av intagna och andra åtgärder som vidtas enligt denna artikel för att upprätthålla ordningen och säkerheten följer normerna i de europeiska fängelsereglerna och CPT-standarderna.

3. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 7.3, vidta omedelbara åtgärder och inleda disciplinförfaranden om den estländska personalen begår överträdelser.

4. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska granska och fatta beslut om klagomål från intagna i frågor som rör den estländska personalen. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska samråda med Kriminalvården när beslut fattas i sådana frågor.

DEL II

JURISDIKTION

Bilaga 1

Artikel 9

Lagföring

Om ett brott begås av en intagen eller av svensk personal i Estland och brottet faller under både svensk och estländsk jurisdiktion ska svenska och estländska myndigheter samarbeta för att avgöra i vilken av staterna lagföring ska ske. Ärendet ska där det är lämpligt hänskjutas till Eurojust i enlighet med artikel 12.2 i rådets rambeslut 2009/948/RIF av den 30 november 2009 om förebyggande och lösning av tvister om utövande av jurisdiktion i straffrättsliga förfaranden.

Artikel 10

Ansvar att anmäla misstänkta brott

1. Om Estlands tillämpliga lagar eller andra författningar kräver det har Estlands kriminalvårdsmyndighet ansvar att anmäla misstänkta brott i anstalten till berörda svenska myndigheter.
2. Om Sveriges tillämpliga lagar eller andra författningar kräver det har Kriminalvården ansvar att anmäla misstänkta brott i anstalten till berörda svenska myndigheter.

Artikel 11

Bilaga 1

Estlands utredningar av misstänkta brott

1. Om Sverige eller svenska myndigheter begär det ska Estland lämna information om pågående utredningar och resultaten av lagföringen.
2. Förhör med intagna i deras egenskap av misstänkta, brottsoffer eller vittnen och andra utredningsåtgärder som påverkar dem ska i möjligaste mån äga rum i anstalten om det är förenligt med utredningens syfte.
3. Denna artikel påverkar inte de rättigheter och skyldigheter som anges i artikel 47.

Artikel 12

Hörande och deltagande via ljud- och bildöverföring

1. Svenska myndigheter och domstolar ska ha möjlighet att höra en intagen eller säkerställa en intagens deltagande i förfaranden vid myndigheten eller domstolen genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring i enlighet med tillämplig svensk lagstiftning. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska underlätta hörandet av den intagne och hans deltagande.

2. Denna artikel påverkar inte tillämpningen av rättsliga instrument som gäller mellan parterna.

Artikel 13

Kapacitet och förhållanden i anstalten

1. Estland ska göra 400 celler med kapacitet för upp till 600 intagna tillgängliga i anstalten. Kapaciteten ska utgöras av enkelceller eller delade celler för högst två intagna.
2. Estland garanterar att förhållandena i anstalten följer normerna i de europeiska fängelsereglerna och CPT-standarderna.
3. En intagens cell ska vara utrustad med åtminstone stol, bord, skåp eller hylla, säng, lämplig bäddutrustning, spegel, anslagstavla, cellterminal för kommunikation med den estländska personalen, mugg, väckarklocka, radio, tv och anordning som gör att den intagne själv kan reglera inflödet av dagsljus.
4. Genom undantag från punkt 3 får en intagens cell vara utrustad på annat sätt om det finns en risk att den intagne kommer att allvarligt skada sig själv eller andra eller begå skadegörelse eller om den intagne hålls avskild för kroppsbesiktning. Den intagnes rum ska i så fall i möjligaste mån och med hänsyn tagen till ordningen och säkerheten vara utrustat med de föremål som anges i punkt 3.
5. De intagnas och den svenska personalens bruk av tobaks- och nikotinprodukter ska regleras närmare i samarbetsavtalet.
6. Parterna är ense om att hålla samråd i enlighet med artikel 58 om det görs betydande ändringar av Estlands lagar och andra författningar om förhållanden i anstalter eller intagnas rättigheter och skyldigheter.

Artikel 14

Språk och rätten till information

1. Arbetsspråket i anstalten ska vara engelska. Andra språk kan användas när någon i den estländska personalen kommunicerar med någon annan i den estländska personalen eller när någon i den svenska personalen kommunicerar med någon annan i den svenska personalen eller med en intagen.
2. Alla officiella handlingar och annan dokumentation ska upprättas på eller översättas till engelska.
3. En intagen ska ha rätt till tolk och till att få handlingar översatta om det krävs för att den intagne ska kunna ta tillvara sina rättigheter, t.ex. rätten att inge klagomål och göra dem gällande i frågor där Estlands lagar och andra författningar är tillämpliga enligt artikel 6.1 och rätten till hälso- och sjukvård enligt artikel 41. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska tillgodose detta.
4. En intagen ska ha rätt till fullständig information om sina rättigheter och skyldigheter under verkställigheten av ett svenskt straff i Estland.

Artikel 15
Personal

Bilaga 1

1. Estland ska tillhandahålla den personal som krävs för genomförandet av detta avtal och samarbetsavtalet i enlighet med artikel 8 och i enlighet med de behov som Kriminalvården anger. Sammansättningen av den estländska personalen ska anges närmare i samarbetsavtalet. Den estländska personalen ska få sådan utbildning som anges närmare i samarbetsavtalet.

2. Sverige ska tillhandahålla den personal som krävs för genomförandet av detta avtal och samarbetsavtalet i enlighet med artikel 7.

Artikel 16

Säkerheten i anstalten

1. Estland ska ansvara för att upprätthålla den allmänna ordningen och säkerheten utanför anstalten. Estland ska vidta de åtgärder som krävs för oavbruten drift av anstalten och för att förhindra att den allmänna ordningen störs i anstaltens omedelbara omgivning.

2. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska i enlighet med artikel 8.1 a ansvara för säkerheten i anstalten.

Artikel 17
Mat i anstalten

Bilaga 1

1. Intagna ska förses med mat i anstalten i enlighet med Nordiska ministerrådets nordiska näringsrekommendationer.
2. En intagen har rätt till mat som är anpassad efter hans medicinska behov. I möjligaste mån ska hänsyn också tas till den intagnes religion. En intagen har rätt att få vegetarisk mat.
3. En intagen har rätt att få mat vid sedvanliga mattider. Den intagne ska ges möjlighet att inta sina måltider vid tider som är anpassade efter hans medicinska behov eller religion.
4. En intagen har rätt att under sin fritid själv bereda eller få varm dryck, om det inte kan äventyra ordningen eller säkerheten.

Artikel 18

Utrymning av anstalten i en nödsituation

1. Om anstalten måste utrymmas i en nödsituation ska de intagna överföras till en annan plats som anges av Estlands kriminalvårdsmyndighet, så att de därefter omedelbart kan överföras till Sverige om det krävs med hänsyn till skälet för utrymningen.

2. Kriminalvården och Estlands kriminalvårdsmyndighet ska genomföra övningar i ett format som de själva väljer för att öva på förfarandena för utrymning av intagna i anstalten under särskilda omständigheter (t.ex. vid undantagstillstånd, kris, höjd beredskap eller krig).

Artikel 19

Framställning om verkställighet

1. Innan verkställigheten av ett svenskt straff i Estland inleds ska Kriminalvården göra en framställning om verkställighet till Estlands justitie- och digitaliseringsministerium. Kriminalvården får inte göra fler än 30 sådana framställningar under en period på tio (10) dagar.

2. Framställningen ska innehålla det datum då verkställigheten i Estland ska upphöra. Verkställigheten i Estland ska upphöra senast en månad före dagen för villkorlig frigivning eller för verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning.

3. Framställningen ska även innehålla den information om det svenska straffet och verkställigheten av straffet som krävs för att det ska vara möjligt att bedöma om framställningen är förenlig med detta avtal.

4. Estlands justitie- och digitaliseringsministerium ska handlägga en framställning inom tio (10) dagar. Om fler än 20 framställningar görs inom loppet av tio (10) dagar ska de framställningar som inkommit under perioden handläggas inom femton (15) dagar.

5. Framställningen ska beviljas om villkoren i artikel 20 är uppfyllda och estländsk domstol har kommit fram till att väsentligen liknande gärningar är straffbara enligt estländsk lag, det straff som ska verkställas inte är oskäligt hårt och tidsperioden mellan att domen vinner laga kraft och att den verkställs inte är mer än tre (3) år.

6. Om framställningen beviljas ska Estlands justitie- och digitaliseringsministerium omedelbart meddela Kriminalvården vilket datum verkställigheten av det svenska straffet tidigast kan inledas i anstalten. Verkställigheten av det svenska straffet i Estland ska inledas så tidigt som möjligt, under förutsättning att det finns kapacitet i anstalten.

7. Om Estlands justitie- och digitaliseringsministerium gör en avvikande bedömning av huruvida en person bör betraktas som en allvarlig säkerhetsrisk i enlighet med artikel 20.2 e får Estlands justitie- och digitaliseringsministerium avslå framställningen. Om framställningen avslås ska Estlands justitie- och digitaliseringsministerium omedelbart meddela Kriminalvården detta och ange skälen för avslaget.

Artikel 20

Dömda som är undantagna från verkställighet av ett svenskt straff i Estland

1. Kriminalvården får inte göra en framställning om verkställighet av ett svenskt straff i Estland om den dömden

- a) är en kvinna,
- b) är under 18 år,
- c) vid tidpunkten för framställningen om verkställighet har en bekräftad dödlig sjukdom eller en allvarlig fysisk eller psykisk sjukdom och behöver hälso- och sjukvård utanför anstalten,
- d) har dömts till rättspsykiatrisk vård enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård eller på annat sätt vårdas enligt den lagen,
- e) uppbär svensk ålderspension,
- f) är estländsk medborgare eller stadigvarande bosatt i Estland,
- g) har förklarats vara på flykt undan rättvisan av en estländsk myndighet, eller
- h) har förklarats för persona non grata i Estland eller av andra skäl har förbjudits av estländska myndigheter att resa in i Estland.

2. Kriminalvården får inte göra en framställning om verkställighet av ett svenskt straff i Estland för en person som utgör en allvarlig säkerhetsrisk därför att personen

- a) har dömts för brott enligt terroristbrottslagen (2022:666),
- b) har dömts för brott enligt 19 kap. brottsbalken,
- c) är part i ett mål eller ärende enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar,
- d) är eller har varit föremål för prövning i ett säkerhetsärende enligt utlänningslagen (2005:716), eller
- e) på annat sätt bedöms utgöra en allvarlig säkerhetsrisk av Kriminalvården.

Artikel 21

Bilaga 1

Inledande av verkställighet i Estland

1. När en framställning om verkställighet har beviljats av Estlands justitie- och digitaliseringsministerium får Kriminalvården överföra den intagne till Estland från och med det datum som Estlands justitie- och digitaliseringsministerium meddelar i enlighet med artikel 19.6.

2. Detta avtal utgör rättslig grund för en intagens inresa och vistelse i Estland under hela verkställigheten av det svenska straffet i anstalten.

Artikel 22

Upphörande av verkställighet i Estland

1. Den intagne ska transporteras från Estland till Sverige senast det datum som anges i enlighet med artikel 19.2.
2. Kriminalvården får besluta att verkställigheten i Estland ska upphöra tidigare än det datum som angetts i enlighet med artikel 19.2.
3. Estlands kriminalvårdsmyndighet får begära att Kriminalvården ska besluta att verkställigheten i Estland ska upphöra tidigare än det datum som angetts i enlighet med artikel 19.2. Om begäran grundar sig på en ändrad bedömning av huruvida en person bör betraktas som en allvarlig säkerhetsrisk i enlighet med artikel 20.2 e ska Kriminalvården omedelbart bevilja en sådan begäran.

Artikel 23

Bilaga 1

Förlängning av verkställighetsperioden i Estland

Det datum då verkställigheten i Estland ska upphöra får på Kriminalvårdens begäran senareläggas. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska handlägga sådana framställningar i enlighet med artikel 19.4–19.6.

Artikel 24

Transport av intagna

1. Kriminalvården ska ansvara för transport av intagna till och från estländskt territorium.
2. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska ansvara för transport av intagna inom estländskt territorium, inklusive transport till och från estländska flygplatser och Estlands gräns.
3. Innan en intagen lämnas över till Kriminalvården ska Estlands kriminalvårdsmyndighet ansvara för att säkerställa att den intagne har genomgått de säkerhetsförfaranden som krävs, i enlighet med Estlands lagar och andra författningar.
4. Innan en intagen lämnas över till Estlands kriminalvårdsmyndighet ska Kriminalvården ansvara för att säkerställa att den intagne har genomgått de säkerhetsförfaranden som krävs, i enlighet med Sveriges lagar och andra författningar.
5. På Kriminalvårdens begäran får Estlands kriminalvårdsmyndighet utföra en transport som annars skulle vara Kriminalvårdens ansvar enligt punkt 1. Detta gäller inte transporter inom svenskt territorium.
6. Under transporter av intagna som utförs av Estlands kriminalvårdsmyndighet får den estländska personalen använda tvång, inklusive tvångsåtgärder, av säkerhetsskäl och för att transporten ska kunna fortskrida ostört, i enlighet med Estlands lagar och andra författningar och detta avtal.
7. Den svenska personalen får delta som observatörer vid transporter som utförs av Estlands kriminalvård.
8. Estlands kriminalvårdsmyndighet har behörighet att fastställa påföljder och vidta åtgärder i enlighet med Estlands tillämpliga lagar och andra författningar och detta avtal för disciplinära överträdelser som begås av en intagen under transporten inom estländskt territorium.

Artikel 25
Rymning

Bilaga 1

1. Om en intagen rymmer ska den estländska personalen omedelbart underrätta estländsk polis och Kriminalvården om den intagnes identitet. Annan relevant information ska också lämnas.
2. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska anmäla händelsen till berörda estländska myndigheter om så krävs enligt Estlands lagar och andra författningar. De estländska myndigheterna ska ansvara för att utfärda aktuella arresteringsorder i enlighet med Estlands lagar och andra författningar.
3. Kriminalvården ska anmäla händelsen till berörda svenska myndigheter om så krävs enligt Sveriges lagar och andra författningar. De svenska myndigheterna ska ansvara för att utfärda aktuella arresteringsorder i enlighet med Sveriges lagar och andra författningar.

DEL V
VILLKOR FÖR VERKSTÄLLIGHET

Artikel 26

Sysselsättning

1. En intagen ska ges möjlighet till sysselsättning i form av arbete, utbildning, brotts- och missbruksrelaterad programverksamhet eller annan strukturerad verksamhet. Estlands kriminalvårdsmyndighet får begära hjälp från Kriminalvården med att erbjuda utbildning och brotts- och missbruksrelaterad programverksamhet.
2. En intagen ska erbjudas minst 30 timmars sysselsättning per vecka. En intagen ska, så långt det är möjligt, anvisas sysselsättning som är ägnad att motverka återfall i brott eller som på annat sätt underlättar den intagnes anpassning i samhället. Hänsyn ska tas till den intagnes motivation till förändring.
3. En intagen är skyldig att utföra eller delta i den sysselsättning som anvisas honom. En intagen som har beviljats sjukersättning eller aktivitetserättning enligt den svenska socialförsäkringsbalken får åläggas sysselsättning bara av den art och den omfattning som kan anses lämplig för honom. En intagen får inte åläggas att underkasta sig behandling av medicinsk karaktär.
4. En intagen får anvisas sysselsättning under måndag till fredag klockan 7.30–19.00, dock inte under svenska helgdagar. Om sysselsättningens art eller något annat särskilt förhållande kräver det får dock en intagen anvisas sysselsättning även under andra tider.
5. En intagen har rätt till två dagar ledigt per vecka, om det inte finns särskilda skäl mot det.

Artikel 27
Intagnas fritid

Bilaga 1

1. En intagen ska ges möjlighet att vistas utomhus minst en timme varje dag, om det inte finns synnerliga skäl mot det.
2. En intagen ska ges möjlighet att på lämpligt sätt ägna sig åt fysisk aktivitet eller annan fritidssysselsättning. Sådan fysisk aktivitet eller fritidssysselsättning ska vara av varierat slag.
3. En intagen ska ges möjlighet att på lämpligt sätt följa vad som händer i omvärlden. Detta inkluderar bland annat tillgång till ett varierat utbud av litteratur på svenska, svensk samhällsinformation och svenska tv-kanaler i enlighet med vad som anges i samarbetsavtalet.
4. En intagen ska ges möjlighet att på lämpligt sätt utöva sin religion.
5. En intagen ska ges möjlighet att på lämpligt sätt sammanträda med andra intagna för överläggning i frågor som är av gemensamt intresse för de intagna (förtroenderåd). Ett förtroenderåd ska ges möjlighet att på lämpligt sätt överlägga med den estländska personalen.

Artikel 28

Intagnas elektroniska kommunikation

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 47 får en intagen använda elektronisk kommunikation från anstalten endast efter att ha fått tillstånd från Estlands kriminalvårdsmyndighet. En ansökan om ett sådant tillstånd ska lämnas in till och handläggas av Estlands kriminalvårdsmyndighet. En sådan ansökan ska beviljas om villkoren i punkt 2 är uppfyllda.

2. En intagen får stå i förbindelse med en annan person genom elektronisk kommunikation i den utsträckning det lämpligen kan ske. Sådan kommunikation får dock vägras om den

a) kan äventyra säkerheten,

b) kan motverka den intagnes anpassning i samhället, eller

c) på annat sätt kan vara till skada för den intagne eller någon annan.

3. En intagen får debiteras för kostnaderna för sin elektroniska kommunikation i enlighet med vad som anges närmare i samarbetsavtalet.

Artikel 29
Intagnas försändelser

Bilaga 1

1. Kriminalvården ska ansvara för hanteringen av intagnas postgång, inklusive befordran av försändelser till posten i Sverige. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska bistå Kriminalvården i hanteringen av intagnas försändelser.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 ska Estlands kriminalvårdsmyndighet ansvara för hanteringen av intagnas försändelser till och från estländska myndigheter och estländska rättsliga ombud.

Artikel 30

Intagnas personliga tillhörigheter

Intagna ska ha rätt att ta med sig personliga tillhörigheter i enlighet med vad som anges närmare i samarbetsavtalet.

DEL VI

INTAGNAS MEDEL OCH ERSÄTTNING

Bilaga 1

Artikel 31

Administration av intagnas medel

1. I samband med att verkställigheten av ett svenskt straff i anstalten inleds ska Kriminalvården, den dag då överföringen till anstalten sker, informera Estlands kriminalvårdsmyndighet om saldot på den intagnes konto hos Kriminalvården. Saldot ska anges i euro efter en omräkning utifrån den växelkurs som anges av Europeiska centralbanken på dagen för överföringen till anstalten.

2. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska ansvara för att göra medel motsvarande det saldo som avses i punkt 1 tillgängliga på ett konto för den intagne hos Estlands kriminalvårdsmyndighet.

3. Under verkställigheten av ett svenskt straff i anstalten ska Estlands kriminalvårdsmyndighet fortlöpande göra medel motsvarande den ersättning för sysselsättning som avses i artikel 32 tillgängliga på den intagnes konto hos Estlands kriminalvårdsmyndighet. Sådana medel ska kunna användas i anstaltens kiosk.

4. Om en intagen får insättningar på sitt konto hos Kriminalvården ska Kriminalvården rapportera de insättningar till Estlands kriminalvårdsmyndighet. Insättningar ska anges i euro efter en omräkning utifrån den växelkurs som anges av Europeiska centralbanken på dagen för insättningen. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska fortlöpande göra medel motsvarande insättningarna tillgängliga på den intagnes konto hos Estlands kriminalvårdsmyndighet i enlighet med samarbetsavtalet.

5. En intagen ska ha rätt att överföra medel från sitt konto i enlighet med vad som anges närmare i samarbetsavtalet. Alla överföringar av medel från den intagnes konto ska hanteras av Kriminalvården.

6. Kriminalvården ska på Estlands kriminalvårdsmyndighets begäran informera Estlands kriminalvårdsmyndighet om saldot på den intagnes konto hos Kriminalvården. Saldot ska anges i euro efter en omräkning utifrån den växelkurs som anges av Europeiska centralbanken den dag då begäran ställs.

7. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska på Kriminalvårdens begäran informera Kriminalvården om saldot på den intagnes konto hos Estlands kriminalvårdsmyndighet.

Bilaga 1

8. I samband med att verkställigheten av ett svenskt straff i anstalten upphör ska Estlands kriminalvårdsmyndighet, den dag då överföringen från anstalten sker, informera Kriminalvården om saldot på den intagnes konto hos Estlands kriminalvårdsmyndighet och om det ersättningsbelopp som hållits inne i enlighet med artikel 33. Saldot ska anges i euro.

9. En intagens konto hos Estlands kriminalvårdsmyndighet ska vara stängt för andra insättningar än sådana som omfattas av detta avtal eller av samarbetsavtalet.

Ersättning för sysselsättning

1. En intagen har rätt till ersättning om han har utfört eller deltagit i anvisad sysselsättning och ersättning för sysselsättningen inte betalas ut av någon annan.

2. En intagen har rätt till ersättning med minst 1,60 euro per timme (normalersättning) för tid som han deltar i eller utför anvisad sysselsättning (sysselsättningstid). Nivån på normalersättningen ska anges i samarbetsavtalet.

3. Om en intagen under sysselsättningen presterar avsevärt sämre än förväntat ska normalersättningen sättas ned till minst 1 euro per timme (nedsatt ersättning). Nivån på den nedsatta ersättningen ska anges i samarbetsavtalet. Normalersättningen får endast sättas ned om den intagne, efter att ha informerats om att en sådan nedsättning kan ske, inte förbättrar sin prestation. Den nedsatta ersättningen ska gälla tills den intagne presterar på den nivå som kan förväntas av honom.

4. I sysselsättningstid ingår tid mellan aktiviteter under dagen och raster om totalt 30 minuter per dag. Lunchrast räknas inte in i sysselsättningstiden.

5. Om en intagen annars skulle ha utfört eller deltagit i sysselsättning, räknas i sysselsättningstid även tid för

a) planerade och personalledda samtal om verkställigheten av det svenska straffet och därmed jämförbara frågor,

b) deltagande i förtroenderåd eller förtroenderåds överläggning med den estländska personalen, och

c) annan angelägen aktivitet som utförs i anstalten, t.ex. besök hos läkare eller tandläkare eller kontakt med religiösa företrädare.

6. En intagen har rätt till ytterligare ersättning, i enlighet med vad som anges i samarbetsavtalet, om den intagne

a) arbetar mer än åtta timmar per dag,

b) arbetar mer än 40 timmar per vecka,

c) arbetar på en helgdag, eller

d) arbetar under andra tider än de som anges i artikel 26.4, om inte ytterligare ersättning lämnas i enlighet med leden a–c.

7. En intagen har rätt till ersättning om den intagne inte kan anvisas sysselsättning under vanliga arbetstider och det inte beror på den intagne, eller om den intagnes arbetsförmåga är helt eller delvis nedsatt på grund av sjukdom. Sådan ersättning ska inte lämnas om den intagne uppbär svensk sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt den svenska socialförsäkringsbalken.

8. En intagen som inte kan anvisas minst 30 timmars sysselsättning per vecka har rätt till ersättning om minst 0,80 euro för varje timme som sysselsättning inte kan anvisas. Ersättningsnivån ska anges i samarbetsavtalet.

9. Ersättning som avses i denna artikel får inte utmätas.

Artikel 33
Innehållande av ersättning

Bilaga 1

1. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska hålla inne tio (10) procent av den ersättning som avses i artikel 32 för permissions- och frigivningsändamål. I särskilda fall får Estlands kriminalvårdsmyndighet ge tillstånd till att innehållen ersättning används för andra ändamål.

2. Om en intagen uppsåtligen har skadat egendom som tillhör eller har upplåtits till Estlands kriminalvårdsmyndighet, får Estlands kriminalvårdsmyndighet, i enlighet med artikel 56.5, av den ersättning som avses i artikel 32 hålla inne ett belopp som motsvarar kostnaderna för att ersätta eller på annat sätt återställa egendomen.

DEL VII
PERMISSION OCH ANNAN TILLFÄLLIG VISTELSE
UTANFÖR ANSTALTEN

Artikel 34
Allmänt villkor

Permission och annan tillfällig vistelse utanför anstalten får endast beviljas på svenskt territorium.

Artikel 35
Ansökan om permission

Bilaga 1

1. Permission från anstalten enligt artikel 36 eller 37 får beviljas efter ansökan från den intagne. Ansökan ska lämnas in till och handläggas av Estlands kriminalvårdsmyndighet.

2. Om Estlands kriminalvårdsmyndighet bedömer att en ansökan om permission kan beviljas enligt artikel 36 eller 37, ska Estlands kriminalvårdsmyndighet informera Kriminalvården om sin bedömning och om den intagnes ansökan om permission. Kriminalvården ska granska ansökan och informera Estlands kriminalvårdsmyndighet om sin bedömning.

a) Om Kriminalvården vid granskningen av ansökan gör samma bedömning som Estlands kriminalvårdsmyndighet ska Kriminalvården omedelbart besluta att verkställigheten i Estland ska upphöra i enlighet med artikel 22.2.

b) Om Kriminalvården vid granskningen av ansökan gör en annan bedömning än Estlands kriminalvårdsmyndighet ska Estlands kriminalvårdsmyndighet avslå ansökan.

Artikel 36

Standardpermission

1. En intagen får, för att underlätta hans anpassning i det svenska samhället, beviljas tillstånd att vistas utanför anstalten för viss kort tid (standardpermission) om

a) minst en fjärdedel av den svenska straffet, dock minst två månader, har avtjänats, och

b) det inte finns en påtaglig risk för att den intagne kommer att begå brott, undandra sig det svenska straffets fullgörande eller på annat sätt missköta sig.

2. För en intagen som avtjänar ett livstidsstraff ska den tid som avses i punkt 1 bestämmas som om det svenska straffet är arton (18) år.

3. Om det finns särskilda skäl får permission beviljas trots att den tid som avses i punkt 1 a inte förflutit.

4. Om den intagne omfattas av ett svenskt beslut om särskilda villkor som är nödvändiga av säkerhetsskäl ska det beslutet beaktas när permission beviljas enligt denna artikel.

Artikel 37
Särskild permission

Bilaga 1

1. En intagen får, om det finns särskilt ömmande skäl, beviljas tillstånd att vistas utanför anstalten för viss kort tid (särskild permission) om

a) hans behov av vistelse utanför anstalten inte kan tillgodoses genom permission enligt artikel 36, och

b) vistelsen utanför anstalten kan beviljas med hänsyn till den risk som finns för att den intagne kommer att begå brott, undandra sig det svenska straffets fullgörande eller på annat sätt missköta sig.

2. Om den intagne omfattas av ett svenskt beslut om särskilda villkor som är nödvändiga av säkerhetsskäl ska det beslutet beaktas när permission beviljas enligt denna artikel.

Artikel 38

Hantering av tillfällig vistelse utanför anstalten

1. Tillfällig vistelse utanför anstalten enligt artikel 39 eller 40 ska beviljas utan ansökan från den intagne.

2. Om Estlands kriminalvårdsmyndighet bedömer att tillfällig vistelse utanför anstalten ska beviljas enligt artikel 39 eller 40, ska Estlands kriminalvårdsmyndighet informera Kriminalvården om sin bedömning.

a) Om Estlands kriminalvårdsmyndighet bedömer att tillfällig vistelse utanför anstalten ska beviljas enligt artikel 39 på begäran av en estländsk myndighet, ska Estlands kriminalvårdsmyndighet ansvara för verkställigheten av beslutet. Genom undantag från artikel 34 får ett sådant beslut verkställas på estländskt territorium.

b) Om Estlands kriminalvårdsmyndighet bedömer att tillfällig vistelse utanför anstalten ska beviljas enligt artikel 39 eller 40 på begäran av en svensk myndighet, ska Kriminalvården ansvara för verkställigheten av beslutet och omedelbart besluta att verkställigheten i Estland ska upphöra i enlighet med artikel 22.2.

Artikel 39

Bilaga 1

Inställelse vid domstol eller annan myndighet

1. En intagen får tillfälligt vistas utanför anstalten om en svensk eller estländsk myndighet begär att han ska inställa sig vid myndigheten. Sådan inställelse ska alltid ske om det är en domstol som begär att en intagen ska inställas.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 och i enlighet med artikel 12 bör lösningar som gör det möjligt för den intagne att inställa sig vid en myndighet genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring eftersträvas.

Artikel 40

Utredning om återfallsrisk

En intagen som ska genomgå en utredning om risk för återfall i brottslighet enligt 10 § lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid, får vistas utanför anstalten i den utsträckning som den svenska myndighet som ansvarar för utredningen bedömer är nödvändig för att utredningen ska kunna genomföras.

DEL VIII
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD OCH INTAGNA SOM AVLIDER

Bilaga 1

Artikel 41

Hälso- och sjukvård

1. Hälso- och sjukvård för intagna i Estland ska tillhandahållas av Estland i enlighet med Estlands lagar och andra författningar.
2. En intagen ska i anslutning till att han tas in i anstalten ges möjlighet att få sin hälsa undersökt av vårdpersonal i anstalten.
3. Suicidscreening ska utföras på det sätt som anges närmare i samarbetsavtalet.
4. En intagen ska få hälso- och sjukvård, däribland tandvård och optikerrådgivning,
 - a) i anstalten i fall där den intagnes hälsotillstånd inte kräver vård vid hälso- och sjukvårdsinrättning, tandvårdsmottagning eller optikermottagning i enlighet med led b, och
 - b) utanför anstalten vid en hälso- och sjukvårdsinrättning, tandvårdsmottagning eller optikermottagning i Estland i fall där den intagnes hälsotillstånd kräver tillfällig vård vid en sådan inrättning eller mottagning utanför anstalten.
5. En intagen som beläggs med fängsel ska snarast möjligt undersökas av läkare. I avvaktan på läkarundersökningen ska annan vårdpersonal omedelbart undersöka den intagne.
6. En intagen som på grund av ett sådant hälsotillstånd som avses i artikel 20.1 c inte längre uppfyller villkoren för verkställighet i anstalten ska snarast möjligt överföras till Sverige.
7. Om en sådan överföring till Sverige som avses i punkt 6 av medicinska skäl inte är möjlig ska hälso- och sjukvård tillfälligt ges i Estland i enlighet med punkt 4 b. Den intagne ska överföras till Sverige så snart hans hälsotillstånd medger det.
8. Om en intagen i enlighet med punkt 6 behöver bli överförd till Sverige på grund av sitt behov av hälso- och sjukvård ska Kriminalvården i enlighet med artikel 22.2 besluta att verkställigheten i Estland ska upphöra.

9. Medicinska produkter, däribland läkemedel, och tandvårdsprodukter ska tillhandahållas av Estland i enlighet med Estlands lagar och andra författningar. Den intagne ska upplysas om produktens eller läkemedlets generiska namn. I undantagsfall kan medicinska produkter, däribland läkemedel, eller tandvårdsprodukter tillhandahållas av Sverige under förutsättning att detta är i överensstämmelse med tillämpliga bestämmelser.

10. När en intagen överförs till Estland i enlighet med detta avtal ska Kriminalvården delge vårdmottagningen i anstalten den intagnes patientjournal på engelska och svenska under förutsättning att detta är i överensstämmelse med tillämpliga bestämmelser.

11. När en intagen överförs till Sverige i enlighet med detta avtal ska vårdmottagningen i anstalten delge Kriminalvården den intagnes patientjournal på svenska under förutsättning att detta är i överensstämmelse med tillämpliga bestämmelser.

12. När en intagens patientjournal delges någon i enlighet med punkt 10 eller 11 ska följande handlingar ingå:

- a) Patient journaler.
- b) Förskrivningar.
- c) Utlåtanden från läkare eller annan hälso- och sjukvårdspersonal.
- d) Medicinska intyg.
- e) Andra handlingar som kan vara av vikt vid bedömningen av en intagens hälsa, t.ex. dokumentation om rehabilitering.

13. De handlingar som avses i punkt 12 ska löpande göras tillgängliga på svenska för den intagne.

14. Kostnaden för sådan av Estland tillhandahållen vård som avses i punkt 4 ska täckas av den avgift som avses i artiklarna 51 och 52.

Artikel 42

Bilaga 1

Intagna som avlider, självmordsförsök och andra självskadande handlingar eller beteenden

1. Om en intagen avlider, försöker begå självmord, begår andra självskadande handlingar eller uppvisar annat självskadande beteende under verkställigheten i anstalten ska Estlands kriminalvårdsmyndighet omedelbart underrätta Kriminalvården. Denna skyldighet påverkar inte Estlands skyldigheter enligt artikel 37 i Wienkonventionen om konsulära förbindelser.
2. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska rapportera händelsen till berörda myndigheter i Estland.
3. Den avlidnes kvarlevor ska få transporteras på uppdrag av berörda estländska myndigheter för vidare undersökning av dödsorsaken.
4. Kriminalvården och Estlands kriminalvårdsmyndighet delar ansvaret för att ombesörja att den avlidnes kvarlevor snarast möjligt överförs till Sverige eller till ett tredjeland.
5. Berörda svenska myndigheter får bedriva administrativa och tillsynsmässiga utredningar i anstalten om sådana händelser som avses i punkt 1, i enlighet med Sveriges lagar och andra författningar. Estland ska på begäran ge berörda svenska myndigheter information om pågående utredningar och resultaten av lagföringen.

DEL IX
INFORMATIONSENTBYTE

Artikel 43

Information i samband med att verkställigheten i Estland inleds

I samband med att verkställigheten i Estland inleds ska Kriminalvården ge Estlands kriminalvårdsmyndighet all nödvändig information som anges närmare i samarbetsavtalet.

Artikel 44

Bilaga 1

Information under verkställigheten i Estland

1. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska omedelbart rapportera alla allvarliga incidenter som avser anstaltens säkerhet till Kriminalvården. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska också omedelbart rapportera all mediebevakning av anstalten till Kriminalvården.
2. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska till Kriminalvården regelbundet rapportera om varje väckt talan som avser intagna under verkställighet av ett svenskt fängelsestraff i anstalten.
3. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska informera Kriminalvården om framställningar om rättsligt samarbete från tredjeländer som avser intagna.
4. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska tillhandahålla Kriminalvården kopior av klagomål från intagna i frågor där Estlands lagar och andra författningar är tillämpliga enligt artikel 6.1.
5. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska på Kriminalvårdens begäran lämna annan information om verkställigheten i Estland.

Artikel 45

Information i samband med att verkställigheten i Estland upphör

Före transporten från Estland till Sverige ska Estlands kriminalvårdsmyndighet ge Kriminalvården sådan information om verkställigheten i anstalten som krävs för den fortsatta verkställigheten i Sverige.

Artikel 46
Konfidentialitet

Bilaga 1

Parterna ska behandla all information som utbyts inom ramen för detta avtal säkert och konfidentiellt.

DEL X
IMMUNITET OCH PRIVILEGIER M.M.

Artikel 47

Tillsyn över, utredningar om, klagomål från och talan som väcks av intagna

1. Tillsyn över och genomförande av verkställigheten av svenska straff regleras i enlighet med artikel 6 av Estlands lagar och andra författningar vad gäller detta avtal och samarbetsavtalet.
2. Kriminalvården ska ha rätt att övervaka att straff verkställs korrekt och ska i det avseendet ha den tillgång som avses i artiklarna 7 och 24.7 i detta avtal.
3. Internationella organ som Europeiska kommittén till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning får göra anmälda och oanmälda besök i anstalten och vad gäller transport enligt artikel 24 och överföring och behandling enligt artikel 41. Estland ska i största möjliga mån ge dem tillgång till information och låta dem ha samtal med intagna.
4. Estlands berörda myndigheter får i tillämpliga fall och i enlighet med detta avtal och de myndigheternas mandat göra utredningar med koppling till Estlands lagar och andra författningar.
5. Estländska advokater och andra rättsliga ombud kan få tillstånd att tillhandahålla juridiska tjänster i anstalten i enlighet med Estlands lagar och andra författningar. Estlands kriminalvårdsmyndighet ska fatta beslut om sådant tillstånd i enlighet med Estlands lagar och andra författningar.
6. Andra advokater och rättsliga ombud än sådana som avses i punkt 5 kan, liksom icke-statliga organisationer som tillhandahåller juridiska tjänster, få tillstånd att tillhandahålla juridiska tjänster i anstalten eller genom kontakt med en intagen via ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring. Kriminalvården ska fatta beslut om sådant tillstånd i enlighet med Sveriges lagar och andra författningar.
7. Besök av en advokat som biträder en intagen i ett rättsligt ärende får endast övervakas om advokaten eller den intagne begär det.

Svensk personals immunitet

1. Den svenska personalen åtnjuter immunitet vad avser utövandet av estländsk domsrätt med avseende på åtgärder de vidtar under utövandet av sin tjänst.
2. Den immunitet som föreskrivs i punkt 1 beviljas för en korrekt tillämpning av detta avtal och inte i den svenska personalens personliga intresse. Sverige ska på eget initiativ eller på Estlands begäran häva den svenska personalens immunitet i alla eventuella fall där ett underlåtande att göra det skulle hindra rättvisans gång och där immuniteten kan hävas utan men för det ändamål för vilket den beviljats.
3. Den immunitet som föreskrivs i punkt 1 undantar inte den svenska personalen från svensk domsrätt.
4. Alla Sveriges akter, handlingar och andra datamedier som den svenska personalen under utövandet av sin tjänst har i sin besittning ska, var de än finns, vara okränkbara. Estland får begära tillgång till relevanta handlingar.
5. Immunitet vad avser egendom, tillgångar och andra relevanta föremål ska anges närmare i samarbetsavtalet.
6. Den svenska personalen ska vara befriad från beskattning i Estland av löner och liknande ersättningar som utbetalas av Kriminalvården.

Artikel 49

Intagnas inkomstskatt

1. Vid bestämning av en intagens skattskyldighet i Estland till följd av hemvist, bosättning eller något annat liknande kriterium ska tid som den intagne tillbringat på estländskt territorium för att avtjäna ett svensk straff inte anses som tid som tillbringats i Estland.

2. Punkt 1 ska endast gälla om den intagne när han inleder avtjänandet av det svenska straffet

a) är skattskyldig i Sverige till följd av hemvist, bosättning eller något annat liknande kriterium, och

b) inte är skattskyldig i Estland av något sådant skäl.

3. Sådan ersättning som avses i artikel 32 ska vara befriad från beskattning i Estland.

DEL XI
KOSTNADER

Bilaga 1

Artikel 50
Efterkraftträdande

1. Estland kommer att stå för kostnaderna för att anpassa, förbereda och utrusta anstalten i enlighet med vad som krävs utifrån standarderna och de rättsliga kraven i detta avtal.
2. De anpassningar som krävs ska bestämmas i dialog mellan Kriminalvården och Estlands kriminalvårdsmyndighet.

Artikel 51

Vid full beläggning

1. Estland ska garantera att så många anstaltsplatser som anges i artikel 13.1 senast tolv (12) månader efter att detta avtal trätt i kraft är tillgängliga i sin helhet.
2. Efter den övergångsperiod som avses i artikel 52 ska Sverige sex månader i förväg och i två delbetalningar per år, var och en motsvarande 50 procent av den gällande årsavgiften, betala en fast årsavgift om 30 600 000 euro för tillgänglig kapacitet för 300 intagna.
3. Utnyttjad kapacitet utöver den som det betalas för i enlighet med punkt 2 ska beräknas månadsvis och betalas av Sverige i efterskott, till en kostnad av 8 500 euro per månad och intagen.

Artikel 52
Övergångsperiod

Bilaga 1

1. Det sammanlagda antalet enkelceller som anges i artikel 13.1 ska ställas till förfogande gradvis under en övergångsperiod på tolv (12) månader räknat från det att detta avtal träder i kraft. Övergångsperioden ska delas upp i fyra kvartal och kapaciteten ska ställas till förfogande i enlighet med punkterna 2–5.
2. I början av det första kvartalet efter att detta avtal träder i kraft ska Estland garantera att 25 procent av den kapacitet som avses i punkt 1 (100 celler) står till förfogande.
3. I början av det andra kvartalet efter att detta avtal träder i kraft ska Estland garantera att 50 procent av den kapacitet som avses i punkt 1 (200 celler) står till förfogande.
4. I början av det tredje kvartalet efter att detta avtal träder i kraft ska Estland garantera att 75 procent av den kapacitet som avses i punkt 1 (300 celler) står till förfogande.
5. I början av det fjärde kvartalet efter att detta avtal träder i kraft ska Estland garantera att 100 procent av den kapacitet som avses i punkt 1 (400 celler) står till förfogande.
6. Den fasta avgiften för övergångsperioden ska vara 22 950 000 euro och betalas i förskott av Sverige senast 2 månader efter att detta avtal träder i kraft.
7. I det fjärde kvartal som avses i punkt 5 ska kostnaden för eventuella utnyttjade celler utöver de 300 celler som avses i punkt 4 beräknas månadsvis och betalas i efterskott till en kostnad av 8 500 euro per intagen och månad.

Artikel 53

Kostnader för oförutsedda vistelser i Estland

Sverige ska ersätta kostnader förbundna med en intagens oförutsedda vistelse i Estland till följd av en asylprocess eller utredning av ett misstänkt brott. Detta gäller för kostnader som uppstår under perioden fram till dess att asylansökan eller brottsutredningen blir föremål för ett lagakraftvunnet avgörande från en estländsk myndighet.

Artikel 54
Indexreglering

Bilaga 1

De avgifter som anges i artikel 51 ska från och med den 1 januari 2027 årligen indexregleras utifrån ett fast indexeringstal på 3,5 procent.

DEL XII
SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 55

Ikraftträdande och giltighetstid

1. Detta avtal ska ratificeras av parterna. Parterna ska på diplomatisk väg skriftligen meddela varandra när de nationella rättsliga förfaranden som krävs för att detta avtal ska träda i kraft är slutförda. Detta avtal träder i kraft den trettionde dagen efter att det sista meddelandet mottagits.

2. Detta avtal gäller i fem (5) år efter att det trätt i kraft.

3. Detta avtals giltighetstid ska förlängas automatiskt med ytterligare perioder på tre (3) år i taget såvida inte någon av parterna meddelar den andra parten sin avsikt att säga upp detta avtal. Ett sådant meddelande ska göras senast tolv (12) månader före

a) utgången av den period som avses i punkt 2, eller

b) utgången av en sådan ytterligare period som avses i den här punkten.

1. Om en part underlåter att följa detta avtal och fullgöra skyldigheter som följer av det ska den parten ersätta den andra parten för all skada som detta medför.
2. Om en part för att fullgöra sina skyldigheter enligt detta avtal och skyldigheter som följer av det anlitar en tredje part ska parten vara ansvarsskyldig för den tredje partens handlingar, underlåtelser eller andra uppträdande på samma sätt som för partens egna.
3. Estland ska svara för varje personskada som en intagen vållas på grund av estländsk personals fel eller försummelse. Detta innefattar även ersättning för kränkningar av den intagnes personliga integritet.
4. Estland ska svara för varje skada, kostnad eller förlust för anstalten och dess fasta och lösa egendom som en intagen vållat genom normal användning eller på annat sätt. Detsamma gäller för all skada som en intagen vållat den estländska personalen.
5. Om en intagen rymmer ska Estland svara för varje skada, kostnad eller förlust som den intagne vållar. Detsamma gäller för varje skada, kostnad eller förlust som den intagne vållar under beviljade tillfälliga vistelser utanför anstalten som verkställs på estländskt territorium.
6. Trots vad som sägs ovan konstaterar parterna att en intagen enligt estländsk lag kan hållas personligt ansvarsskyldig för avsiktlig skada.

Artikel 57
Force majeure

1. Om det inträffar en händelse som gör att force majeure föreligger, och detta förhindrar att detta avtal helt eller delvis fullgörs, ska den berörda parten snarast möjligt skriftligen underrätta den andra parten om de berörda sakförhållandena. Efter att underrättelsen mottagits ska parterna inleda samtal för att fastställa huruvida detta avtal och skyldigheter som följer av det på godtagbara villkor kan ändras.

2. En händelse som gör att force majeure föreligger innebär alla omständigheter som ligger utanför den berörda partens rimliga kontroll, t.ex. naturkatastrof, krig, upplopp, kravaller, brand, explosion, terrorism, sabotage, strejk, lockout, störning på arbetsmarknaden, olyckshändelse, epidemi, pandemi, sammanbrott av allmännyttiga tjänster, order eller dekret av domstol eller extraordinär handling från tredje parts sida.

Artikel 58
Samråd och tvistlösning

Bilaga 1

1. Parterna ska vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa fullständig efterlevnad av detta avtal. Om Kriminalvården konstaterar att Estland brutit i genomförandet av detta avtal och detta meddelats Estlands kriminalvårdsmyndighet ska det hanteras omedelbart.
2. Tvister som uppstår till följd av efterlevnaden av detta avtal ska i första hand lösas genom samråd mellan Kriminalvården och Estlands kriminalvårdsmyndighet.
3. Om en tvist inte kan lösas i enlighet med punkt 2 ska parterna vid behov samråda med varandra om tillämpningen av avtalet. Meningsskiljaktigheter eller tvister mellan parterna om tolkningen eller tillämpningen av detta avtal ska lösas genom förhandlingar mellan parterna.

Artikel 59

Suspension

Detta avtal får när som helst med parternas ömsesidiga samtycke helt eller delvis tillfälligt suspenderas. Vardera parten får när som helst på diplomatisk väg föreslå att detta avtal suspenderas. En sådan suspension ska gälla i enlighet med vad parterna kommer överens om.

Artikel 60
Ändringar

Bilaga 1

Detta avtal får ändras med parternas ömsesidiga samtycke. Vardera parten får när som helst på diplomatisk väg föreslå ändringar av detta avtal. Sådana ändringar träder i kraft i enlighet med artikel 55.1.

Artikel 61

Uppsägning

1. Utan hinder av artikel 55 får detta avtal när som helst sägas upp av någon av parterna genom skriftligt meddelande till den andra parten på diplomatisk väg. Om detta avtal sägs upp ska det upphöra att gälla tolv (12) månader efter att meddelandet mottagits.
2. Efter att parterna mottagit ett meddelande om uppsägning av detta avtal ska de omedelbart inleda samråd för att fastställa villkoren för att verkställigheten av svenska straff i anstalten ska upphöra.
3. Att detta avtal sägs upp ska inte påverka rättigheter och skyldigheter som följer av verkställandet av detta avtal och samarbetsavtalet innan avtalet sades upp.
4. Om detta avtal sägs upp ska personuppgifter som Estland mottagit från Sverige, om Sverige anser det nödvändigt, fortsätta att behandlas i enlighet med de regler som avses i artikel 3.2 eller annars återlämnas eller raderas i enlighet med instruktioner från Kriminalvården.
5. När detta avtal sägs upp ska parterna säkerställa att verkställigheten av svenska straff i anstalten upphör och att inga intagna och ingen egendom som Sverige fört in i anstalten finns kvar i anstalten.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade av sina respektive regeringar, undertecknat detta avtal.

Utfärdat i Stockholm den 18 juni 2025 i två exemplar på svenska, estniska och engelska språken, vilka alla texter är lika giltiga. Vid skiljaktiga tolkningar ska den engelska texten ha företräde.

**FÖR KONUNGARIKET SVERIGES
REGERING**

**FÖR REPUBLIKEN ESTLANDS
REGERING**

AGREEMENT
BETWEEN
THE KINGDOM OF SWEDEN
AND
THE REPUBLIC OF ESTONIA
ON THE ENFORCEMENT OF SWEDISH SENTENCES OF
IMPRISONMENT IN ESTONIA

Preamble

<u>PART I</u>	<u>GENERAL PROVISIONS</u>
Article 1	Use of terms
Article 2	Purposes and scope
Article 3	Compliance with other international instruments
Article 4	Memorandum of Cooperation
Article 5	Obligations of the Parties
Article 6	Applicable law
Article 7	Competences and responsibilities of the Swedish Prison and Probation Service
Article 8	Competences and responsibilities of the Estonian Prison and Probation Service
 <u>PART II</u>	 <u>JURISDICTION</u>
Article 9	Prosecution of criminal offences
Article 10	Responsibility to report alleged criminal offences
Article 11	Investigation by Estonia of alleged criminal offences
Article 12	Hearings and participation through audio and video transmission
 <u>PART III</u>	 <u>THE PRISON</u>
Article 13	Prison capacity and conditions
Article 14	Language and the right to information
Article 15	Staff
Article 16	Security of the Prison
Article 17	Food in the Prison
Article 18	Evacuation of the Prison in the event of an emergency
 <u>PART IV</u>	 <u>PROCEDURES</u>
Article 19	Request for enforcement
Article 20	Convicted persons excluded from enforcement of a Swedish sentence in Estonia

Article 21	Commencement of enforcement in Estonia
Article 22	Cease of enforcement in Estonia
Article 23	Extension of the period of enforcement in Estonia
Article 24	Transport of Prisoners
Article 25	Escape

PART V CONDITIONS FOR THE ENFORCEMENT

Article 26	Occupational activities
Article 27	Prisoners' leisure time
Article 28	Prisoners' electronic communication
Article 29	Prisoners' correspondence and parcels
Article 30	Prisoners' personal belongings

PART VI PRISONERS' FUNDS AND REMUNERATION

Article 31	Administration of Prisoners' funds
Article 32	Remuneration for occupational activities
Article 33	Withholding remuneration

PART VII LEAVE AND OTHER TEMPORARY STAYS
AWAY FROM THE PRISON

Article 34	General condition
Article 35	Applications for leave
Article 36	Standard leave
Article 37	Special leave
Article 38	Managing temporary stays away from the Prison
Article 39	Appearance before a court or other public authority
Article 40	Assessment of the risk of recidivism

PART VIII MEDICAL CARE AND DEATH OF A PRISONER

Article 41	Medical care
Article 42	Death of a Prisoner, suicide attempts and other self-harming actions or behaviours

PART IX

INFORMATION EXCHANGE

Article 43	Information in connection with the commencement of the enforcement in Estonia
Article 44	Information during the enforcement in Estonia
Article 45	Information in connection with the cease of the enforcement in Estonia
Article 46	Confidentiality

PART X

IMMUNITIES AND PRIVILIGES ETC.

Article 47	Prisoner supervision, inquiries, complaints and legal actions
Article 48	Immunity of the Swedish staff
Article 49	Income tax for Prisoners

PART XI

COSTS

Article 50	Upon entry
Article 51	At full capacity
Article 52	Transitional period
Article 53	Costs for unanticipated stays in Estonia
Article 54	Indexation

PART XII

FINAL PROVISIONS

Article 55	Entry into force and duration of this Agreement
Article 56	Liability
Article 57	Force majeure
Article 58	Consultations and dispute resolution
Article 59	Suspension of this Agreement
Article 60	Amendment of this Agreement
Article 61	Termination of this Agreement

The Government of the Kingdom of Sweden and the Government of the Republic of Estonia (hereinafter referred to collectively as “the Parties” and individually as a “Party”);

Bilaga 2

Considering the close and longstanding cooperation and relationship between the Kingdom of Sweden and the Republic of Estonia;

Recognising the shared commitment to common fundamental values, and wishing to further develop cooperation;

Desiring to strengthen mutual ties and cooperation within the Nordic-Baltic cooperation formats and the North Atlantic Treaty Organization, as well as in the area of prison service and the promotion of rule of law, democracy and human rights;

Acknowledging that the Swedish Prison and Probation Service is facing challenges relating to available correctional infrastructure;

Noting that the principles of free consent, good faith and the *pacta sunt servanda* rule are universally recognised;

Stressing that this Agreement shall be implemented with full respect for human rights, as laid down in international human rights conventions to which the Parties are Contracting Parties; and

Desiring to afford each other the widest measure of mutual assistance;

Have agreed as follows:

PART I
GENERAL PROVISIONS

Article 1
Use of terms

For the purposes of this Agreement:

- a. “Sweden” means: the Kingdom of Sweden;
- b. “Estonia” means: the Republic of Estonia;
- c. “Prison” means: the Tartu prison located in Tartu, Estonia;
- d. “Swedish staff” means: staff appointed by the Swedish Prison and Probation Service;
- e. “Estonian staff” means: staff appointed by Estonian authorities;
- f. “Swedish sentence” means: a sentence of imprisonment imposed by a final and in Sweden enforceable decision of a Swedish court;
- g. “Prisoner” means: a person upon whom a Swedish sentence of imprisonment is imposed and who is transferred to Estonia;
- h. “Prison Health Unit” means: a health service provider located in the Prison;
- i. “Memorandum of Cooperation” means: an agreement within the scope of this Agreement between the Swedish Prison and Probation Service and the Estonian Ministry of Justice and Digital Affairs that sets forth further terms and conditions under which the Prison shall be used for the purpose of enforcement of Swedish sentences;
- j. “European Prison Rules” means: Recommendation Rec(2006)2-rev of the Committee of Ministers to member states on the European Prison Rules;
- k. “CPT Standards” means: the standards developed by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) that are relevant in the context of imprisonment.

Article 2
Purposes and scope

Bilaga 2

1. This Agreement sets forth the framework for cooperation between Sweden and Estonia on the enforcement of Swedish sentences in Estonia as well as the procedure, rights and duties of the Parties.
2. This Agreement constitutes a legally binding instrument under international law and is governed by the Vienna Convention on the Law of Treaties (1969).

Article 3

Compliance with other international instruments

1. All activities under this Agreement shall be conducted with full respect for the Parties' rights and legal obligations under international law, including but not limited to:

- a. European Union law;
- b. the International Covenant on Civil and Political Rights;
- c. the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment and its Optional Protocol;
- d. the European Convention on Human Rights and its Protocol No. 1;
and
- e. the Convention Relating to the Status of Refugees and its 1967 Protocol.

2. The processing of personal data under this Agreement shall be carried out in accordance with Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation) and in accordance with Directive (EU) 2016/680 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data by competent authorities for the purposes of the prevention, investigation, detection or prosecution of criminal offences or the execution of criminal penalties, and on the free movement of such data, and repealing Council Framework Decision 2008/977/JHA.

Article 4

Bilaga 2

Memorandum of Cooperation

1. With a view to the implementation and practical application of this Agreement, the Swedish Prison and Probation Service and the Estonian Ministry of Justice and Digital Affairs shall draft a Memorandum of Cooperation regarding, for instance, the functioning of the Prison, the staff, the facilities, the transport of Prisoners and other tasks that may be carried out by the Swedish Prison and Probation Service or the Estonian Prison and Probation Service.
2. The Memorandum of Cooperation shall be agreed upon by the Swedish Prison and Probation Service and the Estonian Ministry of Justice and Digital Affairs.
3. The Swedish Prison and Probation Service and the Estonian Ministry of Justice and Digital Affairs may enter into additional implementing arrangements within the scope of this Agreement and the Memorandum of Cooperation to further facilitate the uninterrupted execution of this Agreement.

Article 5

Obligations of the Parties

1. Estonia consents to the use of the Prison and Estonian staff to enforce Swedish sentences on Estonian territory.
2. Sweden shall pay the costs for the enforcement of Swedish sentences in accordance with Part XI of this Agreement. Enforcement of Swedish sentences in the Prison shall be based on conditions set out in this Agreement.
3. Estonia shall make the necessary adjustments, as to be further specified in the Memorandum of Cooperation, to the Prison to ensure that the Prison meets the requirements set out in this Agreement. Estonia shall ensure that the Prison continuously meets these requirements.

Article 6
Applicable law

Bilaga 2

1. The law and regulations of Estonia with respect to this Agreement and the Memorandum of Cooperation shall be applicable to the enforcement of Swedish sentences in the Prison, including the rights and duties of the Prisoners.

2. Parts of the Estonian legislation on enforcement of prison sentences shall not apply to the enforcement of Swedish sentences in the Prison. This applies to the scope of the following provisions: § 11 (1) and (3); § 14 (3) and (4); § 16; § 18 (1), (4), (5) and (8) regarding DNA samples; §§ 19–22; § 31 (3); § 46 (1) last sentence; § 50 (3) last sentence; § 53 (4); Subchapter 6; § 63 (1) 1¹–4), (2); § 64 (4¹); § 65¹; § 67¹ (3); Subchapter 9; and Chapter 3 of the Estonian Imprisonment Act, including amendments until RT I, 31.12.2024.

3. Parts of the Estonian legislation on enforcement of prison sentences shall be replaced by provisions in this Agreement. This applies to the scope of the following provisions of the Estonian Imprisonment Act, including amendments until RT I, 31.12.2024:

- a. Article 41.2 of this Agreement shall be applied instead of § 14 (1), last sentence;
- b. Article 28.3 of this Agreement shall be applied instead of § 28 (2);
- c. Article 29 of this Agreement shall be applied instead of § 28¹;
- d. Part VII of this Agreement shall be applied instead of §§ 32–33;
- e. Article 26 and Part VI of this Agreement shall be applied instead of §§ 34–44;
- f. Article 17 of this Agreement shall be applied instead of § 47;
- g. Article 27 of this Agreement shall be applied instead of § 55; and
- h. Article 42 of this Agreement shall be applied instead of § 56.

4. Complaints and legal matters concerning the enforcement of Swedish sentences shall be handled by the Estonian authorities, including Estonian courts. However, complaints and legal matters concerning a decision by

the Swedish Prison and Probation Service to request enforcement of a Swedish sentence in Estonia in accordance with Article 19 of this Agreement, to come to a different conclusion than the Estonian Prison and Probation Service in accordance with Article 35.2.b of this Agreement or to deny permission in accordance with Article 47.6 of this Agreement, shall be handled by Swedish authorities, including Swedish courts.

5. The law and regulations of Sweden regarding employment and working environment shall apply to the Swedish staff.

6. The law and regulations of Estonia regarding employment and working environment, shall apply to the Estonian staff.

7. The law and regulations of Estonia regarding working conditions, including working environment, and insurance, shall apply to the Prisoners during occupational activities.

Article 7

Bilaga 2

Competences and responsibilities of the Swedish Prison and Probation Service

1. The Swedish Prison and Probation Service shall:
 - a. have the right to monitor the implementation of this Agreement;
 - b. carry out the tasks and duties assigned to it in this Agreement;
 - c. provide training to the Estonian staff as agreed upon in the Memorandum of Cooperation; and
 - d. retain its responsibilities as employer for the Swedish staff.
2. The Swedish Prison and Probation Service shall have the right to make remarks about Estonia's compliance with this Agreement.
3. The Swedish Prison and Probation Service may request the Estonian Prison and Probation Service to reassign the duties of a member of the Estonian staff. The Estonian Prison and Probation Service shall give effect to such a request without delay in accordance with the relevant law and regulations of Estonia.
4. The Swedish staff shall have access to the Prison and all information regarding the enforcement of Swedish sentences. The Swedish staff shall also have the right to attend the staff meetings of the Prison.

Article 8

Competences and responsibilities of the Estonian Prison and Probation Service

1. The Estonian Prison and Probation Service is responsible for the following:

- a. within the Prison, the enforcement of Swedish sentences, maintaining order and security and the treatment of Prisoners;
- b. in accordance with point a, the authorisation and use of direct force against Prisoners, including the use of measures of restraint in accordance with this Agreement and the relevant law and regulations of Estonia, with a view to maintain order and security in the Prison;
- c. providing for the overall security arrangements in the Prison;
- d. overseeing the Estonian staff for the purposes of this Agreement;
- e. keeping a record for each Prisoner that documents the enforcement of a Swedish sentence and which includes the time of, and member of Estonian staff responsible for, each entry;
- f. facilitating the communication between the Swedish Prison and Probation Service, the Swedish staff, and relevant Estonian authorities; and
- g. implementing the law and procedures of the Estonian staff related to the enforcement of Swedish sentences.

2. Estonia guarantees that the treatment of prisoners and other measures undertaken under this Article to maintain order and security meet the standards set out in the European Prison Rules and the CPT Standards.

3. The Estonian Prison and Probation Service shall, without prejudice to Article 7.3, take immediate measures and initiate disciplinary procedures in the event of violations by the Estonian staff.

4. The Estonian Prison and Probation Service shall review and decide on complaints from Prisoners in matters concerning the Estonian staff. The Estonian Prison and Probation Service shall consult the Swedish Prison and Probation Service when such cases are being decided.

PART II
JURISDICTION

Bilaga 2

Article 9

Prosecution of criminal offences

If a criminal offence is committed by a Prisoner or a member of the Swedish staff in Estonia and the criminal offence falls within the jurisdiction of both Sweden and Estonia, Swedish and Estonian authorities shall cooperate to determine which State is to bring criminal proceedings. The matter shall, where appropriate, be referred to Eurojust in accordance with Article 12(2) of Council Framework Decision 2009/948/JHA of 30 November 2009 on prevention and settlement of conflicts of exercise of jurisdiction in criminal proceedings.

Article 10

Responsibility to report alleged criminal offences

1. If required by the relevant law or regulations of Estonia, the Estonian Prison and Probation Service is responsible for reporting alleged criminal offences within the Prison to the relevant Swedish authorities.
2. If required by the relevant law or regulations of Sweden, the Swedish Prison and Probation Service is responsible for reporting the alleged criminal offences within the Prison to the relevant Swedish authorities.

Article 11

Bilaga 2

Investigation by Estonia of alleged criminal offences

1. If requested by Sweden or the Swedish authorities, Estonia shall provide information on ongoing investigations and the outcome of the criminal proceedings.
2. Interrogations of Prisoners as suspects, victims or witnesses and other investigative acts that affect them shall, where the interests of the investigation allow it, take place within the Prison as far as possible.
3. This Article is without prejudice to the rights and duties set out in Article 47.

Article 12

Hearings and participation through audio and video transmission

1. Swedish authorities and courts shall have the possibility to hear a Prisoner or ensure a Prisoner's participation in proceedings before the authority or court through audio transmission or audio and video transmission in accordance with applicable Swedish legislation. The Estonian Prison and Probation Service shall facilitate the hearing and participation of the Prisoner.

2. This Article is without prejudice to legal instruments in force between the Parties.

PART III
THE PRISON

Bilaga 2

Article 13

Prison capacity and conditions

1. Estonia shall make 400 cells available with capacity to house up to 600 Prisoners in the Prison. The capacity shall be in the form of single occupancy cells or multi-occupancy cells for no more than two Prisoners.
2. Estonia guarantees that the conditions in the Prison meet the standards set out in the European Prison Rules and the CPT Standards.
3. A Prisoner's cell shall be equipped with at least a chair, a table, a cabinet or a shelf, a bed, appropriate bedding, a mirror, a bulletin board, a cell terminal for communication with members of the Estonian staff, a mug, an alarm clock, a radio, a television, and a device that allows the Prisoner to regulate the inflow of daylight.
4. By way of derogation from paragraph 3, a Prisoner's cell may be equipped differently if there is a risk that the Prisoner will seriously harm himself or others or commit vandalism, or if he is isolated for body inspection. In that case, the Prisoner's room shall, as far as possible and based on order and security considerations, be equipped with the items described in paragraph 3.
5. The use of tobacco and nicotine products for Prisoners and members of the Swedish staff shall be further regulated in the Memorandum of Cooperation.
6. In the event of significant changes in the law and regulations of Estonia concerning prison conditions or the rights and duties of the Prisoners, the Parties agree to hold consultations in accordance with Article 58.

Article 14

Language and the right to information

1. The working language of the Prison shall be English. Another language may be used when a member of the Estonian staff communicates with another member of the Estonian staff or when a member of the Swedish staff communicates with another member of the Swedish staff or with a Prisoner.
2. All official documents and other documentation shall be drafted in or translated into English.
3. Prisoners shall have the right to an interpreter and to have documents translated if this is necessary for the Prisoner to exercise his rights, including but not limited to submitting and pursuing complaints in matters where the law and regulations of Estonia is applicable according to Article 6.1 and when exercising the right to medical care in accordance with Article 41. This shall be provided for by the Estonian Prison and Probation Service.
4. Prisoners shall have the right to be fully informed of their rights and obligations during the enforcement of a Swedish sentence in Estonia.

Article 15
Staff

Bilaga 2

1. Estonia shall provide the staff necessary to implement this Agreement and the Memorandum of Cooperation according to Article 8 and to the needs specified by the Swedish Prison and Probation Service. The composition of the Estonian staff shall be further specified in the Memorandum of Cooperation. The Estonian staff shall receive education and training as to be further specified in the Memorandum of Cooperation.

2. Sweden shall provide the staff necessary to implement this Agreement and the Memorandum of Cooperation in accordance with Article 7.

Article 16

Security of the Prison

1. Estonia is responsible for enforcing public order and safety outside the Prison. Estonia shall take the necessary measures for the undisturbed operation of the Prison and to prevent the disturbance of public order in the immediate vicinity of the Prison.

2. The security in the Prison shall be the responsibility of the Estonian Prison and Probation Service in accordance with Article 8.1.a.

Article 17
Food in the Prison

Bilaga 2

1. Prisoners shall be provided food in the Prison in accordance with the Nordic Counsel of Ministers' Nordic Nutrition Recommendations.
2. A Prisoner is entitled to food that is adapted to his medical needs. To the extent possible, consideration shall also be given to the Prisoner's religion. A Prisoner has the right to receive vegetarian food.
3. A Prisoner is entitled to receive meals at customary mealtimes. The Prisoner shall be given the opportunity to eat at times adapted to his medical needs or religion.
4. During Prisoners' leisure time, a Prisoner has the right to prepare or receive hot beverages, unless this would jeopardise order or security.

Article 18

Evacuation of the Prison in the event of an emergency

1. If the Prison must be evacuated in the event of an emergency, the Prisoners shall be transferred to another location designated by the Estonian Prison and Probation Service, with a view to their immediate transfer to Sweden if necessary due to the reason for the evacuation.

2. The Swedish Prison and Probation Service and the Estonian Prison and Probation Service shall carry out exercises in a format of their choice to practice the procedures for evacuating Prisoners in the Prison under special circumstances (such as a state of emergency, a crisis situation, heightened defence readiness or war).

**PART IV
PROCEDURES**

Bilaga 2

Article 19

Request for enforcement

1. Before the commencement of an enforcement of a Swedish sentence in Estonia, the Swedish Prison and Probation Service shall make a request for enforcement to the Estonian Ministry of Justice and Digital Affairs. The Swedish Prison and Probation Service shall not make more than 30 requests within a period of ten (10) days.
2. The request shall include the date on which the enforcement in Estonia will cease. The enforcement in Estonia shall cease no later than one month before the date for conditional release or the date for enforcement of an expulsion order.
3. The request shall also include information about the Swedish sentence and its enforcement necessary for the evaluation of the request's compliance with this Agreement.
4. The Estonian Ministry of Justice and Digital Affairs shall handle a request within ten (10) days. If more than 20 requests are made within ten (10) days, the requests filed within that period shall be handled within fifteen (15) days.
5. The request shall be granted if the conditions in Article 20 are met and Estonian courts have determined that substantially similar acts are punishable under Estonian law, the sentence to be executed is not unconscionably harsh and the time period between the entry into force of the judgment and the commencement of its enforcement does not exceed three (3) years.
6. If the request is granted, the Estonian Ministry of Justice and Digital Affairs shall immediately notify the Swedish Prison and Probation Service of the date on which the enforcement of the Swedish sentence can be initiated in the Prison at the earliest. Subject to prison capacity, the enforcement of the Swedish sentence in Estonia shall be initiated as soon as possible.
7. If the Estonian Ministry of Justice and Digital Affairs make a dissenting assessment of whether a person should be considered a high security risk in accordance with Article 20.2.e, the Estonian Ministry of Justice and Digital Affairs may deny the request. If the request is denied, the Estonian Ministry of Justice and Digital Affairs shall immediately notify the Swedish Prison and Probations Service and provide the grounds for denial.

Article 20

Convicted persons excluded from enforcement of a Swedish sentence in Estonia

1. The Swedish Prison and Probation Service shall not request the enforcement of a Swedish sentence in Estonia if the convicted person:

- a. is female;
- b. is under the age of 18;
- c. at the time of the request for enforcement, has a confirmed terminal diagnosis or a serious physical or mental disorder and is in need of medical care outside the Prison;
- d. is sentenced to forensic mental health care under the Swedish Forensic Mental Health Care Act (1991:1129) or is otherwise receiving care under that Act;
- e. is a recipient of Swedish retirement pension;
- f. is an Estonian citizen or permanent resident of Estonia;
- g. is a person that has been declared a fugitive from justice by an Estonian authority;
- h. is deemed a persona non grata in Estonia or is banned by Estonian authorities from entering Estonia on other grounds.

2. The Swedish Prison and Probation Service shall not request the enforcement of a Swedish sentence in Estonia for a person that constitutes a high security risk because that person:

- a. has been convicted of an offence under the Swedish Terrorist Offences Act (2022:666);
- b. has been convicted of an offence under Chapter 19 in the Swedish Penal Code (1962:700);
- c. is a party in a case or matter under the Swedish Act on Special Control of Certain Foreign Nationals (2022:700);
- d. is or has been subject to review in a security case under the Swedish Aliens Act (2005:716); or
- e. is otherwise considered a high security risk by the Swedish Prison and Probation Service.

Article 21

Bilaga 2

Commencement of enforcement in Estonia

1. Once a request for enforcement is granted by the Estonian Ministry of Justice and Digital Affairs, the Swedish Prison and Probation Service may transfer the Prisoner to Estonia from the date notified by the Estonian Ministry of Justice and Digital Affairs in accordance with Article 19.6.
2. This Agreement serves as a legal basis for a Prisoner's entry and stay in Estonia for the duration of the enforcement of the Swedish sentence in the Prison.

Article 22

Cease of enforcement in Estonia

1. The Prisoner shall be transported from Estonia to Sweden no later than the date specified in accordance with Article 19.2.
2. The Swedish Prison and Probation Service may decide that the enforcement in Estonia shall cease earlier than the date specified in accordance with Article 19.2.
3. The Estonian Prison and Probation Service may request that the Swedish Prison and Probation Service decide that the enforcement in Estonia shall cease earlier than the date specified in accordance with Article 19.2. If the request is based upon a changed assessment of whether a person should be considered a high security risk according to Article 20.2.e, the Swedish Prison and Probation Service shall immediately grant such a request.

Article 23

Bilaga 2

Extension of the period of enforcement in Estonia

The date on which the enforcement in Estonia shall cease may be extended upon request by the Swedish Prison and Probation Service. The Estonian Prison and Probation Service shall handle such requests in accordance with Articles 19.4.–19.6.

Article 24
Transport of Prisoners

1. The Swedish Prison and Probation Service is responsible for the transport of Prisoners to and from Estonian territory.
2. The Estonian Prison and Probation Service is responsible for the transport of Prisoners within Estonian territory, including transports to and from Estonian airports and borders.
3. Before the handover of a Prisoner to the Swedish Prison and Probation Service, the Estonian Prison and Probation Service is responsible for guaranteeing that the Prisoner has been subjected to the necessary security procedures, in accordance with the law and regulations of Estonia.
4. Before the handover of a Prisoner to the Estonian Prison and Probation Service, the Swedish Prison and Probation Service is responsible for guaranteeing that the Prisoner has been subjected to the necessary security procedures, in accordance with the law and regulations of Sweden.
5. Upon request from the Swedish Prison and Probation Service, the Estonian Prison and Probation Service may carry out a transport that would otherwise be under the responsibility of the Swedish Prison and Probation Service in accordance with paragraph 1. This does not apply to transports on Swedish territory.
6. During the transport of Prisoners by the Estonian Prison and Probation Service, coercive measures, including measures of restraint, may be used by the Estonian staff for reasons of safety and the undisturbed progress of the transport, in accordance with the law and regulations of Estonia and this Agreement.
7. The Swedish staff may participate as observers in transports carried out by the Estonian Prison and Probation Service.
8. The Estonian Prison and Probation Service is authorised to impose sanctions and measures in accordance with the relevant law and regulations in Estonia and this Agreement for any disciplinary breaches committed by a Prisoner during the transport within Estonian territory.

Article 25

Escape

Bilaga 2

1. In the event of an escape of a Prisoner, the Estonian staff shall immediately inform the Estonian police and the Swedish Prison and Probation Service about the identity of that Prisoner. Other relevant information shall also be provided.

2. The Estonian Prison and Probation Service shall, if required by the law or regulations of Estonia, report the event to relevant Estonian authorities. Estonian authorities shall be responsible for issuing any relevant warrants in accordance with the law and regulations of Estonia.

3. The Swedish Prison and Probation Service shall, if required by the law or regulations of Sweden, report the event to relevant Swedish authorities. Swedish authorities shall be responsible for issuing any relevant warrants in accordance with the law and regulations of Sweden.

PART V
CONDITIONS FOR THE ENFORCEMENT

Article 26

Occupational activities

1. A Prisoner shall be given the opportunity to take part in occupational activities in the form of work, education, training, programmes related to crime and misuse or other structured occupational activity. The Estonian Prison and Probation Service may request assistance from the Swedish Prison and Probation Service in offering education and programmes related to crime and misuse.
2. A Prisoner shall be offered at least 30 hours of occupational activity per week. The Prisoner shall, as far as possible, be assigned occupational activities aimed at preventing recidivism or otherwise facilitating the Prisoner's reintegration into society. Consideration shall be given to the Prisoner's motivation for change.
3. A Prisoner is obliged to carry out or take part in the occupational activity assigned to him. A Prisoner who has been granted sickness compensation or activity compensation in accordance with the Swedish Social Insurance Code may only be required to undertake occupation of the nature and to the extent that can be regarded as suitable for him. A Prisoner may not be required to submit to treatment of medical character.
4. A Prisoner may be assigned occupational activities from Monday to Friday, excluding Swedish public holidays, between 07.30 and 19.00. However, if the nature of the activity or other specific circumstances require it, a Prisoner may be assigned occupational activities at other times as well.
5. A Prisoner is entitled to two days off from work per week, unless there are special reasons against it.

Article 27

Bilaga 2

Prisoners' leisure time

1. A Prisoner shall be given the opportunity to spend at least one hour each day outdoors unless there are exceptional reasons not to provide this opportunity.
2. A Prisoner shall be given the opportunity to engage, in a suitable way, in physical or other recreational activities. Those activities shall be of a varied nature.
3. A Prisoner shall be given the opportunity to follow, in a suitable way, events in the outside world. This includes, but is not limited to, access to a varied selection of literature in Swedish, Swedish public information and Swedish television channels as to be specified in the Memorandum of Cooperation.
4. A Prisoner shall be given the opportunity of practising his religion in a suitable way.
5. A Prisoner shall be given the opportunity to meet with other Prisoners in a suitable way to discuss matters of common interest to the Prisoners (a Prisoners' council). A Prisoners' council shall be given the opportunity to hold discussions in a suitable way with the Estonian staff.

Article 28

Prisoners' electronic communication

1. Without prejudice to Article 47, a Prisoner may use electronic communication from the Prison only upon permission from the Estonian Prison and Probation Service. An application for such permission should be filed with and handled by the Estonian Prison and Probation Service. Such an application shall be granted if the conditions in paragraph 2 are met.

2. A Prisoner may be in contact with another person through electronic communication to the extent that this can be conveniently arranged. Such communication may be refused if it may:

- a. jeopardise security;
- b. counteract the Prisoner's adjustment in the community; or
- c. be harmful in some other way to the Prisoner or another person.

3. A Prisoner may be charged for the costs of his electronic communication as to be further specified in the Memorandum of Cooperation.

Article 29

Bilaga 2

Prisoners' correspondence and parcels

1. The Swedish Prison and Probation Service shall be responsible for the handling of Prisoners' postal service including the forwarding of correspondence and parcels to the Swedish Postal Service. The Estonian Prison and Probation Service shall assist the Swedish Prison and Probation Service in handling Prisoners' correspondence and parcels.

2. Without prejudice to paragraph 1, the Estonian Prison and Probation Service shall be responsible for the handling of Prisoners' correspondence with Estonian public authorities and Estonian legal representatives.

Article 30

Prisoners' personal belongings

Prisoners shall be entitled to bring personal belongings as to be further specified in the Memorandum of Cooperation.

PART VI
PRISONERS' FUNDS AND REMUNERATION

Bilaga 2

Article 31

Administration of Prisoners' funds

1. In connection with the commencement of the enforcement of a Swedish sentence in the Prison, the Swedish Prison and Probation Service shall, on the day of the transfer to the Prison, inform the Estonian Prison and Probation Service of the balance of the Prisoner's account with the Swedish Prison and Probation Service. That balance shall be stated in euros after a conversion has been made in accordance with the exchange rate determined by the European Central Bank on the day of the transfer to the Prison.

2. The Estonian Prison and Probation Service is responsible for making funds corresponding to the balance mentioned in paragraph 1 available in a Prisoner's account with the Estonian Prison and Probation Service.

3. During the enforcement of a Swedish sentence in the Prison, the Estonian Prison and Probation Service shall continuously make funds available in the Prisoner's account with the Estonian Prison and Probation Service, corresponding to the remuneration for occupational activities as set out in Article 32. Such funds shall be available for use in the kiosk of the Prison.

4. If a Prisoner receives deposits to his Prisoner's account with the Swedish Prison and Probation Service, the Swedish Prison and Probation Service shall report such deposits to the Estonian Prison and Probation Service. Deposits shall be stated in euros after a conversion has been made in accordance with the exchange rate determined by the European Central Bank on the day that the deposit is made. The Estonian Prison and Probation Service shall continuously make funds available in the Prisoner's account with the Estonian Prison and Probation Service corresponding to such deposits and in accordance with the Memorandum of Cooperation.

5. A Prisoner shall have the right to transfer funds from his Prisoner's account as to be further specified in the Memorandum of Cooperation. All transfers of funds from the Prisoner's account shall be managed by the Swedish Prison and Probation Service.

6. The Swedish Prison and Probation Service shall, upon request from the Estonian Prison and Probation Service, inform the Estonian Prison and

Probation Service of the balance of the Prisoner's account with the Swedish Prison and Probation Service. That balance shall be stated in euros after a conversion has been made in accordance with the exchange rate determined by the European Central Bank on the day of the request.

7. The Estonian Prison and Probation Service shall, upon request from the Swedish Prison and Probation Service, inform the Swedish Prison and Probation Service of the balance of the Prisoner's account with the Estonian Prison and Probation Service.

8. In connection with the cease of the enforcement of a Swedish sentence in the Prison, the Estonian Prison and Probation Service shall, on the day of the transfer from the Prison, inform the Swedish Prison and Probation Service about the balance of the Prisoner's account with the Estonian Prison and Probation Service and of the amount of remuneration that has been withheld in accordance with Article 33. That balance shall be stated in euros.

9. A Prisoner's account with the Estonian Prison and Probation Service shall be closed for deposits other than those covered by this Agreement or the Memorandum of Cooperation.

Remuneration for occupational activities

1. A Prisoner is entitled to remuneration if he has carried out or participated in an assigned occupational activity under the condition that remuneration for the occupational activity is not being paid for by another person or body.

2. A Prisoner is entitled to remuneration of no less than EUR 1.6 per hour (standard remuneration) for the time the Prisoner participates in or performs assigned occupational activities (occupational time). The level of the standard remuneration is to be specified in the Memorandum of Cooperation.

3. If a Prisoner, while working, performs significantly below expected performance, the standard remuneration shall be reduced to no less than EUR 1 per hour (reduced remuneration). The level of the reduced remuneration is to be specified in the Memorandum of Cooperation. The standard remuneration may only be reduced if the Prisoner, after being informed that a reduction may occur, does not improve his performance. The reduced remuneration shall apply until the Prisoner performs in line with what can be expected of him.

4. Occupational time includes time spent between activities during the day, and breaks totalling up to 30 minutes per day. The lunch break is not included in the occupational time.

5. If a Prisoner otherwise would have performed or participated in occupational activities, occupational time also includes time spent on:

a. planned and staff-led discussions about the enforcement of the Swedish sentence and comparable matters;

b. participation in the Prisoners' council or its deliberations with the Estonian staff; and

c. other important activities taking place within the prison, including but not limited to medical visits, dentist visits and contact with religious representatives.

6. A Prisoner is entitled to additional remuneration, as to be specified in the Memorandum of Cooperation, if the Prisoner:

- a. works more than eight hours per day;
 - b. works more than 40 hours per week;
 - c. works on a public holiday; or
 - d. works outside the hours referred to in Article 26.4, unless additional remuneration is provided under points a–c.
7. A Prisoner is entitled to remuneration if no occupational activity can be assigned to the Prisoner during normal working hours and this is not due to the Prisoner, or if the Prisoner's work capacity is wholly or partially reduced due to illness. Such remuneration shall not be granted if the Prisoner receives Swedish sickness compensation or activity compensation under the Swedish Social Insurance Code.
8. A Prisoner who cannot be assigned occupational activities for at least 30 hours per week is entitled to remuneration of no less than EUR 0.8 for each hour that occupational activities cannot be assigned. The level of the remuneration is to be specified in the Memorandum of Cooperation.
9. Remuneration referred to in this Article may not be subject to distraint.

Article 33
Withholding remuneration

Bilaga 2

1. The Estonian Prison and Probation Service shall withhold ten (10) per cent of the remuneration referred to in Article 32 for leave and release purposes. In special cases the Estonian Prison and Probation Service may authorise the use of withheld remuneration for other purposes.

2. If a Prisoner has intentionally damaged property that belongs to or has been made available to the Estonian Prison and Probation Service, the Estonian Prison and Probation Service may, in accordance with Article 56.5, withhold an amount from the remuneration referred to in Article 32 corresponding to the cost of replacing the property or substituting for it in some other way.

PART VII
LEAVE AND OTHER TEMPORARY STAYS AWAY FROM THE
PRISON

Article 34
General condition

Leave and other temporary stays away from the Prison may only be granted on Swedish territory.

Article 35
Applications for leave

Bilaga 2

1. Leave from the Prison in accordance with Article 36 or 37 may be granted upon application from the Prisoner. The application should be filed with and handled by the Estonian Prison and Probation Service.

2. If the Estonian Prison and Probation Service concludes that an application for leave may be granted in accordance with Article 36 or 37, the Estonian Prison and Probation Service shall inform the Swedish Prison and Probation Service of its conclusion and of the Prisoner's application for leave. The Swedish Prison and Probation Service shall review the application and notify the Estonian Prison and Probation Service about its conclusion.

a. If the Swedish Prison and Probation Service comes to the same conclusion as the Estonian Prison and Probation Service when assessing the application, the Swedish Prison and Probation Service shall immediately decide that the enforcement in Estonia shall cease in accordance with Article 22.2.

b. If the Swedish Prison and Probation Service comes to a different conclusion than the Estonian Prison and Probation Service when assessing the application, the Estonian Prison and Probation Service shall deny the application.

Article 36
Standard leave

1. To facilitate a Prisoner's adjustment in the Swedish community, he may be granted permission to stay outside the Prison for a brief period of time (standard leave) if:

a. at least a one-quarter of the Swedish sentence, but at least two months, has been served; and

b. there is no manifest risk that the Prisoner will commit crime, evade the full enforcement of the Swedish sentence or otherwise misbehave.

2. For a Prisoner serving life imprisonment, the period referred to in paragraph 1 shall be determined as if the Swedish sentence is eighteen (18) years.

3. For special reasons, leave may be granted even though the period referred to in paragraph 1.a has not elapsed.

4. If the Prisoner is covered by a Swedish decision on the special conditions that are necessary for security reasons, that decision shall be taken into consideration when granting leave in accordance with this Article.

Article 37
Special leave

Bilaga 2

1. For particularly compassionate reasons, a Prisoner may be granted permission to stay outside the Prison for a brief period (special leave) if:

a. his need for a stay outside the Prison cannot be met by leave in accordance with Article 36; and

b. the stay outside the Prison can be granted having regard to the risk that the Prisoner will commit crime, evade the full enforcement of the Swedish sentence or otherwise misbehave.

2. If the Prisoner is covered by a Swedish decision on special conditions necessary for security reasons, that decision shall be taken into consideration when granting special leave in accordance with this Article.

Article 38

Managing temporary stays away from the Prison

1. Temporary stays away from the Prison in accordance with Article 39 or 40 shall be granted without an application from the Prisoner.
2. If the Estonian Prison and Probation Service concludes that a temporary stay away from the Prison shall be granted in accordance with Article 39 or 40, the Estonian Prison and Probation Service shall inform the Swedish Prison and Probation Service of its conclusion.
 - a. If the Estonian Prison and Probation Service concludes that a temporary stay away from the Prison shall be granted in accordance with Article 39 upon request from an Estonian public authority, the Estonian Prison and Probation Service is responsible for the enforcement of the decision. By way of derogation from Article 34, such a decision may be enforced on Estonian territory.
 - b. If the Estonian Prison and Probation Service concludes that a temporary stay away from the Prison shall be granted in accordance with Article 39 or 40 upon request from a Swedish public authority, the Swedish Prison and Probation Service is responsible for the enforcement of the decision and shall immediately decide that the enforcement in Estonia shall cease in accordance with Article 22.2.

Article 39

Bilaga 2

Appearance before a court or other public authority

1. A Prisoner may temporarily stay outside the Prison if a public authority in Sweden or Estonia requests that he shall appear in person before it. Such an appearance shall always be granted if it is a court that requests that the Prisoner appear in person before it.

2. Without prejudice to paragraph 1 and in accordance with Article 12, solutions that make it possible for the Prisoner to appear before a public authority through audio transmission or audio and video transmission should be pursued.

Article 40

Assessment of the risk of recidivism

A Prisoner who is to undergo an assessment of his risk of recidivism in accordance with Section 10 of the Swedish Act on the Commutation of Life Sentences (2006:45) may stay away from the Prison to the extent that the Swedish authority responsible for the assessment considers necessary for carrying out that assessment.

PART VIII
MEDICAL CARE AND DEATH OF A PRISONER

Bilaga 2

Article 41
Medical care

1. Medical care of a Prisoner in Estonia shall be provided by Estonia in accordance with the law and regulations of Estonia.
2. In connection with the reception of a Prisoner to the Prison, the Prisoner shall be given the opportunity to undergo a medical examination by a healthcare professional in the Prison.
3. Screenings with the purpose of suicide prevention shall be done in a manner that is to be further specified in the Memorandum of Cooperation.
4. A Prisoner shall receive medical care, including dental care and advise by an optician as follows:
 - a. inside the Prison, in cases where the Prisoner's medical condition does not require admission to a medical clinic, a dental clinic or an optician's clinic in accordance with point b;
 - b. outside the Prison in a medical clinic, dental clinic or optician's clinic in Estonia, in cases where the Prisoner's medical condition requires temporary admission to such a clinic outside the Prison.
5. A Prisoner that is restrained with an instrument of restraint shall be examined by a doctor as soon as possible. Awaiting the doctor's examination, another health care professional shall immediately examine the Prisoner.
6. If a Prisoner is no longer eligible for enforcement in the Prison due to his medical condition according to Article 20.1.c, he shall be transferred to Sweden as soon as possible.
7. If a transfer to Sweden according to paragraph 6 is not possible for medical reasons, medical care shall temporarily be provided in Estonia according to paragraph 4.b. The Prisoner shall be transferred to Sweden as soon as the Prisoner's medical situation allows.
8. If a Prisoner needs to be transferred to Sweden due to his need for medical care in accordance with paragraph 6, the Swedish Prison and

Probation Service shall decide that the enforcement in Estonia shall cease in accordance with Article 22.2.

9. Medical or dental products and medicine shall be provided by Estonia in accordance with the law and regulations of Estonia. The Prisoner shall be informed of the generic name of the product or medicine. Exceptionally, medical or dental products and medicine may be provided by Sweden provided that this is in accordance with applicable regulations.

10. When a Prisoner is transferred to Estonia in accordance with this Agreement, the Swedish Prison and Probation Service shall share the Prisoner's medical record in English and in Swedish with the Prison Health Unit provided that this is in accordance with applicable regulations.

11. When a Prisoner is transferred to Sweden in accordance with this Agreement, the Prison Health Unit shall share the Prisoner's medical record in Swedish with the Swedish Prison and Probation Service provided that this in accordance with applicable regulations.

12. When a Prisoner's medical record is shared in accordance with paragraph 10 or 11, the following documents shall be included:

- a. medical records;
- b. prescriptions;
- c. medical opinions;
- d. medical certificates; and
- e. other documents that may be of importance when assessing a Prisoner's health, including but not limited to documentation of rehabilitation.

13. The documents referred to in paragraph 12 shall continuously be made available to the Prisoner in Swedish.

14. The cost of care in accordance with paragraph 4 and provided by Estonia shall be covered by the fee referred to in Articles 51 and 52.

Article 42

Bilaga 2

Death of a Prisoner, suicide attempts and other self-harming actions or behaviours

1. In the event of death, suicide attempts or other self-harming actions or behaviours of a Prisoner during the enforcement in the Prison, the Estonian Prison and Probation Service shall immediately inform the Swedish Prison and Probation Service. This obligation is without prejudice to Estonia's obligations under Article 37 of the Vienna Convention on Consular Relations.

2. The Estonian Prison and Probations Service shall report the event to the relevant authorities in Estonia.

3. The remains of the deceased shall be allowed to be transported on the orders of the relevant authorities in Estonia for further examination of the cause of death.

4. The Swedish Prison and Probation Service and the Estonian Prison and Probation Service share the responsibility to arrange for the transfer of the remains of the deceased to Sweden or to a third country, as soon as possible.

5. Administrative and supervisory inquiries in the Prison regarding the events mentioned in paragraph 1 may be conducted by relevant Swedish authorities in accordance with the law and regulations of Sweden. If requested, Estonia shall provide relevant Swedish authorities with information of ongoing investigations and prosecution results.

PART IX
INFORMATION EXCHANGE

Article 43

Information in connection with the commencement of the enforcement in Estonia

In connection with the commencement of the enforcement in Estonia, the Swedish Prison and Probation Service shall provide the Estonian Prison and Probation Service with all necessary information, as to be further specified in the Memorandum of Cooperation.

Article 44

Bilaga 2

Information during the enforcement in Estonia

1. The Estonian Prison and Probation Service shall immediately report any serious incident regarding the security of the Prison to the Swedish Prison and Probation Service. The Estonian Prison and Probation Service shall also immediately report to the Swedish Prison and Probation Service regarding any media coverage of the Prison.
2. The Estonian Prison and Probation Service shall report on a regular basis to the Swedish Prison and Probation Service any legal actions regarding Prisoners during the enforcement of a Swedish sentence in the Prison.
3. The Estonian Prison and Probation Service shall inform the Swedish Prison and Probation Service about requests for judicial cooperation from third countries concerning the Prisoner.
4. The Estonian Prison and Probation Service shall provide copies of complaints from Prisoners in matters when the law and regulations of Estonia is applicable according to Article 6.1, to the Swedish Prison and Probation Service.
5. If requested by the Swedish Prison and Probation Service, the Estonian Prison and Probation Service shall provide other information regarding the enforcement in Estonia.

Article 45

Information in connection with the cease of the enforcement in Estonia

Before the transportation from Estonia to Sweden the Estonian Prison and Probation Service shall provide the Swedish Prison and Probation Service with information about the enforcement in the Prison necessary for the continuation of the enforcement in Sweden.

Article 46
Confidentiality

Bilaga 2

All information exchanged under this Agreement shall be treated by the Parties in a secure and confidential manner.

PART X
IMMUNITIES AND PRIVILEGES ETC.

Article 47

Prisoner supervision, inquiries, complaints and legal actions

1. Supervision and the implementation of the enforcement of Swedish sentences is governed by the law and regulations of Estonia with respect to this Agreement and the Memorandum of Cooperation as set out in Article 6.
2. The Swedish Prison and Probation Service shall have the right to monitor the proper enforcement of sentences, in regard to which it shall have access as referred to in Articles 7 and 24.7 of this Agreement.
3. International bodies, such as the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, are authorised to conduct announced and unannounced visits to the Prison and with respect to transport under Article 24 and transfer and treatment under Article 41. They shall be granted access to information and be allowed to interview Prisoners to the greatest extent possible by Estonia.
4. The relevant Estonian authorities may conduct inquiries related to the law and regulations of Estonia where applicable in accordance with this Agreement and the mandate of these authorities.
5. Estonian lawyers and other legal representatives may be permitted to provide legal services in the Prison according to the law and regulations of Estonia. Such a permission shall be decided by the Estonian Prison and Probation Service in accordance with the law and regulations of Estonia.
6. Lawyers and legal representatives other than those referred to in paragraph 5, and non-governmental organisations providing legal services may be permitted to provide legal services in the Prison or by contacting a Prisoner through audio transmission or audio and video transmission. Such a permission shall be decided by the Swedish Prison and Probation Service in accordance with the law and regulations of Sweden.
7. A visit by a lawyer who is assisting the Prisoner in a legal matter may only be monitored if the lawyer or the Prisoner requests it.

Immunity of the Swedish staff

1. The Swedish staff enjoy immunity from Estonian jurisdiction in respect of acts performed in the exercise of their duties.
2. The immunity provided for in paragraph 1 is granted in the interests of the proper implementation of this Agreement and not for the personal benefit of the Swedish staff. Sweden shall, *ex officio* or at the request of Estonia, waive the immunity of the Swedish staff in any case where it would impede the course of justice not to do so and where the immunity may be waived without prejudice to the purpose for which it is afforded.
3. The immunity provided for in paragraph 1 shall not exclude the Swedish staff from Swedish jurisdiction.
4. Regardless of where they are located, all files, documents, and other data carriers of Sweden that the Swedish staff have in their possession in the exercise of their duties shall be inviolable. Estonia may request access to relevant documents.
5. Immunity regarding property, assets and other relevant items shall be further specified in the Memorandum of Cooperation.
6. Salaries, wages and similar remuneration paid by the Swedish Prison and Probation Service to Swedish staff shall be exempt from taxation in Estonia.

Article 49

Income tax for Prisoners

1. Time spent by a Prisoner on Estonian territory for the purpose of serving a Swedish sentence, shall not be considered time spent in Estonia for the purpose of determining his tax liability in Estonia by reason of domicile, residence or any other criterion of a similar nature.

2. Paragraph 1 shall only apply if the Prisoner upon commencing the Swedish sentence:

a. is liable to tax in Sweden by reason of his domicile, residence, or any other criterion of a similar nature; and

b. is not liable to tax Estonia by any such reason.

3. Remuneration referred to in Article 32 shall be exempt from taxation in Estonia.

PART XI
COSTS

Bilaga 2

Article 50
Upon entry

1. Estonia will cover the costs for the necessary adaption, preparation and equipment of the Prison according to the standards and legal requirements in this Agreement.
2. The adaptations necessary shall be decided in dialogue between the Swedish Prison and Probation Service and the Estonian Prison and Probation Service.

Article 51

At full capacity

1. Estonia shall guarantee full availability of the total number of prison places as specified in Article 13.1 no later than twelve (12) months after this Agreement's entry into force.
2. After the transitional period referred to in Article 52, Sweden shall pay an annual fixed fee of EUR 30 600 000 for the availability of capacity for 300 Prisoners six months in advance in biannual instalments, each amounting to 50 per cent of the applicable annual fee.
3. Capacity used in addition to that paid for in accordance with paragraph 2 shall be calculated monthly and shall be paid by Sweden in arrears at a cost of EUR 8 500 per month per Prisoner.

Article 52
Transitional period

Bilaga 2

1. The total number of cells for single occupancy specified in Article 13.1 shall be made available gradually over a transition period of twelve (12) months from this Agreement's entry into force. The transition period shall be divided into four quarters and the capacity shall be made available according to paragraphs 2–5.
2. At the start of the first quarter after this Agreement's entry into force, Estonia shall guarantee 25 per cent availability of the capacity referred to in paragraph 1 (100 cells).
3. At the start of the second quarter after this Agreement's entry into force, Estonia shall guarantee 50 per cent availability of the capacity referred to in paragraph 1 (200 cells).
4. At the start of the third quarter after this Agreement's entry into force, Estonia shall guarantee 75 per cent availability of the capacity referred to in paragraph 1 (300 cells).
5. At the start of the fourth quarter after this Agreement's entry into force, Estonia shall guarantee 100 per cent availability of the capacity referred to in paragraph 1 (400 cells).
6. The fixed fee for the transitional period shall be EUR 22 950 000 and shall be paid by Sweden in advance no later than 2 months after this Agreement's entry into force.
7. In the fourth quarter referred to in paragraph 5, the cost of any cells used in addition to the 300 cells referred to in paragraph 4 shall be calculated monthly and be paid in arrears at a cost of EUR 8 500 per month per Prisoner.

Article 53

Costs for unanticipated stays in Estonia

Sweden shall compensate costs related to a Prisoner's unanticipated stay in Estonia arising from an asylum process or from investigation of an alleged criminal offence. This applies to costs arising until the asylum claim or the investigation of an alleged criminal offence are subject to a final decision by an Estonian public authority.

Article 54
Indexation

Bilaga 2

The fees listed in Article 51 shall be indexed annually to a fixed indexation rate of 3.5 per cent starting 1 January 2027.

PART XII
FINAL PROVISIONS

Article 55

Entry into force and duration of this Agreement

1. This Agreement shall be subject to ratification by the Parties. The Parties shall notify each other in writing through diplomatic channels once the national legal procedures necessary for the entry into force of this Agreement have been completed. This Agreement shall enter into force on the thirtieth day following the receipt of the latter of these notifications.

2. This Agreement shall remain in force for five (5) years after its entry into force.

3. The duration of this Agreement shall be automatically extended for additional periods of three (3) years at a time unless either of the Parties notifies the other of its intention to terminate this Agreement. Such notification shall be made at least twelve (12) months before:

- a. the end of the period referred to in paragraph 2; or
- b. the end of an additional period as set out in this paragraph.

Article 56
Liability

Bilaga 2

1. Any failure to comply with this Agreement and obligations deriving therefrom, shall oblige the failing Party to provide satisfaction to the other Party for all damage resulting therefrom.
2. A Party shall be liable for the actions, omissions, or other conduct of a third Party which that Party has recourse to in order to fulfil that Party's obligations under this Agreement and obligations deriving therefrom in the same way as that Party is liable for its own actions, omissions or other conduct.
3. Any personal damage to the Prisoner caused through fault or negligence by the Estonian staff shall be borne by Estonia. This also includes compensation for any violation of the Prisoner's personal integrity.
4. Any damage, costs or loss to the Prison and its movable and immovable property caused by a Prisoner through normal use or otherwise shall be borne by Estonia. The same applies to any damage to the Estonian staff caused by a Prisoner.
5. In the event of an escape of a Prisoner, any damage, costs or loss caused by the Prisoner shall be borne by Estonia. The same applies to any damage, costs or loss caused by the Prisoner during granted temporary stays away from the Prison enforced on Estonian territory.
6. Notwithstanding the foregoing, the Parties acknowledge that a Prisoner, under the laws of Estonia may be personally liable for intentional damages.

Article 57
Force majeure

1. If an event giving rise to an instance of force majeure occurs and prevents the partial or complete fulfilment of this Agreement, the relevant Party must notify the other Party of the relevant facts in writing as soon as possible. After receipt of the notification, the Parties shall enter into dialogue in order to determine if this Agreement and obligations deriving therefrom may be amended under acceptable terms.

2. An instance of force majeure means all circumstances beyond the reasonable control of the Party concerned, including but not limited to natural disasters, war, riots, civil disturbances, fires, explosions, terrorism, sabotage, strikes, lockouts, labour disturbances, accidents, epidemics, pandemics, breakdowns of public utilities, orders or decrees of any court and extraordinary actions by third parties.

Consultations and dispute resolution

1. The Parties shall take the necessary measures to ensure full compliance with this Agreement. Any breach in the implementation of this Agreement by Estonia identified by the Swedish Prison and Probation Service and communicated to the Estonian Prison and Probation Service shall be immediately addressed.
2. Any disputes arising from the enforcement of this Agreement shall primarily be solved via consultations between the Swedish Prison and Probation Service and the Estonian Prison and Probation Service.
3. If a dispute cannot be resolved in accordance with paragraph 2, the Parties shall consult on the implementation of this Agreement if necessary. Any differences or disputes concerning the interpretation or implementation of this Agreement shall be settled through negotiations between the Parties.

Article 59

Suspension of this Agreement

The operation of this Agreement may be temporarily suspended in whole or in part at any time by mutual consent of the Parties. Either Party may propose the suspension of this Agreement at any time through diplomatic channels. Such suspension shall apply as agreed by the Parties.

Article 60

Bilaga 2

Amendment of this Agreement

This Agreement may be amended by mutual consent of the Parties. Either Party may propose amendments to this Agreement at any time through diplomatic channels. Such amendments shall enter into force as set out in Article 55.1 of this Agreement.

Article 61

Termination of this Agreement

1. Notwithstanding Article 55, this Agreement may be terminated by either Party at any time by written notification to the other Party through diplomatic channels. In the event of termination of this Agreement, the Agreement shall expire twelve (12) months after the receipt of such notification.

2. After receiving a notification for termination of this Agreement, the Parties shall immediately initiate consultations to specify the terms and conditions of ceasing the enforcement of Swedish sentences in the Prison.

3. Termination of this Agreement shall not affect any rights or obligations arising out of the execution of this Agreement and the Memorandum of Cooperation before such termination.

4. In the event of termination of this Agreement, personal data that has been received by Estonia from Sweden shall, if deemed necessary by Sweden, continue to be processed in accordance with the rules referred to in Article 3.2 or otherwise be returned or erased in accordance with instructions from the Swedish Prison and Probation Service.

5. On termination of this Agreement, the Parties shall ensure that the enforcement of Swedish sentences in the Prison ends and that no Prisoners or property brought into the Prison by Sweden remain in the Prison.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorised by their respective Governments, have signed this Agreement.

DONE in Stockholm on 18 June 2025, in duplicates, in the English, Estonian, and Swedish languages, all the texts being equally authentic. In the event of any divergence of interpretation, the English text shall prevail.

**FOR THE GOVERNMENT OF THE
KINGDOM OF SWEDEN:**

**FOR THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF ESTONIA:**